

چهارشنبه

۱۴۰۱/۱۲/۱۷

گروه آموزشی ماز

آزمون الکترونیکی کنکوری‌های انسانی - مرحله ۱۷

آزمون اختصاصی - دفترچه ۱

ملاحظات	زمان پاسخگویی	تا شماره	از شماره	تعداد سوال	مواد امتحانی	ردیف
۷۰ سوال ۷۶ دقیقه	۳۰	۲۰	۱	۲۰	ریاضی	۱
	۲۵	۴۵	۲۱	۲۵	زبان و ادبیات فارسی	۲
	۱۳	۶۰	۴۶	۱۵	علوم اجتماعی	۳
	۸	۷۰	۶۱	۱۰	روان‌شناسی	۴

۱- اگر در داده‌های $12, 12, 8, 6, 2y, x+4, 5, 4, y-2x$ مقدار مُد منحصر به فرد بوده و برابر ۴ باشد، مقدار $\frac{x}{y}$ کدام است؟

- (۱) ۳ (۲) ۲ (۳) $\frac{1}{5}$ (۴) $\frac{2}{5}$

۲- در داده‌های $33, 31, 9, 31, 15, 3, 7, 18, 25, 23, 23$ مقدار اختلاف دامنه تغییرات و دامنهٔ میان چارکی قبل و پس از حذف داده‌های قبل از چارک اول و بعد از چارک سوم چند درصد کاهش می‌یابد؟

- (۱) ۱۰ (۲) ۲۰ (۳) ۲۵ (۴) ۱۵

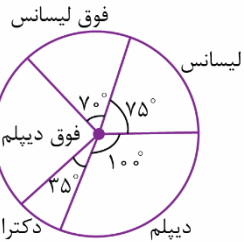
۳- انحراف معیار داده‌های $x_1, x_2, x_3, \dots, x_n$ برابر ۲ است. واریانس داده‌های $4 + x_1, 4 + x_2, 4 + x_3, \dots, 4 + x_n$ کدام است؟

- (۱) $\frac{0}{5}$ (۲) $\frac{0}{45}$ (۳) $\frac{0}{4}$ (۴) $\frac{0}{25}$

۴- در جامعه‌ای با شرایط منحنی نرمال، تقریباً ۹۶ درصد داده‌ها با پراکندگی متقارن نسبت به میانگین بین ۴۸ و ۷۲ قرار دارند. در این جامعه، تقریباً ۶۸ درصد داده‌ها در کدام بازه قرار می‌گیرند؟

- (۱) (۶۳ و ۵۷) (۲) (۶۵ و ۵۵) (۳) (۶۸ و ۲۷) (۴) (۶۶ و ۵۴)

۵- نمودار دایره‌ی مقابل توزیع آخرین مدارک تحصیلی در بین کارمندان یک شرکت دولتی را نشان می‌دهد. اگر در این شرکت، ۳۲ نفر فوق‌دیپلم داشته باشند، چند نفر دکترا دارند؟

- (۱) ۱۲ (۲) ۱۴ (۳) ۱۸ (۴) ۱۶

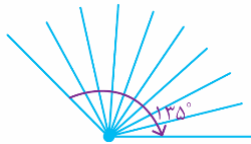
۶- اگر داده‌های $8, 14, 19, 9, 23, 7, 3, 21, 1, 12, 16, 5, 20, 11$ را با نمودار جعبه‌ای نمایش دهیم، میانگین داده‌های داخل و روی جعبه کدام است؟

- (۱) $\frac{11}{5}$ (۲) ۱۱ (۳) ۱۲ (۴) $\frac{12}{25}$

۷- اگر داده‌های $14, 20, 15, 11, 13, 15, 17, 17, 11, 8, 13$ را با نمودار جعبه‌ای نمایش دهیم، انحراف معیار داده‌های داخل جعبه تقریباً کدام است؟

- (۱) $\frac{0}{85}$ (۲) $\frac{0}{78}$ (۳) $\frac{0}{75}$ (۴) $\frac{0}{88}$

محل انجام محاسبات

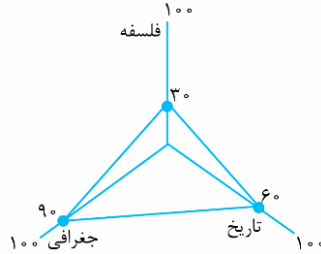

۸- شکل زیر قسمتی از یک نمودار راداری است. در این نمودار مجموعاً چند متغیر وجود دارد؟

- (۱) ۲۴
(۲) ۲۰
(۳) ۲۵
(۴) ۲۲

۹- در نمودار راداری زیر، میانگین نمرات فلسفه، تاریخ و جغرافی کدام است؟

درس	فلسفه	تاریخ	جغرافی
بیشینه	۱۰۰	۸۰	۸۰
ضریب	۲	۱	۱

- (۱) ۴۰
(۲) ۳۵
(۳) ۴۵
(۴) ۳۰

۱۰- در یک دنباله حسابی داریم $a_3 + a_5 = 9$ و $a_3^2 - a_5^2 = 36$ ، جمله اول این دنباله کدام است؟

- (۱) $\frac{5}{3}$
(۲) $\frac{11}{6}$
(۳) ۲
(۴) $\frac{13}{6}$

۱۱- بین ۱۴ و ۸۲ تعداد شانزده واسطه حسابی درج کرده ایم. مجموع این واسطه ها کدام است؟

- (۱) ۸۶۷
(۲) ۶۸۷
(۳) ۶۷۸
(۴) ۷۶۸

۱۲- در یک دنباله حسابی مجموع سه جمله اول ۶ و مجموع سه جمله بعدی ۴۸ است. جمله یازدهم دنباله کدام است؟

- (۱) ۴۴
(۲) ۴۲
(۳) ۴۸
(۴) ۴۶

۱۳- در یک دنباله حسابی مجموع بیست جمله اول، سه برابر مجموع دوازده جمله اول است. اگر جمله پانزدهم برابر ۵۴ باشد، جمله سی‌ام کدام است؟

- (۱) ۱۱۰
(۲) ۱۲۴
(۳) ۱۱۴
(۴) ۱۲۰

۱۴- در یک دنباله هندسی با جملات غیر صفر، حاصل ضرب جملات پنجم و دهم، هشت برابر جمله یازدهم است. جمله چهارم کدام است؟

- (۱) ۴
(۲) ۸
(۳) ۲
(۴) ۱۲

۱۵- بین ۴ و ۹۷۲ چند واسطه هندسی درج کنیم تا مجموع این واسطه ها برابر ۴۸۰ شود؟

- (۱) ۵
(۲) ۶
(۳) ۳
(۴) ۴

محل انجام محاسبات

۱۶- در یک دنباله هندسی مجموع سه جمله اول $\frac{5}{4}$ و مجموع سه جمله دوم برابر ۲۷۰ است. نسبت مشترک دنباله کدام است؟

- (۱) ۴ (۲) ۶ (۳) ۲ (۴) ۳

۱۷- در یک دنباله هندسی با نسبت مشترک ۲، مجموع جملات ششم تا دهم چند برابر مجموع پنج جمله اول است؟

- (۱) ۲۴ (۲) ۱۶ (۳) ۴۸ (۴) ۳۲

۱۸- جملات سوم، هفتم، بیست و هفتم یک دنباله حسابی با اختلاف مشترک غیرصفر، جملات متوالی یک دنباله هندسی هستند. مجموع چند جمله اول دنباله حسابی، صفر است؟ $(a_1 \neq 0)$

- (۱) ۵ (۲) ۳ (۳) ۴ (۴) ۶

۱۹- جمله چهارم یک دنباله حسابی با اختلاف مشترک ناصفر، واسطه هندسی جملات دوم و هشتم آن دنباله حسابی است. اگر جمله ششم دنباله حسابی برابر ۳۰ باشد، جمله پنجاهم دنباله حسابی کدام است؟

- (۱) ۲۲۰ (۲) ۲۴۰ (۳) ۲۵۰ (۴) ۲۶۰

۲۰- یک دنباله با رابطه بازگشتی به فرم $\frac{a_{n+1}}{a_n} = k$ و $(k \in \mathbb{R})$ است. اگر مجموع هشت جمله اول این دنباله ۱۷ برابر مجموع چهار

جمله اول آن باشد، k کدام است؟

- (۱) ± 4 (۲) ± 5 (۳) ± 2 (۴) ± 3

محل انجام محاسبات

۲۱- کدام گزینه درباره دوره‌های شعر فارسی معاصر نادرست است؟

- ۱) مهم‌ترین حادثه ادبی این دوره تشکیل اولین کنگره نویسندگان و شاعران ایران در تیرماه ۱۳۲۵ بود. (دوره دوم)
- ۲) مبارزه رنگ و مفهومی تازه به خود می‌گیرد و فضای جامعه متشنج می‌شود و مسیر عمده شعر همچنان اجتماعی و حماسی است. (دوره چهارم)
- ۳) این دوره را دوره درخشش نیما و جدال بر سر شعر کهنه و نو می‌دانند (دوره دوم)
- ۴) پس از کودتای ۲۸ مرداد، نوعی سرخوردگی و یأس در میان روشن‌فکران و شعرا پیدا شد و جریان سمبولیسم اجتماعی یا شعر نو حماسی نیز رواج یافت. (دوره سوم)

۲۲- کدام گزینه درباره نیما یوشیج نادرست است؟

- ۱) کوشید تا شعر را به هنجار نثر و سادگی نزدیک کند و در قالب، زبان و مضمون آن تغییراتی ایجاد کند.
- ۲) در شعر «افسانه» ویژگی‌هایی از جمله تغییر در آوردن جایگاه قافیه، نگاه نو و نگرش عاطفی به واقعیات ملموس، سیر آزاد تخیل و نزدیکی به ادبیات حماسی نمایان است.
- ۳) در شعر «ققنوس» تغییراتی در اصول و ضوابط شعر سنتی ایجاد کرد و تجدیدی را که از مشروطه آغاز شده و به «افسانه»ی او رسیده بود تکامل بخشید.
- ۴) جریان نوگرایی شعری نیما با سرایش «ققنوس» در سال ۱۳۱۶ تثبیت شد.

۲۳- کدام یک از «نخستین»های زیر نادرست است؟

- ۱) «شمس و طغرا» نخستین رمان تاریخی از محمدباقر میرزا خسروی
- ۲) «جعفرخان از فرنگ برگشته» نخستین رمان اجتماعی از حسن مقدم
- ۳) «یکی بود یکی نبود» نخستین مجموعه داستان کوتاه از محمدعلی جمال‌زاده
- ۴) «آتش خاموش» نخستین تجربه داستان‌نویسی سیمین دانشور

۲۴- در گزینه‌های زیر کدام انتساب نادرست است؟

- ۱) صدای سبز، خواب ارغوانی و برآشفتن گیسوی تاک از آثار علی موسوی گرمارودی هستند.
- ۲) ظهور، سفر ششم و مهاجر کوچک از آثار علی مؤذنی هستند.
- ۳) بدوک، جای پای خون و کشتی پهلو گرفته از آثار سیدمهدی شجاعی هستند.
- ۴) طوفان در پرانتز، تنفس صبح و بی‌بال پریدن از آثار قیصر امین‌پور هستند.

۲۵- کدام یک از گزینه‌های زیر درباره ویژگی‌های زبانی سبک هندی نادرست است؟

- ۱) نابودی کتابخانه‌ها باعث قطع ارتباط نویسندگان با زبان قدیم فارسی شد.
- ۲) در این دوره با از بین رفتن سلطه حکومت بغداد در ایران، کاربرد لغات عربی کم شد و از طرفی حملات تیموریان و ازبکان سبب رواج لغات ترکی و تقویت زبان فارسی گردید.
- ۳) بی‌توجهی به زبان، بی‌دقتی در کاربرد جمله‌ها و ترکیب‌ها و ورود واژه‌های عامیانه در شعر این دوره کاملاً مشهود است.
- ۴) زبان سبک هندی را باید زبانی واقع‌گرا قلمداد کرد؛ زیرا زبان حقیقی مردم آن دوره بوده است.

۲۶- در کدام گزینه استفاده از کلمات جدید در شعر (از ویژگی‌های زبانی شعر سبک هندی) دیده نمی‌شود؟

۱) به چاک جیب سحر فکر بخیه بر باد است	گسسته‌اند چو شبنم ز هم رفوی تو را
۲) نزاکت آنقدر دارد که در وقت خرامیدن	توان از پشت پایش دید نقش روی قالی را
۳) مشو غافل زفیض خاکساری در برومندی	که ریحان از سفال تشنه اینجا آب می‌جوید
۴) منتظری تا ز روزگار چه خیزد	عقل بخندد کز انتظار چه خیزد

۲۷- در کدام گزینه از آرایه‌های رایج در سبک هندی استفاده نشده است؟

۱) پیشانی عفو تو را پرچین نسازد جرم ما	آینه کی برهم خورد از زشتی تمثال‌ها
۲) بی‌کمین نتوان به صید وحشی مطلب رسید	از برای مصلحت درچاه کنعان مانده‌ام
۳) خواهد کمان هدف را پیوسته پای بر جا	ز آن درنیارد از پا، چرخ کبود ما را
۴) دهر سیه کاسه‌ای است ما همه مهمان او	بی‌نمکی تعبیه است در نمک خوان او

۲۸- آرایه‌های «تشبیه، مجاز، ایهام تناسب، تضاد و لف و نشر» به ترتیب در کدام بیت‌ها به کار رفته‌اند؟

بید مجنون سر به پیش انداختن بار آورد
انسدکی درد به از طاعت بسیار مرا
که هر شاخ گلی دامی است مرغ رشته برپا را
که بال لب تو حکایت کنم ز هر بابی
زلف و رخ تو بنفشه و لاله کیست

- (۲) الف، هـ، ج، ب، د
(۴) الف، ب، هـ، ج، د

الف: از حجاب حسن شرم آلوده لیلی هنوز
ب: می خوری به که روی طاعت بی درد کنی
ج: دل عاشق ز گلگشت چمن آزرده تر گردد
د: ز زلف و روی تو خواهم شبی و مهتابی
هـ: دیدار تو مونس همه ساله کیست

- (۱) د، ج، الف، ب، هـ
(۳) ج، ب، الف، د، هـ

۲۹- در بیت‌های زیر به ترتیب چند ایهام و چند تناسب می‌بینید؟

بر سینه زخم سنگ چو فرهاد ز دست
هنوز بنده اویم که غمگسار منست
خون دل در جگر نافه تاتار بسوخت
هر فتنه که هست از قد آن سیم بدن خاست
خرم آن مرغ که روزی به هوای تو پریده‌ست

- (۳) یک، چهار
(۴) چهار، یک

الف: بی‌شکر شیرین تو بر درگه خسرو
ب: اگر هزار غمست از جفای او بر دل
ج: تاری از زلف تو افتاد به چین، وز غیرت
د: بشنو سخنی راست که امروز در آفاق
هـ: ای خوش آن صید که وقتی به کمند تو درافتاد

- (۱) دو، سه
(۲) سه، دو

۳۰- یکی از دو آرایه‌ی مقابل گزینه‌ی به درستی ذکر نشده است.

چه مردمی است که در عین مردم‌آزاری است (ایهام تناسب، مجاز)
دادیم رضا تا پس از این حکم قضا چیست (مجاز، تضاد)
شکر است آن کام جان یا لعل شکرخای دوست (موازنه، تشبیه)
چو مراد من دلسوخته این است برآر (تشبیه، ایهام تناسب)

(۱) فغان ز مردم چشمت که خون جانم ریخت
(۲) گر تیغ زنی ور بنوازی به مراد
(۳) عنبر است آن دام دل یا زلف عنبرسای دوست
(۴) گفتمی از لعل لب‌ت کام برآرم روزی

۳۱- آرایه‌های بیت زیر در گزینه‌ی تماماً به درستی آمده است.

باد صبا به بوی گل رو به چمن نهد چو من
(۲) تشخیص، کنایه، ایهام، مجاز
(۴) کنایه، مراعات نظیر، جناس، تضاد

«هر سحری که نسترن پرده ز رخ برافکند
(۱) استعاره، جناس، ایهام تناسب، کنایه
(۳) تضاد، تشبیه، مجاز، ایهام تناسب

۳۲- نوع تشبیه کدام بیت با بیت‌های دیگر متفاوت است؟

کز یاد برده‌اند هوای نشیمنم
وز عمر مرا جز شب دیجور نموده‌ست
که چون صیقل زدی صد زنگ تهمت بر صفا بندد
نگذاشت طوفان غمت خونِ دلی ناربخته

(۱) شهباز دست پادشهم این چه حالت است
(۲) بی‌مهر رخت روز مرا نور نموده‌ست
(۳) به زنگار تجاهل داغ کن آیینۀ دل را
(۴) ای تیرباران غمت خون دل ما ریخته

۳۳- منادا در کدام گزینه استعاره‌ی متفاوتی پدید آورده است؟

آخر ای ماه تو هم‌درد من مسکینی
بادم از قامت دلجوی کسی می‌آید
چین بر جبین فکنده از اندوه کیستی؟
رحم کن رحم که بی برگ و نوا می‌میرد

(۱) امشب ای ماه به درد دل من تسکینی
(۲) بر تو ای سرو لب جوی چو می افتد چشم
(۳) ای آبشار نوحه‌گر از بهر چیستی؟
(۴) ای گل تازه برین بلبل نالنده خویش

۳۴- در کدام بیت به جز آرایه‌ی موازنه، آرایه‌ی تضاد نیز به چشم می‌خورد؟

بی‌سبب خیره همی کرد یکی را بر دار
گه ماه مینگارد در ره ز نعل مرکب
چین سر زلف تو رونق عنبر شکست
و آن‌جا که قهر توست زمین را قرار نیست

(۱) بی‌گنه بسته همی داشت یکی را در حبس
(۲) گه مشک میفشاند بر مه ز گرد موکب
(۳) نوش لب لعل تو قیمت شکر شکست
(۴) آن‌جا که قدر توست فلک را مدار نیست

۴۲- کدام گزینه با بیت زیر مفهوم مشترکی ندارد؟

- «هان ای دل عبرت‌بین از دیده عبر کن هان
 ۱) آن قصر که جمشید در او جام گرفت
 بهرام که گور می‌گرفتی همه عمر
 ۲) آن قصر که با چرخ همی زد پهلو
 دیدیم که بر کنگره‌اش فاخته‌ای
 ۳) این کهنه رباط را که عالم نام است
 بزمی است که وامانده‌ی صد جمشید است
 ۴) جامی است که عقل آفرین می‌زندش
 این کوزه‌گر دهر چنین جام لطیف

۴۳- کدام گزینه مفهوم بیت زیر را می‌رساند؟

- «ای دوست شکر خوش‌تر یا آن که شکر سازد؟
 ۱) تو در آب اگر بینی حرکات خویشان را
 ۲) ای که بر ماه از خط مشکین نقاب انداختی
 ۳) چشمت خوش است و بر اثر خواب خوش‌تر است
 ۴) فکرت من در تو نیست در قلم قدرتی است

۴۴- بیت زیر با بیت گزینۀ ارتباط مفهومی دارد.

- «شک سحر زداید از لوح دل سیاهی
 ۱) شب سیاه مرا صبح نیست در طالع
 ۲) گریه‌ی شام و سحر شکر که ضایع نگشت
 ۳) کوه غم شد آب از فریاد عالم سوز من
 ۴) سر ز جیب صبح برمی‌آورد چون آفتاب

۴۵- مفهوم کدام بیت با مفهوم بیت زیر یکسان است؟

- «تو این عهدی که با من بسته بودی
 ۱) خوب‌رویان جفاپیشه وفا نیز کنند
 ۲) گفتم ز مهرورزان رسم وفا بیاموز
 ۳) جز عهد و وفای تو که منسوخ نگردد
 ۴) بعید نیست که گر تو به عهد بازایی

ایوان مدائن را آیینی عبرت دان
 آهو بچه کرد و روبه آرام گرفت
 دیدی که چگونه گور بهرام گرفت
 بر درگه آن شهان نهادندی رو
 بنشسته همی‌گفت که کوکوکو کو
 و آرامگه ابلق صبح و شام است
 قصری است که تکیه‌گاه صد بهرام است
 صد بوسه ز مهر بر جبین می‌زندش
 می‌سازد و باز بر زمین می‌زندش

خوبی قمر بهتر یا آن که قمر سازد؟
 به زبان خود بگویی که به حسن بی‌نظیرم
 خوب کردی، سایه‌ای بر آفتاب انداختی
 طعم دهانت از شکر ناب خوش‌تر است
 کاو بتواند چنین صورتی انگیختن

خرم کند چمن را باران صبحگاهی
 مگر ز گریه مرا چشم تر سفید شود
 قطره باران ما، گوهر یکدانه شد
 کیست دیگر در دل شب‌ها به فریادم رسد؟
 هر که صائب! در دل شب یک دو ساغر می‌کشد

مگر بهر شکستن بسته بودی
 به کسان درد فرستند و دوا نیز کنند
 گفتا ز ماهرویان این کار کم‌تر آید
 هر عهد که بستم هوسی بود و هوایی
 به عید وصل تو من خویشان کنم قربان

۴۶- در مورد «وقوع دو جنگ جهانی اول و دوم» پاسخ درست به ترتیب کدام است؟

الف: در کدام جنگ برای نخستین بار از سلاح‌های شیمیایی استفاده شد؟

ب: از مهم‌ترین عوامل وقوع این دو جنگ چه بود؟

ج: شباهت دو جنگ جهانی اول و دوم چه بود؟

د: طرف‌های درگیر در این جنگ‌ها در قالب چه اندیشه‌هایی رفتار خود را توجیه می‌کردند؟

۱) جنگ جهانی اول - کشورگشایی غربی‌ها برای ایجاد صلحی پایدار در جهان - منشأ دینی نداشتن - ناسیونالیستی

۲) جنگ جهانی دوم - کشورگشایی غربی‌ها برای ایجاد صلحی پایدار در جهان - ریشه داشتن در فرهنگ غرب - لیبرالیستی

۳) جنگ جهانی اول - رقابت کشورهای اروپایی بر سر مناطق استعماری - ظاهر مذهبی و دینی به خود نگرفتن - سوسیالیستی

۴) جنگ جهانی دوم - رقابت کشورهای اروپایی بر سر مناطق استعماری - محدود شدن به کشورهای اروپایی و غربی - سکولاریستی

۴۷- به ترتیب، عبارت درست در رابطه با «خطا بودن نظریه کنت»، «جهنمی‌ترین جنگ قرن بیستم»، «مشکل سرنوشت‌ساز قرن

بیستم» کدام است؟

۱) برقرار شدن صلحی پایدار در جهان بعد از جنگ جهانی دوم - جنگ کره - بحران‌های اقتصادی

۲) وقوع دو جنگ جهانی در نیمه اول قرن بیستم - جنگ ویتنام - بحران‌های زیست محیطی

۳) وقوع جنگ سرد بین دو بلوک شرق و غرب - جنگ کوبا - بحران‌های معرفتی

۴) وقوع دو جنگ جهانی در نیمه دوم قرن نوزدهم - جنگ تمدن‌ها - بحران‌های معنوی

۴۸- به ترتیب، کدام یک در رابطه با «بحران اقتصادی» درست است و در مورد «چالش فقر و غنا» درست نیست؟

۱) آسیب‌های مربوط به آن فقط متوجه قشرهای فقیر و ضعیف جامعه است - اغلب دوره‌ای و مقطعی است.

۲) فشارهای ناشی از آن به تولیدکنندگان خرد منتقل می‌شود - همیشگی است.

۳) هویت اقتصادی دارد - در صورت عدم کنترل به فروپاشی حکومت‌ها منجر می‌شود.

۴) آسیب‌های مربوط به آن تمامی جامعه را در برمی‌گیرد - هویت اقتصادی دارد.

۴۹- درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر به ترتیب کدام است؟

- بحران معرفتی جدید هنگامی آغاز شد که محدودیت‌های علمی دانش تجربی و هم‌چنین وابستگی آن به معرفت‌های غیر تجربی و غیرحسی آشکار شد.

- در فرهنگ مدرن، گرایش‌ها و رفتارهای دینی تنها با توجیه دنیوی امکان مطرح شدن ندارد.

- سکولاریسم به ترتیب در حوزه‌های علم، سیاست، اقتصاد و هنر ظاهر گردید.

- متفکران پسامدرن، قبل از اینکه سیاست و اقتصاد جهان غرب ابعاد جهانی پیدا کند، در اصول و مبانی فرهنگ غرب تردید کردند.

۱) درست - نادرست - نادرست - درست - درست - نادرست

۳) نادرست - درست - نادرست - درست - درست - درست

۵۰- هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب در چه زمانی رخ داده است؟

الف: دست برداشتن علم از داوری‌های ارزشی و محدود شدن به امور طبیعی با روشن شدن محدودیت‌های علم تجربی

ب: شناخت حسی و تجربی را تنها راه درست شناخت علمی دانستن

ج: کتاب مقدس و شهود آباء کلیسا معتبرترین راه شناخت جهان بودن

د: افول سکولاریسم و پساسکولاریسم

۱) نیمه اول قرن بیستم - قرن بیستم - دوران رنسانس - سال‌های آغازین قرن بیست و یکم

۲) نیمه دوم قرن بیستم - قرن نوزدهم - قرون وسطی - سال‌های پایانی قرن نوزدهم

۳) نیمه اول قرن بیستم - قرن نوزدهم و بیستم - قرون وسطی - سال‌های پایانی قرن بیستم

۴) نیمه دوم قرن بیستم - قرن هجدهم و نوزدهم - دوران رنسانس - سال‌های آغازین قرن بیستم

۵۱- به ترتیب، پاسخ پرسش‌های زیر کدام است؟

- دو اصطلاح استعمارگر و استعمارزده را چه کسانی به کار می‌برند؟
- مفاهیم شمال و جنوب بعد از چه رویدادی به کار گرفته شد؟
- در کدام نگاه یا فرهنگ، طبیعت ماده خام نیست بلکه از ابعاد و نیروهای ماورائی برخوردار است؟
- کدام مورد از پیامدهای اجتماعی گریز و رویگردانی از سکولاریسم در جوامع غربی نیست؟
- (۱) افرادی که چالش و نزاع بین دو بلوک شرق و غرب را به ابعاد اقتصادی آن محدود می‌کنند - جنگ جهانی اول - فرهنگ جدید غرب - رواج و رونق خرافه‌پرستی و شیطان‌پرستی
- (۲) کسانی که چالش و نزاع بین کشورهای غنی و فقیر را به ابعاد اقتصادی آن محدود نمی‌کنند - جنگ جهانی اول - فرهنگ مدرن - به سوی هویت دینی فراخواندن مهاجران ساکن کشورهای غربی و مرعوب فرهنگ مدرن
- (۳) افرادی که در چالش و نزاع بین دو بلوک شرق و غرب به ابعاد فرهنگی توجه ندارند - جنگ جهانی دوم - نگاه توحیدی - رونق بخشیدن بازار معنویت‌های کاذب و دروغین
- (۴) کسانی که در چالش و نزاع بین کشورهای غنی و فقیر به ابعاد فرهنگی هم توجه دارند - جنگ جهانی دوم - نگاه اساطیری - واداشتن همه نخبگان جهان غرب به جست‌وجوی سنت‌های قدسی و دینی

۵۲- عامل مؤثر در پدیده‌آبی هر یک از موارد زیر چیست؟

- الف: تداوم باورهای دینی و معنوی در زندگی انسان
- ب: فقیر و ضعیف شدن کشورهای پیرامونی
- ج: کاهش قدرت خرید مصرف‌کنندگان و از دست رفتن بازار فروش تولیدکنندگان
- (۱) بحران معنویت در فرهنگ غرب - سرمایه‌گذاری‌های مشترک کشورهای مرکزی - چالش فقر و غنا
- (۲) نیاز فطری آدمی به حقایق قدسی و ماوراء طبیعی - عملکرد کشورهای مرکزی - بحران اقتصادی
- (۳) بازگشت نگاه معنوی و دینی به سطوح مختلف زندگی انسان - تک محصولی بودن این کشورها - بحران اقتصادی
- (۴) نیاز انسان برای پاسخ به نیازهای معنوی - وابستگی اقتصادی و سیاسی این کشورها - چالش فقر و غنا

۵۳- به ترتیب، هر عبارت بیانگر کدام مفهوم است؟

- پیروی‌کننده متوجه پیروی خود نمی‌شود و گاهی از طریق شایسته و گاهی از مسیر ناشایست، شکل می‌گیرد.
- «خلق و بازسازی ارزش‌ها» و «کشف و بازخوانی واقعیت‌ها»
- در جریان پاک‌سازی قومی در یوگسلاوی سابق، هزاران مسلمان بوسنیایی جان خود را از دست دادند یا مجبور به ترک شهر و دیار خود شدند.
- نابرابری‌های اجتماعی نتیجه تفاوت‌ها یا نابرابری‌های طبیعی هستند، بنابراین عادلانه‌اند.
- (۱) قدرت تنبیهی - تبیین و تفسیر - الگوی تنازع هویت‌ها - مدل لیبرالی
- (۲) قدرت اقناعی - تفسیر و تبیین - سیاست همانندسازی - مدل لیبرالی
- (۳) قدرت اقناعی - تبیین و تفسیر - مدل همانندسازی - مدل کمونیستی
- (۴) ترغیب و تبلیغ - تفسیر و تبیین - الگوی تنازع هویت‌ها - مدل کمونیستی

۵۴- هر عبارت به ترتیب، مربوط به کدام قسمت جدول است؟

الف	د	مالکیت	منابع یا عوامل قدرت
تنبیهی	ب	هـ	ابزار اعمال قدرت
و	دانش	ج	ارزش‌های اجتماعی

- ثروت
- شخصیت
- اقناعی
- تشویقی

(۱) ج - د - ب - هـ (۲) و - د - هـ - ب (۳) ج - الف - ب - هـ (۴) و - الف - هـ - ب

۵۵- به ترتیب، کدام گزینه به سؤالات زیر به درستی پاسخ می‌دهد؟
 الف: پیامد تأکید افراطی بر تفاوت‌ها و گوناگونی‌های هویتی چیست؟
 ب: شباهت جامعه‌شناسی تفسیری با جامعه‌شناسی انتقادی در چیست؟
 ج: تصمیم‌گیری دربارهٔ مسائل مشترک و رفع اختلاف‌ها و تضادها میان افراد و گروه‌هایی که با هم زندگی می‌کنند، چه چیزی را در زندگی اجتماعی پدید می‌آورد؟

- ۱) به رسمیت شناختن و حمایت از آنها - چشم‌پوشی از آثار و پیامدهای مخرب ساختارها - سیاست و عمل سیاسی
- ۲) چندپارگی سیاسی و فرهنگی درون جوامع - نادیده گرفتن ساختارهای اجتماعی - قدرت و عمل قدرتمندان
- ۳) ضرورت به رسمیت شناختن و حمایت از آنها - کم توجهی به ساختارهای اجتماعی - قدرت و عمل قدرتمندان
- ۴) چندپارگی سیاسی و فرهنگی درون جوامع - تأکید بر توانایی و خلاقیت افراد در ساختن جهان اجتماعی - سیاست و عمل سیاسی

۵۶- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب در کدام گزینه بیان شده است؟
 الف: جامعه‌شناسی تفسیری به چه علتی، توان مطالعه و بررسی وجوه واقعی سیاست و قدرت را ندارد؟
 ب: چه عاملی موجب می‌شود کار داوری دربارهٔ ارزش‌ها خارج از قلمرو علوم اجتماعی قرار گیرد؟
 ج: در شکل‌گیری جهانی بدون مرز، کدام عامل موجب می‌شود که فرهنگ‌ها دیگر کاملاً خالص نباشند؟
 ۱) فرو کاستن سیاست و قدرت به پدیده‌های مادی - بازگشت دعاوی انتقادی و تجویزی به جامعه‌شناسی - توسعه ارتباطات
 ۲) منحصر کردن علم به علم تجربی - غلبه رویکرد تبیینی در جامعه‌شناسی - ساختن هویتی خاص
 ۳) تمرکز بر ذهنیت‌ها - انتقاد از وضع موجود برای رسیدن به وضع مطلوب - جهانی شدن
 ۴) تمرکز بر ذهنیت‌ها - غلبه رویکرد تبیینی در جامعه‌شناسی - در هم آمیختن فرهنگ‌ها

۵۷- عبارت درست در رابطه با «دیدگاه جامعه‌شناسی تفسیری درباره سیاست و قدرت» کدام است؟
 ۱) می‌تواند برای مقایسه سیاست و قدرت و تشخیص درست از غلط یا خوب از بد ملاک و معیاری به‌دست آورد - ارزش‌های سیاسی را که تماماً مادی و محسوس نیستند، قابل مطالعه علمی نمی‌داند.
 ۲) صرفاً به توصیف ارزش‌های سیاسی مختلف بسنده می‌کند - یافتن راهی برای داوری علمی در عرصه سیاست و قدرت را ضروری می‌داند.
 ۳) دست شستن از ارزش‌های اجتماعی را در عرصه سیاست و قدرت، مرگ سیاست و بن‌بست زندگی انسان معرفی می‌کند - سیاست و قدرت، خارج از ذهن مردم و مستقل از ادراک آنها جوهری محسوس و واقعی دارد.
 ۴) سیاست و قدرت را پدیده‌های معنادار و ارزشی می‌داند - نمی‌تواند برای مقایسه آنها با یکدیگر، ملاک و معیاری به‌دست آورد.

۵۸- صحیح یا غلط بودن عبارات زیر را مشخص کنید.

- امروزه قدرت تشویقی از طریق قانون و پیمودن مراحل قانونی اعمال می‌شود و عمدتاً متمرکز در دست دولت‌ها است.
- جامعه‌شناسان در مطالعه نابرابری‌های اجتماعی به قشربندی اجتماعی در جوامع توجه دارند و می‌پندارند همهٔ نابرابری‌های اجتماعی مضر و مخرب‌اند.
- با ظهور جهان متجدد، دولت‌هایی شکل گرفتند که دیگر خود را با هویت دینی مسیحی نمی‌شناختند بلکه هویت خود را با توجه به تاریخ، جغرافیا و قومیت یا نژاد تعریف می‌کردند.
- در قلمرو حقیقی، ارزش‌ها، مستقل از خواست و تمایل افرادند ولی در قلمرو آرمانی و واقعی، پیدایش، قوام و دوام ارزش‌ها محصول آگاهی، خواست و عمل مردم است.

۱) غ - غ - ص - غ ۲) غ - غ - ص - ص ۳) غ - ص - ص - غ ۴) ص - غ - غ - ص

۵۹- هر عبارت به ترتیب به کدام جامعه یا نظام اشاره می‌کند؟

- فقط می‌توان از مقبولیت قدرت حذف زد و نمی‌توان از مشروعیت حقیقی سخن گفت.
- جامعه‌شناسی انتقادی این نظام را تقبیح می‌کند.
- در این نظام، دهقانان شبیه برده بودند و مالک چیزی نبودند.
- درون بسیاری از آن‌ها تقسیم‌بندی‌های قومی و زبانی وجود دارد.

- ۱) نظام سیاسی لیبرال دموکراسی - نظام آپارتاید - نظام فئودالی - جوامع صنعتی
- ۲) نظام سیاسی لیبرال دموکراسی - نظام فئودالی - نظام آپارتاید - جوامع صنعتی
- ۳) نظام سیاسی سکولار - نظام آپارتاید - نظام کمونیستی - نظام فئودالی
- ۴) نظام سیاسی سکولار - نظام فئودالی - نظام آپارتاید - جوامع سوسیالیستی

۶۰- کدام گزینه به ترتیب در رابطه با «ویژگی‌های جامعه‌شناسی انتقادی» نادرست و درباره «سیاست هویت» درست است؟

- ۱) عدالت اجتماعی را تحسین می‌کند و برای گسترش آن راه‌حلهایی تجویز می‌کند و صرفاً به توصیف و تبیین پدیده‌های اجتماعی نمی‌پردازد - هویت ملی و وحدت و ثبات و استمرار همراه با آن مطلوب پنداشته می‌شود.
- ۲) به نقد وضعیت موجود جهان اجتماعی می‌پردازد و راه‌حلهایی برای رسیدن به یک وضعیت بهتر تجویز می‌کند - از پیدایش آن به باز شدن جعبه پاندورا یاد می‌کنند که تشخیص و تمیز هویت‌ها از یکدیگر ممکن نبود.
- ۳) به دآوری ارزشی پدیده‌های اجتماعی می‌پردازد و علم را به معنای تجربی آن محدود می‌کند تا معیارهای علمی را جستجو کند - محصول دوران پسامدرن است و بر تفاوت‌ها و هویت‌های خاص و محلی تأکید می‌کند.
- ۴) برجسته‌کردن یک وجه زندگی اجتماعی و تأکید بر آن و نادیده گرفتن وجه دیگر، می‌تواند آثار و پیامدهای نامطلوبی برای زندگی اجتماعی به وجود بیاورد - همه آنچه در دوره مدرن پدید آمده بود از جمله سیاست همانندسازی هویت مورد تأیید و تأکید قرار گرفت.

۶۱- در کدام گزینه عبارت اول به تصمیم‌گیری و دومی به حل مسئله اشاره دارد؟

- ۱) پیدا کردن دلیل لذت‌بخش بودن صدای آب - ساختن محکم‌ترین بناها در کشورهای زلزله‌خیز
- ۲) جست‌وجوی علت پر پیچ‌وخم بودن مسیر رودخانه - حل مشکل انتخاب مسیر برای سفر تابستانی
- ۳) حل مسئله انتخاب رشته برای پایه دهم - رفع مشکل سرمایه زمستان با تولید لباس گرم
- ۴) تصمیم به خوردن غذا برای رفع گرسنگی - حل مسئله انتخاب رشته برای پایه دهم

۶۲- عبارتهای زیر به ترتیب به کدام یک ویژگی‌های مسئله اشاره می‌کنند؟

- یکی از دلایل اینکه برخی از افراد راه حل مسئله را نمی‌دانند، درک ناقص مسئله است.
 - رسیدن به وزن مطلوب مستلزم دانستن وزن کنونی است.
 - کسی که صرفاً با خوردن قرص لاغری می‌خواهد کاهش وزن داشته باشد.
 - در جریان حل مسئله هر چه قدر جدی‌تر باشیم، احتمال انتخاب راه حل بهتر، بیشتر است.
- ۱) هدفمند بودن - فرایند تحت کنترل - محدودیت در توانمندی - تشخیص موقعیت فعلی
 - ۲) فرایند تحت کنترل - تشخیص موقعیت فعلی - محدودیت در توانمندی - هدفمند بودن
 - ۳) هدفمند بودن - تشخیص موقعیت فعلی - محدودیت در توانمندی - فرایند تحت کنترل
 - ۴) فرایند تحت کنترل - هدفمند بودن - محدودیت در توانمندی - فرایند تحت کنترل

۶۳- درباره اهمیت حل مسئله درست یا غلط بودن عبارات زیر، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- هدف از تمرین‌های مختلف آموزشی دستیابی به راه حل یک مسئله خاص است.
 - با حل یک مسئله به اصول و قوانینی دست می‌یابیم که در موقعیت‌های دیگر قابل استفاده است.
 - تفاوت یادگیری حاصل از حل مسئله با دیگر یادگیری‌ها، قابل تعمیم بودن آن است.
 - پرورش افراد با توانایی غلبه بر مشکلات روزمره، یکی از اهداف مهم نظام تعلیم و تربیت است.
- ۱) غلط - درست - غلط - درست
 - ۲) درست - درست - غلط - غلط
 - ۳) درست - غلط - درست - غلط
 - ۴) غلط - غلط - درست - درست

۶۴- در دو موقعیت «رفع کیش در بازی شطرنج» و «باز کردن در اتومبیلی که سوئیچ داخل ماشین است و درهای آن قفل شده»، به ترتیب اولی در چه شاخصی «خوب تعریف شده» و دومی در چه شاخصی «خوب تعریف نشده» هستند؟

- ۱) شناسایی موقعیت اولیه - تعریف دقیق هدف
- ۲) فهرست اقدامات یا راهبردهای در دسترس - شناسایی موقعیت اولیه
- ۳) تعریف دقیق هدف - فهرست اقدامات یا راهبردهای در دسترس
- ۴) امکان تضمین دستیابی یا عدم دستیابی به هدف - تعریف دقیق هدف

۶۵- هر کدام از عبارتهای زیر به کدام یک از مراحل حل مسئله مرتبط است؟

- تصور مبهم از یک مسئله به راه‌حل‌های غیرمنطقی و نادرست منجر می‌شود.
 - تمرین مکرر و مطالعه خرد خرد درس زبان انگلیسی که در یادگیری آن مشکل دارید.
 - فهم موقعیت با داشتن ملاک روشنی مانند "نمرات قبل و بعد از اجرای روش مطالعه جدید" بدست می‌آید.
 - دلیل عدم پیشرفت در یک درس فقدان تسلط بر پیش‌نیازهای آن درس است.
- ۱) تشخیص مسئله - ارزیابی راه‌حل - به کارگیری راه‌حل مناسب برای حل مسئله - بازبینی و اصلاح راه‌حل
 - ۲) ارزیابی راه‌حل - ارزیابی راه‌حل - به کارگیری راه‌حل مناسب برای حل مسئله - انتخاب راه‌حل‌های جایگزین
 - ۳) تشخیص مسئله - به کارگیری راه‌حل مناسب برای حل مسئله - ارزیابی راه‌حل - انتخاب راه‌حل‌های جایگزین
 - ۴) ارزیابی راه‌حل - به کارگیری راه‌حل مناسب برای حل مسئله - ارزیابی راه‌حل - بازبینی و اصلاح راه‌حل

- ۶۶- درستی یا نادرستی عبارتهای زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟
- با توجه به تعداد اولویت‌ها و میزان اهمیت و تعداد افراد تصمیم‌گیرنده چهار نوع تصمیم‌گیری داریم.
 - دشواری یک تصمیم تابع توانمندی، نگرش و تجربیات جمعی است.
 - در برخی از تصمیم‌گیری‌ها همه افراد یکسان عمل می‌کنند.
 - در برخی از تصمیم‌گیری‌ها هر فردی متناسب با ویژگی‌های خودش تصمیم می‌گیرد.
- (۱) نادرست - درست - نادرست - درست
 (۲) درست - نادرست - درست - نادرست
 (۳) درست - درست - نادرست - نادرست
 (۴) نادرست - نادرست - درست - درست

- ۶۷- در کدام یک از تصمیم‌گیری‌های زیر، ملاک تصمیم‌گیری با باقی موارد متفاوت است؟
- (۱) خرید گوشی همراه براساس امکانات موجود و هزینه مالی مربوط به آن
 - (۲) سرمایه‌گذاری در بورس برای کسب سود و افزایش نقدینگی
 - (۳) اجتناب از غذاهای پرکالری در افرادی که اضافه وزن دارند و در خطر بیماری‌های عروقی هستند.
 - (۴) اجتناب از مصرف مواد مخدر و دوری از اعتیاد

- ۶۸- سبک تصمیم‌گیری افراد زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟
- محمد طی این سال‌ها تصمیمات عجولانه و ناگهانی گرفته است؛ اما در یک موقعیت با کمک پدرش تمامی راهکارهای ممکن برای اتخاذ یک تصمیم را سنجیده است.
 - مریم معمولاً برای خرید لباس با یکی از دوستان خوش سلیقه‌اش به مغازه لباس فروشی می‌رود؛ اما این بار او می‌خواهد دل به دریا بزند و اولین لباسی را که ببیند، بخرد.
 - علی همیشه می‌گوید: «خودش درست می‌شه» اما این بار برای از دست ندادن زمان، خودش دست به کار شده است.
 - وقتی پوریا تصمیم گرفت که به حرف دلش گوش کند و یک رشته دانشگاهی بدون بازار کار مناسب را انتخاب کند، همه معلمین او گفتند که از یک دانش‌آموز خوب چنین انتظاری نداشتند.
- (۱) منطقی - تکانشی - منطقی - احساسی
 (۲) تکانشی - وابسته - اجتنابی - منطقی
 (۳) منطقی - وابسته - احساسی - وابسته
 (۴) تکانشی - تکانشی - منطقی - اجتنابی

- ۶۹- موانع تصمیم‌گیری در عبارتهای زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟
- فردی که معمولاً در بحث‌ها برای اثبات ادعاهای خود، می‌گوید به آمارهای یک مرکز خاص اعتماد دارد.
 - شخصی که با کوچک شمردن توانایی دیگران در یادگیری مطالب درسی، دچار نتیجه‌گیری غلط می‌شود.
 - دانش‌آموز ترسویی که فاقد اعتماد به نفس قوی است، علی‌رغم دانش لازم نمی‌تواند موفق باشد.
 - وقتی تحت تأثیر نظر دوستانتان نسبت به خرید لباسی که به تازگی خریده‌اید، اظهار پشیمانی می‌کنید.
- (۱) سوگیری تأیید - اعتماد افراطی - کوچک شمردن خود - کنترل نکردن هیجانات
 (۲) اعتماد افراطی - کنترل نکردن هیجانات - کوچک شمردن خود - سوگیری تأیید
 (۳) سوگیری تأیید - کوچک شمردن خود - کنترل نکردن هیجانات - اعتماد افراطی
 (۴) اعتماد افراطی - سوگیری تأیید - کوچک شمردن خود - کنترل نکردن هیجانات

- ۷۰- درستی و نادرستی عبارتهای زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟
- ناتوانی در تصمیم‌گیری، وضعیت عاطفی ناخوشایندی را ایجاد می‌کند که «ناکامی» نام دارد.
 - ناتوانی در حل مسئله باعث می‌شود حالت عاطفی ناخوشایندی را تجربه کنیم که «تعارض» نام دارد.
 - کسانی که پی‌درپی با تعارض مواجه می‌شوند، روش‌های حل مسئله را نمی‌دانند.
 - ناتوانی در حل مسئله علاوه بر فشار روانی باعث ناکامی می‌شود.
- (۱) درست - غلط - درست - غلط
 (۲) غلط - درست - غلط - درست
 (۳) درست - درست - درست - غلط
 (۴) غلط - غلط - غلط - درست

چهارشنبه

۱۴۰۱/۱۲/۱۷

گروه آموزشی ماز

آزمون الکترونیکی کنکوری‌های انسانی - مرحله ۱۷

آزمون اختصاصی - دفترچه ۲

ملاحظات	زمان پاسخگویی	تا شماره	از شماره	تعداد سوال	مواد امتحانی	ردیف
۶۵ سوال ۶۰ دقیقه	۲۰	۹۰	۷۱	۲۰	زبان عربی	۱
	۲۰	۱۰۳	۹۱	۱۳	تاریخ	۲
		۱۱۵	۱۰۴	۱۲	جغرافیا	۳
	۲۰	۱۳۵	۱۱۶	۲۰	فلسفه و منطق	۴

■ ■ عین الأنسب للجواب عن الترجمة أو المفهوم من أو إلى العربية (۷۱ - ۷۸)

۷۱- ﴿هَذَا خَلْقُ اللَّهِ فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ...﴾

- ۱) این آفرینش خداست. پس به من نشان دهید کسانی که غیر از او هستند، چه چیزی آفریدند؟
- ۲) این خلقت خداست. پس به من نشان دهید که چه کسی غیر از او چیزهایی را آفرید؟
- ۳) این را خدا آفریده است. پس ببینید کسانی غیر از خدا، چه آفریده‌اند؟
- ۴) این خلقت خداوند است. پس نشان دهید غیر از او چه کسانی هستند که چیزی را آفریده‌اند؟

۷۲- لَا تَظْلِمُ الْآخِرِينَ كَمَا لَا تُحِبُّ أَنْ تُظْلَمَ وَأَحْسِنَ كَمَا تُحِبُّ أَنْ يُحْسَنَ إِلَيْكَ:

- ۱) همانطور که دوست نداری به تو ظلم شود، به دیگران ظلم نکن و همان طور که دوست داری به تو نیکی شود، نیکی کن!
- ۲) نباید به دیگران ظلم کنی زیرا دوست نداری که به تو ظلم شود و به دیگران نیکی کن اگر دوست داری به تو نیکی شود!
- ۳) به دیگران ظلم نکن همانطور که دوست نداری به تو ظلم کنند و به دیگران نیکی کن اگر دوست داری به تو نیکی کنند!
- ۴) همانطور که دوست نداری مورد ستم قرار بگیری، به دیگران ظلم نمی‌کنی و به دیگران نیکی کردی همانطور که دوست داشتی به تو نیکی شود!

۷۳- يَجِبُ أَنْ تَعْلَمُوا أَوْلَادَكُمْ قَبْلَ أَنْ يَكْبُرُوا لِأَنَّهُ يُقَالُ أَنَّ الْعِلْمَ فِي الصَّغَرِ كَالنَّقْشِ فِي الْحَجَرِ فَسْتَعْمِرْ عَلَيْهِ!

- ۱) باید به فرزندان قبل از بزرگ شدنشان یاد بدهید زیرا می‌گویند که دانش کودکی مانند نقش در سنگ است، پس رویش ماندگار خواهد شد!
- ۲) باید به پسرانتان قبل از اینکه بزرگ شوند یاد بدهید زیرا گفته می‌شود که دانش در کودکی مانند نقش در سنگ است، پس روی آن ماندگار خواهد شد!
- ۳) باید پسرانتان قبل از اینکه بزرگ شوند از شما یاد بگیرند زیرا گفته می‌شود که دانش در کودکی مانند نقش سنگ است پس بر آن ماندگار می‌شود!
- ۴) باید فرزندان قبل از اینکه بزرگ بشوند از شما بیاموزند زیرا گفته می‌شود که دانش در کودکی همان نقش در سنگ است که بر آن ماندگار خواهد شد!

۷۴- كَانَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ (ص) أُخْتُ تَحْضُنُهُ صَغِيرًا وَتُلَاعِبُهُ وَهُوَ كَانَتْ شَدِيدَ التَّعَلُّقِ بِهَا:

- ۱) رسول خدا خواهری داشت که در کودکی در آغوشش بود و با او بازی می‌کرد درحالی که او (پیامبر) به وی (خواهرش) تعلق شدیدی داشت!
- ۲) برای پیامبر خدا خواهری کوچک بود که او را در آغوش می‌گرفت و بازی می‌کرد درحالی که وی (خواهرش) شدیداً به او (پیامبر) تعلق خاطر داشت!
- ۳) پیامبر خدا یک خواهر داشت که در کودکی او را در آغوش می‌گرفت و با او بازی می‌کرد درحالی که وی (پیامبر) به او (خواهرش) بسیار وابسته بود!
- ۴) رسول خدا خواهری داشت و زمان کودکی او را در آغوش می‌گرفت و بازی می‌کرد درحالی که او (خواهرش) به وی (پیامبر) بسیار وابستگی داشت!

۷۵- كُنْتُ سَمِعْتُ مِنْ أَحَدِ أَسَاتِذَةِ جَامِعَةِ طَهْرَانَ: لَا يَلْتَفِتُ طَلَّابُ هَذِهِ الْجَامِعَةِ إِلَى أُمُورٍ لَيْسَتْ مَهْمَةً:

- ۱) از یکی از اساتید دانشگاه تهران شنیده بودم: دانشجویان این دانشگاه نباید به اموری که مهم نیستند توجه کنند!
- ۲) از یکی از اساتید دانشگاه تهران شنیده‌ام دانشجویان آن دانشگاه به اموری که مهم نیستند توجه نمی‌کنند!
- ۳) از یکی از اساتیدی که در دانشگاه تهران بود شنیده بودم که دانشجویان این دانشگاه نباید به امور غیر مهم توجه کنند!
- ۴) از یکی از اساتید که در دانشگاه تهران بود شنیده بودم دانشجویان این دانشگاه‌ها به اموری که مهم نیستند توجه نمی‌کنند!

۷۶- عَيْنُ الْخَطَا:

- ۱) أَعْرِفْتُ أَسْرَى أُطْلِقُوا بَعْدَ ثَلَاثِ سَنَوَاتٍ مِّنْ نِّهَايَةِ الْحَرْبِ: اسیرانی را شناختم که سه سال بعد از پایان جنگ رها شدند!
- ۲) لِنَبْتَعِدَ عَنِ صِدَاقَةِ الْكَذَّابِ لِأَنَّهُ يُقَرِّبُ عَلَيْنَا الْبَعِيدَ: باید از دوستی بسیار دروغگو دوری کنیم زیرا او دور را به ما نزدیک می‌نماید!
- ۳) جِئْتُ بِشْرِيحِي عِنْدَ مَوْظَفِ الْإِتِّصَالَاتِ لِيَبْدِلَهُ لِي: سیم کارت را نزد کارمند مخابرات آوردم تا آن را برایم عوض کند!
- ۴) لَنْ تَبْلَغَ مَا تَحَبَّهُ بِاحْتِيَالِكَ إِنْ لَا تَصَدَّقَ مَعَ أَسْرَتِكَ: با حيله‌گری خود به آنچه دوستش داری نخواهی رسید اگر با خانواده خود صادق نباشی!

۷۷- عَيْنُ الصَّحِيح:

- ۱) أَخَذَ الشَّابُّ يَتَظَاهَرُ بِالْغُرُقِ لِكَنَّ أَصْحَابَهُ مَا أَسْرَعُوا إِلَيْهِ: جوان نزدیک بود تظاهر به غرق شدن بکند ولی اصحابش به سویش شتافتند!
- ۲) يُعْجِبُنِي عَيْدٌ لَيْسَ فِيهِ فُقَرَاءٌ إِلَّا فَرِحِينَ: از عیدی خوشم می‌آید که در آن فقیران فقط شاد هستند!
- ۳) هُنَاكَ مُزَارِعٌ لَا يَوْجَدُ فِي مَزَارِعِهِ أَى فَاةٍ: آنجا کشاورزی هست که در مزرعه‌هایش هیچ موشی نمی‌یابی!
- ۴) لَا تَقْدِرِينَ أَنْ تَقْرَبِي مِنْ صَدِيقَاتِكَ إِلَّا عِنْدَ الشَّدَائِدِ: نمی‌توانید به دوست‌های خود نزدیک شوید مگر در سختی‌ها!

۷۸- «کتاب دوستی است که تو را از مصیبت جهل نجات می‌دهد!»:

- ۱) الْكِتَابُ الصَّدِيقُ يُنْقِذُكَ مِنْ مَصِيبَةِ الْجَهْلِ!
- ۲) الْكِتَابُ صَدِيقٌ يُنْقِذُكَ مِنْ مَصِيبَةِ الْجَهْلِ!
- ۳) الْكِتَابُ صَدِيقُ الْمُنْقِذِ مِنْ مَصِيبَةِ الْجَهْلِ!
- ۴) الْكِتَابُ صَدِيقٌ مُنْقِذٌ لَكَ مِنْ مَصِيبَةِ الْجَهْلِ!

■ ■ اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ بِدَقَّةٍ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (۷۹ - ۸۱) بِمَا يَنْسَبُ النَّصِّ:

جبل دماوند هو أعلى جبل في إيران وإنه أعلى قمة بركانية في قارة آسيا. يقع الجبل في شمال إيران في الجزء الأوسط من سلسلة جبال ألبرز الواقعة في جنوب بحر قزوين. وتمكن للمرء رؤية الجبل الجميل من طهران. درجة حرارة الطقس في المناطق المرتفعة من الجبل حوالي 6٠ درجة تحت الصفر خلال فصل الشتاء، ودرجة واحدة تحت الصفر في فصل الصيف. دماوند هو رمز الاستقرار في الثقافة الإيرانية ويتمتع بشهرة طيبة في الأدب الفارسي والأساطير. من الناحية الطبيعية، جبل دماوند بيئة حيائية لا يوجد مثل لها في إيران. و جبل دماوند هو المأوى الأخير للعديد من أنواع الحيوانات التي التجأت إليه بحثاً عن الطعام والشرب ويمتاز هذا الجبل الشاهق باحتوائه على الكثير من عيون المياه الحارة والمياه المعدنية التي توجد في قاعدة جباله.

۷۹- عَيْنُ الْخَطَا:

- ۱) أعلى جبل في إيران هو دماوند ، والذي يقع في سلسلة جبال ألبرز!
- ۲) تعتبر العيون الحارة في دماوند من المناظر الجميلة لهذا الجبل!
- ۳) في بعض أيام السنة، تصل درجة حرارة دماوند إلى سبعين درجة فوق الصفر!
- ۴) هذا الجبل هو المأوى الأخير للعديد من أنواع الحيوانات!

۸۰- عَيْنُ الصَّحِيح:

- ۱) في الأدب الفارسي، جبل دماوند هو رمز للصبر!
- ۲) يعدُّ جبل دماوند مكاناً مناسباً للحيوانات المختلفة للعيش فيه!
- ۳) يصبح جبل دماوند أبرد منطقة في إيران في الشتاء!
- ۴) في فصل الصيف تصل درجة حرارة جبل دماوند إلى درجة واحدة فوق الصفر!

۸۱- ما هو الصحيح عن منطقة جبل دماوند الطبيعية؟

- ۱) إنها أكبر مصدر غذاء للحيوانات!
- ۲) تشمل جميع أنواع الأشجار والنباتات!
- ۳) تشمل الينابيع الحارة والمعدنية!
- ۴) في فصل الصيف تهجر جميع أنواع الحيوانات إلى هناك!

■ عین الخطأ في الإعراب و التحليل الصرفي (۸۲ - ۸۳)

- ۸۲- «الأوسط - جبال - تمكن - المرتفعة»
 (۱) الأوسط: اسم، مفرد مذكر، اسم التفضيل «مؤنثه:وسطى» / صفة و مجرور
 (۲) جبال: اسم، جمع تكسير «مفردة:جبل:مذكر» / مضاف إليه و مضافه «سلسلة»
 (۳) تمكن: فعل مضارع، مزيد ثلاثي «حروفه الأصلية: م، ك، ن» معلوم / فعل و مع فاعله
 (۴) المرتفعة: اسم، مفرد مؤنث، اسم مفعول «مصدره: ارتفاع» / صفة و موصوفه «المناطق»
- ۸۳- «الاستقرار - يتمتع - التجأت - عيون»
 (۱) الاستقرار: اسم، مفرد، على وزن استفعال، معرّف بأل / مضاف إليه و مضافه «رمز»
 (۲) يتمتع: فعل مضارع، مزيد ثلاثي (حروفه الأصلية: م، ت، ع)، معلوم، مصدره تمتع على وزن تفعّل / فعل و مع فاعله
 (۳) التجأت: فعل ماضٍ، مزيد ثلاثي بزيادة حرف واحد، للغائبة / فعل مع فاعله و الجملة فعلية
 (۴) عيون: جمع التّكسير «مفردة:عين» / المجرور بالحرف الجار و «من عيون» الجارّ و المجرور

■ عین المناسب للجواب عن الأسئلة التالية (۸۴ - ۹۰)

- ۸۴- عین الخطأ في ضبط حركات الكلمات:
 (۱) أَفْتَشُ عَنْ مُعْجَمٍ يُسَاعِدُنِي فِي فَهْمِ النُّصُوصِ!
 (۲) مِنْ فَضْلِكَ أَعْطَيْتَنِي بِطَاقَةَ بَمْبَلِغٍ خَمْسَةِ وَعِشْرِينَ رِيَالًا!
 (۳) ذَاتَ يَوْمٍ لَاحَظَ الْمُزَارِعُ أَنَّ عَدَدَ أَفْرَاحِ الطُّيُورِ يَنْقُصُ!
 (۴) فَمِنْ عَنِ مَجْلِسِكَ لِأَبِيكَ وَ مُعَلِّمِكَ وَ إِن كُنْتَ أَمِيرًا!

- ۸۵- عین الأنسب للمفهوم: «الدَّهْرُ يَوْمَانِ يَوْمٌ لَكَ وَ يَوْمٌ عَلَيْكَ»
 (۱) عالم چو ستم کند ستمکش ماییم
 (۲) از روزگار خلق شکایت کند به تو
 (۳) مانع سیر کمال دهر نبود نقص ما
 (۴) چنین است رسم سرای درشت
 دست خوش روزگار ناخوش ماییم
 وز تو به روزگار کسی نیست مشتکی
 امهات طبع را زنجیر کردن مشکل است
 گهی پشت بر زین، گهی زین به پشت

- ۸۶- عین الطلب:
 (۱) إن يريدوا أن ينجحوا في الامتحان فليدرسوا في طوال السنة!
 (۲) هل تعلم أنّ طلب الحاجة من غير أهلها أشد من الموت؟
 (۳) تلوث الهواء الذي يسبب أمطاراً حمضية من مهددات نظام الطبيعة!
 (۴) نقرأ بعض القصص لنطلع على أفعال الإنسان المخربة للبيئة!

- ۸۷- عین مضارعاً لا يترجم بالمضارع:
 (۱) سألت من تلميذٍ: لم تقولان ما لا تعملان في حياتكما؟
 (۲) نعوذ بالله من صلاة لا تُرفع و من قلب لا يخشع!
 (۳) في السماء كواكب لم نقدر أن نشاهدها إلا بالتلسكوب!
 (۴) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ﴾

- ۸۸- عین جملة وصفية:
 (۱) أولئك السياح بعد محاولة كثيرة وصلوا إلى شيراز!
 (۲) غرس الآخرون أشجاراً فأكلنا من ثمارها الكثيرة!
 (۳) دافع المدير عن عاملين يعملون في الشركة بسرعة!
 (۴) الفسائل الكثيرة تُغرس في بساتين قرينتا كل سنة!

- ۸۹- عین «لا» يختلف نوعه:
 (۱) لا يسكن المرء قرب المصانع لأن تلوث الهواء كثير هناك!
 (۲) كان في المسجد جماعة لا يتفقهون إلا في خلق الكائنات!
 (۳) لا يرخص سعر أكثر البضائع بل هو يرتفع كثيراً!
 (۴) لا يقول المؤمن كلاماً إلا الحق لأنه يحب إرضاء ربه!

- ۹۰- عین ما فيه المستثنى منه:
 (۱) ما استطاع أن يرجع إلى السوق اليوم إلا أخى الأكبر!
 (۲) لا يربّي هذا الفلاح في حديقته فاكهة لذيذة إلا الرمان!
 (۳) هؤلاء الطلاب لم يشاهدوا في الجامعة إلا ثلاثة من أساتذتهم!
 (۴) لن يلاعبني زميلي غداً إلا في ساحة المدرسة!

۹۱- در یک موقعیت فرضی، مورخی در حدود آخرین قرن قبل از میلاد (۱۲۹ ق.م تا آغاز سال یکم میلادی) می‌زیسته است. کدام مورد درباره‌ی وی درست است؟

- ۱) وی شاهد وقوع سه رویداد اسارت والرین امپراتور روم، پیروزی اردشیر بابکان بر اردوان چهارم و امپراتوری ژولیوس سزار بوده است.
- ۲) شاهد تاج‌گذاری اردشیر بابکان در تیسفون، قتل گردیانوس و رسمیت یافتن دین مسیحیت توسط کنستانتین بوده است.
- ۳) ناظر بر جنگ حران و پیروزی سورنا بر کراسوس، شورش اسپارتاکوس و شروع اختلافات مرزی و جنگ‌های میان ایران و روم بود.
- ۴) زندگی وی با پادشاهی ارد دوم، شکست قبایل عرب مهاجم به مرزهای ایران و توسعه روابط ایران و چین مقارن بوده است.

۹۲- کدام مورد درباره‌ی تشکیلات سیاسی، اداری هخامنشیان و ساسانیان درست است؟

- ۱) در سنگ‌نوشته‌هایی که از شاهان هخامنشی و ساسانی برجای مانده مطالبی درباره‌ی عدالت و راستی و اجتناب از دروغ و بیداد به چشم می‌خورد.
- ۲) پادشاه در رأس هرم قدرت سیاسی قرار داشت و ادعا می‌کردند که بنا به خواست اهوره مزدا به مقام شاهی رسیده‌اند و مردم را تشویق می‌کردند از آنان فرمان‌بری کنند.
- ۳) در هر دو دوره مسئولیت بازرسی و نظارت دقیق و کامل بر عملکرد مقام‌ها و مأموران دولتی برعهده شهربانی‌ها بوده است.
- ۴) در هر دو دوره دبیران در دیوان شاهی مسئولیت ثبت و ضبط اسناد و فرمان‌ها و نامه‌ها و گردآوری خدای نامک‌ها را داشتند.

۹۳- کدام گزینه درباره‌ی نظام طبقاتی دوره‌ی ساسانیان صحیح است؟

- ۱) دبیران، گروه جدید در دوره‌ی ساسانیان بودند که به طبقه‌ی حاکم افزوده شدند.
- ۲) در این دوره نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی میان توده‌ی مردم عادی و خاندان ساسانی و اشرافیت سیاسی کاهش یافت.
- ۳) مؤبدان زرتشتی مخالف نابرابری‌های اجتماعی و امتیازات طبقه‌ی حاکم بودند.
- ۴) خسرو انوشیروان از قدرت و نفوذ اشراف و نجبای درجه‌ی اول و دوم کاست.

۹۴- کدام مورد درباره‌ی نقش و جایگاه «دهقانان» درست است؟

- ۱) از تحولات مهم چشمگیر دوران حاکمیت غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان و سامانیان زوال موقعیت اقتصادی و اجتماعی دهقانان در ایران بوده است.
- ۲) دهقانان و قبیله‌های عرب ساکن سواد با مسلمانان در نبرد قادسیه همکاری کردند و سبب ناامیدی رستم فرخزاد فرمانده سپاه ایران گردیدند.
- ۳) در دوران‌های مختلف، موقعیت دهقانان بر زمین محدود و ناپایدار بود و املاک همواره در معرض مصادره‌ی فرمانروایان و مأموران آنان قرار می‌گرفت.
- ۴) سلسله‌های سامانیان و علویان طبرستان ریشه در خاندان‌های کهن دهقانی منطقه خراسان و ماوراءالنهر داشتند.

۹۵- فرمانروایان غزنوی برای اداره‌ی قلمرو رو به توسعه‌ی خود تشکیلات دیوانی و دیوان‌سالاران ایرانی چه حکومت‌هایی را به خدمت گرفتند؟

۱) صفاریان و سامانیان	۲) صفاریان و آل بویه
۳) طاهریان و سامانیان	۴) سامانیان و آل بویه

۹۶- کدام رویداد درباره‌ی شهر و شهرنشینی و فرهنگ و هنر در عصر مغول - تیموری نادرست است؟

- ۱) هنر نگارگری و نقاشی در عصر ایلخانی و تیموری رونق و رشد چندانی نداشت. - با هجوم مغول به ایران، زندگی شهری برای همیشه دچار افول شد.
- ۲) نامورترین نقاشان عصر تیموری کمال‌الدین بهزاد بود که سبک جدیدی در نقاشی خلق کرد. - چنگیزخان در یاسا به دوری از شهرنشینی توصیه کرده بود.
- ۳) در روزگار جانشینان تیمور، مصور کردن کتاب‌های گوناگون نجوم و دیوان‌های شعر به لحاظ کمی و کیفی افزایش یافت. - در دور تیموری، شهرنشینی دچار افول نشد.
- ۴) فنون و شیوه‌های معماری در عصر ایلخانیان و تیموریان، با توسعه‌ی دانش و خلاقیت معماران زبردست ایرانی، پیشرفت چشمگیری داشت. - تیمور هنرمندان و صنعت‌گران را برای آبادانی و زیبایی پایتخت خود سمرقند فراخواند.

۹۷- کدام مورد درباره تقدم و تأخر زمانی وقوع رویدادهای زیر درست است؟

- ۱) اختلاف میان سلطان محمد خوارزمشاه و خلافت عباسی، ادعای استقلال اتسز خوارزمشاه، شکست رومیان در نبرد ملازگرد
- ۲) پیروزی سلجوقیان در نبرد دندانقان، پیروزی تکش خوارزمشاه بر آخرین سلطان سلجوقی، نبرد ملازگرد و شکست امپراتوری روم شرقی
- ۳) شکست طغرل سلجوقی از تکش، حمله مسعود غزنوی به هند و غفلت از وضعیت مردم خراسان، تغییر وضعیت سیاسی و فرهنگی آسیای صغیر در دوران ملک شاه
- ۴) حمله محمود غزنوی به ری، پایان یافتن سلطه غزنویان در خراسان در ۴۳۱ ق، حمله چنگیزخان مغول در سال ۶۱۶ ق

۹۸- کدام گزینه ترتیب وقایع از فرماندهی نظامی تا پادشاهی رضاخان را به درستی بیان می‌کند؟

- ۱) فرماندهی ارتش بعد از کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹ تهران - وزارت جنگ ۱۳۰۰ تا ۱۳۰۲ ش - طرح ماده واحدهای برای خلع قاجار از سلطنت ۱۳۰۴ ش - افتتاح مجلس مؤسسان در آذر ۱۳۰۴
- ۲) نخست‌وزیری بعد از کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹ تهران - سرکوب قیام شیخ خزعل در آذر ۱۳۳۲ ش - تقویت قدرت کشور آلمان ۱۳۰۰ ش - موروثی کردن سلطنت در خانواده بعد از تأسیس مجلس مؤسسان در آبان ۱۳۰۴
- ۳) وزارت جنگ بعد از کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹ - مخالفت با شیخ فضل‌الله نوری در مطرح کردن نظام جمهوری در ۱۳۰۰ ش - ایجاد ارتش منظم در سال ۱۳۰۴ ش - تبدیل نهضت مشروطه به سلطنت مطلقه در آذر ۱۳۰۴ ش
- ۴) تثبیت قدرت در سمت وزارت جنگ ۱۲۹۹ ش - دسیسه‌چینی و حمایت انگلستان و آماده کردن زمینه برای سلطنت ۱۳۰۲ - اسکان عشایر و احداث راه‌آهن ۱۳۰۰ تا ۱۳۰۲ ش - تعیین تکلیف برای سلطنت با رأی قاطع مجلس در مهر ۱۳۰۴ ش

۹۹- کدام مورد درباره اوضاع ایران در فاصله قیام ۳۰ تیر ۱۳۳۱ و کودتای ۲۸ مرداد ۳۱ درست است؟

- ۱) انگلیسی‌ها برای جلوگیری از تصویب و اجرای قانون ملی شدن نفت، به اقدامات سیاسی، اقتصادی و نظامی متعددی دست زدند.
- ۲) دولت دکتر مصدق برای مقابله با تهدیدها و تحریم‌های اقتصادی انگلستان، برنامه اقتصاد بدون نفت را اجرا کرد.
- ۳) دولت آمریکا که سیاست فعالی درباره ایران در پیش گرفته بود، از دولت انگلستان برای براندازی دولت مصدق جانب‌داری کرد.
- ۴) طراحان کودتا از طریق اشرف پهلوی و کریمیت روزولت و فضل‌الله زاهدی، محمدرضا پهلوی را وادار به پذیرش کودتا کردند.

۱۰۰- کدام مورد درباره تقدم و تأخر زمانی وقوع رویدادهای زیر، درست است؟

- الف: در مراسم عاشورا امام خمینی به سخنرانان مذهبی سفارش کردند که در مراسم مختلف خطر اسرائیل را برای مردم توضیح دهند.
 - ب: نخستین مرحله برنامه‌های اصلاحی با عنوان اصلاحات ارضی، در زمان نخست‌وزیری علی امینی آغاز شد.
 - ج: اوج حرکت اعتراضی مردم و امام خمینی در مدرسه فیضیه قم اتفاق افتاد.
 - د: اولین مرحله فعالیت سیاسی و مبارزه امام خمینی با اعتراض به تصویب‌نامه انتخابات انجمن‌های ایالتی و ولایتی آغاز شد.
- ۱) «د» پس از «ب» و قبل از «الف» روی داد.
 - ۲) «ب» پس از «ج» و قبل از «د» روی داد.
 - ۳) «ج» قبل از «ب» و پس از «د» روی داد.
 - ۴) «الف» قبل از «د» و پس از «ج» روی داد.

۱۰۱- کدام مورد در خصوص اوضاع انقلاب اسلامی ایران در فاصله دی ماه سال (۱۳۵۶ ش تا بهمن ماه ۱۳۵۷ ش) درست است؟

- ۱) امام خمینی در حکمی با در نظر گرفتن روابط حزبی و گروهی وظایفی را برای دولت موقت تعیین کرد.
- ۲) حاج آقا مصطفی، فرزند ارشد امام خمینی، به طرز مشکوکی از دنیا رفت و امام رحلت او را از الطاف خفیه الهی دانست.
- ۳) از مهم‌ترین پیام‌های قیام دی ماه، تجدید عهد با رهبری انقلاب و افزایش تنفر از رژیم شاهنشاهی بود.
- ۴) تظاهرات مردم در روز تاسوعا و عاشورای سال ۵۷، با حضور انبوه و یکپارچه زنان همراه بود.

۱۰۲- کدام موارد در خصوص اوضاع «ژاپن» پیش از جنگ جهانی دوم و پس از جنگ جهانی درست است؟

- الف: پس از جنگ جهانی دوم تغییر وضع ناتوان کشور شکست‌خورده ژاپن در رویارویی دوباره با خطر جهانگشایی غربی بود.
- ب: در فاصله دو جنگ جهانی، نظامیان ژاپن، کشور را در جهت اهداف توسعه‌طلبانه نظامی سوق دادند.
- ج: پس از جنگ قانون اساسی جدید این کشور، دموکراسی را تقویت و قدرت سیاسی را به نمایندگان منتخب مردم سپرد.
- د: تولید صنعتی ژاپن در سال ۱۹۵۳ م به میزان تولید سال‌های قبل از جنگ جهانی اول و دوم رسید.

- ۱) الف و د ۲) ب و د ۳) ب و ج ۴) الف و ج

۱۰۳- کدام موارد درباره «نهضت ملی شدن صنعت نفت ایران» درست است؟

الف: تغییر سلطنت در ایران از قاجاریه به پهلوی به دنبال کشف و استخراج نفت در مسجد سلیمان صورت گرفت.
ب: در مجلس اقلیتی از نمایندگان عضو جبهه ملی به رهبری دکتر مصدق با مخالفت خود از تصویب قرارداد الحاقی گس - گلشایان جلوگیری کردند.

ج: پس از ملی شدن صنعت نفت، حرکت‌های استقلال طلبانه در برخی از کشورهای آسیایی و آفریقایی بر علیه انگلستان صورت گرفت.
د: با اعدام انقلابی رزم آرا به دست خلیل طهماسبی یکی از اعضای جمعیت فداییان اسلام، طرح ملی شدن صنعت نفت به تصویب رسید.

(۴) ب و ج

(۳) الف و د

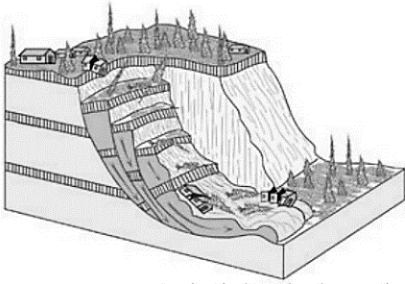
(۲) ب و د

(۱) الف و ج

۱۱۰- کدام عبارت، در خصوص «مناطق آزاد تجاری» درست است؟

- ۱) تولیدکنندگان و بازرگانان بدون معافیت‌های مالیاتی، به صادرات، واردات و انبارداری کالاها می‌پردازند.
- ۲) در این مناطق قوانین و مقررات اقتصادی ویژه و متفاوتی با دیگر کشورهای همسایه، تصویب و اجرا می‌شود.
- ۳) بر مبنای تصمیم‌گیری برنامه ریزان، همه این مناطق در مجاورت بنادر مهم ایجاد شده است تا صادرات رونق یابد.
- ۴) این مناطق، در اصل برای اینکه تأثیرات منفی تجارت خارجی بر اقتصاد کشورشان کاهش یابد، تأسیس شده است.

۱۱۱- کدام عبارت با عوامل ایجادکننده پدیده مقابل مطابقت دارد؟

- ۱) فعالیت‌های انسانی سبب تشکیل دوغاب گلی با روانه‌های سیال می‌شود که این پدیده را به وجود می‌آورد.
- ۲) فراوان‌ترین نوع این پدیده ناشی از وقوع زلزله‌های شدید و ازهم‌گسیختگی سطح پایدار دامنه‌ها می‌باشد.
- ۳) عناصر آب‌وهوایی مانند بارش سنگین، شدید و سریع نقش مهمی را در شکل‌گیری این پدیده ایفا می‌کنند.
- ۴) ذوب شدن تدریجی برف به دلیل اشباع مواد رسوبی در سطح دامنه‌ها از عوامل ایجاد این پدیده می‌باشد.

۱۱۲- گزینه مناسب برای تکمیل عبارت زیر کدام است؟

«در خشک‌سالی میزان»

- ۱) آب‌وهوایی - بارش در سال جاری کمتر از میزان بارش در سال گذشته است.
- ۲) آب‌وهوایی - ریزش‌های جوی کمتر از نیاز موجودات زنده منطقه است.
- ۳) زراعتی - بارش در منطقه کمتر از نیاز نوع خاصی از کشت در منطقه است.
- ۴) زراعتی - ریزش‌های جوی کمتر از میانگین بارش سالیانه در منطقه است.

۱۱۳- کدام گزینه، اهمیت استفاده از حمل‌ونقل ریلی درون‌شهری مانند تراموا را در شهرهای پرجمعیت نشان می‌دهد؟

- ۱) در جلوگیری از تخریب پوشش گیاهی و کاهش تنوع زیستی در زمینه راهسازی، تأثیرگذار است.
- ۲) بازدهی آن در جابه‌جایی مسافران بیشتر، هزینه‌های سرمایه‌گذاری آن را جبران می‌کند.
- ۳) در افزایش انتشار گازهای گلخانه‌ای، آلاینده‌ها و تغییرات آب‌وهوایی تأثیر دارد.
- ۴) در افزایش ترافیک درون‌شهری و کمبود پارکینگ‌ها، نقش مؤثری دارد.

۱۱۴- با توجه به مطالب کتاب درسی، دلیل مناسب برای عبارت زیر کدام است؟

«برخی از مخاطرات طبیعی در کشور ما بیشتر از دیگر حوادث رخ می‌دهند.»

- ۱) آب‌وهوا - حرکت صفحات
- ۲) حرکت صفحات - نوع ناهمواری‌ها
- ۳) نوع ناهمواری‌ها - موقعیت جغرافیایی
- ۴) موقعیت جغرافیایی - آب‌وهوا

۱۱۵- در ارتباط با دشت سیلابی، کدام موارد زیر صحیح بیان شده‌اند؟

- الف: سطح دشت سیلابی از رسوبات مختلف شامل رس، شن و قلوه‌سنگ پوشیده است.
- ب: در اغلب ایام سال خشک بوده ولی در زمان وقوع سیلاب‌های فصلی زیر آب می‌روند.
- ج: زمین‌های پست‌تر از بستر اصلی رود هستند که در زمان طغیان رود از آب پوشیده می‌شوند.
- د: حاصلخیز بودن رسوبات دشت سیلابی، دلیل کشت محصول در دوره‌های پرباران است.

- ۱) «الف» و «ب» ۲) «ب» و «ج» ۳) «الف» و «د» ۴) «ج» و «د»

۱۱۶- کدام عبارت با دیدگاه سوفسطائیان سازگار است؟

- ۱) ما چیزی جز احساس در اختیار نداریم و به جز حس، سایر قوای شناختی، معتبر نیستند.
- ۲) وجود حقیقت را می‌توان به نحوی پذیرفت، اما رسیدن به حقیقت، به معنای دستیابی به آنچه هست، نیست.
- ۳) حقیقت ثابتی وجود ندارد، بلکه حقیقت برای هر شخص همان واقعیتی است که او در همان نوبت، احساس می‌کند.
- ۴) احساس هر شخص مربوط به خودش در همان نوبت است و لذا امری یکسان نیست و نسبت به هرکسی متفاوت است.

۱۱۷- در کدام فرض، ممکن است که پارمنیدس وجود حرکت را بپذیرد؟

- ۱) اگر حس، سکون را درک کند.
- ۲) اگر حرکت به وسیلهٔ شهود ادراک شود.
- ۳) اگر عقل، حرکت را درک کند.
- ۴) وی هرگز حرکت را واقعی نخواهد دانست.

۱۱۸- کدام عبارت در مورد معرفت‌شناسی فلاسفه یونان، دقیق‌تر است؟

- ۱) اهمیت بیشتر عقل در نگاه افلاطون، منحصر به این دلیل بود که شناخت عقلی، از شناخت حسی مطمئن‌تر است.
- ۲) می‌توان تعداد ابزارهای شناخت در نظر سقراط را با تعداد این ابزارها در نظر فلاسفه مسلمان یکسان دانست.
- ۳) متفکران پیش از سقراط از اولین دانشمندانی بودند که مسئلهٔ شناخت را جداگانه مورد بحث و بررسی قرار دادند.
- ۴) شهود عالم مثل توسط افلاطون باعث شد که وی برخلاف بسیاری از فلاسفه یونان، ابزارهای شناخت را منحصر به حس و عقل نداند.

۱۱۹- کدام گزینه در مورد جایگاه شهود عرفانی در فلسفه مسلمانان نادرست است؟

- ۱) شیخ اشراق از شهود بهره برد، اما از آنجا که اساس فلسفه بر عقل و استدلال است، وی شهودهای خویش را پایهٔ بنای فلسفی‌اش قرار نداد.
- ۲) ابن‌سینا و فارابی، به شناخت شهودی بی‌اعتنا نبودند، اما آن را در تبیین فلسفی خویش به کار نگرفتند و از ارتباط آن با فلسفه سخنی نگفتند.
- ۳) از نظر علامه طباطبایی، اگرچه ملاصدرا پایهٔ بحث‌های فلسفی خود را بر پیوند عقل و شهود و شرع گذاشت، اما مبتکر این راه نبود.
- ۴) از نظر ملاصدرا، بهره‌گیری از شهود و اشراق در یک نظام معرفتی، با هویت فلسفی آن نظام، ناسازگاری ندارد.

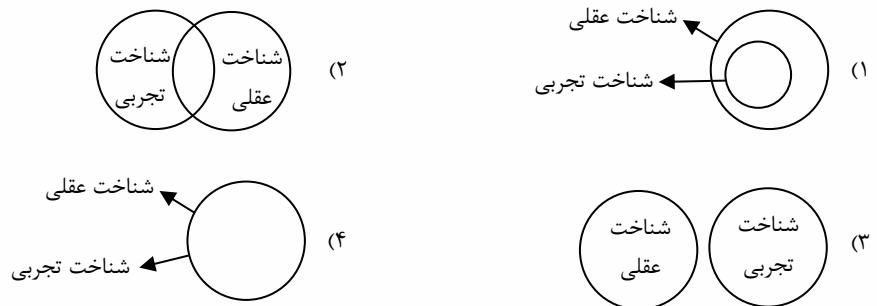
۱۲۰- کدام گزینه در مورد مباحث معرفت‌شناسی در دورهٔ جدید اروپا درست است؟

- ۱) دکارت، به علوم تجربی توجه داشت، اما معرفت تجربی محض را نمی‌پذیرفت و همین مسئله او را از تجربه‌گرایان جدا می‌کرد.
- ۲) در نزاعی که میان متفکران این دوره آغاز شد، سؤال اصلی این بود که در کسب معرفت، حس و تجربه اعتبار دارد یا عقل.
- ۳) کانت بر اساس نظریهٔ خاصی که بیان کرد، معتقد بود مفهوم علیت، از تجربه گرفته نشده و معرفتی عقلی است.
- ۴) از نظر بیکن رویکرد نادرست معرفت‌شناسی فلسفی، نقشی اساسی در عقب‌ماندگی علوم تجربی داشته است.

۱۲۱- کدام گزاره می‌تواند توسط یک اثبات‌گرا مطرح شود؟

- ۱) اینکه «اختیار وجود دارد» گزاره‌ای درست است چون سودمند است.
- ۲) دیدگاه افراد مختلف در مورد خداوند، در شرایط مختلف، متفاوت است.
- ۳) درستی و نادرستی نظر هر فرد در مورد نفس مجرد، تابع استدلالی است که آن را اثبات می‌کند.
- ۴) اگر بخواهیم چیزی را اثبات کنیم، باید آن را بشناسیم؛ پس نمی‌توان وجود اختیار را به وسیلهٔ استدلال اثبات کرد.

۱۲۲- کدام گزینه به درستی رابطه میان مصادیق دو مفهوم «شناخت عقلی» و «شناخت تجربی» را نشان می‌دهد؟

۱۲۳- کدام گزینه به درستی نشان‌دهنده تفاوت میان شهود سالکانه و شهود وحیانی است؟

- (۱) شهود سالکانه به شهود حقایق و شهود وحیانی به شهود عبارات و کلمات می‌انجامد.
- (۲) شهود وحیانی برخلاف شهود سالکانه، ناشی از مشاهدات قلبی نیست.
- (۳) شهود وحیانی برخلاف شهود سالکانه، در انتقال خود کمی و فزونی ندارد.
- (۴) شهود سالکانه برخلاف شهود وحیانی که از طریق ملک وحی انجام می‌گیرد، بی‌واسطه است.

۱۲۴- کدام یک از ویژگی‌های معرفت و شناختی است که بدون واسطه به دست می‌آید؟

- (۱) به سیر و سلوک و تهذیب نفس نیاز دارد.
- (۲) به صورت دفعی و بدون نیاز به مقدمات صورت می‌گیرد.
- (۳) بالاترین و عالی‌ترین نوع شهود قلبی است.
- (۴) بدون نیاز به ابزارهای دیگر و فقط به وسیله دیدن بصری حاصل می‌شود.

۱۲۵- در کدام گزینه به شرط لازم برای دستیابی به شناخت تجربی اشاره شده است؟

- (۱) آزمایش قواعد و قوانین مبتنی بر عقل
- (۲) ارزیابی و تحلیل دستاوردهای حسی به وسیله عقل
- (۳) به کار بردن شناخت عقلی درباره اطلاعات حسی
- (۴) تحلیل و بررسی قوانین عالم طبیعت به وسیله عقل

۱۲۶- ریشه اینکه در دوره دوم حاکمیت کلیسا، دین مسیحیت به حاشیه رانده شد چه بود؟

- (۱) توجه بیش از حد فیلسوفان عقل‌گرا به نقش عقل در باورهای دینی.
- (۲) باز کردن پای عقل توسط فیلسوفان در حوزه‌ای که نباید وارد شود.
- (۳) ناسازگاری تبیین عقلی و استدلالی با مبانی اولیه کلیسای کاتولیک.
- (۴) شیطانی دانستن عقل توسط برخی بزرگان کلیسا.

۱۲۷- با اینکه روش علم فلسفه و ریاضی، هر دو عقل محض است، اما کنت، فلسفه را بی‌اعتبار و ریاضی را معتبر می‌داند. این تفاوت را از نظر وی، بر چه اساسی می‌توان توضیح داد؟

- (۱) وجود رد و اثبات منطقی در ریاضیات برخلاف فلسفه (۲) پرداختن فلسفه به واقعیات برخلاف ریاضیات
- (۳) یقینی بودن ریاضی و غیریقینی بودن فلسفه (۴) سودمندی ریاضیات و بی‌فایده بودن فلسفه

۱۲۸- کدام گزینه با نظر فلاسفه مسلمان، ناسازگار است؟

- (۱) از عقل اول، مستقیماً عقول مختلف دیگری به وجود می‌آیند.
- (۲) برای تدبیر اسباب سماء، نیازی به ابزار مادی نیست.
- (۳) عقل انسانی هرگز از داشتن توانایی استدلال، فارغ نخواهد شد.
- (۴) زمینه تمام ادراکها و دانش‌های انسان از ناحیه عالم عقول فراهم می‌شود.

۱۲۹- بزرگتر بودن کل از جزء و اینکه دو ضد، با یکدیگر جمع نمی‌شوند، به ترتیب در کدام یک از مراحل عقل انسانی ادراک می‌شوند؟
 (۱) بالملکه - بالفعل (۲) بالفعل - بالملکه (۳) بالملکه - بالملکه (۴) بالفعل - بالفعل

۱۳۰- کدام گزینه دربارهٔ فارابی صحیح نیست؟

- (۱) فارابی در مابعدالطبیعه بیشتر متأثر از ارسطو و در سیاست متأثر از افلاطون است.
- (۲) فارابی توانست نقاط مشترک افلاطون و ارسطو را در کتاب «اغراض ارسطو فی کتاب مابعدالطبیعه» شرح دهد.
- (۳) فارابی مانند فیلسوف دیگر مشاء یعنی ابن‌سینا به سایر علوم غیر از فلسفه نیز تسلط داشت.
- (۴) فارابی در کنار ابن‌سینا از پایه‌گذاران حکمت مشاء در فلسفه اسلامی هستند.

۱۳۱- کدام عبارت زیر دربارهٔ افراد مدینهٔ فاضله براساس دیدگاه فارابی نیست؟

- (۱) اعضای مدینهٔ فاضله دارای مناصبی برابر و به دور از تبعیض هستند.
- (۲) این مدینه نیازمند شخصی است که از سایر اعضا بالاتر بوده و بر آنها فرمان براند.
- (۳) در مدینهٔ فاضله میان اعضا تقدم و تأخر رتبی برقرار است.
- (۴) هر کس با توجه به استعدادهایی که دارد در جایگاه بهینهٔ خود قرار گرفته است.

۱۳۲- تمامی گزینه‌ها از اوصاف و ویژگی‌های پادشاه راستین از نظر ابن‌سینا هستند، به جز ...

- (۱) هیچ واقعییتی در هیچ جنبه‌ای از او بی‌نیاز نیست.
- (۲) ذات تمام موجودات خواه بی‌واسطه و خواه باواسطه، از اوست.
- (۳) تمامی اشیاء را به سوی خیر و کمال مطلوبشان سوق می‌دهد.
- (۴) چیزی را نمی‌یابیم که بنده و مملوک او نباشد و یا او را به آن چیز احتیاج باشد.

۱۳۳- کدام گزینه با توجه به اصول طبیعت‌شناسی ابن‌سینا مورد پذیرش نیست؟

- (۱) طبع و ذات غیرمتشابه اجزای طبیعت است که هر کدام از آنها را به سمت غایتی خاص می‌کشاند.
- (۲) جهان طبیعت از لحاظ بالقوه بودن و حرکت به سوی فعلیت خود با نظام احسن الهی فاصله دارد.
- (۳) جهانی که در آن زندگی می‌کنیم، بهترین و کامل‌ترین نظامی است که می‌توانست به این شکل موجود باشد.
- (۴) عنایت حضرت باری تعالی همان علم او در مقام خالقیت نظام طبیعت است.

۱۳۴- با توجه به هستی‌شناسی ابن‌سینا کدام گزینه درست است؟

- (۱) رسیدن به خشوع و خشیت در برابر خداوند، معلول تعمق در روابط میان پدیده‌ها است.
- (۲) امکان این که خداوند عالم، جهان طبیعتی برتر از این جهان طبیعت بیافریند وجود ندارد.
- (۳) وقایع ویرانگر طبیعی در یک نظم کلی تاثیر منفی دارند ولی به کمال نهایی طبیعت کمک می‌کنند.
- (۴) وجه تسمیهٔ جهان به طبیعت همان طبیعت و ذات عالم و اجزای آن است که منشأ و مبدأ پیدایش عالم است.

۱۳۵- چند عبارت زیر براساس حکمت فلسفی اشراق، درست است؟

- سهروردی احیاگر فلسفهٔ نور و اشراق ایران پیش از باستان است.
 - سهروردی کوشید حکمت استدلالی بوعلی‌سینا را با چاشنی کشف و شهود به کمال برساند.
 - سهروردی از واقعیت اشیا به نور محض یاد می‌کند و از نظر او تفاوت موجودات در شدت و ضعف نورانیت است.
 - در جغرافیای عرفانی، مشاهدهٔ مشرق جهان برای زمینیان به سبب اسارت در تعلقات مادی، ممکن نیست.
- (۱) چهار عبارت (۲) یک عبارت (۳) دو عبارت (۴) سه عبارت

چهارشنبه

۱۴۰۱/۱۲/۱۷

گروه آموزشی ماز

پاسخنامه آزمون الکترونیکی کنکوری‌های انسانی - مرحله ۱۷

ویراستاران	طراحان	مسئول درس	درس
ابوالفضل میرزایی امیرحسین ابومحجوب	امیدرضا پورحسینی - محمد نوربخش	محمد نوربخش	ریاضی
اعظم نوری‌نیا - فاطمه عباسی	حسن وسکری - اسماعیل محمدزاده - مهدی ضیایی	حسن وسکری	زبان و ادبیات فارسی
فاطمه صفری - حمیده محبی	آزیتا بیدقی - الهام میرزایی - فروغ تیموریان	الهام میرزایی	علوم اجتماعی
امین مشمول - احسان کلاته	مرتضی واعظ‌قاسمی - الهه همایون‌زاده	الهه همایون‌زاده	روان‌شناسی
حسین کاشفی کیارش پورمهدی	هاله کریمی - محمدعلی تابانفر	هاله کریمی	زبان عربی
سارا خداوردیان	حمیده محبی - منصوره حاجی‌زاده	حمیده محبی	تاریخ
ریحانه شعبان‌زاده	حمیدرضا بهیاد - فرشید مشعری‌پور	حمیدرضا بهیاد	جغرافیا
کیما طهماسبی - فرهاد علی‌نژاد	اصغر حجازیان - رضا آقاجانی - سعید رحیمیان	اصغر حجازیان	فلسفه و منطق
مدیر آزمون: رسول خنجری			

دوست مازی من، سلام

اول اینکه بهت افتخار میکنم که تو این شرایط و اوضاع، با جدیت پای هدف و ایسادی و داری تلاش می‌کنی که آیندهٔ بهتری داشته باشی، تا همینجاش از خیلی‌ها جلوتری. **الان می‌خوام یک فوت کوزه‌گری بهت یاد بدم!** دقت کردی بعضی‌ها چقدر آزمون دادن رو دوست دارن و بعضی‌ها چقدر بدشون میاد و انگار عذاب میکشن با آزمون دادن؟؟؟ **تو از کدام دسته‌ای؟**

در واقع **گروه اول** اونایی هستن که آزمون دادن رو یک وسیله میبینن برای رسیدن به هدفشون، یعنی موفق شدن در کنکور.

اما **گروه دوم** اونایی هستن که حس میکنن هر آزمون، هوش و توانایی‌شون رو میبره زیر سوال! وقتی توی دام طراح میفتن عصبانی میشن، میگن دیگه کنکور اینطوری هم نیست، فلانه، بهمانه و

ما تقریباً ۹ ساله با این دو دسته از دانش‌آموزان روبه‌رو هستیم. یک عده آزمون رو در کنار خودشون میبینن، یک عده در مقابل خودشون!

اما به جرئت بگم، حتی یک نفر از دسته دوم هم ندیدم که رتبهٔ تک‌رقمی یا دورقمی بشه!

سعی کنید یاد بگیرید از آزمون دادن لذت ببرید، اشتباهاتتون توی آزمون رو دوست داشته باشید؛ اگه این دام‌ها رو در آزمون ماز ببینید، فرصت جبران دارید، اما اگه در کنکور با این دام‌های تستی مواجه بشید، نه تنها فرصت جبران نیست؛ بلکه می‌تونه کل مسیر زندگیتون رو عوض کنه! فکر می‌کنید بین آخرین نفری که رشته مورد علاقه‌ش رو در دانشگاه مورد علاقه‌ش قبول میشه و نفر بعدی که قبول نمیشه چقدر فاصله‌س؟ بله یک تست! دقیقاً یک تست! و دقیقاً همون یک نکته می‌تونه به خاطر یک دام آموزشی/تستی باشه که قبل از کنکور باید می‌فهمیدیش! نه سر جلسه کنکور.

پس **به آزمون ماز اعتماد کن**، از دام‌های تستی، از نکات ریزی که براتون در میاریم استفاده کن، اشتباهاتو دوست داشته باش و **ماز رو در کنار خودت بدون تا به هدفت برسی.**

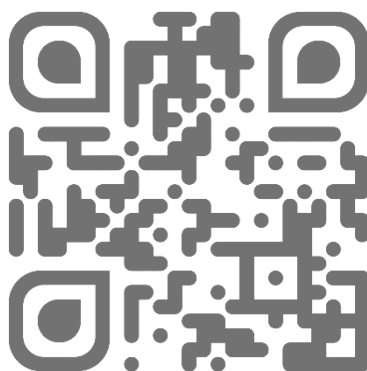
موفق باشی! :

دانش آموز عزیز

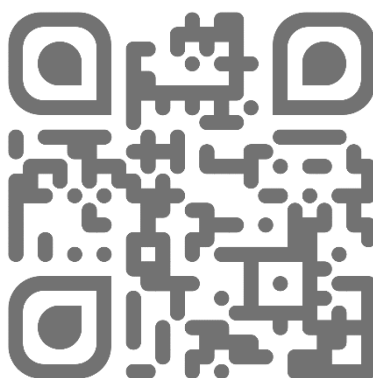
به دلیل تغییرات جزئی در برنامه راهبردی لطفا مجدداً برنامه را از لینک زیر دانلود کنید.
<https://biomaze.ir/schedule>

« برای دیدن تحلیل آزمون میتونی QR کد زیر رو اسکن کنی یا روی لینک زیر بزنی و برو به صفحه تحلیل آزمون:»

<https://b2n.ir/b96284>

« برای اینکه ما نظرت رو در رابطه با آزمون بدونیم نیاز هست که در نظرسنجی شرکت کنی، کافیه روی لینک زیر بزنی یا QR کد رو اسکن کنی تا صفحه نظرسنجی برات باز بشه!»

<https://b2n.ir/h71171>

۱- اگر در داده‌های $12, 12, 8, 6, 2y, x, 5, 4, 2x - y$ مقدار مُد منحصر به فرد بوده و برابر ۴ باشد، مقدار $\frac{x}{y}$ کدام است؟

- ۳ (۱) ۲ (۲) ۱/۵ (۳) ۲/۵ (۴)

پاسخ: گزینه ۱ (۱۰۰۳ - متوسط)

مد داده‌ای است که دارای بیشترین فراوانی است.

پاسخ تشریحی:

از آنجایی که دو داده ۱۲ داریم و از طرفی می‌خواهیم فقط یک مد داشته باشیم، پس داده‌های $x + 2y$ ، $2x - y$ هر دو باید با هم برابر و مساوی ۴ باشند:

$$\begin{cases} x + 2y = 4 \\ 2x - y = 4 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} x = \frac{12}{5} \\ y = \frac{4}{5} \end{cases} \Rightarrow \frac{x}{y} = \frac{\frac{12}{5}}{\frac{4}{5}} = 3$$

گروه آموزشی ماز

۲- در داده‌های $33, 31, 9, 31, 15, 3, 3, 7, 18, 25, 23, 23$ مقدار اختلاف دامنه تغییرات و دامنه میان چارکی قبل و پس از حذف داده‌های قبل از چارک اول و بعد از چارک سوم چند درصد کاهش می‌یابد؟

- ۱۰ (۱) ۲۰ (۲) ۲۵ (۳) ۱۵ (۴)

پاسخ: گزینه ۲ (۱۰۰۳ - دشوار)

دامنه تغییرات داده‌ها را با R نمایش داده و برابر است با اختلاف بزرگ‌ترین داده و کوچک‌ترین داده:

$$R = x_{\max} - x_{\min}$$

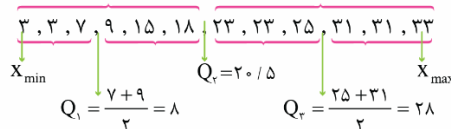
میانه، داده وسط مجموعه‌ای از داده مرتب شده به صورت صعودی است و اگر تعداد داده‌ها زوج باشد، برابر است با میانگین دو داده وسط. میانه نیمه اول داده‌ها را چارک اول (Q_1) و میانه نیمه دوم داده‌ها را چارک سوم (Q_3) می‌نامیم.

دامنه میان چارکی را با IQR نمایش داده و برابر است با اختلاف چارک اول و چارک سوم:

$$IQR = Q_3 - Q_1$$

پاسخ تشریحی:

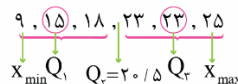
ابتدا داده‌ها را مرتب کرده، میانه، چارک‌ها، دامنه میان چارکی و دامنه تغییرات را به دست می‌آوریم.

(۱)

$$\left. \begin{cases} R = 33 - 3 = 30 \\ IQR = 28 - 8 = 20 \end{cases} \right\} \rightarrow R - IQR = 30 - 20 = 10$$

اینک داده‌های قبل از چارک اول، بعد از چارک سوم را حذف می‌کنیم و مجدداً دامنه تغییرات و دامنه میان چارکی را بدست می‌آوریم:

$$\left. \begin{cases} R = 25 - 9 = 16 \\ IQR = 23 - 15 = 8 \end{cases} \right\} \rightarrow R - IQR = 16 - 8 = 8$$

(۲)

با مقایسه مقادیر (۱) و (۲) داریم:

$$\frac{8 - 10}{10} = \frac{-2}{10} = -0.2 = -20\%$$

یعنی اختلاف دامنه تغییرات و دامنه میان چارکی ۲۰ درصد کاهش می‌یابد.

گروه آموزشی ماز

۳- انحراف معیار داده‌های $x_1, x_2, x_3, \dots, x_n$ برابر ۲ است. واریانس داده‌های $\frac{1}{4}x_1 + 4, \frac{1}{4}x_2 + 4, \frac{1}{4}x_3 + 4, \dots, \frac{1}{4}x_n + 4$ کدام است؟

- ۰/۵ (۱) ۰/۴۵ (۲) ۰/۴ (۳) ۰/۲۵ (۴)

پاسخ: گزینه ۴ (۱۰۰۳ - متوسط)

انحراف معیار برابر است با جذر واریانس $\sigma = \sqrt{\sigma^2}$
 اگر همه داده‌های آماری در عدد حقیقی a ضرب شوند، واریانس داده‌ها در a^2 ضرب می‌شود.
 اگر همه داده‌های آماری با عدد حقیقی b جمع شوند، واریانس داده‌ها هیچ تغییری نمی‌کند.

پاسخ تشریحی:

اولاً واریانس داده‌ها برابر ۴ است.

ثانیاً مطابق با اطلاعات مسأله، همه داده‌ها در $-\frac{1}{4}$ ضرب شده و با ۴ جمع شده‌اند پس با توجه به نکات، واریانس، واریانس در $(-\frac{1}{4})^2$ یعنی $\frac{1}{16}$ ضرب می‌شود واریانس جدید برابر است با:

$$\frac{1}{16} \times 4 = \frac{4}{16} = \frac{1}{4} = 0.25$$

گروه آموزشی ماز

۴- در جامعه‌ای با شرایط منحنی نرمال، تقریباً ۹۶ درصد داده‌ها با پراکندگی متقارن نسبت به میانگین بین ۴۸ و ۷۲ قرار دارند. در این جامعه، تقریباً ۶۸ درصد داده‌ها در کدام بازه قرار می‌گیرند؟

- (۱) (۶۳ و ۵۷) (۲) (۶۵ و ۵۵) (۳) (۶۸ و ۲۷) (۴) (۶۶ و ۵۴)

پاسخ: گزینه ۴ (۱۰۰۳ - متوسط)

بر اساس توزیع داده‌ها در منحنی نرمال، در جامعه‌ای با میانگین \bar{x} و انحراف معیار σ ؛
 ۱- تقریباً ۶۸ درصد داده‌ها در بازه $(\bar{x} - \sigma, \bar{x} + \sigma)$ قرار دارند.
 ۲- تقریباً ۹۶ درصد داده‌ها در بازه $(\bar{x} - 2\sigma, \bar{x} + 2\sigma)$ قرار دارند.
 ۳- تقریباً ۹۹/۹ درصد داده‌ها در بازه $(\bar{x} - 3\sigma, \bar{x} + 3\sigma)$ قرار دارند.

پاسخ تشریحی:

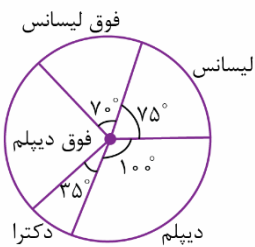
با توجه به نکته و به کمک اطلاعات مسأله، داریم:

$$\begin{cases} \bar{x} - 2\sigma = 48 \\ x + 2\sigma = 72 \end{cases} \rightarrow \begin{cases} \bar{x} = 60 \\ \sigma = 6 \end{cases} \xrightarrow{\%68} (\bar{x} - \sigma, \bar{x} + \sigma) = (54, 66)$$

گروه آموزشی ماز

۵- نمودار دایره‌ی مقابل توزیع آخرین مدارک تحصیلی در بین کارمندان یک شرکت دولتی را نشان می‌دهد. اگر در این شرکت، ۳۲ نفر فوق‌دیپلم داشته باشند، چند نفر دکترا دارند؟

- (۱) ۱۲
 (۲) ۱۴
 (۳) ۱۸
 (۴) ۱۶

پاسخ: گزینه ۲ (۱۰۰۴ - آسان)

زاویه متناظر با داده x_i و فراوانی f_i در نمودار دایره‌ای برابر $\frac{f_i}{n} \times 360^\circ$ است که در آن n ، تعداد کل داده‌هاست.

روش اول:

ابتدا به کمک نمودار دایره‌ای زاویه متناظر با فوق دیپلم را به دست می‌آوریم:

$$\theta = 360^\circ - (35^\circ + 100^\circ + 75^\circ + 70^\circ) = 80^\circ$$

اینک با توجه به نکته، داریم:

$$80^\circ = \frac{32}{n} \times 360^\circ \rightarrow n = 144$$

و در نتیجه تعداد کارمندان با مدرک دکترا برابرند با:

$$35^\circ = \frac{f}{144} \times 360^\circ \rightarrow f_{\text{دکتر}} = 14$$

روشنی دوام:

به کمک تناسب نیز می‌توانیم تعداد کارمندان با مدرک دکترا را بدست آوریم.

35°	نفر ۳۲	$\Rightarrow x = \frac{35 \times 32}{80} = 14$
80°	x	

گروه آموزشی ماز

۶- اگر داده‌های ۸، ۱۴، ۱۹، ۲۳، ۷، ۳، ۲۱، ۱، ۱۲، ۱۶، ۵، ۲۰، ۱۱ را با نمودار جعبه‌ای نمایش دهیم، میانگین داده‌های داخل و روی جعبه کدام است؟

۱۲/۲۵ (۴)

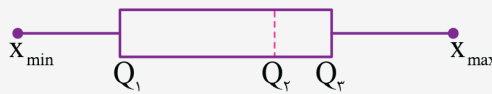
۱۲ (۳)

۱۱ (۲)

۱۱/۵ (۱)

پاسخ: گزینه ۳ (۱۰۰۴ - متوسط)

نمودار جعبه‌ای نموداری است به شکل زیر که پراکندگی داده‌ها را براساس پنج معیار کوچک‌ترین داده، چارک اول، میانه، چارک سوم و بزرگ‌ترین داده نمایش می‌دهد.

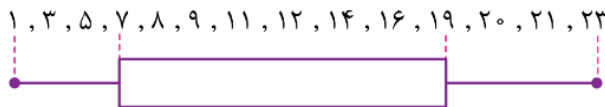

میانگین داده‌های x_1 تا x_n را با \bar{x} نمایش داده و برابر است با خارج قسمت مجموع داده‌ها بر تعداد داده‌ها

پاسخ تشریحی:

داده‌ها را به صورت صعودی مرتب می‌کنیم:

۱، ۳، ۵، ۷، ۸، ۹، ۱۱، ۱۲، ۱۴، ۱۶، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۳

واضح است که داده‌های داخل و روی جعبه عبارتند از:

۷، ۸، ۹، ۱۱، ۱۲، ۱۴، ۱۶، ۱۹

و میانگین آن‌ها برابر است با:

$$\bar{x} = \frac{7+8+9+11+12+14+16+19}{8} = \frac{96}{8} = 12$$

گروه آموزشی ماز

۷- اگر داده‌های ۱۴، ۲۰، ۱۱، ۱۳، ۱۵، ۱۱، ۱۷، ۱۷، ۱۱، ۸، ۱۳ را با نمودار جعبه‌ای نمایش دهیم، انحراف معیار داده‌های داخل جعبه تقریباً کدام است؟

۰/۸۸ (۴)

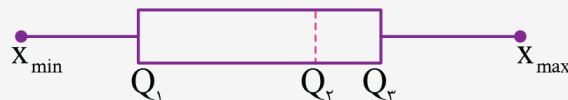
۰/۷۵ (۳)

۰/۷۸ (۲)

۰/۸۵ (۱)

پاسخ: گزینه ۴ (۱۰۰۴ - دشوار)

نمودار جعبه‌ای نموداری است به شکل زیر که پراکندگی داده‌ها را براساس پنج معیار کوچک‌ترین داده، چارک اول، میانه، چارک سوم و بزرگ‌ترین داده نمایش می‌دهد.

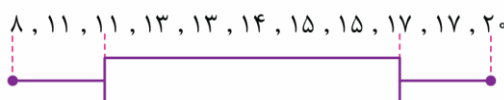
انحراف معیار داده‌های $x_1, x_2, x_3, \dots, x_n$ را با σ نمایش داده و برابر است با:

$$\sigma = \sqrt{\frac{(x_1 - \bar{x})^2 + (x_2 - \bar{x})^2 + (x_3 - \bar{x})^2 + \dots + (x_n - \bar{x})^2}{n}}$$

پاسخ تشریحی:

داده‌ها را به صورت صعودی مرتب کرده تا نمودار جعبه‌ای رسم شود:

۸، ۱۱، ۱۱، ۱۳، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۵، ۱۷، ۱۷، ۲۰

واضح است که داده‌های داخل جعبه عبارتند از:

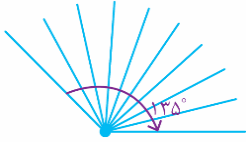
۱۳, ۱۳, ۱۴, ۱۵, ۱۵

و انحراف معیار آن‌ها به صورت زیر محاسبه می‌شود:

$$\bar{x} = 14$$

$$\sigma = \sqrt{\frac{1+1+0+1+1}{5}} = \sqrt{\frac{4}{5}} = \sqrt{\frac{80}{100}} = \frac{4\sqrt{5}}{10} \approx \frac{8.9}{10} = 0.89$$

گروه آموزشی ماز

۸- شکل زیر قسمتی از یک نمودار راداری است. در این نمودار مجموعاً چند متغیر وجود دارد؟

- ۲۴ (۱)
- ۲۰ (۲)
- ۲۵ (۳)
- ۲۲ (۴)

(۱۰۰۴ - آسان)

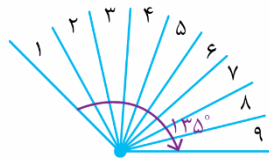
پاسخ: گزینه ۱

در نمودار راداری زاویه بین هر دو شعاع متوالی با هم برابر بوده و برابر است با:

$$\frac{360^\circ}{\text{تعداد متغیرها}}$$

پاسخ تشریحی:

در شکل مقابل زاویه بین هر دو شعاع متوالی برابر است با:

$$\frac{135^\circ}{9} = 15^\circ$$

$$\frac{360^\circ}{15^\circ} = 24$$

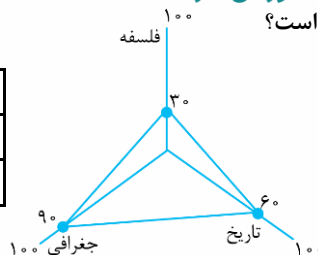
بنابراین تعداد متغیرها برابر است با:

گروه آموزشی ماز

۹- در نمودار راداری زیر، میانگین نمرات فلسفه، تاریخ و جغرافی کدام است؟

- ۴۰ (۱)
- ۳۵ (۲)
- ۴۵ (۳)
- ۳۰ (۴)

درس	فلسفه	تاریخ	جغرافی
بیشینه	۱۰۰	۸۰	۸۰
ضریب	۲	۱	۱

(۱۰۰۴ - دشوار)

پاسخ: گزینه ۳

نمودار راداری:

در نمودار راداری مقدار واقعی متغیر را از رابطه زیر بدست می‌آید:

$$\frac{\text{مقدار بیشینه} \times \text{مقدار متغیر روی شعاع راداری}}{100}$$

پاسخ تشریحی:

با توجه به نکته ابتدا نمرات واقعی فلسفه، تاریخ و جغرافی را بدست می‌آوریم، سپس با توجه به ضریب هر درس میانگین آن‌ها را حساب می‌کنیم:

$$\text{نمره فلسفه} = \frac{30 \times 100}{100} = 30$$

$$\text{نمره تاریخ} = \frac{60 \times 80}{100} = 48$$

$$\text{نمره جغرافی} = \frac{90 \times 80}{100} = 72$$

$$\bar{x} = \frac{(2 \times 20) + (1 \times 48) + (1 \times 72)}{2+1+1} = \frac{140}{4} = 35$$

گروه آموزشی ماز

۱۰- در یک دنباله حسابی داریم $a_{15} + a_3 = 9$ و $a_{15}^2 - a_3^2 = 36$ ، جمله اول این دنباله کدام است؟

- (۱) $\frac{5}{3}$ (۲) $\frac{11}{6}$ (۳) ۲ (۴) $\frac{13}{6}$

(۱۳۰۲ - متوسط)

پاسخ: گزینه ۲

اگر دو جمله a_m, a_n از دنباله حسابی را داشته باشیم، اختلاف مشترک دنباله برابر است با $d = \frac{a_m - a_n}{m - n}$
جمله عمومی یا جمله n ام دنباله حسابی با جمله اول a_1 و اختلاف مشترک d عبارت است از $a_n = a_1 + (n - 1)d$

پاسخ تشریحی:

ابتدا به کمک اتحاد مزدوج و اطلاعات مسأله داریم:

$$(a_{15} - a_3)(a_{15} + a_3) = 36 \rightarrow a_{15} - a_3 = 4$$

اینک به کمک نکته ۱، داریم:

$$d = \frac{a_{15} - a_3}{15 - 3} = \frac{4}{12} = \frac{1}{3}$$

و با حل دستگاه و به کمک نکته ۲، داریم،

$$\begin{cases} a_{15} + a_3 = 9 \\ a_{15} - a_3 = 4 \end{cases} \xrightarrow{\oplus} 2a_{15} = 13 \rightarrow a_{15} = \frac{13}{2} \rightarrow a_1 + 14d = \frac{13}{2}$$

$$\begin{aligned} \xrightarrow{d = \frac{1}{3}} a_1 + \frac{14}{3} &= \frac{13}{2} \rightarrow a_1 = \frac{13}{2} - \frac{14}{3} \\ &\rightarrow a_1 = \frac{11}{6} \end{aligned}$$

گروه آموزشی ماز

۱۱- بین ۱۴ و ۸۲ تعداد شانزده واسطه حسابی درج کرده ایم. مجموع این واسطه‌ها کدام است؟

- (۱) ۸۶۷ (۲) ۶۸۷ (۳) ۶۷۸ (۴) ۷۶۸

(۱۳۰۲ - متوسط)

پاسخ: گزینه ۴

اگر بین عدد a و b ($a < b$) مقدار m واسطه حسابی درج کنیم، اختلاف مشترک این دنباله حسابی از رابطه $d = \frac{b - a}{m + 1}$ به دست می‌آید.
مجموع n جمله اول دنباله حسابی با جمله اول a_1 و جمله آخر a_n برابر است با،

$$S_n = \frac{n}{2}(a_1 + a_n)$$

پاسخ تشریحی:

$$d = \frac{82 - 14}{16 + 1} = \frac{68}{17} = 4 \text{ داریم: } 1$$

اینکه با توجه به مفهوم دنباله حسابی، واضح است که جمله اول واسطه‌ها $14 + 4 = 18$ و جمله آخر واسطه‌ها $82 - 4 = 78$ است. پس با توجه به نکته ۲، خواهیم داشت:

$$S_{16} = \frac{16}{2}(a_1 + a_{16}) = 8(18 + 78) = 8 \times 96 = 768$$

گروه آموزشی ماز

۱۲- در یک دنباله حسابی مجموع سه جمله اول ۶ و مجموع سه جمله بعدی ۴۸ است. جمله یازدهم دنباله کدام است؟

- (۱) ۴۴ (۲) ۴۲ (۳) ۴۸ (۴) ۴۶

(۱۳۰۲ - دشوار)

پاسخ: گزینه ۱

جمله عمومی یا جمله n ام دنباله حسابی با جمله اول a_1 و اختلاف مشترک d عبارت است از $a_n = a_1 + (n-1)d$

پاسخ تشریحی:

با توجه به نکته و به کمک اطلاعات مسئله، داریم:

$$a_1 + a_2 + a_3 = 6 \rightarrow a_1 + a_1 + d + a_1 + 2d = 6 \Rightarrow 3a_1 + 3d = 6$$

$$\rightarrow a_1 + d = 2 \quad (1)$$

$$a_4 + a_5 + a_6 = 48 \rightarrow a_1 + 3d + a_1 + 4d + a_1 + 5d = 48 \rightarrow 3a_1 + 12d = 48$$

$$\rightarrow a_1 + 4d = 16 \quad (2)$$

با کم کردن دو رابطه ۱ و ۲ از هم، داریم:

$$4d - d = 16 - 2 \rightarrow 3d = 14 \rightarrow d = \frac{14}{3}$$

و با جایگذاری در رابطه ۱، داریم:

$$a_1 + \frac{14}{3} = 2 \rightarrow a_1 = 2 - \frac{14}{3} = \frac{-8}{3}$$

و در نهایت با توجه به نکته، خواهیم داشت:

$$a_{11} = a_1 + 10d = \frac{-8}{3} + 10 \cdot \left(\frac{14}{3}\right) = \frac{-8}{3} + \frac{140}{3} = \frac{132}{3} = 44$$

گروه آموزشی ماز

۱۳- در یک دنباله حسابی مجموع بیست جمله اول، سه برابر مجموع دوازده جمله اول است. اگر جمله پانزدهم برابر ۵۴ باشد، جمله سی‌ام کدام است؟

۱۲۰ (۴)

۱۱۴ (۳)

۱۲۴ (۲)

۱۱۰ (۱)

(۱۳۰۲ - دشوار)

پاسخ: گزینه ۳

مجموع n جمله اول یک دنباله حسابی با جمله اول a_1 و اختلاف مشترک d برابر است با:

$$S_n = \frac{n}{2} [2a_1 + (n-1)d]$$

جمله عمومی یا جمله n ام دنباله حسابی با جمله اول a_1 و اختلاف مشترک d عبارت است از $a_n = a_1 + (n-1)d$

پاسخ تشریحی:

ابتدا با توجه به نکته ۱، و اطلاعات مسئله داریم:

$$S_{20} = 3S_{12} \rightarrow \frac{20}{2}(2a_1 + 19d) = 3 \times \frac{12}{2}(2a_1 + 11d)$$

$$\rightarrow 20a_1 + 190d = 36a_1 + 198d \rightarrow 16a_1 + 8d = 0$$

$$\rightarrow 2a_1 + d = 0 \rightarrow d = -2a_1 (*)$$

و اینک با توجه به نکته ۲ داریم:

$$a_{15} = 54 \rightarrow a_1 + 14d = 54 \xrightarrow{(*)} a_1 + 14(-2a_1) = 54$$

$$\rightarrow -27a_1 = 54 \rightarrow a_1 = -2 \xrightarrow{(*)} d = -(-2) = 4$$

و در نهایت، خواهیم داشت:

$$a_{30} = a_1 + 29d = -2 + 29(4) = 114$$

گروه آموزشی ماز

۱۴- در یک دنباله هندسی با جملات غیر صفر، حاصل ضرب جملات پنجم و دهم، هشت برابر جمله یازدهم است. جمله چهارم کدام است؟

۱۲ (۴)

۲ (۳)

۸ (۲)

۴ (۱)

(۱۳۰۳ - دشوار)

پاسخ: گزینه ۲

جمله عمومی یا جمله n ام یک دنباله هندسی با جمله اول a_1 و نسبت مشترک r عبارت است از $a_n = a_1 r^{n-1}$

پاسخ تشریحی:

با توجه به نکته، داریم:

$$a_5 \times a_1 = 8a_{11} \rightarrow a_1 r^4 \times a_1 r^0 = 8a_1 r^1$$

$$a_1^2 r^4 = 8a_1 r^1 \xrightarrow{\div a_1 r^1} a_1 r^3 = 8$$

$$\rightarrow a_4 = 8$$

گروه آموزشی ماز

۱۵- بین ۴ و ۹۷۲ چند واسطه هندسی درج کنیم تا مجموع این واسطه‌ها برابر ۴۸۰ شود؟

۴ (۴)

۳ (۳)

۶ (۲)

۵ (۱)

پاسخ: گزینه ۴ (۱۲۰۳ - دشوار)

اگر بین دو عدد a, b ($a < b$) تعداد n واسطه هندسی درج کنیم، نسبت مشترک این دنباله هندسی از رابطه $r^{n+1} = \frac{b}{a}$ به دست می‌آید.

مجموع n جمله اول دنباله هندسی با جمله اول a_1 ، نسبت مشترک r برابر است با:

$$S_n = a_1 \times \frac{1-r^n}{1-r}$$

پاسخ تشریحی:

با توجه به نکته ۱ و به کمک اطلاعات مسأله، داریم:

$$r^{n+1} = \frac{972}{4} = 243 \quad (*)$$

از طرفی به کمک مفهوم دنباله هندسی واضح است که اولین جمله واسطه‌ها برابر ۴۲ است. پس با توجه به نکته ۲، داریم:

$$4r \times \frac{1-r^n}{1-r} = 480 \rightarrow r - r^{n+1} = 120 - 120r$$

$$\xrightarrow{(*)} r - 243 = 120 - 120r$$

$$\rightarrow 121r = 363 \rightarrow r = 3$$

و در نهایت به کمک رابطه (*) داریم:

$$3^{n+1} = 243 = 3^5 \rightarrow n+1 = 5 \rightarrow n = 4$$

گروه آموزشی ماز

۱۶- در یک دنباله هندسی مجموع سه جمله اول $\frac{5}{4}$ و مجموع سه جمله دوم برابر ۲۷۰ است. نسبت مشترک دنباله کدام است؟

۳ (۴)

۲ (۳)

۶ (۲)

۴ (۱)

پاسخ: گزینه ۲ (۱۲۰۳ - دشوار)

جمله عمومی یا جمله n ام یک دنباله هندسی با جمله اول a_1 و نسبت مشترک r عبارت است از $a_n = a_1 r^{n-1}$

پاسخ تشریحی:

با توجه به نکته و به کمک اطلاعات مسأله داریم:

$$a_1 + a_2 + a_3 = \frac{5}{4} \rightarrow a_1 + a_1 r + a_1 r^2 = \frac{5}{4} \rightarrow a_1(1+r+r^2) = \frac{5}{4} \quad (1)$$

$$a_4 + a_5 + a_6 = 270 \rightarrow a_1 r^3 + a_1 r^4 + a_1 r^5 = 270 \rightarrow a_1 r^3(1+r+r^2) = 270 \quad (2)$$

با تقسیم رابطه (۲) و (۱)، داریم:

$$\frac{a_1 r^3(1+r+r^2)}{a_1(1+r+r^2)} = \frac{270}{\frac{5}{4}} \rightarrow r^3 = 216 = 6^3 \rightarrow r = 6$$

گروه آموزشی ماز

۱۷- در یک دنباله هندسی با نسبت مشترک ۲، مجموع جملات ششم تا دهم چند برابر مجموع پنج جمله اول است؟
 ۲۴ (۱) ۱۶ (۲) ۴۸ (۳) ۳۲ (۴)

پاسخ: گزینه ۴ (۱۲۰۳ - دشوار)

مجموع n جمله اول دنباله هندسی با جمله اول a_1 ، نسبت مشترک r برابر است با:

$$S_n = a_1 \times \frac{1-r^n}{1-r}$$

پاسخ تشریحی:

با توجه به نکته و به کمک اطلاعات مسأله، داریم:

$$\underbrace{a_1, a_2, a_4, a_8}_{S_4} \cdot \underbrace{a_2, a_4, a_8, a_{16}}_{S_4} = S_8$$

$$\frac{S_{8-4}}{S_4} = \frac{S_8 - S_4}{S_4} = \frac{S_8}{S_4} - \frac{S_4}{S_4} = \frac{a_1 \times \frac{1-2^8}{1-2}}{a_1 \times \frac{1-2^4}{1-2}} - 1$$

$$= \frac{(1-2^4)(1+2^4)}{1-2^4} - 1 = 1+2^4 - 1 = 2^4 = 16$$

گروه آموزشی ماز

۱۸- جملات سوم، هفتم، بیست و هفتم یک دنباله حسابی با اختلاف مشترک غیرصفر، جملات متوالی یک دنباله هندسی هستند. مجموع چند جمله اول دنباله حسابی، صفر است؟ ($a_1 \neq 0$)
 ۵ (۱) ۳ (۲) ۴ (۳) ۶ (۴)

پاسخ: گزینه ۲ (۱۲۰۳ - دشوار)

جمله عمومی یا جمله nام دنباله حسابی با جمله اول a_1 و اختلاف مشترک d عبارت است از $a_n = a_1 + (n-1)d$
 اگر a, b, c به ترتیب سه جمله متوالی یک دنباله هندسی باشند، داریم:

$$b^2 = ac$$

مجموع n جمله اول یک دنباله حسابی با جمله اول a_1 و اختلاف مشترک d برابر است با:

$$S_n = \frac{n}{2} [2a_1 + (n-1)d]$$

پاسخ تشریحی:

با توجه به نکات داریم:

$$a_3, a_7, a_{17} \Rightarrow a_1 + 2d, a_1 + 6d, a_1 + 16d$$

$$\xrightarrow{\text{واسطه هندسی}} (a_1 + 6d)^2 = (a_1 + 2d)(a_1 + 16d)$$

$$\rightarrow a_1^2 + 12a_1d + 36d^2 = a_1^2 + 18a_1d + 16d^2$$

$$\rightarrow 16a_1d + 16d^2 = 0 \rightarrow a_1 + d = 0 \rightarrow d = -a_1 (*)$$

حال اگر بخواهیم مجموع n جمله از دنباله حسابی صفر باشد، با توجه به نکته ۳، خواهیم داشت:

$$S_n = 0 \rightarrow \frac{n}{2} [2a_1 + (n-1)d] = 0 \xrightarrow{(*)} 2a_1 + (n-1)(-a_1) = 0$$

$$\rightarrow a_1(2 - n + 1) = 0 \rightarrow a_1(3 - n) = 0$$

$$\xrightarrow{a_1 \neq 0} 3 - n = 0 \rightarrow n = 3$$

گروه آموزشی ماز

۱۹- جمله چهارم یک دنباله حسابی با اختلاف مشترک نافسر، واسطه هندسی جمله دوم و هشتم آن دنباله حسابی است. اگر جمله ششم دنباله حسابی برابر ۳۰ باشد، جمله پنجاهم دنباله حسابی کدام است؟

- (۱) ۲۲۰ (۲) ۲۴۰ (۳) ۲۵۰ (۴) ۲۶۰

پاسخ: گزینه ۳ (۱۲۰۳ - دشوار)

جمله عمومی یا جمله n ام دنباله حسابی با جمله اول a_1 و اختلاف مشترک d عبارت است از $a_n = a_1 + (n-1)d$
مجموع n جمله اول یک دنباله حسابی با جمله اول a_1 و اختلاف مشترک d برابر است با:

$$S_n = \frac{n}{2} [2a_1 + (n-1)d]$$

b واسطه هندسی بین a و c است اگر $b^2 = ac$ باشد.

پاسخ تشریحی:

با توجه به نکات، داریم:

$$a_4^2 = a_7 \cdot a_1 \rightarrow (a_1 + 3d)^2 = (a_1 + d)(a_1 + 6d)$$

$$\rightarrow a_1^2 + 6a_1d + 9d^2 = a_1^2 + 7a_1d + 6d^2$$

$$\rightarrow 2d^2 = 2a_1d \xrightarrow{\div 2d} d = a_1 (*)$$

$$a_6 = 30 \rightarrow a_1 + 5d = 30 \rightarrow d + 5d = 30 \rightarrow 6d = 30 \rightarrow d = 5$$

$$\rightarrow a_1 = 5$$

$$a_{50} = a_1 + 49d = 5 + 49(5) = 5 \cdot (5) = 250$$

گروه آموزشی ماز

۲۰- یک دنباله با رابطه بازگشتی به فرم $\frac{a_{n+1}}{a_n} = k$ و $(k \in \mathbb{R})$ است. اگر مجموع هشت جمله اول این دنباله ۱۷ برابر مجموع چهار جمله اول آن باشد، k کدام است؟

- (۱) ± 4 (۲) ± 5 (۳) ± 2 (۴) ± 3

پاسخ: گزینه ۳ (۱۲۰۳ - متوسط)

رابطه بازگشتی دنباله هندسی با نسبت مشترک r به فرم $\frac{a_{n+1}}{a_n} = r$ است.

مجموع n جمله اول یک دنباله هندسی را می‌توان با استفاده از روابط زیر به دست آورد: (a_1 : جمله اول، r : نسبت مشترک، a_n : جمله n ام، n : تعداد جملات)

$$S_n = a_1 \frac{r^n - 1}{r - 1} \quad ۱-$$

$$S_n = \frac{a_n r - a_1}{r - 1} \quad ۲-$$

در یک دنباله هندسی اگر S_n مجموع n جمله اول و S_{2n} مجموع $2n$ جمله اول و r نسبت مشترک باشد داریم: $\frac{S_{2n}}{S_n} = 1 + r^n$

پاسخ تشریحی:

رابطه بازگشتی داده شده مربوط به یک دنباله هندسی است و $r = k$ می‌باشد. با توجه به صورت سؤال داریم:

$$\frac{S_{16}}{S_4} = 17 \Rightarrow \frac{a_1 \frac{r^{16} - 1}{r - 1}}{a_1 \frac{r^4 - 1}{r - 1}} = 17 \Rightarrow \frac{r^{16} - 1}{r^4 - 1} = 17 \Rightarrow \frac{(r^4 - 1)(r^4 + 1)}{r^4 - 1} = 17$$

$$\Rightarrow r^4 + 1 = 17 \Rightarrow r^4 = 16 \Rightarrow r = \pm 2 \Rightarrow k = \pm 2$$

گروه آموزشی ماز

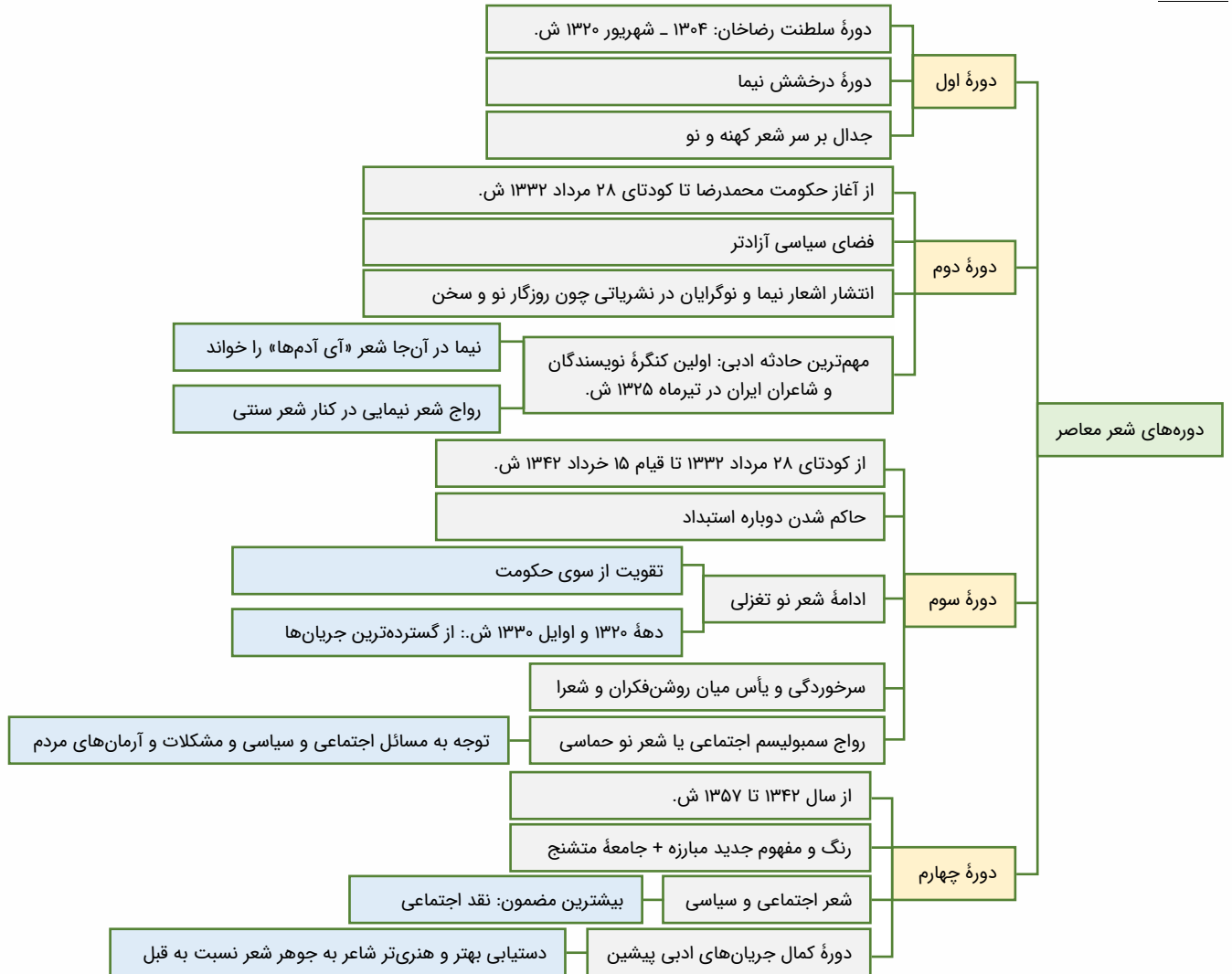
۲۱- کدام گزینه درباره دوره‌های شعر فارسی معاصر نادرست است؟

- ۱) مهم‌ترین حادثه ادبی این دوره تشکیل اولین کنگره نویسندگان و شاعران ایران در تیرماه ۱۳۲۵ بود. (دوره دوم)
- ۲) مبارزه رنگ و مفهومی تازه به خود می‌گیرد و فضای جامعه متنوع می‌شود و مسیر عمده شعر همچنان اجتماعی و حماسی است. (دوره چهارم)
- ۳) این دوره را دوره درخشش نیما و جدال بر سر شعر کهنه و نو می‌دانند (دوره دوم)
- ۴) پس از کودتای ۲۸ مرداد، نوعی سرخوردگی و یأس در میان روشن‌فکران و شعرا پیدا شد و جریان سمبولیسم اجتماعی یا شعر نو حماسی نیز رواج یافت. (دوره سوم)

پاسخ: گزینه ۳ (تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی - دشوار)

پاسخ تشریحی:

دوره اول، دوره سلطنت رضاخان (از سال ۱۳۰۴ تا شهریور ۱۳۲۰) را دوره درخشش نیما و جدال بر سر شعر کهنه و نو می‌دانند.

گروه آموزشی ماز

۲۲- کدام گزینه درباره نیما یوشیج نادرست است؟

- ۱) کوشید تا شعر را به هنجار نثر و سادگی نزدیک کند و در قالب، زبان و مضمون آن تغییراتی ایجاد کند.
- ۲) در شعر «افسانه» ویژگی‌هایی از جمله تغییر در آوردن جایگاه قافیه، نگاه نو و نگرش عاطفی به واقعیات ملموس، سیر آزاد تخیل و نزدیکی به ادبیات حماسی نمایان است.
- ۳) در شعر «ققنوس» تغییراتی در اصول و ضوابط شعر سنتی ایجاد کرد و تجدیدی را که از مشروطه آغاز شده و به «افسانه» ی او رسیده بود تکامل بخشید.
- ۴) جریان نوگرایی شعری نیما با سرایش «ققنوس» در سال ۱۳۱۶ تثبیت شد.

پاسخ: گزینه ۲ (تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی - متوسط)

پاسخ تشریحی:

ویژگی‌هایی مثل تغییر در آوردن جایگاه قافیه، نگاه نو و نگرش عاطفی به واقعیات ملموس، سیر آزاد تخیل و نزدیکی به ادبیات نمایشی از مهم‌ترین ویژگی‌های این شعر نیما است.

بنیان‌گذار شعر نو - پدر شعر نو (به‌خاطر نوآوری‌اش در شعر «ققنوس»)	
کوشش در جهت نزدیک کردن شعر به هنجار نثر و سادگی	
کوشش برای تغییر در قالب، زبان و مضمون شعر	
واژگان روزمره، عامیانه و نو	
نوآوری و به کار گرفتن ترکیب‌های تازه	
تغییر در آوردن جایگاه قافیه	ویژگی‌های شعر «افسانه» نیما
نگاه نو و نگرش عاطفی به واقعیات ملموس	
سیر آزاد تخیل	
نزدیکی به ادبیات نمایشی	
تثبیت جریان نوگرایی شعری نیما با سرایش «ققنوس» در ۱۳۱۶ ش.	
وجه تمایز از دیگر نوگرایان: با برنامه بودن	
تغییر در اصول و ضوابط شعر سنتی در «ققنوس»	
تکامل تجدد آغاز شده در مشروطه در «ققنوس»	

گروه آموزشی ماز

۲۳- کدام یک از «نخستین»‌های زیر نادرست است؟

- ۱) «شمس و طغرا» نخستین رمان تاریخی از محمدباقر میرزا خسروی
- ۲) «جعفرخان از فرنگ برگشته» نخستین رمان اجتماعی از حسن مقدم
- ۳) «یکی بود یکی نبود» نخستین مجموعه داستان کوتاه از محمدعلی جمال‌زاده
- ۴) «آتش خاموش» نخستین تجربه داستان‌نویسی سیمین دانشور

پاسخ: گزینه ۲ (تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی - متوسط)

پاسخ تشریحی؟

اولین رمان اجتماعی را نیز در سال ۱۳۰۱ با نام «تهران مخوف» مرتضی مشفق کاظمی منتشر کرد. اولین نمایشنامه نیز با عنوان «جعفرخان از فرنگ برگشته» به قلم حسن مقدم در همین تاریخ نوشته شد.

نخستین‌ها			
شمس و طغرا	میرزا محمدباقر خسروی	-	نخستین رمان تاریخی
تهران مخوف	مرتضی مشفق کاظمی	سال ۱۳۰۱	نخستین رمان اجتماعی
یکی بود یکی نبود	محمدعلی جمال‌زاده	سال ۱۳۰۱	آغاز نثر داستانی
جعفرخان از فرنگ برگشته	حسن مقدم	سال ۱۳۰۱	نخستین نمایشنامه

گروه آموزشی ماز

۲۴- در گزینه‌های زیر کدام انتساب نادرست است؟

- ۱) صدای سبز، خواب ارغوانی و برآشفتن گیسوی تاک از آثار علی موسوی گرمارودی هستند.
- ۲) ظهور، سفر ششم و مهاجر کوچک از آثار علی مؤذنی هستند.
- ۳) بدوک، جای پای خون و کشتی پهلو گرفته از آثار سیدمهدی شجاعی هستند.
- ۴) طوفان در پرانتز، تنفس صبح و بی‌بال پریدن از آثار قیصر امین‌پور هستند.

آثار علی مؤذنی: «ظهور»، «سفر ششم»، «ملاقات در شب آفتابی» و «دلایزتر از سبز»
«مهاجر کوچک» از آثار محمدرضا سرشار است.

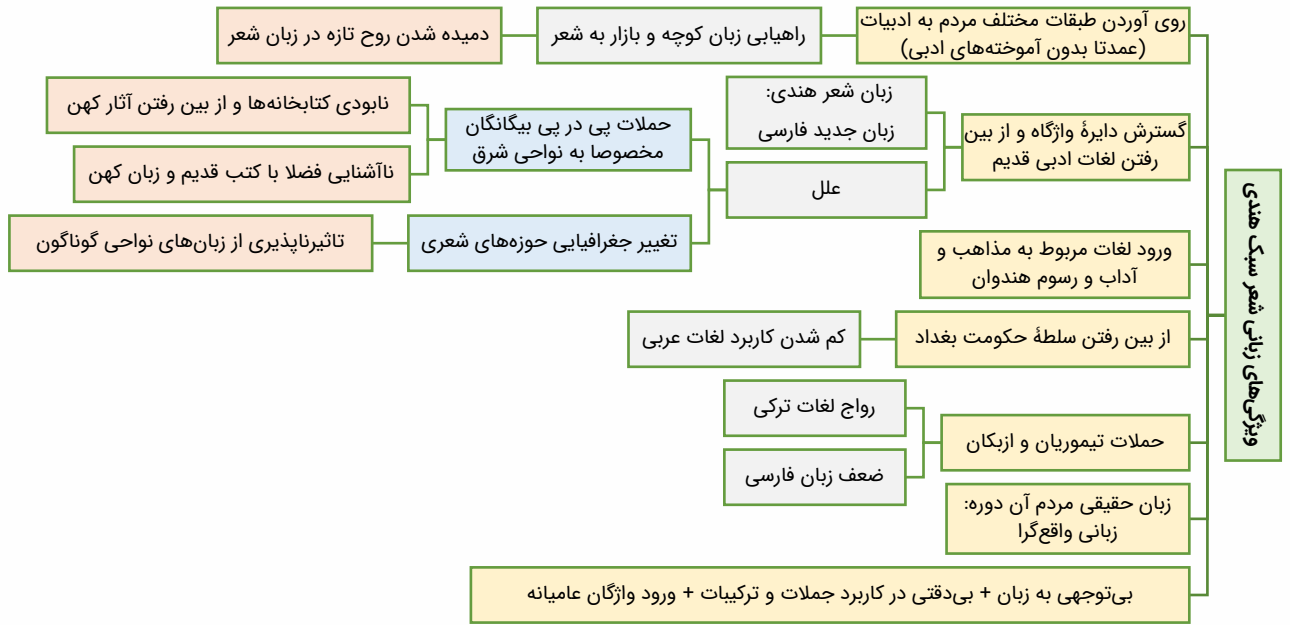
نام اثر	نام پدیدآورنده	توضیحات
در کوچه آفتاب	قیصر امین‌پور	مجموعه شعر
تنفس صبح	قیصر امین‌پور	مجموعه شعر
آینه‌های ناگهان	قیصر امین‌پور	مجموعه شعر
ظهر روز دهم	قیصر امین‌پور	مجموعه شعر
دستور زبان عشق	قیصر امین‌پور	مجموعه شعر
طوفان در پرانتز	قیصر امین‌پور	نثر
بی بال پریدن	قیصر امین‌پور	نثر
سنت و نوآوری در شعر معاصر	قیصر امین‌پور	نثر
صدای سبز	سیدعلی موسوی گرمارودی	مجموعه شعر
خواب ارغوانی	سیدعلی موسوی گرمارودی	مجموعه شعر
برآشتن گیسوی تاک	سیدعلی موسوی گرمارودی	مجموعه شعر
گوشواره عرش	سید علی موسوی گرمارودی	مجموعه شعر
از آسمان سبز	سلمان هراتی	مجموعه شعر
دری به خانه خورشید	سلمان هراتی	مجموعه شعر
از این ستاره تا آن ستاره	سلمان هراتی	مجموعه شعر، ویژه نوجوانان
روزگار سپری شده مردم سالخورده	محمود دولت‌آبادی	رمان
زمستان ۶۲	اسماعیل فصیح	رمان
آگه بابا بمیره	محمدرضا سرشار	قصه کودک و نوجوان
مهاجر کوچک	محمدرضا سرشار	قصه کودک و نوجوان
ظهور	علی مؤذنی	نثر
سفر ششم	علی مؤذنی	نثر
ملاقات در شب آفتابی	علی مؤذنی	نثر
دلایزتر از سبز	علی مؤذنی	نثر
بدوک	سیدمهدی شجاعی	فیلم‌نامه
ضیافت	سیدمهدی شجاعی	داستان - ادبیات مذهبی
جای پای خون	سیدمهدی شجاعی	داستان - ادبیات مذهبی
کشتی پهلوگرفته	سیدمهدی شجاعی	داستان - ادبیات مذهبی

گروه آموزشی ماز

۲۵- کدام یک از گزینه‌های زیر درباره ویژگی‌های زبانی سبک هندی نادرست است؟

- ۱) نابودی کتابخانه‌ها باعث قطع ارتباط نویسندگان با زبان قدیم فارسی شد.
- ۲) در این دوره با از بین رفتن سلطه حکومت بغداد در ایران، کاربرد لغات عربی کم شد و از طرفی حملات تیموریان و ازبکان سبب رواج لغات ترکی و تقویت زبان فارسی گردید.
- ۳) بی‌توجهی به زبان، بی‌دقتی در کاربرد جمله‌ها و ترکیب‌ها و ورود واژه‌های عامیانه در شعر این دوره کاملاً مشهود است.
- ۴) زبان سبک هندی را باید زبانی واقع‌گرا قلمداد کرد؛ زیرا زبان حقیقی مردم آن دوره بوده است.

در این دوره با از بین رفتن سلطه حکومت بغداد بر ایران، کاربرد لغات عربی کم شد و از طرفی حملات تیموریان و ازبکان، سبب رواج لغات ترکی و ضعف زبان فارسی گردید؛ به خصوص که سلاطین صفوی هم در دربار به ترکی سخن می‌گفتند.

گروه آموزشی ماز

۲۶- در کدام گزینه استفاده از کلمات جدید در شعر (از ویژگی‌های زبانی شعر سبک هندی) دیده نمی‌شود؟

- ۱) به چاک جیب سحر فکر بخیه بر باد است
- ۲) نزاکت آنقدر دارد که در وقت خرامیدن
- ۳) مشو غافل زفیض خاکساری در برومندی
- ۴) منتظری تا ز روزگار چه خیزد

پاسخ: گزینه ۴ (تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی - متوسط)

پاسخ تشریحی:

در دوره سبک هندی، شعر از مدرسه به بازار آمده بود و زبان رایج مرسوم، همان زبان مردم عصر بود. در این سبک لغاتی چون نزاکت، قالی، شیشه، پل، بخیه، سفال و... که تا این زمان کمتر در شعر راه داشت، رواج یافته بود. در بیت اول «بخیه»، در بیت دوم «نزاکت، قالی» و در بیت سوم «سفال، ریحان» از کلمات جدیدی هستند که تا کنون در شعر فارسی استفاده نشده بودند.

گروه آموزشی ماز

۲۷- در کدام گزینه از آرایه‌های رایج در سبک هندی استفاده نشده است؟

- ۱) پیشانی عفو تو را پرچین نسازد جرم ما
- ۲) بی کمین نتوان به صید وحشی مطلب رسید
- ۳) خواهد کمان هدف را پیوسته پای بر جا
- ۴) دهر سیه کاسه‌ای است ما همه مهمان او

پاسخ: گزینه ۴ (تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی - متوسط)

پاسخ تشریحی:

آرایه‌های پرکاربرد این دوره عبارتند از: تشبیه، تلمیح، حسن تعلیل، حس آمیزی، تمثیل و اسلوب معادله.

پرسی سؤاگرگزینه‌ها:

- ۱) اسلوب معادله دارد.
- ۲) تشبیه و تلمیح دارد.
- ۳) حسن تعلیل دارد.

ویژگی های ادبی شعر سبک هندی

گروه آموزشی ماز

۲۸- آرایه های «تشبیه، مجاز، ایهام تناسب، تضاد و لف و نشر» به ترتیب در کدام بیت ها به کار رفته اند؟

الف: از حجاب حسن شرم آلوده لیلی هنوز	بید مجنون سر به پیش انداختن بار آورد
ب: می خوری به که روی طاعت بی درد کنی	انسدکی درد به از طاعت بسیار مرا
ج: دل عاشق ز گلگشت چمن آزرده تر گردد	که هر شاخ گلی دامی است مرغ رشته برپا را
د: ز زلف و روی تو خواهم شبی و مهتابی	که بالب تو حکایت کنم ز هر بابی
ه: دیدار تو مونس همه ساله کیست	زلف و رخ تو بنفشه و لاله کیست
- (۱) د، ج، الف، ب، ه
(۲) الف، ه، ج، ب، د
(۳) ج، ب، الف، د، ه
(۴) الف، ب، ه، ج، د

پاسخ: گزینه ۱ (آرایه های ادبی - دشوار)

پاسخ تشریحی:

بیت الف: ایهام تناسب ← «مجنون» در این بیت اصلاً به معنای عاشق معروف به کار نرفته است بلکه نام درختی مشهور است اما در معنای عاشق معروف با «لیلی» در مصراع نخست تناسب دارد.
بیت ب: تضاد ← «اندک» و «بسیار» و «درد، بی دردی» تضاد دارند.
بیت ج: مجاز ← «چمن» مجاز از باغ
بیت د: تشبیه ← زلف معشوق به شب و روی او به مهتاب تشبیه شده است.
بیت ه: لف و نشر ← «زلف» با «بنفشه» و «رخ» با «لاله» متناسب است و لف و نشر می سازند.

گروه آموزشی ماز

۲۹- در بیت های زیر به ترتیب چند ایهام و چند ایهام تناسب می بینید؟

الف: بی شکر شیرین تو بر درگه خسرو	بر سینه زخم سنگ چو فرهاد ز دست
ب: اگر هزار غمست از جفای او بر دل	هنوز بنده اویم که غمگسار منست
ج: تازی از زلف تو افتاد به چین، وز غیرت	خون دل در جگر نافه تاتار بسوخت
د: بشنو سخنی راست که امروز در آفاق	هر فتنه که هست از قد آن سیم بدن خاست
ه: ای خوش آن صید که وقتی به کمند تو درافتاد	خرم آن مرغ که روزی به هوای تو پریده است
- (۱) دو، سه
(۲) سه، دو
(۳) یک، چهار
(۴) چهار، یک

پاسخ: گزینه ۱ (آرایه های ادبی - دشوار)

پرسشی موارد:

بیت الف: «شیرین» در معنای طعم است، اما متناسب با «خسرو» معنای معشوق او را نیز تداعی می کند. (ایهام تناسب)
بیت ب: «هزار» فقط در معنی عددی به کار رفته است و بیت ایهام یا ایهام تناسب ندارد.
بیت ج: «چین» به معنای سرزمین است؛ اما متناسب با «زلف»، چین و شکن نیز تداعی می شود. (ایهام تناسب)
بیت د: «راست» در معنای درست به کار رفته است؛ اما متناسب با قد معشوق معنای راست و متعادل نیز تداعی می شود. (ایهام تناسب)
بیت ه: «هوا» در دو معنا به کار رفته است؛ (۱) اشتیاق (۲) فضا

ایهام:

در لغت معنی آن «به وهم افکندن» است. ایهام کوششی فکری از سوی شاعر است تا شما را درباره معنی یکی از الفاظ بیت، به وهم و تردید بیفکند تا در نهایت متوجه شوید که هر دو معنی درست است و باید بیت را به دو شکل فهمید.

به بیت زیر دقت کنید:

قضای لازم است آن را که بر خورشید عشق آرد
که هم چون ذره در مهرش گرفتار هوا ماند (ریاضی ۹۷)

شما از قبل می‌دانید که «هوا» می‌تواند در دو معنا به کار برود؛

۱- هوایی که آن را تنفس می‌کنیم.

۲- هوس و خواستن چیز.

وقتی که این بیت را می‌خوانید، اول از هر چیز به یاد ذره‌هایی می‌افتید که در هوا معلق هستند و در نور دیده می‌شوند. اما اگر بیشتر به بیت توجه کنید، متوجه می‌شوید که معنای دوم هم می‌تواند مدنظر شاعر باشد؛ به این صورت که: «مثل ذره در عشق او گرفتار هوس شد.» به این ترتیب آرایه ایهام شکل می‌گیرد.

ایهام تناسب: گاهی اوقات، شاعر بیت را به گونه‌ای می‌سازد که واژه‌های دومعنایی در آن به کار رفته باشد، اما این واژه نمی‌تواند در هر دو معنا به کار رود و معنی بیت با یکی از این معانی قطعاً نادرست است. با این حال، او در بیت واژه یا واژگان دیگری را قرار می‌دهد که مخاطب را به معنی دوم کلمه اول راهنمایی کند. هنگامی که معنی دوم یک واژه، به خاطر تناسبش با یک واژه دیگر در همان بیت، برای مخاطب تنها تداعی شود، ایهام تناسب آفریده شده است. به نمونه زیر دقت کنید:

ز مهر روی او عمری است تا دم می‌زنی «سلمان» به مهرش صادقی چون صبح از آن مشهور آفاقی

واژه «مهر» و «دم» در این بیت دو معنی مشهور دارند؛ باید آن‌ها را در بافت بیت بررسی کنیم و ببینیم آیا شاعر هر دو را معنی را فعال کرده است یا نه.

مهر: ۱. محبت ۲. خورشید (به پدیده‌هایی مثل «صبح» و «آفاق» مربوط است).

شاعر واژه «مهر» را در بیت به گونه‌ای به کار برده که ذهن مخاطب نخست به سمت معنی اول متمایل می‌شود. اما او همچنین، با قرار دادن «صبح» و «آفاق» در این بیت (کلماتی که مربوط به آسمان هستند)، معنی دوم مهر را هم به ذهن مخاطب متبادر می‌کند.

واژه «دم» نیز دارای دو معنی «نفس (مجازاً سخن)» و «خون» است، اما هیچ واژه‌ای در این بیت نیست که با معنی دوم آن تناسب برقرار کند تا آن معنی هم به ذهن برسد. پس، در این بیت تنها «مهر» ایهام تناسب دارد.

گروه آموزشی ماز

۳۰- یکی از دو آرایه مقابل گزینه به درستی ذکر نشده است.

۱) فغان ز مردم چشمت که خون جانم ریخت

۲) گر تیغ زنی ور بنوازی به مرادت

۳) عنبر است آن دام دل یا زلف عنبرسای دوست

۴) گفتی از لعل لب‌ت کام برآرم روزی

چه مردمی است که در عین مردم‌آزاری است (ایهام تناسب، مجاز)

دادیم رضا تا پس از این حکم قضا چیست (مجاز، تضاد)

شکر است آن کام جان یا لعل شکرخای دوست (موازنه، تشبیه)

چو مراد من دلسوخته این است برآرم (تشبیه، ایهام تناسب)

پاسخ: گزینه ۱ (آرایه‌های ادبی - دشوار)

پاسخ تشریحی:

۱ «عین» به معنای مثل و مانند به کار رفته است، اما متناسب با «چشم» معنای چشم را تداعی می‌کند (ایهام تناسب)، همچنین «مردم» در «مردم‌آزاری»

در معنای «مردم و ملت» به کار رفته است اما در تناسب با «چشم» می‌تواند معنای مردمک هم داشته باشد. بیت مجاز ندارد.

۲ «تیغ» مجاز از شمشیر است. «تیغ زدن» و «نواختن» تضاد دارند.

۳ واژه‌های هر دو مصراع دوبه‌دو با هم هم‌وزن‌اند و بیت موازنه دارد:

عنبر	است	آن	دام	دل	یا	زلف	عنبرسای	دوست
شکر	است	آن	کام	جان	یا	لعل	شکرخای	دوست
متوازی	-	-	متوازی	-	-	متوازن	متوازی	-

«زلف به عنبر» و «لب به شکر» تشبیه شده است.

۴ «کام» به معنای مراد و خواسته است. اما در تناسب با «لب» معنای سقف دهان را به ذهن متبادر می‌کند و ایهام تناسب می‌سازد.

«لعل لب» اضافی تشبیهی است.

گروه آموزشی ماز

۳۱- آرایه‌های بیت زیر در گزینه تماماً به درستی آمده است.

«هر سحری که نسترن پرده ز رخ برافکند

باد صبا به بوی گل رو به چمن نهد چو من»

۱) استعاره، جناس، ایهام تناسب، کنایه

۲) تشخیص، کنایه، ایهام، مجاز

۳) تضاد، تشبیه، مجاز، ایهام تناسب

۴) کنایه، مراعات نظیر، جناس، تضاد

پاسخ: گزینه ۲ (آرایه‌های ادبی - دشوار)

پاسخ تشریحی:

ابتدا تک تک آرایه‌ها را بررسی می‌کنیم:

تشبیه: ندارد

استعاره و تشخیص: اینکه نسترن پرده از رخ برافکند و باد صبا روی به چمن بنهد، اعمالی انسانی هستند که به این دو عنصر غیرانسانی نسبت داده شده است.

پس استعاره مکنیه و تشخیص داریم.

جناس: «من» و «چمن» جناس ناقص افزایشی دارند.

ایهام: «بو» در دو معنا به کار رفته است؛ ۱) رایحه ۲) امید و آرزو

ایهام تناسب: ندارد

کنایه: «پرده از رخ برافکندن» یعنی آشکار کردن چهره + «روی به جایی نهادن» یعنی به جایی رفتن

مجاز: «چمن» مجاز از گلزار است.

تضاد: ندارد

مراعات نظیر: «نسترن» و «گل» و «چمن» مراعات نظیر دارند.

گروه آموزشی ماز

۳۲- نوع تشبیه کدام بیت با بیت‌های دیگر متفاوت است؟

کز یاد برده‌اند هوای نشیمنم
وز عمر مرا جز شب دیجور نموده‌ست
که چون صیقل زدی صد زنگ تهمت بر صفا بندد
نگذاشت طوفان غمت خون دلی ناربخته

۱) شهباز دست پادشهم این چه حالت است
۲) بی‌مهر رخت روز مرا نور نموده‌ست
۳) به زنگار تجاهل داغ کن آیینۀ دل را
۴) ای تیرباران غمت خون دل ما ریخته

پاسخ: گزینه ۱ (آرایه‌های ادبی - متوسط)

پاسخ تشریحی:

- ۱ من شهباز هستم: تشبیه بلیغ اسنادی
- ۲ مهر رخ (رخ مانند خورشید): تشبیه بلیغ اضافی
- ۳ «زنگار تجاهل»، «آیینۀ دل» و «زنگ تهمت»: تشبیه بلیغ اضافی
- ۴ «تیرباران غم» و «طوفان غم»: تشبیه بلیغ اضافی

تشبیه:

یعنی شبیه دانستن دو پدیده که در جهان ارتباطی با یکدیگر ندارند؛ در واقع، تشبیه نوعی پیوند مجازی و غیرواقعی میان دو چیز مختلف است. هر تشبیه چهار جزء طبیعی دارد که آن‌ها را پایه یا رکن هم می‌گویند:

- مشبّه
- مشبّه‌به
- وجه شبّه
- ادات تشبیه

دو چیزی که به یکدیگر تشبیه می‌شوند، طبیعتاً دو جزء اصلی تشبیه هستند. به آن‌ها **مشبّه** (= موضوع تشبیه) و **مشبّه‌به** (= تشبیه‌شده به...) می‌گویند. در درون هر تشبیه یک گزاره، شبیه جمله زیر، وجود دارد:

الف به دلیل ج مانند ب است.
به **دلیلی** که بر پایه آن می‌توان چیزی را شبیه چیزی دیگر دانست، **وجه شبّه** می‌گویند. و چون تشبیه (مثل هر آرایه دیگری) با کمک زبان بیان می‌شود، ارتباط دو چیز نیز باید با **یک لفظ بخصوص** اعلام شود. به هر لفظی که شباهت دو چیز را اطلاع می‌دهد، **ادات تشبیه** می‌گویند. تشبیه انواعی دارد:

تشبیه گسترده: دارای سه یا چهار جزء تشبیه است؛ «دلم در بی‌قراری چشمه سیماب را مآند».

تشبیه فشرده (بلیغ): تشبیهی است که هر دو جزء ادات تشبیه و وجه شبّه ذکر نشود و دارای انواع زیر است:

اسنادی: تشبیهی است که با یک جمله اسنادی بیان شود؛ مثلاً، در مصراع «مار است این جهان و جهان جوئ مارگیر»، دو جمله اسنادی وجود دارد. صورت مرتب‌شده آن‌ها عبارت است از «این جهان مار است» و «جهان جوئ مارگیر [است]». در این دو گزاره، دو تشبیه وجود دارد. یکی تشبیه «این جهان» به «مار» و یکی هم تشبیه «جهان‌جوی» به «مارگیر». هر دوی این تشبیه‌ها با یک جمله اسنادی بیان شده‌اند.

بدلی: گونه‌ای دیگر از تشبیه بلیغ وجود دارد که در واقع تشبیه اسنادی است اما در ساخت دستوری بدل رخ می‌دهد. مثلاً در مصراع «تو، بت، چرا به معلم روی که بت‌گر چین...»، «تو» یا معشوق، به «بت» تشبیه شده است و این تشبیه با کمک بدل صورت گرفته است.

اضافی: گاهی تشبیه در یک ترکیب اضافی بیان می‌شود. هر گاه دو اسم به هم اضافه شده باشند و رابطه میان آن‌ها شباهت باشد (یعنی بتوان یک گزاره تشبیهی «الف مانند ب است» از آن استخراج کرد) تشبیه اضافی وجود دارد. در **تشبیه اضافی** یا **اضافه تشبیهی** **مشبّه** به **مشبّه‌به** اضافه می‌شود. اگر بخواهیم گزاره تشبیهی «عشق مانند کیمیا است» را به یک ترکیب اضافی بدل کنیم، به «کیمیای عشق» می‌رسیم.

درون‌واژه‌ای: گاهی تشبیه درون یک واژه وجود دارد؛ در درون این نوع از تشبیه‌ها هم یک گزاره تشبیهی ساده وجود دارد اما آن گزاره به شکلی فشرده‌شده در یک واژه بازتاب پیدا کرده است. گونه‌های مختلفی از تشبیه درون‌واژه‌ای وجود دارد. مثل «سروقد» (قد او مانند سرو است)، «خورشیدچهر» (چهره او مانند خورشید است) و... .

گروه آموزشی ماز

۳۳- منادا در کدام گزینه استعاره متفاوتی پدید آورده است؟

آخر ای ماه تو هم‌درد من مسکینی
بادام از قامت دلجوی کسی می‌آید
چین بر جبین فکنده از اندوه کیستی؟
رحم کن رحم که بی برگ و نوا می‌میرد

۱) امشب ای ماه به درد دل من تسکینی
۲) بر تو ای سرو لب جوی چو می افتد چشم
۳) ای آبشار نوحه‌گر از بهر چیستی؟
۴) ای گل تازه برین بلبل نالنده خویش

«گل تازه» استعاره مصرحه از معشوق است.

پروسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ «ماه» در مفهوم حقیقی خود به کار رفته است و شاعر با «ماه آسمان» سخن می‌گوید ← استعاره مکنیه
- ۲ «سرو» در مفهوم حقیقی خود به کار رفته است و شاعر با خود سرو کنار جویبار سخن می‌گوید ← استعاره مکنیه
- ۳ «آبشار» در مفهوم حقیقی خود به کار رفته است و شاعر با خود آبشار سخن می‌گوید ← استعاره مکنیه

استعاره:

در لغت یعنی به عاریت گرفتن یا قرض گرفتن. استعاره دو نوع دارد: ۱- مصرحه (آشکار) ۲- مکنیه (پنهان).
استعاره آشکار یعنی قرض گرفتن یک معنی برای واژه‌ای که آن معنی را ندارد؛ یا به عبارت دیگر، به کار بردن یک واژه به جای واژه‌ای دیگر. برای تشخیص اینکه کلمه دارای استعاره، در چه معنایی به کار رفته است، هم به اطلاعات پیشین نیاز دارید و هم می‌توانید از قرینه‌های موجود در جمله استفاده کنید.
 فهرست زیر می‌تواند در این زمینه به شما کمک کند:

چشم:

الف) بادام: واله و شیداست دایم همچو بلبل در قفس
 ب) نرگس: چو دانست کز مرگ نتوان گریخت

گونه:

الف) لاله: خم دو زلف تو بر لاله حلقه بر حلقه
 ب) گل / ارغوان: فرنگیس بگرفت گیسو به دست

چهره:

الف) ماه: همی‌گفت وز نرگسان سیاه
 چون رایت عشق آن جهان‌گیر
 ب) آفتاب: تا تو را دیدم که داری سنبله بر آفتاب
 ج) خورشید: باور که کند که آدمی را
 د) سمن: بر سمن کس دید جعد مشک‌بار؟

ابرو:

الف) کمان: ابروی دوست کی شود دستکش خیال من

مژه:

الف) تیر: چون چشم تو پیش عارضت راه
 ب) ناوک: ناوکش را جان درویشان هدف

نگته: نگاه و غمزه نیز گاهی شبیه ناوک دانسته می‌شده است:

بتم چون ناوک غمزه گشاید

زلف:

الف) کمند: هم دم از آن عنبرین کمند دلاویز
 ب) چوگان: ببرد گوی ز مه‌طلعتان دور قمر
 ج) مشک: آن کیست که پیرامن خورشید جمالش
 د) دام: ای دل اندر بند زلفش از پریشانی منال
 هـ) سنبل: بتی دارم که گرد گل ز سنبل سایه‌بان دارد
 و) شب: ماهم از شب سایبان بر آفتاب انداخته است
 هـ) عنبر: دل‌ها همه در چاه زنخدان انداخت

خال:

الف) دانه: به لطف خال و خط از عارفان ربودی دل

زنخدان:

الف) سیب: دانی حیات کشته شمشیر عشق چیست؟

لب:

الف) لعل: به بوی لعل می‌گونش به ظلماتی درافتادم
 ب) غناب: به سحر آن دو بادام کمریند
 ج) پسته: اگر ز پسته تنگ تو دم زند غنچه
 د) غنچه: دل فدای دهنش باد که در باغ نظر
 هـ) عقیق: در خنده آن عقیق شکرریز خوش‌تر است
 و) شکر: طمع در آن لب شیرین نکردم اولی
 شکرش شور جهانی و جهانی مشتاق

خط:

الف) مور: دیدم آن لب بر وی از مشک سیاه این خط نوشته
 گر نه شیرین است اینجا این همه مور از چه جوشد؟

بر کنار دانه دام از مشک ناب انداخته است
خوش دانه‌ای ولیکن بس بر کنار دامی

گهی خایید فندق را به عناب

در پای دم به دم گهر از دیده بارمت
گشته درپاش از لب درپوش خاموش شما
چشم من بر رخت گلاب زده (انسانی ۹۶)

شبان تیره مرادم فنای خویشتن است
تا به کی در غم تو ناله شبگیر کنم
غم آن لعبت آزاده می‌خورد
ننگرد دیگر به سرو اندر چمن
که سر به کوه و بیابان تو داده‌ای ما را
شیرین بود به شهر غزل شهریارِ ام (زبان، ۱۴۰۰)
یاران چه چاره سازم با این دل رمیده؟
بختم ار یار شود رختم از این جا ببرد
که دگر نه عشق خورشید و نه مهر ماه دارم
نه باغ ارم که باغ مینوست
تو بسی ای ماه و مه یکتا خوش است
شمشاد خانه‌پرور ما از که کم‌تر است؟
بیمار باز پرس که در انتظارم (زبان، ۱۴۰۰)
عارفان را همه در شرب مدام اندازد (زبان، ۱۴۰۰)
سوختم سوختم این راز نهفتن تا کی؟ (انسانی ۹۴)

یکی زین چاه ظلمانی برون شو تا جهان بینی
ندانمت که در این دامگه چه افتاده است
خدایا منعم گردان به درویشی و خرسندی
تنها به قفس ماند هزاران همه رفتند
راحت جان طلبم وز پی جانان بروم

هر که را برداشت صبح از خاک شام افتد به خاک (ریاضی ۹۵)
در میان مشبه و مشبه‌به پنهان است؛ انگار که فقط به مشبه‌به اشاره شده باشد و تنها چیزی که در
«عشق» یک مفهوم ذهنی است. مفهوم ذهنی طبیعتاً ماده نیست و قطعاً نمی‌بارد! پس حتماً شاعر معنی «عشق» را به واژه دیگری داده است که آن ماده است و
می‌تواند ببارد. آن چه در دنیای طبیعی می‌بارد، باران است؛ عشق مانند باران است (که بر زمین می‌بارد).

بر آن غریب ما چه گذشت ای صبا بگو (خارج ۹۶)
بس که به هجر می‌دهد عشق تو گوش‌مال من (ریاضی ۹۶)
گسسته باد که در دست نیست جز بادم (انسانی ۹۷)
رسید از غایت تیزی به گوش زهره آهنگش (ریاضی ۱۴۰۰)

ب) مشک: تا کند مرغ دلم را چون کبوتر پای‌بند
ج) دام: ای نقطه سیاهی بالای خط سبزش

ناخن:

الف) فندق: گهی بر شکر از بادام زد آب

اشک:

الف) گهر (یا در): بارم ده از کرم سوی خود تا به سوز دل
ب) عقیق: مردم چشم عقیق‌افشان لؤلؤبار من
ج) گلاب: ای لب‌ت خنده بر شراب زده

معشوق:

الف) بت: به جان‌ت ای بت شیرین دهن که همچون شمع
ب) صنم: صنما با غم عشق تو چه تدبیر کنم
ج) لعبت: نشاط آغاز کرد و باده می‌خورد
د) سرو: هر که دید آن سرو سیم‌اندام را
هـ) غزال: صبا به لطف بگو آن غزال رعنا را
تا هست تاج عشق توام بر سر ای غزال
و) آهو: آن آهوی سیه‌چشم از دام ما برون شد
ز) نگار: نیست در شهر نگاری که دل ما ببرد
ح) ستاره: چه شب است یارب، امشب که ستاره‌ای برآمد
ط) گل: آن خرمن گل نه گل که باغ است
ی) ماه: گر نباشد هر دو عالم گو مباش
ک) شمشاد: باغ مرا چه حاجت سرو و صنوبر است؟
ل) طبیب: خواهیم که پیش میرمت ای بی‌وفا طبیب
م) ساقی: ساقی ار باده از این دست به جام اندازد

عشق:

الف) آتش: شرح این آتش جان‌سوز نگفتن تا کی؟

جهان:

الف) زندان: دلا، تا کی در این زندان فریب این و آن بینی
ب) دامگاه: تو را ز کنگره عرش می‌زنند صغیر
ج) بازار: در این بازار اگر سودی است با درویش خرسند است
د) گلشن: یک مرغ گرفتار در این گلشن ویران
هـ) منزل: خرم آن روز کز این منزل ویران بروم

آسمان:

الف) چرخ: از طلوع و از غروب مهر روشن شد که چرخ

استعاره مکنیه (پنهان): استعاره‌ای است که در آن ارتباط تشبیهی میان مشبه و مشبه‌به پنهان است؛ انگار که فقط به مشبه‌به اشاره شده باشد و تنها چیزی که در

ظاهر می‌بینیم، مشبه و ویژگی مشبه‌به است.
به نمونه زیر توجه کنید:

به صحرا شدم، عشق باریده بود.

«عشق» یک مفهوم ذهنی است. مفهوم ذهنی طبیعتاً ماده نیست و قطعاً نمی‌بارد! پس حتماً شاعر معنی «عشق» را به واژه دیگری داده است که آن ماده است و می‌تواند ببارد. آن چه در دنیای طبیعی می‌بارد، باران است؛ عشق مانند باران است (که بر زمین می‌بارد).

استعاره مکنیه در اشکال مختلفی به کار می‌رود:

۱) خطاب کردن غیرانسان (منادا)

جان‌ها ز دام زلف چو بر خاک می‌فشاند

۲) فعل و فاعل ناهمگون

نالۀ زیر و زار من، زارتر است هر زمان

۳) ترکیب اضافی: بین مضاف و مضاف‌الیه یک رابطه مالکیت مجازی وجود دارد.

عنان باد نخواهم ز دست داد کنون

شبی از مجلس مستان برآمد نالۀ چنگش

گروه آموزشی ماز

۳۴- در کدام بیت به جز آرایه موازنه، آرایه تضاد نیز به چشم می‌خورد؟

۱) بی‌گنه بسته همی داشت یکی را در حبس
۲) گه مشک می‌فشاند بر مه ز گرد موبک
۳) نوش لب لعل تو قیمت شکر شکست
۴) آن‌جا که قدر توست فلک را مدار نیست

بی‌سبب خیره همی کرد یکی را بر دار
گه ماه مینگارد در ره ز نعل مرکب
چین سر زلف تو رونق عنبر شکست
و آن‌جا که قهر توست زمین را قرار نیست

پرسشی موارد:

۱ واژه‌های دو مصراع دوبه‌دو هم‌وزن هستند و موازنه دارد:

بی‌گنه	بیسته	همی‌داشت	یکی	را	در	حبس
بی‌سبب	خیره	همی‌کرد	یکی	را	بر	دار
متوازن	متوازن	متوازن	-	-	متوازی	متوازن

تضاد در این بیت دیده نمی‌شود.

موازنه دارد:

گه	مشک	می‌فشاند	بر	مه	ز	گرد	موکب
گه	ماه	می‌نگارد	در	ره	ز	نعل	مرکب
-	متوازن	متوازن	متوازن	متوازی	-	متوازن	متوازی

تضاد ندارد.

۳ واژه‌ها دوبه‌دو هم‌وزن‌اند و موازنه دارد:

نوش	لب	لعل	تو	قیمت	شکر	شکست
چین	سر	زلف	تو	رونق	عنبر	شکست
متوازن	متوازن	متوازن	-	متوازن	متوازی	-

بیت تضاد ندارد.

۴ واژه‌ها دوبه‌دو هم‌وزن‌اند:

آن‌جا	که	قدر	توست	فلک	را	مدار	نیست
وآن‌جا	که	قهر	توست	زمین	را	قرار	نیست
متوازی	-	متوازی	-	متوازن	-	متوازی	-

میان «است: در تو است» و «نیست» آرایه تضاد برقرار است.

به خاطر دارید که سجع سه نوع است:

۱) **مطرف:** وقتی که دو کلمه فقط در حروف انتهایی یکسان باشند. (خبر، دختر)

۲) **متوازن:** وقتی که دو کلمه فقط در وزن یکسان باشند. (دختر، یلدا)

۳) **متوازی:** وقتی که دو کلمه هم در حروف انتهایی و هم در وزن یکسان باشند. (یلدا، رعنا)

حالا بیتی را در نظر بگیرید که کلمات دو مصراع آن دو به دو با هم سجع متوازن یا متوازی داشته باشند؛ در این بیت موازنه وجود دارد. این آرایه می‌تواند در نثر، بین دو جمله پشت سر هم نیز وجود داشته باشد. نمونه:

«دل به امید روی او همدم جان نمی‌شود / جان به هوای کوی او خدمت تن نمی‌کند»

دل	به	امید	روی	او	همدم	جان	نمی‌شود
جان	به	هوای	کوی	او	خدمت	تن	نمی‌کند
متوازن	-	متوازن	متوازی	-	متوازن	متوازن	متوازی

گروه آموزشی ماز

۳۵- در همه بیت‌ها بیش از یک بار اختیار وزنی ابدال آمده است به جز گزینه
 ۱) بوی خون ای باد از توس سوی یثرب بر
 ۲) عرضه کن بر وی کز حالت فرزند غریب
 ۳) بنگرید ایدون کاین بقعه و این پاک حریم
 ۴) این قدر هست که سوی تو از این تربت پاک

با نبی برگو از تربت خونین پسر
 و آن مصیبت‌ها آیا بُودت هیچ خبر؟
 قتلگهی است که خون موج زند سرتاسر
 خاک خون‌آلود آرد، پس از این باد سحر

پرسشی موارد:

سه مورد

بو	ی	خو	نی	با	دَز	تو	س	س/و/س	ی	یث	رب	بر
فا	ع	لا	تن	فَع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	فَع	لن
-	U	-	-	UU	-	-	U	U/-	-/U	-	UU	-

با	نَدَ	بی	بَر	گو	آز	تُر	بَدَ	تَ	خو	نِبَ	نِ	پَ	سَر
فا	ع	لا	تن	فَعَّ	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	ع	لن
-	U	-	-	UU	-	-	U	U	-	-	U	U	-

۲ دو مورد

عَر	ضِ	کُن	بَر	وی	کَز	حَا	لَ	تَ	قَر	زَن	دِ	غَ	رِب
فا	ع	لا	تن	فَعَّ	لا	تن	ف	ع	لا	تن	فَدَ	ع	لن
-	U	-	-	UU	-	-	U	U	-	-	U	U	-

وَان	مُ	صِی	بَت	ها	ءَا	یَا	بُ	وَ	دَت	هَی	چَ	خَ	بَر
فا	ع	لا	تن	فَعَّ	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	ع	لن
-	U	-	-	UU	-	-	U	U	-	-	U	U	-

۳ دو مورد

بِن	گَ	رِی	دِی	دُون	کِین	بُق	ع	وُ	اِین	پَا	کَ	حَ	رِیم
-	U	-	-	UU	-	-	U	U	-	-	U	U	-
قَت	ل	گَا	هَی	سَت	کِ	خُون	مُو	جَ	زَ	نَدَ	سَر	تَا	سَر
-	U	-	-	UU	-	-	-	-	U	-	-	UU	-

۴ یک مورد

اِین	قَا	دَر	هَس	ت	کِ	سُو	یِ	تُ	ءَ	زِین	تُر	بَ	تِ	پَاک
فا	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	ع	لا	تن	ف	ع	لن
-	U	-	-	U	U	-	U/-	U	U	-	-	U	U	-

خَا	کَا	خُو	نَا	لُو	دَا	رَد	پَ	سَ	زِین	بَا	دِ	سَدَ	حَر
فا	ع	لا	تن	فَعَّ	لا	تن	فَدَ	ع	لا	تن	فَدَ	ع	لن
-	U	-	-	UU	-	-	U	U	-	-	U	U	-

ابدال:

شاعر می‌تواند به جای دو هجای کوتاه کنار هم، یک هجای بلند در مصراع دیگر بیاورد. یکی از نکات تشخیص این اختیار، کوتاه بودن یکی از مصراع‌ها نسبت به دیگری است؛ به این صورت که مصراعی که ابدال دارد، یک هجا نسبت به مصراع دیگر کمتر دارد. ابدال اغلب در ۴ رکن عروضی زیر اتفاق می‌افتد:

- فعلن (UU-) ← فعلن (-)
- فعلاتن (UU-) ← مفعولن (-)
- مفتعلن (UU-) ← مفعولن (-)
- مستفعلن (UU-) ← مفعولن (-)

گروه آموزشی ماز

۳۶- کدام مصراع‌ها دارای اختیار وزنی قلب هستند؟

ب: تا ز تو دلپذیر شد هستی ناگزیر من
 د: دم ز تو می‌زند همین، خوی بهانه‌گیر من
 و: تو در کجا شکفته‌ای ای گل بی‌نظیر من
 ح: عکس تو قاب می‌کند آینه ضمیر من

(۴) ب، د، ه

(۳) ج، و، ز

الف: ناز تو و نیاز تو شد همه دلپذیر من
 ج: جز تو هوس نمی‌کند گویند کس نمی‌کند
 ه: به هر چمن رسیده‌ام، از تو نشان ندیده‌ام
 ز: به هر کجا می‌گذرم، به هر کسی می‌نگرم

(۲) ه، و، ز

پاسخ: گزینه ۲ (عروض و قافیه - متوسط)

پاسخ تشریحی:

نا	ز	تُ	وُ	نِ	یا	زِ	تُ	شُد	هَ	مِ	دِل	پَ	ذِی	رِ	مَن
-	U	U	-/U	U	-	U	-/U	-	U	U	-	U	-	U	-
مفتعلن				مفاعلن				مفتعلن				مفاعلن			

ب:	تا	ز	ت	دل	پ	ذی	ر	شُد	هَس	ت	ی	نا	گ	زی	ر	مَن	
	-	U	U	-	U	-	U	-	-	U	U	-	U	-	U	-	
	مفتعلن				مفاعِلن				مفتعلن				مفاعِلن				
ج:	جُز	ت	ه	وَس	ن	می	ک	نَد	گو	ی	ی	کَس	ن	می	ک	نَد	
	-	U	U	-	U	-	U	-	-	U	U	-	U	-	U	-	
	مفتعلن				مفاعِلن				مفتعلن				مفاعِلن				
د:	دَم	ز	ت	می	ز	نَد	ه	مِین	خو	ی	ب	ها	ن	گی	ر	مَن	
	-	U	U	-	U	-	U	-	-	U	U	-	U	-	U	-	
	مفتعلن				مفاعِلن				مفتعلن				مفاعِلن				
ه:	ب	هَر	چ	مَن	ر	سی	د	م	عَز	ت	ن	شان	ن	دی	د	م	
	U	-	U	-	U	-	U	-	-	U	U	-	U	-	U	-	
	مفتعلن / مفاعِلن				مفاعِلن				مفتعلن				مفاعِلن				
و:	ت	دَر	ک	جا	ش	کف	ت	ء	ء	ی	گ	ل	بی	ن	ظی	ر	مَن
	U	-	U	-	U	-	U	-	-	U	U	-	U	-	U	-	U
	مفتعلن / مفاعِلن				مفاعِلن				مفتعلن				مفاعِلن				
ز:	ب	هَر	ک	جا	می	گ	د	رَم	ب	هَر	ک	سی	می	ن	گ	رَم	
	U	-	U	-	U	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-
	مفتعلن / مفاعِلن				مفاعِلن / مفتعلن				مفاعِلن / مفتعلن				مفاعِلن / مفتعلن				
ح:	عک	س	ت	قا	ب	می	ک	نَد	ء	آ	ی	ن	ی	ض	می	ر	مَن
	-	U	U	-	U	-	U	-	-	U	U	U	U	-/U	-	U	-
	مفتعلن				مفاعِلن				مفتعلن				مفاعِلن				

قلب:

شاعر می‌تواند یک هجای کوتاه و یک هجای بلندی که در کنار هم آمده‌اند، جابجا کند. برعکس آن هم امکان‌پذیر است. این اختیار کم‌کاربرد است و فقط در رکن «مفتعلن: -U-U» و تبدیل آن به «مفاعِلن: -U-U» یا برعکس به کار می‌رود.

گروه آموزشی ماز

۳۷- در کدام گزینه اختیارات وزنی «آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن، بلند بودن هجای پایان مصراع و ابدال» به کار رفته است؟

- ۱) عشق دیوار دلی نیست که ویران نکند
- ۲) دست در دست به پا خیز که دوری بزنی
- ۳) باورت می‌کنم ای صبح نخستین ای دوست
- ۴) دست بگذار طیبانه به زخم که تویی

پاسخ: گزینه ۳ (عروض و قافیه - متوسط)

پاسخ‌گشایی:

عش	ق	دی	وا	ر	د	لی	نی	ست	ک	وی	ران	ن	ک	نَد	
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	
فاعلاتن				فعلاتن				فعلاتن				فعلن			

آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن

دَس	ت	دَر	دَس	ت	ب	پا	خی	ز	ک	دو	ری	ب	ز	نیم	
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	
فاعلاتن				فعلاتن				فعلاتن				فعلن			

آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن + بلند بودن هجای پایانی مصراع (کشیده)

با	و	رَت	می	ک	ن	می	صَب	ح	ن	حَس	تی	نی	دوست		
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U/-	-		
فاعلاتن				فعلاتن				فعلاتن				فعلن			

آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن + بلند بودن هجای پایانی مصراع (کشیده) + ابدال (رکن آخر)

دَس	ت	بُگ	ذا	ر	ط	بی	با	ن	ب	زَخ	مَم	ک	ت	بی	
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	
فاعلاتن				فاعلاتن				فاعلاتن				فعلن			

آوردن فاعلاتن به جای فاعلاتن

اختیارات وزنی:

اختیاراتی هستند که با استفاده از آنها، شاعر تغییراتی در وزن ایجاد می‌کند. اختیارات وزنی چهار نوع هستند:

- بلندبودن هجای پایان مصراع:** هجای پایانی مصراع‌ها همواره بلند است؛ پس اگر هجای کوتاه یا کشیده در انتهای مصراع داشته باشیم، آنها را بلند در نظر می‌گیریم. این اختیار در وزن‌های دوری در پایان نیم‌مصراع‌ها هم می‌تواند وجود داشته باشد.
- آوردن فاعلاتن به جای فاعلاتن:** در اوزانی که با رکن «فاعلاتن» شروع می‌شوند، به جای رکن اول فاعلاتن، گاهی «فاعلاتن» به کار می‌رود. (برعکس آن درست نیست!)

این اوزان عبارتند از:

- فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن
- فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فعلن
- فاعلاتن فاعلاتن فعلن
- فاعلاتن مفاعله فعلن

- ابدال:** شاعر می‌تواند به جای دو هجای کوتاه کنار هم، یک هجای بلند در مصراع دیگر بیاورد. یکی از نکات تشخیص این اختیار، کوتاه بودن یکی از مصراع‌ها نسبت به دیگری است؛ به این صورت که مصراعی که ابدال دارد، یک هجا نسبت به مصراع دیگر کمتر دارد.

ابدال اغلب در ۴ رکن عروضی زیر اتفاق می‌افتد:

• فعلن (UU) ← فعلن (-)

• فاعلاتن (UU) ← مفعولن (-)

• مفتعلن (UU-) ← مفعولن (-)

• مستفعل (UU-) ← مفعولن (-)

- قلب:** شاعر می‌تواند یک هجای کوتاه و یک هجای بلندی که در کنار هم آمده‌اند، جابجا کند. برعکس آن هم امکان‌پذیر است. این اختیار کم‌کاربرد است و فقط در رکن «مفتعلن: UU-» و تبدیل آن به «مفاعله: U-U» یا برعکس به کار می‌رود.

گروه آموزشی ماز

۳۸- کدام گزینه وزن دو لختی (دوری) ندارد؟

رود ازدهای دمان زیر پات در گذر است
خشم است و آتش نگاهش یعنی تماشا ندارد
حرفی نگفته داری؟ یا بوسه‌ای نداده؟
ز عشق سیر نباشد ز عیش بس نکند

- ۱) بر پل شکسته ممان کاین نه خالی از خطر است
- ۲) شلووار تاخورده دارد مردی که یک پا ندارد
- ۳) با آن دهان که رازی است نه بسته نه گشاده
- ۴) کسی که روی تو ببیند نگه به کس نکند

پاسخ: گزینه ۴ (عروض و قافیه - متوسط)

پروسی موارد:

رَسْت	ط	خ	یَز	ل	خا	ن	کین	مان	م	ت	کَس	ش	ل	پ	بَر
-	U	U	-	U	-	U	-	-	U	U	-	U	U/-	U	-
رَسْت	ذ	گ	دَر	ت	پا	ر	زی	مان	د	ی	ها	د	عِژ	د	رو
-	U	U	-	U	-	U	-	-	U	U	-	U	-	U	-
مفتعلن				فاعلات				مفتعلن				فاعلات			

فاعلات مفتعلن فاعلات مفتعلن (همسان دولختی یا دوری)

رَد	دا	ن	پا	پک	ک	دی	مَر	رَد	دا	د	خُر	تا	ر	وا	شَل
-	-	U	-	-	U	-	-	-	-	U	-	-	U	-	-
رَد	دا	ن	شا	ما	ت	نی	یَع	هَش	گا	ن	تَش	ء	ت	مَس	خَش
-	-	U	-	-	U	-	-	-	-	U	-	-	U	-	-
فاعلاتن				مستفعلن				فاعلاتن				مستفعلن			

مستفعلن فاعلاتن مستفعلن فاعلاتن (همسان دولختی یا دوری)

با	ءان	دَ	هان	کِ	را	زیست	نَ	بَس	تِ	نَ	گُ	شا	دِ
-	-	U	-	U	-	-	U/-	-	U	-	U	-	-
حَر	فی	نَ	گُف	تِ	دا	ری	یا	بو	سِ	ءِی	نَ	دا	دِ
-	-	U	-	U	-	-	-	-	U	-	U	-	-
مستفعلن				فعولن				مستفعلن				فعولن	

مستفعلن فعولن مستفعلن فعولن (همسان دولختی یا دوری)

کُ	سی	کِ	رو	یِ	تُ	بی	نِ	گه	بِ	کَس	نَ	کُ	نَد
U	-	U	-	U	U	-	U	-	U	-	U	U	-
زِ	عِش	قِ	سی	رِ	نَ	با	شَد	زِ	عِی	شِ	بَس	کُ	نَد
U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	U	-
مفاعِلن				فَعَلاتِن				مفاعِلن				فَعَلن	

مفاعِلن فَعَلاتِن مفاعِلن فَعَلن (ناهمسان)

اوزان همسان دولختی (دوری):

اوزانی هستند که در آنها دو رکن عروضی مختلف، به صورت متناوب در مصراع‌ها تکرار می‌شوند.

پرکاربردترین اوزان همسان دولختی (دوری):

- مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن: مستفعلن فعولن مستفعلن فعولن
- مفعول مفاعِلن مفعول مفاعِلن: مستفعلن مفعولن مستفعلن مفعولن
- مفتعلن فاعِلن مفتعلن فاعِلن
- مفتعلن مفاعِلن مفتعلن مفاعِلن
- مفاعِلن فَعَلاتِن مفاعِلن فَعَلاتِن
- فَعَلاتِن فَعَلاتِن فَعَلاتِن فَعَلاتِن

گروه آموزشی ماز

۳۹- وزن کدام بیت با بیت‌های دیگر متفاوت است؟

رقم مهر تو بر چهره ما پیدا بود
پیرهن چاک و غزل‌خوان و صراحی در دست
ما کجاییم در این بحر تفکر تو کجایی
تکیه بر عهد تو و باد صبا نتوان کرد

- (۱) یاد باد آن که نهانت نظری با ما بود
- (۲) زلف آشفته و خوی کرده و خندان لب و مست
- (۳) ای که گفستی مرو اندر پی خوبان زمانه
- (۴) دست در حلقه آن زلف دوتا نتوان کرد

پاسخ: گزینه ۳ (عروض و قافیه - متوسط)

بررسی موارد:

یا	د	با	دان	کِ	نَ	ها	نَت	نَ	ظَ	ری	با	ما	بود
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-	-
رَ	قَ	مِ	مِه	رِ	تُ	بَر	چِه	رِ	یِ	ما	پی	دا	بود
U	U	U/-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-	-
فاعلاتن				فَعَلاتِن				فَعَلاتِن				فَعَلن (فعلن)	

زُل	ف	ءآ	شُف	تِ	وُ	حُی	کَر	دِ	وُ	خَن	دان	لَ	بُ	مَسْت
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-
پی	ر	هَن	چا	کُ	غَ	زَل	خا	نَ	صُ	را	حی	دَر	دَر	دَسْت
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	UU/-	UU/-	-
فاعلاتن				فَعَلاتِن				فَعَلاتِن				فَعَلن		

ءِی	کِ	گُف	تِی	مَ	رُ	ءَن	دَر	پِ	یِ	خو	با	نَ	زَ	ما	ن
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-
ما	کُ	جا	یِی	م	دَ	رین	بَح	رِ	تَ	فَک	کُر	تُ	کُ	جا	یِی
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-
فاعلاتن				فَعَلاتِن				فَعَلاتِن				فَعَلاتِن			

دَس	ت	دَر	حَل	قِ	ی	ء آ	زُل	فِ	دُ	تا	نَت	وان	کَرَد
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	UU/-	-
تِک	ی	بَر	عَه	دِ	تَ	وُ	با	دِ	صَ	با	نَت	وان	کَرَد
-	U	-	-	U	U	U/-	-	U	U	-	-	UU/-	-
فاعلاتن			فاعلاتن				فاعلاتن				فعلن (فعلن)		

نوع وزن	وزن	وزن دوم
اوزان همسان یک لختی	فَعولن فَعولن فَعولن	_____
	فَعولن فَعولن فَعولن فَعْل	_____
	مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن	_____
	مفاعیلن مفاعیلن فَعولن	_____
	فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن	_____
	فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن	_____
	فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن	_____
	فاعلاتن فاعلاتن فاعلن	_____
	فَعلاتن فَعلاتن فَعلاتن	_____
	فَعلاتن فَعلاتن فَعلاتن فَعْلن	_____
	فَعلاتن فَعلاتن فَعْلن	_____
	مستفعلن مستفعلن مستفعلن	_____
	مستفعلن مستفعلن مستفعلن فَع	_____
	مفعول مفاعیلن مفاعیلن فَعولن	_____
مفعول مفاعیلن مفاعیلن فَعْل	_____	
اوزان همسان دولختی	مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن	مستفعلن فَعولن مستفعلن فَعولن
	مفعولن فاعلن مفعولن فاعلن	_____
	مفاعیلن فَعلاتن مفاعیلن فَعلاتن	_____
	مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن	مستفعلن مفعولن مستفعلن مفعولن
	مفعولن مفاعیلن مفعولن مفاعیلن	_____
	فَعلات فاعلاتن فَعلات فاعلاتن	_____
اوزان ناهمسان	فاعلن مفاعیلن فاعلن مفاعیلن	_____
	مفاعیلن فَعلاتن مفاعیلن فَعْلن	_____
	مفعول فاعلاتن مفعول فاعلن	مفعول فاعلات مفاعیلن فاعلن
	مفعول فاعلات مفاعیلن	مستفعلن مفاعل مستفعلن فَعْل
	مستفعلن فاعلات مستفعلن	مفعول فاعلات مفاعیلن
	مستفعلن فاعلات فَع لن	مفعول مفاعیلن فَعولن
	مستفعلن فاعلات مستفعلن فَع	مفعول مفاعیلن مفاعیلن فَعْل

گروه آموزشی ماز

۴۰- کدام گزینه نشانه‌های هجایی مصرع اول بیت زیر را به درستی نشان می‌دهد؟

- «جز آستان توام در جهان پناهی نیست»
 (۱) - UU / - U - U / - - UU / U - -
 سر مرا به جز این در حواله گاهی نیست»
 (۲) - UU / - U - U / - - UU / - U - U
 (۳) - - / - U - U - / - UU - / - U - U
 (۴) - - / - UUU / - UUU / - UUU

پاسخ: گزینه ۲ (عروض و قافیه - متوسط)

پاسخ تشریحی:

جُ	زا	س	تا	ن	تُ	ءَم	دَر	جَ	هان	پَ	نا	هی	نیست
U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	-	-
سَ	رَ	مَ	را	بِ	جُ	زین	دَر	حَ	وا	لِ	گا	هی	نیست
U	U/-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	-	-
مفاعیلن			فاعلاتن				مفاعیلن				فعلن (فعلن)		

در رکن آخر به دلیل ابدال، «U - U» به «- -» تبدیل شده است.

۴۱- در ابیات زیر کدام انواع از اختیارات وزنی دیده می‌شوند؟

«گردن افراشته‌ام بر فلک از طالع خویش
 عمرها بودهام اندر طلبت چاره‌کنان
 افسر خاقان و آن‌گاه سر خاک آلود؟
 کاین منم با تو گرفته ره صحرا در پیش
 سال‌ها گشته‌ام از دست تو دست‌ان‌دیش
 خیمه‌ی سلطان و آن‌گاه فضای درویش»

- (۱) آمدن فاعلاتن به جای فعلاتن، قلب، ابدال
- (۲) ابدال، بلند تلفظ شدن هجای پایانی، آمدن فاعلاتن به جای فعلاتن
- (۳) قلب، بلند تلفظ شدن هجای پایانی، آمدن فاعلاتن به جای فعلاتن
- (۴) فقط ابدال و بلند تلفظ شدن هجای پایانی

پاسخ: گزینه ۲ (عروض و قافیه - دشوار)

پاسخ تشریحی:

خویش	ع	ل	طا	کَز	لَ	فَ	بَر	ءَم	ت	ش	را	نَف	دَ	گَر
-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	-
پیش	دَر		را	صَح	هَ	رَ	ت	رَف	گ	تُ	با	نَم	مَ	کین
-	-		-	-	U	U	U/-	-	U	U	-	-	U	-
	فعلن		فعلاتن				فعلاتن			فاعلاتن				

آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن + ابدال در رکن آخر + بلند بودن هجای پایانی مصراع (خویش و پیش)

نان	کُ	ر	چا	بَت	لَ	طَ	دَر	مَن	ءَ	دِ	بو	ها	ر	عُم
-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	-
دیش	نَن		تا	دَس	تُ	تِ	دَس	مَز	ءَ	تِ	گش	ها	ل	سا
-	-		-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	-
	فعلن		فعلاتن				فعلاتن			فاعلاتن				

آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن + ابدال در رکن آخر

لود	کا	خا	ر	سَ	هَ	گا	وان	قان	خا	ر	سَ	ءَف
-	UU	-	U/-	U	U	-	-	UU	-	U/-	U	-
ویش	دَر	ی	ضا	فَ	هَ	گا	وان	طان	سَل	ی	مِ	خِی
-	UU	U/-	-	U	U	-	-	UU	-	U/-	U	-
	فعلن (فعلن)		فعلاتن				فعلاتن			فاعلاتن		

آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن + ابدال در هر دو رکن دوم و آخر + بلند بودن هجای پایانی مصراع

گروه آموزشی ماز

۴۲- کدام گزینه با بیت زیر مفهوم مشترکی ندارد؟

«هان ای دل عبرت‌بین از دیده عبر کن هان»

- (۱) آن قصر که جمشید در او جام گرفت بهرام که گور می‌گرفتی همه عمر
- (۲) آن قصر که با چرخ همی زد پهلوی دیدیم که بر کنگره‌اش فاخته‌ای
- (۳) این کهنه رباط را که عالم نام است بزمی است که وامانده‌ی صد جمشید است
- (۴) جامی است که عقل آفرین می‌زندش این کوزه‌گر دهر چنین جام لطیف

ایوان مدائن را آیینی عبرت‌دان»

آهو بچه کرد و روبه آرام گرفت
 دیدی که چگونه گور بهرام گرفت
 بر درگه آن شهان نهاندندی رو
 بنشسته همی گفت که کوکوکو کو
 و آرامگه ابلق صبح و شام است
 قصری است که تکیه‌گاه صد بهرام است
 صد بوسه ز مهر بر جبین می‌زندش
 می‌سازد و باز بر زمین می‌زندش

پاسخ: گزینه ۴ (قرابت معنایی - متوسط)

پرسشی موارد:

بیت سوال: ای دل عبرت‌گیر! نگاه کن و از ایوان مدائن عبرت بگیر. (فناپذیری جهان و ساکنان جهان)

۱ آن قصر که جمشید در آن می‌خواری می‌کرد، حالا محل سکونت آهو و روباه شده است. ای بهرام! تو که تمام عمر گورخر شکار می‌کردی، دیدی چگونه گور تو را شکار کرد؟ (فناپذیری جهان و ساکنان جهان)

- ۲ آن قصر که به آسمان‌ها می‌رسید و شاهان جهان به آن روی می‌آوردند، دیدیم که روی کنگره‌اش فاخته‌ای نشسته بود و آواز می‌خواند. (فناپذیری جهان و ساکنان جهان)
- ۳ این کاروان‌سرای کهنه که دنیا می‌نامیم و سکونتگاه روز و شب است، بزمی به جا مانده از صدها پادشاه چون جمشید است و چون قصری است که محل فرمانروایی صدها شاه چون بهرام باشد. (فناپذیری جهان و ساکنان جهان)
- ۴ این جام (انسان) که عقل او را تحسین می‌کند و به او محبت می‌کند، این دنیا روزی آن را به وجود آورده و روزی هم از بین می‌برد. (بی‌ارزشی انسان)

گروه آموزشی ماز

۴۳- کدام گزینه مفهوم بیت زیر را می‌رساند؟

«ای دوست شکر خوش‌تر یا آن که شکر سازد؟»

- ۱) تو در آب اگر ببینی حرکات خویشتن را
- ۲) ای که بر ماه از خط مشکین نقاب انداختی
- ۳) چشمت خوش است و بر اثر خواب خوش‌تر است
- ۴) فکرت من در تو نیست در قلم قدرتی است

خوبی قمر بهتر یا آن که قمر سازد»

- به زبان خود بگویی که به حسن بی‌نظیرم
خوب کردی، سایه‌ای بر آفتاب انداختی
طعم دهانت از شکر ناب خوش‌تر است
کاو بتواند چنین صورتی انگیختن

پاسخ: گزینه ۴ (قرابت معنایی - متوسط)

پروسی موارده:

بیت سوال: ای دوست! شکر بهتر است یا آن کسی که شکر را می‌آفریند؟ زیبایی ماه بهتر است یا کسی که آن را آفریده است؟ (زیبایی خدا از تمام موجودات بیشتر است.)

پروسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) تو اگر در آب رفتار خودت را ببینی، خودت اعتراف می‌کنی که در زیبایی بی‌نظیر هستی. (تعجب معشوق از دیدن زیبایی خویش)
- ۲) ای کسی که روی صورت مثل ماهت نقابی از خط سیاه انداخته‌ای! کار درستی کردی؛ بر آفتاب سایه انداخته‌ای. (تصویر افتادن زلف بر چهره‌ی معشوق)
- ۳) چشمت زیباست ولی هنگام خواب زیباتر است. طعم دهانت از شکر ناب شیرین‌تر است. (توصیف زیبایی معشوق)
- ۴) من به تو فکر نمی‌کنم؛ به قدرت کسی فکر می‌کنم که می‌تواند فردی چنین زیبا بیافریند. (زیبایی خدا از تمام موجودات بیشتر است.)

گروه آموزشی ماز

۴۴- بیت زیر با بیت گزینه ارتباط مفهومی دارد.

«اشک سحر زداید از لوح دل سیاهی»

- ۱) شب سیاه مرا صبح نیست در طالع
- ۲) گریه شام و سحر شکر که ضایع نگشت
- ۳) کوه غم شد آب از فریاد عالم سوز من
- ۴) سر ز جیب صبح برمی‌آورد چون آفتاب

خرم کند چمن را باران صبحگاهی»

- مگر ز گریه مرا چشم تر سفید شود
قطره باران ما، گوهر یکدانه شد
کیست دیگر در دل شب‌ها به فریادم رسد؟
هر که صائب! در دل شب یک دو ساغر می‌کشد

پاسخ: گزینه ۲ (قرابت معنایی - متوسط)

پروسی موارده:

بیت سوال: اشک سحر از دل، سیاهی‌ها و آلودگی‌ها را می‌شوید؛ همانگونه که باران صبحگاهی بوستان را شاداب می‌کند. (تأثیر راز و نیاز نیمه‌شب در صفای روح)

- ۱) در طالع شب سیاه من صبحی نیست. شاید با گریه چشمم کور شود. (تیره‌بختی شاعر)
- ۲) خدا را شکر که گریه در میانه شب بی‌فایده نبود و این قطره باران مثل گوهر ناب بارزش شد. (تأثیر راز و نیاز نیمه‌شب در صفای روح)
- ۳) کوه غم از فریاد جهان سوز من آب شد. چه کسی در دل شب به دادم می‌رسد؟ (بی‌کسی شاعر در میانه شب)
- ۴) صائب! هر کس در نیمه شب می‌خواری کند، صبح مثل آفتاب شاداب برمی‌خیزد. (مستی نیمه‌شب باعث سرزندگی هنگام صبح است.)

گروه آموزشی ماز

۴۵- مفهوم کدام بیت با مفهوم بیت زیر یکسان است؟

«تو این عهدی که با من بسته بودی»

- ۱) خوب‌رویان جفایبشه وفا نیز کنند
- ۲) گفتم ز مهرورزان رسم وفا بیاموز
- ۳) جز عهد و وفای تو که منسوخ نگرود
- ۴) بعید نیست که گر تو به عهد بازایی

مگر بهر شکستن بسته بودی»

- به کسان درد فرستند و دوا نیز کنند
گفتا ز ماهرویان این کار کم‌تر آید
هر عهد که بستم هوسی بود و هوایی
به عید وصل تو من خویشتن کنم قربان

- بیت سوال:** این عهدهی که با من بسته بودی، برای شکستن آن بسته بودی؟ (بی وفایی معشوق)
- ۱ زیبارویان ظالم هم وفا می کنند؛ درد ایجاد می کنند ولی دوا هم برای آن قرار می دهند. (حتی خوب رویان ظالم نیز وفا می کنند.)
 - ۲ گفتم: «از عاشقان وفاداری را یاد بگیر.» گفت: «از زیبارویان این کار بر نمی آید.» (بی وفایی معشوق)
 - ۳ به جز عهد و وفایی که به تو دارم که هیچ گاه آن را نمی شکنم، باقی عهدهایم از روی هوا و هوس بود و بیهوده بودند. (پایبندی عاشق به معشوق)
 - ۴ بعید نیست که اگر تو بیایی و وفا کنی، به شادی وصال تو خودم را قربانی کنم. (شادی عاشق از وصال)

گروه آموزشی ماز

گروه آموزشی ماز :

- >> کلاس آنلاین <<
- >> آزمون الکترونیک <<
- >> آزمون تشریحی <<
- >> انتشارات آنلاین : بزودی <<
- >> فروشگاه کتاب : بزودی <<

۴۶- در مورد «وقوع دو جنگ جهانی اول و دوم» پاسخ درست به ترتیب کدام است؟

الف: در کدام جنگ برای نخستین بار از سلاح‌های شیمیایی استفاده شد؟

ب: از مهم‌ترین عوامل وقوع این دو جنگ چه بود؟

ج: شباهت دو جنگ جهانی اول و دوم چه بود؟

د: طرف‌های درگیر در این جنگ‌ها در قالب چه اندیشه‌هایی رفتار خود را توجیه می‌کردند؟

۱) جنگ جهانی اول - کشورگشایی غربی‌ها برای ایجاد صلحی پایدار در جهان - منشأ دینی نداشتن - ناسیونالیستی

۲) جنگ جهانی دوم - کشورگشایی غربی‌ها برای ایجاد صلحی پایدار در جهان - ریشه داشتن در فرهنگ غرب - لیبرالیستی

۳) جنگ جهانی اول - رقابت کشورهای اروپایی بر سر مناطق استعماری - ظاهر مذهبی و دینی به خود نگرفتن - سوسیالیستی

۴) جنگ جهانی دوم - رقابت کشورهای اروپایی بر سر مناطق استعماری - محدود شدن به کشورهای اروپایی و غربی - سکولاریستی

پاسخ: گزینه ۳ (۱۱۱۰ - متوسط)

پاسخ تشریحی:

الف: در جنگ جهانی اول برای نخستین بار از سلاح‌های شیمیایی استفاده شد.

ب: از مهم‌ترین عوامل وقوع این دو جنگ، رقابت کشورهای اروپایی بر سر مناطق استعماری بود.

ج: از شباهت‌های این دو جنگ می‌توان به این موارد اشاره کرد: هیچ یک از این دو جنگ، منشأ دینی نداشت و ظاهر مذهبی و دینی به خود نگرفت و این دو جنگ ریشه در فرهنگ غرب داشت.

د: طرف‌های درگیر در این دو جنگ، در قالب اندیشه‌های ناسیونالیستی، لیبرالیستی و سوسیالیستی، رفتار خود را توجیه می‌کردند.

جنگ‌های جهانی

دو جنگ جهانی اول و دوم به کشورهای اروپایی و غربی محدود نشدند، بلکه همه جهان را درگیر خود ساختند. بعد از جنگ جهانی دوم هم صلحی پایدار برقرار نشد. پس از جنگ جهانی دوم، بلوک شرق و غرب، هر یک بخشی از جهان را زیر نفوذ خود قرار دادند و تا زمان فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، جنگ سرد به همراه جنگ گرم بین مناطق پیرامونی این دو، ادامه یافت و به اقتصاد کشورهای صنعتی که وابسته به تسلیحات نظامی بود، رونق بخشید.

گروه آموزشی ماز

۴۷- به ترتیب، عبارت درست در رابطه با «خطا بودن نظریه کنت»، «جهنمی‌ترین جنگ قرن بیستم»، «مشکل سرنوشت‌ساز قرن بیستم» کدام است؟

۱) برقرار شدن صلحی پایدار در جهان بعد از جنگ جهانی دوم - جنگ کره - بحران‌های اقتصادی

۲) وقوع دو جنگ جهانی در نیمه اول قرن بیستم - جنگ ویتنام - بحران‌های زیست محیطی

۳) وقوع جنگ سرد بین دو بلوک شرق و غرب - جنگ کوبا - بحران‌های معرفتی

۴) وقوع دو جنگ جهانی در نیمه دوم قرن نوزدهم - جنگ تمدن‌ها - بحران‌های معنوی

پاسخ: گزینه ۲ (۱۱۱۰ و ۱۱۱۱ - متوسط)

پاسخ تشریحی:

- وقوع دو جنگ بزرگ جهانی در نیمه اول قرن بیستم، خطا بودن نظریه کنت را نشان می‌دهد.

- جنگ ویتنام، جهنمی‌ترین جنگ قرن بیستم نام گرفت. این جنگ زمانی آغاز شد که آتش جنگ کره تازه خاموش شده بود. در این دو جنگ، نیروهای آمریکا و شوروی در برابر یکدیگر صف‌آرایی کردند.

- برخی از متفکران، بحران‌های زیست محیطی را مشکل سرنوشت‌ساز قرن بیستم دانسته‌اند.

نظریه آگوست کنت

آگوست کنت، جامعه‌شناسی فرانسوی، معتقد بود که فاتحان در گذشته تاریخ، با غنائم جنگی بر ثروت خود می‌افزودند ولی با رشد علم تجربی و صنعت، ثروت از طریق غلبه بر طبیعت به دست می‌آید. به همین دلیل بعد از انقلاب صنعتی، جنگ از زندگی بشر رخت برمی‌بندد. از دیدگاه او، جنگ در فرهنگ و جامعه جدید غربی، امری ذاتی نیست بلکه امری عارضی و تحمیلی است.

گروه آموزشی ماز

۴۸- به ترتیب، کدام یک در رابطه با «بحران اقتصادی» درست است و در مورد «چالش فقر و غنا» درست نیست؟

۱) آسیب‌های مربوط به آن فقط متوجه قشرهای فقیر و ضعیف جامعه است - اغلب دوره‌ای و مقطعی است.

۲) فشارهای ناشی از آن به تولیدکنندگان خرد منتقل می‌شود - همیشگی است.

۳) هویت اقتصادی دارد - در صورت عدم کنترل به فروپاشی حکومت‌ها منجر می‌شود.

۴) آسیب‌های مربوط به آن تمامی جامعه را در برمی‌گیرد - هویت اقتصادی دارد.

(۱۱۱۱ - دشوار)

پاسخ: گزینه ۳

پروسی موآرد:

- ۱ چالش فقر و غنا - بحران اقتصادی
- ۲ بحران اقتصادی - چالش فقر و غنا
- ۳ بحران اقتصادی و چالش فقر و غنا - بحران اقتصادی
- ۴ بحران اقتصادی - چالش فقر و غنا و بحران اقتصادی

گروه آموزشی ماز

۴۹ - درستی یا نادرستی عبارتهای زیر به ترتیب کدام است؟

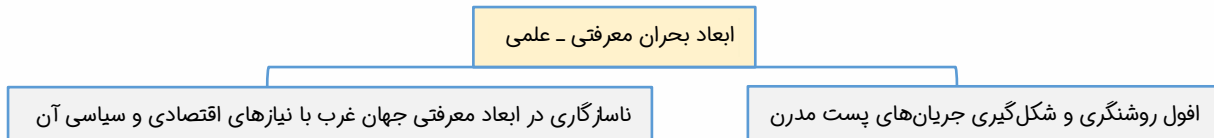
- بحران معرفتی جدید هنگامی آغاز شد که محدودیت‌های علمی دانش تجربی و همچنین وابستگی آن به معرفت‌های غیر تجربی و غیرحسی آشکار شد.
 - در فرهنگ مدرن، گرایش‌ها و رفتارهای دینی تنها با توجیه دنیوی امکان مطرح شدن ندارد.
 - سکولاریسم به ترتیب در حوزه‌های علم، سیاست، اقتصاد و هنر ظاهر گردید.
 - متفکران پسامدرن، قبل از اینکه سیاست و اقتصاد جهان غرب ابعاد جهانی پیدا کند، در اصول و مبانی فرهنگ غرب تردید کردند.
- (۱) درست - نادرست - نادرست - نادرست
 (۲) درست - درست - نادرست - نادرست
 (۳) نادرست - درست - نادرست - درست
 (۴) نادرست - نادرست - نادرست - درست

(۱۱۱۲ - دشوار)

پاسخ: گزینه ۱

پروسی موآرد:

- در فرهنگ مدرن، رفتارهای دینی تنها با توجیه دنیوی امکان مطرح شدن دارند.
- سکولاریسم به ترتیب در حوزه‌های هنر، اقتصاد، سیاست و علم ظاهر گردید.
- متفکران پسامدرن زمانی در اصول و مبانی فرهنگ غرب تردید کردند که سیاست و اقتصاد جهان غرب، ابعاد جهانی پیدا کرده و نیازمند علمی بود که حضور جهانی آن را توجیه کند اما اندیشه‌های پسامدرن این ظرفیت را نداشتند.

گروه آموزشی ماز

۵۰ - هر یک از عبارتهای زیر به ترتیب در چه زمانی رخ داده است؟

- الف: دست برداشتن علم از داورهای ارزشی و محدود شدن به امور طبیعی با روشن شدن محدودیت‌های علم تجربی
 ب: شناخت حسی و تجربی را تنها راه درست شناخت علمی دانستن
 ج: کتاب مقدس و شهود آباء کلیسا معتبرترین راه شناخت جهان بودن
 د: افول سکولاریسم و پساکولاریسم
- (۱) نیمه اول قرن بیستم - قرن بیستم - دوران رنسانس - سال‌های آغازین قرن بیست و یکم
 (۲) نیمه دوم قرن بیستم - قرن نوزدهم - قرون وسطی - سال‌های پایانی قرن نوزدهم
 (۳) نیمه اول قرن بیستم - قرن نوزدهم و بیستم - قرون وسطی - سال‌های پایانی قرن بیستم
 (۴) نیمه دوم قرن بیستم - قرن هجدهم و نوزدهم - دوران رنسانس - سال‌های آغازین قرن بیستم

الف: در نیمه اول قرن بیستم، با روشن شدن محدودیت‌های علم تجربی، علم از داوری‌های ارزشی دست برداشت و به امور طبیعی محدود شد.
ب: در قرن نوزدهم و بیستم، شناخت حسی و تجربی را تنها راه شناخت علمی می‌دانستند.
ج: در فرهنگ قرون وسطی، کتاب مقدس و شهود آباء کلیسا معتبرترین راه شناخت جهان بود و شناخت از راه عقل و تجربه نادیده گرفته می‌شد.
د: طی قرن بیستم، نه تنها دین از فرهنگ عمومی مردم خارج نشد بلکه در سال‌های پایانی قرن بیستم، نگاه معنوی و دینی به سطوح مختلف زندگی انسان بازگشت. بعضی متفکران از این موج که نشانه بحران معنویت در فرهنگ غرب است، با عنوان «افول سکولاریسم» و «پساسکولاریسم» یاد کردند.

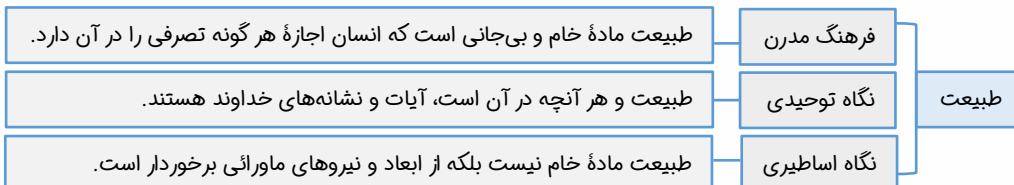
زیر سؤال رفتن علم مدرن

در نیمه دوم قرن بیستم با روشن شدن اینکه علم تجربی دارای مبانی غیرتجربی است، علم مدرن زیر سؤال رفت. علم تجربی غربی نه تنها تفسیر ممکن از جهان طبیعت نیست بلکه تفسیرهای متناسب با فرهنگ‌های دیگر نیز می‌تواند وجود داشته باشد.

گروه آموزشی ماز

- ۵۱- به ترتیب، پاسخ پرسش‌های زیر کدام است؟
- دو اصطلاح استعمارگر و استعمارزده را چه کسانی به کار می‌برند؟
 - مفاهیم شمال و جنوب بعد از چه رویدادی به کار گرفته شد؟
 - در کدام نگاه یا فرهنگ، طبیعت ماده خام نیست بلکه از ابعاد و نیروهای ماورائی برخوردار است؟
 - کدام مورد از پیامدهای اجتماعی گریز و رویگردانی از سکولاریسم در جوامع غربی نیست؟
- ۱) افرادی که چالش و نزاع بین دو بلوک شرق و غرب را به ابعاد اقتصادی آن محدود می‌کنند - جنگ جهانی اول - فرهنگ جدید غرب - رواج و رونق خرافه‌پرستی و شیطان‌پرستی
- ۲) کسانی که چالش و نزاع بین کشورهای غنی و فقیر را به ابعاد اقتصادی آن محدود نمی‌کنند - جنگ جهانی اول - فرهنگ مدرن - به سوی هویت دینی فراخواندن مهاجران ساکن کشورهای غربی و مرعوب فرهنگ مدرن
- ۳) افرادی که در چالش و نزاع بین دو بلوک شرق و غرب به ابعاد فرهنگی توجه ندارند - جنگ جهانی دوم - نگاه توحیدی - رونق بخشیدن بازار معنویت‌های کاذب و دروغین
- ۴) کسانی که در چالش و نزاع بین کشورهای غنی و فقیر به ابعاد فرهنگی هم توجه دارند - جنگ جهانی دوم - نگاه اساطیری - واداشتن همه نخبگان جهان غرب به جست‌وجوی سنت‌های قدسی و دینی

- دو اصطلاح استعمارگر و استعمارزده را کسانی به کار می‌برند که چالش و نزاع بین کشورهای غنی و فقیر را به ابعاد اقتصادی آن محدود نمی‌کنند و به ابعاد فرهنگی آن هم توجه دارند.
- مفاهیم شمال و جنوب بعد از جنگ جهانی دوم به کار گرفته شد.
- در نگاه اساطیری، طبیعت ماده خام نیست بلکه از ابعاد و نیروهای ماورائی برخوردار است.
- پیامدهای رویگردانی و گریز از سکولاریسم در جوامع غربی:
 - ۱- واداشتن برخی از نخبگان جهان غرب به جست‌وجوی سنت‌های قدسی و ماورائی
 - ۲- به سوی هویت دینی فراخواندن مهاجران ساکن کشورهای غربی و مرعوب فرهنگ مدرن
 - ۳- رونق بخشیدن بازار معنویت‌های کاذب و دروغین از جمله خرافه‌پرستی و شیطان‌پرستی

گروه آموزشی ماز

۵۲- عامل مؤثر در پدید آیی هر یک از موارد زیر چیست؟

الف: تداوم باورهای دینی و معنوی در زندگی انسان

ب: فقیر و ضعیف شدن کشورهای پیرامونی

ج: کاهش قدرت خرید مصرف کنندگان و از دست رفتن بازار فروش تولید کنندگان

۱) بحران معنویت در فرهنگ غرب - سرمایه گذاری های مشترک کشورهای مرکزی - چالش فقر و غنا

۲) نیاز فطری آدمی به حقایق قدسی و ماوراء طبیعی - عملکرد کشورهای مرکزی - بحران اقتصادی

۳) بازگشت نگاه معنوی و دینی به سطوح مختلف زندگی انسان - تک محصولی بودن این کشورها - بحران اقتصادی

۴) نیاز انسان برای پاسخ به نیازهای معنوی - وابستگی اقتصادی و سیاسی این کشورها - چالش فقر و غنا

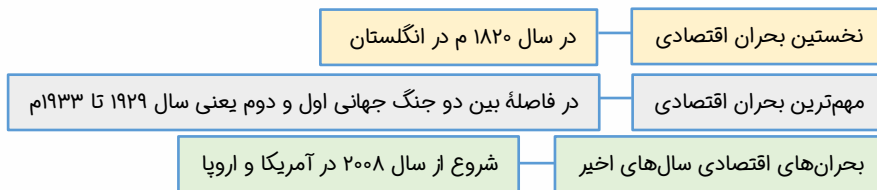
پاسخ: گزینه ۲ (۱۱۰، ۱۱۱ و ۱۱۲ - متوسط)

پاسخ تشریحی:

الف: مهم ترین علت تداوم باورهای دینی و معنوی در زندگی انسان، نیاز فطری آدمی به حقایق قدسی و ماوراء طبیعی است.

ب: کشورهای پیرامونی به سبب عملکرد کشورهای مرکزی، ضعیف و فقیر شده اند.

ج: در بحران اقتصادی، قدرت خرید مصرف کنندگان به شدت کاهش می یابد و تولید کنندگان بازار فروش خود را از دست می دهند.

گروه آموزشی ماز

۵۳- به ترتیب، هر عبارت بیانگر کدام مفهوم است؟

- پیروی کننده متوجه پیروی خود نمی شود و گاهی از طریق شایسته و گاهی از مسیر ناشایست، شکل می گیرد.

- «خلق و بازسازی ارزش ها» و «کشف و بازخوانی واقعیت ها»

- در جریان پاک سازی قومی در یوگسلاوی سابق، هزاران مسلمان بوسنیایی جان خود را از دست دادند یا مجبور به ترک شهر و دیار خود شدند.

- نابرابری های اجتماعی نتیجه تفاوت ها یا نابرابری های طبیعی هستند، بنابراین عادلانه اند.

۱) قدرت تنبیهی - تبیین و تفسیر - الگوی تنازع هویت ها - مدل لیبرالی

۲) قدرت اقناعی - تفسیر و تبیین - سیاست همانندسازی - مدل لیبرالی

۳) قدرت اقناعی - تبیین و تفسیر - مدل همانندسازی - مدل کمونیستی

۴) ترغیب و تبلیغ - تفسیر و تبیین - الگوی تنازع هویت ها - مدل کمونیستی

پاسخ: گزینه ۲ (۱۲۰۶، ۱۲۰۷ و ۱۲۰۸ - دشوار)

پاسخ تشریحی:

- در قدرت اقناعی، پیروی کننده متوجه پیروی خود نمی شود و با ابزار آموزش و تعلیم و تربیت و ترغیب و تبلیغ انجام می شود.

- تفسیر ← خلق و بازسازی ارزش ها / تبیین ← کشف و بازخوانی واقعیت ها

- در جریان پاک سازی قومی در یوگسلاوی، هزاران مسلمان بوسنیایی جان خود را از دست دادند. ← سیاست همانندسازی

- نابرابری های اجتماعی نتیجه تفاوت ها یا نابرابری های طبیعی هستند، بنابراین عادلانه اند. ← مدل لیبرالی

در قدرت اقناعی، تبعیت و پیروی نشانه کار درست است. به گونه ای که پیروی کننده، در مواردی متوجه تبعیت و پیروی خود نمی شود و به عبارتی برای پیروی، محاسبه سود و زیان نمی کند. در مواردی اقناع از طریق درست و شایسته و در مواردی از مسیر نادرست و ناشایست شکل می گیرد.

گروه آموزشی ماز

۵۴- هر عبارت به ترتیب، مربوط به کدام قسمت جدول است؟

- ثروت

- شخصیت

- اقناعی

- تشویقی

منابع یا عوامل قدرت	مالکیت	د	الف
ابزار اعمال قدرت	هـ	ب	تنبیهی
ارزش های اجتماعی	ج	دانش	و

۴) و - الف - هـ - ب

۳) ج - الف - ب - هـ

۲) و - د - هـ - ب

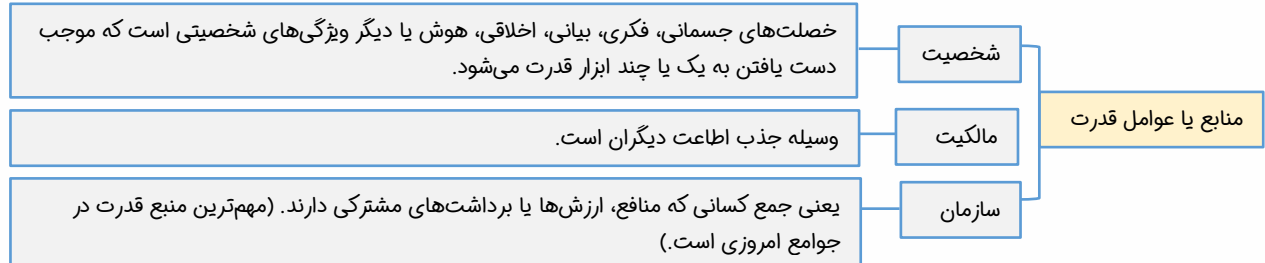
۱) ج - د - ب - هـ

(۱۲۰۶ - دشوار)

پاسخ: گزینه ۳

پاسخ تشریحی:

منابع یا عوامل قدرت	مالکیت	سازمان	شخصیت
ابزار اعمال قدرت	تشویقی	اقتاعی	تنبیهی
ارزش‌های اجتماعی	ثروت	دانش	قدرت

گروه آموزشی ماز

۵۵- به ترتیب، کدام گزینه به سوالات زیر به درستی پاسخ می‌دهد؟

الف: پیامد تأکید افراطی بر تفاوت‌ها و گوناگونی‌های هویتی چیست؟

ب: شباهت جامعه‌شناسی تفسیری با جامعه‌شناسی انتقادی در چیست؟

ج: تصمیم‌گیری درباره مسائل مشترک و رفع اختلاف‌ها و تضادها میان افراد و گروه‌هایی که با هم زندگی می‌کنند، چه چیزی را در زندگی اجتماعی پدید می‌آورد؟

۱) به رسمیت شناختن و حمایت از آنها - چشم‌پوشی از آثار و پیامدهای مخرب ساختارها - سیاست و عمل سیاسی

۲) چندپارگی سیاسی و فرهنگی درون جوامع - نادیده گرفتن ساختارهای اجتماعی - قدرت و عمل قدرتمندان

۳) ضرورت به رسمیت شناختن و حمایت از آنها - کم توجهی به ساختارهای اجتماعی - قدرت و عمل قدرتمندان

۴) چندپارگی سیاسی و فرهنگی درون جوامع - تأکید بر توانایی و خلاقیت افراد در ساختن جهان اجتماعی - سیاست و عمل سیاسی

(۱۲۰۶، ۱۲۰۷ و ۱۲۰۸ - دشوار)

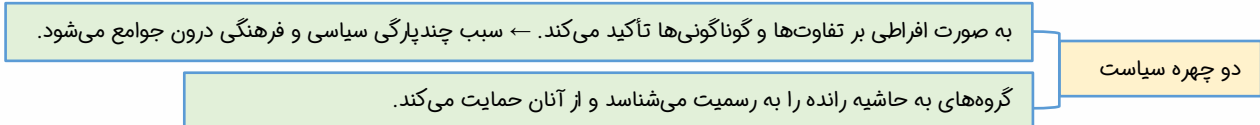
پاسخ: گزینه ۴

پاسخ تشریحی:

الف: پیامد تأکید افراطی بر تفاوت‌ها و گوناگونی‌ها، چندپارگی سیاسی و فرهنگی درون جوامع است که از چهره‌های سیاست هويت هستند.

ب: جامعه‌شناسان انتقادی همانند جامعه‌شناسان تفسیری بر توانایی و خلاقیت افراد در ساختن جهان اجتماعی تأکید می‌کنند.

ج: تصمیم‌گیری درباره مسائل مشترک و رفع اختلاف‌ها و تضادها میان افراد و گروه‌هایی که با هم زندگی می‌کنند، سیاست و عمل سیاسی را در زندگی اجتماعی پدید می‌آورد.

گروه آموزشی ماز

۵۶- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب در کدام گزینه بیان شده است؟

الف: جامعه‌شناسی تفسیری به چه علتی، توان مطالعه و بررسی وجوه واقعی سیاست و قدرت را ندارد؟

ب: چه عاملی موجب می‌شود کار داوری درباره ارزش‌ها خارج از قلمرو علوم اجتماعی قرار گیرد؟

ج: در شکل‌گیری جهانی بدون مرز، کدام عامل موجب می‌شود که فرهنگ‌ها دیگر کاملاً خالص نباشند؟

۱) فرو کاستن سیاست و قدرت به پدیده‌های مادی - بازگشت دعاوی انتقادی و تجویزی به جامعه‌شناسی - توسعه ارتباطات

۲) منحصر کردن علم به علم تجربی - غلبه رویکرد تبیینی در جامعه‌شناسی - ساختن هویتی خاص

۳) تمرکز بر ذهنیت‌ها - انتقاد از وضع موجود برای رسیدن به وضع مطلوب - جهانی شدن

۴) تمرکز بر ذهنیت‌ها - غلبه رویکرد تبیینی در جامعه‌شناسی - در هم آمیختن فرهنگ‌ها

(۱۲۰۶، ۱۲۰۷ و ۱۲۰۸ - دشوار)

پاسخ: گزینه ۴

پرسشی موارد:

الف: جامعه‌شناسی تفسیری به علت تمرکز بر ذهنیت‌ها، توان مطالعه و بررسی وجوه واقعی سیاست و قدرت را ندارد.

ب: غلبه رویکرد تبیینی در جامعه‌شناسی موجب می‌شود کار داوری درباره ارزش‌ها خارج از قلمرو علوم اجتماعی قرار گیرد و غیرعلمی قلمداد شود.

ج: جهانی شدن و توسعه ارتباطات، زمینه شکل‌گیری جهانی بدون مرز را فراهم کرده است که در آن در هم آمیختن فرهنگ‌ها موجب می‌شود که فرهنگ‌ها دیگر کاملاً خالص و ثابت نباشند و هویت‌ها به شدت دستخوش تغییر شوند.

جامعه‌شناسی تفسیری، سیاست و قدرت را پدیده‌های معنادار و ارزشی می‌داند اما صرفاً به توصیف ارزش‌های سیاسی مختلف بسنده نمی‌کند و نمی‌تواند برای مقایسه آنها با یکدیگر و تشخیص درست از غلط یا خوب از بد، ملاک و معیاری به دست آورد. علاوه بر این، سیاست و قدرت، خارج از ذهن مردم و مستقل از ادراک آنها، وجوهی محسوس و واقعی دارد که رویکرد تفسیری به علت تمرکز بر ذهنیت‌ها، توان مطالعه و بررسی آن را نیز ندارد.

گروه آموزشی ماز

۵۷- عبارت درست در رابطه با «دیدگاه جامعه‌شناسی تفسیری درباره سیاست و قدرت» کدام است؟

- ۱) می‌تواند برای مقایسه سیاست و قدرت و تشخیص درست از غلط یا خوب از بد ملاک و معیاری به‌دست آورد - ارزش‌های سیاسی را که تماماً مادی و محسوس نیستند، قابل مطالعه علمی نمی‌داند.
- ۲) صرفاً به توصیف ارزش‌های سیاسی مختلف بسنده می‌کند - یافتن راهی برای داوری علمی در عرصه سیاست و قدرت را ضروری می‌داند.
- ۳) دست شستن از ارزش‌های اجتماعی را در عرصه سیاست و قدرت، مرگ سیاست و بن‌بست زندگی انسان معرفی می‌کند - سیاست و قدرت، خارج از ذهن مردم و مستقل از ادراک آنها وجوهی محسوس و واقعی دارد.
- ۴) سیاست و قدرت را پدیده‌های معنادار و ارزشی می‌داند - نمی‌تواند برای مقایسه آنها با یکدیگر، ملاک و معیاری به‌دست آورد.

پاسخ: گزینه ۴ (۱۲۰۶ - متوسط)

بررسی موارد:

- ۱ نادرست - نادرست
- ۲ درست - نادرست
- ۳ نادرست - نادرست
- ۴ درست - درست

دیدگاه جامعه‌شناسی تفسیری درباره سیاست و قدرت

سیاست و قدرت را پدیده‌های معنادار و ارزشی می‌داند.

صرفاً به توصیف ارزش‌های سیاسی مختلف بسنده می‌کند.

نمی‌تواند برای مقایسه ارزش‌های سیاسی با یکدیگر ملاک و معیاری به‌دست آورد.

سیاست و قدرت خارج از ذهن مردم و مستقل از ادراک آنها وجوهی محسوس و واقعی دارد که این رویکرد - به علت تمرکز بر ذهنیت‌ها توان مطالعه آن را ندارد.

گروه آموزشی ماز

۵۸- صحیح یا غلط بودن عبارات زیر را مشخص کنید.

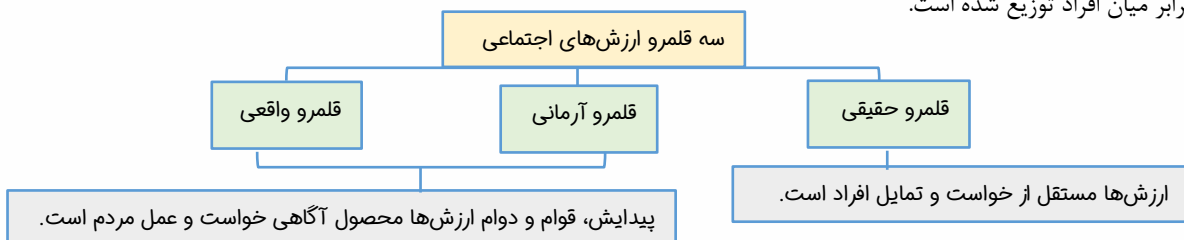
- امروزه قدرت تشویقی از طریق قانون و پیمودن مراحل قانونی اعمال می‌شود و عمدتاً متمرکز در دست دولت‌ها است.
- جامعه‌شناسان در مطالعه نابرابری‌های اجتماعی به قشربندی اجتماعی در جوامع توجه دارند و می‌پندارند همه نابرابری‌های اجتماعی مضر و مخرب‌اند.
- با ظهور جهان متجدد، دولت‌هایی شکل گرفتند که دیگر خود را با هویت دینی مسیحی نمی‌شناختند بلکه هویت خود را با توجه به تاریخ، جغرافیا و قومیت یا نژاد تعریف می‌کردند.
- در قلمرو حقیقی، ارزش‌ها، مستقل از خواست و تمایل افرادند ولی در قلمرو آرمانی و واقعی، پیدایش، قوام و دوام ارزش‌ها محصول آگاهی، خواست و عمل مردم است.

۱) غ - غ - ص - غ ۲) غ - غ - ص - ص ۳) غ - ص - ص - غ ۴) ص - غ - غ - ص

پاسخ: گزینه ۲ (۱۲۰۶، ۱۲۰۷ و ۱۲۰۸ - دشوار)

بررسی موارد:

- امروزه قدرت تنبیهی از طریق قانون و پیمودن مراحل قانونی اعمال می‌شود و عمدتاً متمرکز در دست دولت‌هاست.
- جامعه‌شناسان در مطالعه نابرابری‌های اجتماعی به قشربندی اجتماعی توجه دارند و می‌گویند علت نابرابری‌های اجتماعی این است که مزایای اجتماعی به صورت نابرابر میان افراد توزیع شده است.

- ۵۹- هر عبارت به ترتیب به کدام جامعه یا نظام اشاره می کند؟
- فقط می توان از مقبولیت قدرت حذف زد و نمی توان از مشروعیت حقیقی سخن گفت.
 - جامعه شناسی انتقادی این نظام را تقبیح می کند.
 - در این نظام، دهقانان شبیه برده بودند و مالک چیزی نبودند.
 - درون بسیاری از آن ها تقسیم بندی های قومی و زبانی وجود دارد.
 - ۱) نظام سیاسی لیبرال دموکراسی - نظام آپارتاید - نظام فئودالی - جوامع صنعتی
 - ۲) نظام سیاسی لیبرال دموکراسی - نظام فئودالی - نظام آپارتاید - جوامع صنعتی
 - ۳) نظام سیاسی سکولار - نظام آپارتاید - نظام کمونیستی - نظام فئودالی
 - ۴) نظام سیاسی سکولار - نظام فئودالی - نظام آپارتاید - جوامع سوسیالیستی

پاسخ: گزینه ۱ (۱۲۰۶ و ۱۲۰۷ - متوسط)

پاسخ تشریحی:

- در نظام سیاسی لیبرال دموکراسی فقط می توان از مقبولیت قدرت حرف زد و نمی توان از مشروعیت سخن گفت.
- جامعه شناسی انتقادی، نظام آپارتاید را تقبیح می کند.
- در نظام فئودالی، دهقانان شبیه برده بودند و مالک چیزی نبودند.
- درون بسیاری از جوامع صنعتی تقسیم بندی های قومی و زبانی وجود دارد.

نظام لیبرال دموکراسی

شکل گیری با خواست و اراده اکثریت مردم سازگار با فرهنگ جهان غرب آزادی مهم ترین ارزش اجتماعی به رسمیت نشناختن هیچ حقیقت و فضیلت مستقل از خواست مردم فقط از مقبولیت حرف زدن و سخن نگفتن از مشروعیت

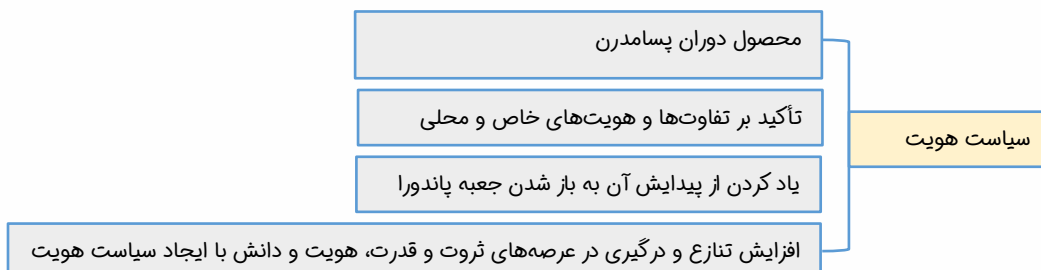
گروه آموزشی ماز

- ۶۰- کدام گزینه به ترتیب در رابطه با «ویژگی های جامعه شناسی انتقادی» نادرست و درباره «سیاست هویت» درست است؟
- ۱) عدالت اجتماعی را تحسین می کند و برای گسترش آن راه حل هایی تجویز می کند و صرفاً به توصیف و تبیین پدیده های اجتماعی نمی پردازد - هویت ملی و وحدت و ثبات و استمرار همراه با آن مطلوب پنداشته می شود.
 - ۲) به نقد وضعیت موجود جهان اجتماعی می پردازد و راه حل هایی برای رسیدن به یک وضعیت بهتر تجویز می کند - از پیدایش آن به باز شدن جعبه پاندورا یاد می کنند که تشخیص و تمیز هویت ها از یکدیگر ممکن نبود.
 - ۳) به داوری ارزشی پدیده های اجتماعی می پردازد و علم را به معنای تجربی آن محدود می کند تا معیارهای علمی را جستجو کند - محصول دوران پسامدرن است و بر تفاوت ها و هویت های خاص و محلی تأکید می کند.
 - ۴) برجسته کردن یک وجه زندگی اجتماعی و تأکید بر آن و نادیده گرفتن وجه دیگر، می تواند آثار و پیامدهای نامطلوبی برای زندگی اجتماعی به وجود بیاورد - همه آنچه در دوره مدرن پدید آمده بود از جمله سیاست همانندسازی هویت مورد تأیید و تأکید قرار گرفت.

پاسخ: گزینه ۳ (۱۲۰۷ و ۱۲۰۸ - دشوار)

پروسی موارد:

- ۱ درست - نادرست
- ۲ درست - درست
- ۳ نادرست - درست
- ۴ درست - نادرست

گروه آموزشی ماز

۶۱- در کدام گزینه عبارت اول به تصمیم‌گیری و دومی به حل مسئله اشاره دارد؟

- ۱) پیدا کردن دلیل لذت‌بخش بودن صدای آب - ساختن محکم‌ترین بناها در کشورهای زلزله‌خیز
- ۲) جست‌وجوی علت پر پیچ‌وخم بودن مسیر رودخانه - حل مشکل انتخاب مسیر برای سفر تابتسانی
- ۳) حل مسئله انتخاب رشته برای پایه دهم - رفع مشکل سرمای زمستان با تولید لباس گرم
- ۴) تصمیم به خوردن غذا برای رفع گرسنگی - حل مسئله انتخاب رشته برای پایه دهم

پاسخ: گزینه ۳ (متوسط)

پاسخ تشریحی:

پاسخ تشریحی:

۱ هر دو مورد نمونه‌هایی از حل مسئله است.

۲ بخش اول مصداق حل مسئله و بخش دوم مصداق تصمیم‌گیری است.

۳ قسمت اول حل مسئله است و قسمت دوم تصمیم‌گیری است.

حل مسئله و تصمیم‌گیری

حل مسئله یافتن بهترین راه‌حل برای رسیدن به هدف با توجه به شرایط موجود است. (توجه کنید که منظور کتاب از بهترین راه‌حل، این نیست که راه‌حل‌های دیگر هم خوب هستند و یکی از همه بهتر است، بلکه در حل مسئله تنها یک راه‌حل مسئله ما را حل می‌کند؛ یعنی راه‌حل‌های دیگر خوب و نتیجه‌بخش نیستند.) تصمیم‌گیری یعنی «ارزیابی راه‌های مختلف و انتخاب بهترین راه». تصمیم‌گیری از جهت انتخاب یکی از میان همه، شبیه به حل مسئله است؛ اما توجه کنید که در تصمیم‌گیری همه گزینه‌ها خوب هستند و ما را به مقصد می‌رسانند اما با توجه به شرایط ما یکی از آنها برای ما مطلوب است.

نکته مهم دیگر اینکه در حل مسئله راه‌حل‌ها ساخته ذهن ما هستند و از قبل وجود ندارند؛ اما در تصمیم‌گیری، اولویت‌ها از قبل وجود دارند و ما تنها باید از میان آنها انتخاب کنیم.

گروه آموزشی ماز

۶۲- عبارت‌های زیر به ترتیب به کدام یک ویژگی‌های مسئله اشاره می‌کنند؟

- یکی از دلایل اینکه برخی از افراد راه‌حل مسئله را نمی‌دانند، درک ناقص مسئله است.
- رسیدن به وزن مطلوب مستلزم دانستن وزن کنونی است.
- کسی که صرفاً با خوردن قرص لاغری می‌خواهد کاهش وزن داشته باشد.
- در جریان حل مسئله هر چه قدر جدی‌تر باشیم، احتمال انتخاب راه‌حل بهتر، بیشتر است.

- ۱) هدفمند بودن - فرایند تحت کنترل - محدودیت در توانمندی - تشخیص موقعیت فعلی
- ۲) فرایند تحت کنترل - تشخیص موقعیت فعلی - محدودیت در توانمندی - هدفمند بودن
- ۳) هدفمند بودن - تشخیص موقعیت فعلی - محدودیت در توانمندی - فرایند تحت کنترل
- ۴) فرایند تحت کنترل - هدفمند بودن - محدودیت در توانمندی - فرایند تحت کنترل

پاسخ: گزینه ۳ (آسان)

پاسخ تشریحی:

پاسخ تشریحی:

عبارت اول به ویژگی هدفمند بودن مسئله اشاره دارد. یکی از دلایل اینکه برخی از افراد راه‌حل مسئله را نمی‌دانند، این است که «هدف» را به صراحت تعریف نکرده‌اند. عبارت دوم به لزوم تشخیص موقعیت فعلی اشاره می‌کند. عبارت سوم به عدم شناسایی برخی از افراد نسبت به توانایی هر چند محدود خود اشاره دارد و در نهایت، عبارت آخر به ویژگی تحت کنترل بودن فرایند و جریان مسئله مربوط است.

ویژگی‌های مسئله

مسئله چهار ویژگی دارد: هدفمند است، یک جریان و فرایند تحت کنترل است، حاصل توانایی محدود ماست و در نهایت برای حل آن باید موقعیت فعلی ما مشخص باشد. به عبارت دیگر اگر هدفی وجود نداشته باشد، اساساً مسئله‌ای هم به وجود نمی‌آید، هر چه جریان حل مسئله بیشتر تحت کنترل باشد، احتمال انتخاب راه‌حل بهتر (پیدا کردن راه حل درست) بیشتر می‌شود، عدم شناخت توانایی‌های هر چند محدود ما، منجر به انتخاب راه‌حل‌های غیرمنطقی و نادرست می‌شود و در نهایت هر چه نسبت به وضعیت کنونی خود شناخت بیشتر داشته باشیم راه‌حل بهتری را می‌توانیم پیشنهاد کنیم.

گروه آموزشی ماز

کارنامه اختصاصی آزمون ماز:

- »» نمودار بررسی روند دانش‌آموزان در طول زمان ««
- »» گزارش دقیق و مبسوط وضعیت پاسخگویی دانش‌آموزان ««
- »» ارائه گزارش دقیق و مبسوط وضعیت پاسخگویی دانش‌آموزان ««
- »» نمایش اطلاعات کلی از وضعیت دانش‌آموز در آزمون‌ها ««

- ۶۳- درباره اهمیت حل مسئله درست یا غلط بودن عبارات زیر، به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟
- هدف از تمرین‌های مختلف آموزشی دستیابی به راه‌حل یک مسئله خاص است.
 - با حل یک مسئله به اصول و قوانینی دست می‌یابیم که در موقعیت‌های دیگر قابل استفاده است.
 - تفاوت یادگیری حاصل از حل مسئله با دیگر یادگیری‌ها، قابل تعمیم بودن آن است.
 - پرورش افراد با توانایی غلبه بر مشکلات روزمره، یکی از اهداف مهم نظام تعلیم و تربیت است.
- (۱) غلط - درست - غلط - درست
(۲) درست - درست - غلط - غلط
(۳) درست - غلط - درست - غلط
(۴) غلط - غلط - درست - درست

پاسخ: گزینه ۴ (۱۱۰۵ - متوسط)

پروسی موارد:

هدف از تمرین‌های مختلف آموزشی فقط دستیابی به راه‌حل آن مسئله خاص نیست، بلکه هدف آن است که در اثر حل مسئله، به اصول و قوانینی دست یابیم که در موقعیت‌های دیگر هم قابل استفاده باشد.

دستیابی به قوانین و اصول حل مسئله مستلزم حل مسائل زیاد و تمرین‌های مختلف آموزشی است.

نظام تعلیم و تربیت، افراد را برای غلبه بر مشکلات روزمره آموزش می‌دهد. این آموزش، شامل تمرین‌های مختلف آموزشی و حل مسائل زیاد است. فرد در طی این فرایند به اصول و قوانین حل مسئله دست پیدا می‌کند و از آن جایی که اصول و قوانین یادگرفته شده قابل تعمیم به مسائل دیگر است؛ فرد می‌تواند از این اصول و قوانین برای حل مسائل جدید استفاده کند.

گروه آموزشی ماز

- ۶۴- در دو موقعیت «رفع کیش در بازی شطرنج» و «باز کردن در اتومبیلی که سوئیچ داخل ماشین است و درهای آن قفل شده»، به ترتیب اولی در چه شاخصی «خوب تعریف شده» و دومی در چه شاخصی «خوب تعریف نشده» هستند؟
- (۱) شناسایی موقعیت اولیه - تعریف دقیق هدف
 - (۲) فهرست اقدامات یا راهبردهای در دسترس - شناسایی موقعیت اولیه
 - (۳) تعریف دقیق هدف - فهرست اقدامات یا راهبردهای در دسترس
 - (۴) امکان تضمین دستیابی یا عدم دستیابی به هدف - تعریف دقیق هدف

پاسخ: گزینه ۳ (۱۱۰۵ - دشوار)

پاسخ تشریحی:

باز کردن در اتومبیلی که سوئیچ داخل ماشین مانده و درها قفل شده است، یک مسئله خوب تعریف نشده است. اما براساس شاخص‌های چهارگانه موقعیت اولیه قابل شناسایی است و هدف به‌طور دقیق تعریف شده است؛ بنابراین گزینه‌های ۱، ۲ و ۴ رد می‌شوند.

شاخص‌های چهارگانه برای تشخیص یک مسئله خوب تعریف شده یا خوب تعریف نشده:

- ۱- شناسایی موقعیت اولیه
- ۲- فهرست اقدامات یا راهبردهای در دسترس
- ۳- تعریف دقیق هدف
- ۴- امکان تضمین دستیابی یا عدم دستیابی به هدف

در مسئله اتومبیل اقدامات مشخص و استانداردند نداریم و نمی‌دانیم آیا استفاده از این اقدامات ما را به هدف مورد نظر می‌رساند یا خیر.

گروه آموزشی ماز

- ۶۵- هر کدام از عبارات‌های زیر به کدام یک از مراحل حل مسئله مرتبط است؟
- تصور مبهم از یک مسئله به راه‌حل‌های غیرمنطقی و نادرست منجر می‌شود.
 - تمرین مکرر و مطالعه خرد خرد درس زبان انگلیسی که در یادگیری آن مشکل دارید.
 - فهم موقعیت با داشتن ملاک روشنی مانند "نمرات قبل و بعد از اجرای روش مطالعه جدید" بدست می‌آید.
 - دلیل عدم پیشرفت در یک درس فقدان تسلط بر پیش‌نیازهای آن درس است.
- (۱) تشخیص مسئله - ارزیابی راه‌حل - به کارگیری راه‌حل مناسب برای حل مسئله - بازبینی و اصلاح راه‌حل
 - (۲) ارزیابی راه‌حل - ارزیابی راه‌حل - به کارگیری راه‌حل مناسب برای حل مسئله - انتخاب راه‌حل‌های جایگزین
 - (۳) تشخیص مسئله - به کارگیری راه‌حل مناسب برای حل مسئله - ارزیابی راه‌حل - انتخاب راه‌حل‌های جایگزین
 - (۴) ارزیابی راه‌حل - به کارگیری راه‌حل مناسب برای حل مسئله - ارزیابی راه‌حل - بازبینی و اصلاح راه‌حل

(۱۱۰۵ - متوسط)

پاسخ: گزینه ۳

پاسخ تشریحی:

حل مسئله مستلزم تشخیص درست آن است و تصویر مبهم از آن منجر به انتخاب راه‌حل‌های غیرمنطقی می‌شود. (رد گزینه‌های ۲ و ۴) تمرین مکرر و خرد خرد کردن یک مسئله دوتا از راه‌حل‌های مناسب حل مسئله است. (رد گزینه ۱)

تشخیص مسئله

مشخص کردن بسیاری از مسائل زندگی چندان آسان نیست. یعنی فرد می‌داند که مشکلی وجود دارد اما نمی‌تواند دلیل آن را پیدا کند. در چنین صورتی به جای شناسایی مسئله برای فرد مورد نظر، باید به او در تشخیص مسئله کمک کرد، زیرا تشخیص مسئله، خود اولین مرحله از حل مسئله است و کسی که اصول و قواعد این کار را نداند، نمی‌تواند به حل مسئله نایل شود. پس از آنکه راه‌حل مناسب را تشخیص دادیم و آن را به کار بستیم، با مقایسه وضعیت جدید و وضعیت پیشین به ارزیابی راه‌حل می‌پردازیم. در صورتی که راه‌حل مفید بوده اما نیاز به بهبود یا اصلاح داشته باشد، این کار را انجام می‌دهیم اما اگر راه حل نامناسب بوده، آن را با راه‌حل دیگری جایگزین می‌کنیم.

گروه آموزشی ماز

- ۶۶- درستی یا نادرستی عبارتهای زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟
- با توجه به تعداد اولویت‌ها و میزان اهمیت و تعداد افراد تصمیم‌گیرنده چهار نوع تصمیم‌گیری داریم.
 - دشواری یک تصمیم تابع توانمندی، نگرش و تجربیات جمعی است.
 - در برخی از تصمیم‌گیری‌ها همه افراد یکسان عمل می‌کنند.
 - در برخی از تصمیم‌گیری‌ها هر فردی متناسب با ویژگی‌های خودش تصمیم می‌گیرد.
- (۱) نادرست - درست - نادرست - درست
 (۲) درست - نادرست - درست - نادرست
 (۳) درست - درست - نادرست - نادرست
 (۴) نادرست - نادرست - نادرست - درست

(۱۱۰۶ - آسان)

پاسخ: گزینه ۴

پاسخ تشریحی:

با توجه به سه ملاک گفته شده تعداد انواع تصمیم‌گیری به ۸ نوع افزایش می‌یابد. (رد گزینه‌های ۲ و ۳):

- ۱- ساده مهم فردی
 - ۲- ساده مهم گروهی
 - ۳- ساده معمولی فردی
 - ۴- ساده معمولی گروهی
 - ۵- پیچیده مهم فردی
 - ۶- پیچیده مهم گروهی
 - ۷- پیچیده معمولی فردی
 - ۸- پیچیده معمولی گروهی
- همچنین دشواری یک تصمیم تابع توانمندی، نگرش و تجربیات شخصی است. (رد گزینه ۱)

ساده یا پیچیده بودن یک تصمیم تابع تعداد اولویت‌های موجود است، حتی اگر میان مرگ و زندگی تصمیم می‌گیریم این تصمیم‌گیری از آنجایی که میان تنها دو اولویت انجام می‌شود، یک تصمیم‌گیری ساده است. اما وقتی یک تصمیم‌گیری در زندگی ما اهمیت حیاتی دارد یا در حدود چنین تصمیمی است، آن تصمیم‌گیری را مهم می‌نامیم. بنابراین یک تصمیم پیچیده الزاماً یک تصمیم مهم نیست؛ مثل وقتی که می‌خواهید از میان طعم‌های ۲۰ گانه بستنی تنها سه تای آن را انتخاب کنید.

گروه آموزشی ماز

۶۷- در کدام یک از تصمیم‌گیری‌های زیر، ملاک تصمیم‌گیری با باقی موارد متفاوت است؟

- (۱) خرید گوشی همراه براساس امکانات موجود و هزینه مالی مربوط به آن
- (۲) سرمایه‌گذاری در بورس برای کسب سود و افزایش نقدینگی
- (۳) اجتناب از غذاهای پرکالری در افرادی که اضافه وزن دارند و در خطر بیماری‌های عروقی هستند.
- (۴) اجتناب از مصرف مواد مخدر و دوری از اعتیاد

(۱۱۰۶ - متوسط)

پاسخ: گزینه ۲

پاسخ تشریحی:

تنها در گزینه ۲ اطمینان کافی (نه صددرصد) به نتایج تصمیم‌گیری وجود ندارد. در مابقی تصمیم‌گیری‌ها ما به نتیجه تصمیم خود اطمینان کافی داریم.

ملاک‌های سگانه تصمیم‌گیری:

۱- هزینه‌ها
 ۲- مزیت‌ها
 ۳- خطر

به نظر می‌رسد که هزینه و مزیت دو روی یک سکه در تصمیم‌گیری هستند. انتخاب یک اولویت از یک سو به دلیل مزیت‌های آن اولویت است و سوی دیگر اجتناب از هزینه‌هایی است که اولویت‌های دیگر برای ما دارند. با این حال وقتی براساس مزیت‌ها، یک اولویت را انتخاب می‌کنیم یا به دلیل هزینه‌ها از انتخاب یک اولویت اجتناب می‌کنیم، نسبت به نتیجه تصمیم‌گیری خود اطمینان کافی داریم. این در حالی است که وقتی ملاک تصمیم‌گیری خطر باشد، نسبت به نتیجه اطمینان کافی نداریم. معمولاً انتظار می‌رود که افراد در چنین شرایطی اولویت همراه با خطر را انتخاب نکنند؛ اما همیشه افرادی پیدا می‌شوند که به دلیل به کارگیری سبک‌های غیرمنطقی دست به انتخاب چنین اولویت‌هایی می‌زنند.

۶۸- سبک تصمیم‌گیری افراد زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- محمد طی این سال‌ها تصمیمات عجولانه و ناگهانی گرفته است؛ اما در یک موقعیت با کمک پدرش تمامی راهکارهای ممکن برای اتخاذ یک تصمیم را سنجیده است.
- مریم معمولاً برای خرید لباس با یکی از دوستان خوش سلیقه‌اش به مغازه لباس فروشی می‌رود؛ اما این بار او می‌خواهد دل به دریا بزند و اولین لباسی را که ببندد، بخرد.
- علی همیشه می‌گوید: «خودش درست می‌شه» اما این بار برای از دست ندادن زمان، خودش دست به کار شده است.
- وقتی پوریا تصمیم گرفت که به حرف دلش گوش کند و یک رشته دانشگاهی بدون بازار کار مناسب را انتخاب کند، همه معلمین او گفتند که از یک دانش‌آموز خوب چنین انتظاری نداشتند.

- (۱) منطقی - تکانشی - منطقی - احساسی
 (۲) تکانشی - وابسته - اجتنابی - منطقی
 (۳) منطقی - وابسته - احساسی - وابسته
 (۴) تکانشی - تکانشی - منطقی - اجتنابی

پاسخ: گزینه ۲ (۱۱۰۶ - آسان)

پاسخ تشریحی:

سبک تصمیم‌گیری فرد در عبارت اول تکانشی است و یک مورد تصمیم‌گیری در تمامی عمرش، سبک تصمیم‌گیری او را تغییر نمی‌دهد. (رد گزینه‌های ۱ و ۳) همچنین استفاده از یک مورد تصمیم‌گیری تکانشی سبک تصمیم‌گیری وابسته فرد را دگرگون نمی‌کند. (رد گزینه ۴)

سبک تصمیم‌گیری

به روش‌های ثابت و یکنواخت تصمیم‌گیری افراد، «سبک تصمیم‌گیری» می‌گویند. بنابراین برای تشخیص سبک تصمیم‌گیری افراد باید به تصمیم‌گیری‌های متعدد فرد در یک زمان نسبتاً طولانی توجه کرد و در این میان تصمیم‌گیری‌هایی را که به‌طور اتفاقی از فرد سر می‌زند نادیده گرفت.

گروه آموزشی ماز

۶۹- موانع تصمیم‌گیری در عبارت‌های زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- فردی که معمولاً در بحث‌ها برای اثبات ادعاهای خود، می‌گوید به آمارهای یک مرکز خاص اعتماد دارد.
- شخصی که با کوچک شمردن توانایی دیگران در یادگیری مطالب درسی، دچار نتیجه‌گیری غلط می‌شود.
- دانش‌آموز تروسیوی که فاقد اعتماد به نفس قوی است، علی‌رغم دانش لازم نمی‌تواند موفق باشد.
- وقتی تحت تأثیر نظر دوستانتان نسبت به خرید لباسی که به تازگی خریده‌اید، اظهار پشیمانی می‌کنید.

- (۱) سوگیری تأیید - اعتماد افراطی - کوچک شمردن خود - کنترل نکردن هیجانات
 (۲) اعتماد افراطی - کنترل نکردن هیجانات - کوچک شمردن خود - سوگیری تأیید
 (۳) سوگیری تأیید - کوچک شمردن خود - کنترل نکردن هیجانات - اعتماد افراطی
 (۴) اعتماد افراطی - سوگیری تأیید - کوچک شمردن خود - کنترل نکردن هیجانات

پاسخ: گزینه ۱ (۱۱۰۶ - متوسط)

پاسخ تشریحی:

وقتی برای تأیید نظریات خود تنها سراغ مواردی می‌رویم که نظر ما را تأیید می‌کند و مواردی را که برخلاف نظر ماست نادیده می‌گیریم، دچار سوگیری تأیید در تصمیم‌گیری هستیم. (رد گزینه‌های ۲ و ۴) وقتی دیگران را کوچک می‌شمیریم به‌طور ضمنی اعتماد افراطی به خودمان را نمایش می‌دهیم. (رد گزینه ۳)

موانع چهارگانه تصمیم‌گیری:

- ۱- سوگیری تأیید، یک قاعده غلط است. معمولاً افراد برای تأیید نظریات خود موارد نقض را نادیده می‌گیرند. همین نادیده گرفتن منجر به یک تصمیم‌گیری غلط می‌شود.
- ۲- اعتماد افراطی معمولاً دامن‌گیر افراد موفق می‌شود. از آنجایی که این افراد در موارد قبل توانسته‌اند به موفقیت‌هایی دست پیدا کنند، به توانایی‌های خود بیش از اندازه خوشبین می‌شوند و فکر می‌کنند که در حل مسائل جدید همواره موفق عمل می‌کنند.
- ۳- کوچک شمردن خود غالباً دامن‌گیر افراد ناموفق می‌شود. افرادی که به دلیل گذشته نامطلوب، خود را دست کم می‌گیرند، از مواجهه با مسائل می‌ترسند و به خودشان و توانایی‌هایشان (هر چند محدود) اعتماد کمی دارند.
- ۴- اگر اعتماد به نفس کافی در ما باشد اظهار نظر دیگران که در ما احساسات زودگذری ایجاد می‌کند، نمی‌تواند باعث تغییر در تصمیم‌گیری ما بشود. افرادی که به خودشان اعتماد به نفس کافی دارند می‌توانند در چنین شرایطی هیجانات خود را کنترل کنند.

گروه آموزشی ماز

- ۷۰- درستی و نادرستی عبارتهای زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟
- ناتوانی در تصمیم‌گیری، وضعیت عاطفی ناخوشایندی را ایجاد می‌کند که «ناکامی» نام دارد.
 - ناتوانی در حل مسئله باعث می‌شود حالت عاطفی ناخوشایندی را تجربه کنیم که «تعارض» نام دارد.
 - کسانی که پی‌درپی با تعارض مواجه می‌شوند، روش‌های حل مسئله را نمی‌دانند.
 - ناتوانی در حل مسئله علاوه بر فشار روانی باعث ناکامی می‌شود.

(۲) غلط - درست - غلط - درست

(۱) درست - غلط - درست - غلط

(۴) غلط - غلط - غلط - درست

(۳) درست - درست - درست - غلط

(۱۱۰۵ و ۱۱۰۶ - آسان)

پاسخ: گزینه ۴

پاسخ تشریحی:

توجه داشته باشید که مفهوم تعارض مربوط به بحث تصمیم‌گیری است و مفهوم ناکامی یکی از پیامدهای ناتوانی در حل مسئله است. (رد گزینه‌های ۱، ۲ و ۳)

پیامدهای دوگانه ناتوانی در حل مسئله:

- ۱- ناکامی: بسیاری از افراد که احساس شکست می‌کنند، مشکلات عاطفی ندارند؛ بلکه مهارت‌های حل مسئله را نمی‌دانند. ناکامی باعث پرخاشگری می‌شود.
 - ۲- فشار روانی: افرادی که مدام در حالت فشار روانی قرار دارند، روش‌های کارآمد حل مسئله را نمی‌دانند.
- تعارض: وقتی در موقعیتی باشیم که حتماً باید تصمیم بگیریم ولی قادر به تصمیم‌گیری نباشیم، حالت عاطفی ناخوشایندی را تجربه می‌کنیم که «تعارض» نام دارد. تعارض محصول ناتوانی در تصمیم‌گیری است. اگر فردی به صورت مداوم و پی‌درپی، تعارض‌های مختلفی را تجربه کند، دچار آسیب‌های روانی و جسمانی می‌شود.

گروه آموزشی ماز

« گروه آموزشی ماز: »

کلاس آنلاین

آزمون الکترونیک

آزمون تشریحی

انتشارات آنلاین: بزودی

فروشگاه کتاب: بزودی

۷۱- ﴿هَذَا خَلْقُ اللَّهِ فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ...﴾

- ۱) این آفرینش خداست. پس به من نشان دهید کسانی که غیر از او هستند، چه چیزی آفریدند؟
- ۲) این خلقت خداست. پس به من نشان دهید که چه کسی غیر از او چیزهایی را آفرید؟
- ۳) این را خدا آفریده است. پس ببینید کسانی غیر از خدا، چه آفریده‌اند؟
- ۴) این خلقت خداوند است. پس نشان دهید غیر از او چه کسانی هستند که چیزی را آفریده‌اند؟

پاسخ: گزینه ۱ (متوسط - ترجمه)

پروسی سایر گزینه‌ها:

- خلقُ الله: آفرینش خدا ← رد گزینه ۳
 أروني: به من نشان دهید ← رد گزینه‌های ۳ و ۴
 ماذا: چه چیزی، چه ← رد گزینه‌های ۲ و ۴

گروه آموزشی ماز

۷۲- لَا تَظْلِمِ الْآخِرِينَ كَمَا لَا تُحِبُّ أَنْ تُظْلَمَ وَأَحْسِنَ كَمَا تُحِبُّ أَنْ يُحْسَنَ إِلَيْكَ:

- ۱) همانطور که دوست نداری به تو ظلم شود، به دیگران ظلم نکن و همان طور که دوست داری به تو نیکی شود، نیکی کن!
- ۲) نباید به دیگران ظلم کنی زیرا دوست نداری که به تو ظلم شود و به دیگران نیکی کن اگر دوست داری به تو نیکی شود!
- ۳) به دیگران ظلم نکن همانطور که دوست نداری به تو ظلم کنند و به دیگران نیکی کن اگر دوست داری به تو نیکی کنند!
- ۴) همانطور که دوست نداری مورد ستم قرار بگیری، به دیگران ظلم نمی کنی و به دیگران نیکی کردی همانطور که دوست داشتی به تو نیکی شود!

پاسخ: گزینه ۱ (متوسط - ترجمه)

پروسی سایر گزینه‌ها:

- لا تَظْلِمِ: ظلم نکن ← رد گزینه‌های ۲ و ۴
 كما: همانطور که ← رد گزینه‌های ۲ و ۳
 أَنْ تُظْلَمَ: به تو ظلم شود ← رد گزینه ۳
 أحسن: نیکی کن ← رد گزینه ۴

گروه آموزشی ماز

۷۳- يَجِبُ أَنْ تُعْلَمُوا أَوْلَادَكُمْ قَبْلَ أَنْ يَكْبُرُوا لِأَنَّهُ يُقَالُ أَنَّ الْعِلْمَ فِي الصَّغَرِ كَالنَّقْشِ فِي الْحَجَرِ فَسْتَعْمِرْ عَلَيْهِ!

- ۱) باید به فرزندانان قبل از بزرگ شدنشان یاد بدهید زیرا می‌گویند که دانش کودکی مانند نقش در سنگ است، پس رویش ماندگار خواهد شد!
- ۲) باید به پسرانان قبل از اینکه بزرگ شوند یاد بدهید زیرا گفته می‌شود که دانش در کودکی مانند نقش در سنگ است، پس روی آن ماندگار خواهد شد!
- ۳) باید پسرانان قبل از اینکه بزرگ شوند از شما یاد بگیرند زیرا گفته می‌شود که دانش در کودکی مانند نقش سنگ است پس بر آن ماندگار می‌شود!
- ۴) باید فرزندانان قبل از اینکه بزرگ بشوند از شما بیاموزند زیرا گفته می‌شود که دانش در کودکی همان نقش در سنگ است که بر آن ماندگار خواهد شد!

پاسخ: گزینه ۲ (متوسط - ترجمه)

پروسی سایر گزینه‌ها:

- أَنْ تُعْلَمُوا: یاد بدهید ← رد گزینه‌های ۳ و ۴
 يُقَالُ: گفته می‌شود ← رد گزینه ۱
 الْعِلْمُ فِي الصَّغَرِ: دانش در کودکی ← رد گزینه ۱
 ك: مانند ← رد گزینه ۴

گروه آموزشی ماز

۷۴- كَانَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ (ص) أُخْتُ تَحْضُنُهُ صَغِيرًا وَتُلَاعِبُهُ وَهُوَ كَانُ شَدِيدِ التَّعَلُّقِ بِهَا:

- ۱) رسول خدا خواهری داشت که در کودکی در آغوشش بود و با او بازی می‌کرد درحالی که او (پیامبر) به وی (خواهرش) تعلق شدیدی داشت!
- ۲) برای پیامبر خدا خواهری کوچک بود که او را در آغوش می‌گرفت و بازی می‌کرد درحالی که وی (خواهرش) شدیداً به او (پیامبر) تعلق خاطر داشت!
- ۳) پیامبر خدا یک خواهر داشت که در کودکی او را در آغوش می‌گرفت و با او بازی می‌کرد درحالی که وی (پیامبر) به او (خواهرش) بسیار وابسته بود!
- ۴) رسول خدا خواهری داشت و زمان کودکی او را در آغوش می‌گرفت و بازی می‌کرد درحالی که او (خواهرش) به وی (پیامبر) بسیار وابستگی داشت!

پاسخ: گزینه ۳ (متوسط - ترجمه)

پروسی سایر گزینه‌ها:

- كانت لـ: داشت ← رد گزینه ۲
 (كانت) أُخْتُ تَحْضُنُهُ: یک خواهر که ... او را در آغوش می‌گرفت ← رد گزینه‌های ۱ و ۴
 هو ... بها: او (پیامبر) [هو به مذکر و ضمیر «ها» به مؤنث برمی‌گردد] ... به وی (خواهرش) ← رد گزینه‌های ۲ و ۴

۷۵- كُنْتُ سَمِعْتُ مِنْ أَحَدِ أَسَاتِذَةِ جَامِعَةِ طَهْرَانَ: لَا يَلْتَفِتُ طَلَّابُ هَذِهِ الْجَامِعَةِ إِلَى أُمُورٍ لَيْسَتْ مَهْمَةً!

- ۱) از یکی از اساتید دانشگاه تهران شنیده بودم: دانشجویان این دانشگاه نباید به اموری که مهم نیستند توجه کنند!
- ۲) از یکی از اساتید دانشگاه تهران شنیده‌ام دانشجویان آن دانشگاه به اموری که مهم نیستند توجه نمی‌کنند!
- ۳) از یکی از اساتیدی که در دانشگاه تهران بود شنیده بودم که دانشجویان این دانشگاه نباید به امور غیر مهم توجه کنند!
- ۴) از یکی از اساتید که در دانشگاه تهران بود شنیده بودم دانشجویان این دانشگاه‌ها به اموری که مهم نیستند توجه نمی‌کنند!

پاسخ: گزینه ۱ (ساده - ترجمه)

پاسخ تشریحی:

- كُنْتُ سَمِعْتُ: شنیده بودم ← رد گزینه ۲
لَا يَلْتَفِتُ: نباید توجه کنند ← رد گزینه‌های ۲ و ۴
هذه: این ← رد گزینه ۲
لَيْسَتْ: نیستند ← رد گزینه ۳

کاربرد حرف «لا» نهی

این حرف بر سر تمامی صیغه‌های فعل مضارع می‌آید و از آن‌ها نهی می‌سازد.
فقط در ترجمه باید دقت کنیم که صیغه‌های غایب و متکلم به صورت «نباید + مضارع التزامی» ترجمه می‌شوند و صیغه‌های مخاطب به صورت مستقیم.
«لَا تَكْتُبُ»: می‌نویسیم
«يَسْخَرُونَ»: مسخره می‌کنند
«لَا تَسْخَرُوا»: نباید مسخره کنند
«لَا تَكْتُبُ»: می‌نویسی

شخص	جنس	عدد	شماره صیغه	نام صیغه به عربی	مضارع	ترجمه
غائب	مذکر	مفرد	۱	لِلْغَائِبِ	لَا يَذْهَبُ	نباید برود
		مثنی	۲	لِلْغَائِبَيْنِ	لَا يَذْهَبَانِ	نباید بروند
		جمع	۳	لِلْغَائِبِينَ	لَا يَذْهَبُوا	نباید بروند
غائب	مؤنث	مفرد	۴	لِلْغَائِبَةِ	لَا تَذْهَبُ	نباید برود
		مثنی	۵	لِلْغَائِبَتَيْنِ	لَا تَذْهَبَانِ	نباید بروند
		جمع	۶	لِلْغَائِبَاتِ	لَا يَذْهَبْنَ	نباید بروند
مخاطب	مذکر	مفرد	۷	لِلْمَخَاطَبِ	لَا تَذْهَبُ	نرو
		مثنی	۸	لِلْمَخَاطَبَيْنِ	لَا تَذْهَبَانِ	نروید
		جمع	۹	لِلْمَخَاطَبِينَ	لَا تَذْهَبُوا	نروید
مخاطب	مؤنث	مفرد	۱۰	لِلْمَخَاطَبَةِ	لَا تَذْهَبِي	نرو
		مثنی	۱۱	لِلْمَخَاطَبَتَيْنِ	لَا تَذْهَبَانِ	نروید
		جمع	۱۲	لِلْمَخَاطَبَاتِ	لَا تَذْهَبْنَ	نروید
متکلم	مذکر/مؤنث	مفرد	۱۳	لِلْمُتَكَلِّمِ وَحْدَهُ	لَا أَذْهَبُ	نباید بروم
		مثنی/جمع	۱۴	لِلْمُتَكَلِّمِ مَعَ الْغَيْرِ	لَا نَذْهَبُ	نباید برویم

گروه آموزشی ماز

۷۶- عَيْنُ الْخَطَا:

- ۱) أَعْرِفْتُ أَسْرَى أَطْلِقُوا بَعْدَ ثَلَاثِ سَنَوَاتٍ مِنْ نِهَائَةِ الْحَرْبِ: اسیرانی را شناختم که سه سال بعد از پایان جنگ رها شدند!
- ۲) لَنْبَعِدَ عَنْ صِدَاقَةِ الْكُذَّابِ لِأَنَّهُ يُقَرِّبُ عَلَيْنَا الْبَعِيدَ: باید از دوستی بسیار دروغگو دوری کنیم زیرا او دور را به ما نزدیک می‌نماید!
- ۳) جُنْتُ بَشْرِيحِي عِنْدَ مَوْطَفِ الْإِتِّصَالَاتِ لِبِدَلَةِ لِي: سیم کارت را نزد کارمند مخابرات آوردم تا آن را برایم عوض کند!
- ۴) لَنْ تَبْلُغَ مَا تَحْبَهُ بِاحْتِيَالِكَ إِنْ لَا تَصَدَّقَ مَعَ أَسْرَتِكَ: با حيله‌گری خود به آنچه دوستش داری نخواهی رسید اگر با خانواده خود صادق نباشی!

پاسخ: گزینه ۱ (دشوار - ترجمه)

پاسخ تشریحی:

أ: آیا
عرفت: شناختی

گروه آموزشی ماز

۷۷- عَيْنُ الصَّحِيحِ:

- ۱) أَخَذَ الشَّابُّ يَتَظَاهَرُ بِالغُرُقِ لَكِنَّ أَصْحَابَهُ مَا أَسْرَعُوا إِلَيْهِ: جوان نزدیک بود تظاهر به غرق شدن بکند ولی اصحابش به سویی شتافتند!
- ۲) يُعْجِبُنِي عَيْدٌ لَيْسَ فِيهِ فُقَرَاءٌ إِلَّا فَرِحِينَ: از عیدی خوشم می‌آید که در آن فقیران فقط شاد هستند!
- ۳) هُنَاكَ مُزَارِعٌ لَا يَوْجَدُ فِي مَزَارِعِهِ أَىْ فَاوَرَةٍ: آنجا کشاورزی هست که در مزرعه‌هایش هیچ موشی نمی‌بای!
- ۴) لَا تَقْدِرِينَ أَنْ تَقْرَبِي مِنْ صَدِيقَاتِكَ إِلَّا عِنْدَ الشَّدَائِدِ: نمی‌توانید به دوست‌های خود نزدیک شوید مگر در سختی‌ها!

پاسخ: گزینه ۲ (متوسط - ترجمه)

پروسی سایر گزینه‌ها:

- ۱. أخذ ... يتظاهر: شروع به تظاهر کرد.
- ۲. لا يوجد: یافت نمی‌شود.
- ۳. لا تقدرين: نمی‌توانی
- ۴. ما أسرعوا: نشتاقتند
- هناک اول جمله معنی «آنجا» ندارد.
- آن تقریبی: که نزدیک شوی

گروه آموزشی ماز

۷۸- «کتاب دوستی است که تو را از مصیبت جهل نجات می‌دهد!»:

- ۱) الكتاب الصديق يُنقذك من مصيبة الجهل!
- ۲) الكتاب صديقٌ يُنقذك من مصيبة الجهل!
- ۳) الكتاب صديقك المُنقذ من مصيبة جهل!
- ۴) الكتاب صديقٌ مُنقذٌ لك من مصيبة الجهل!

پاسخ: گزینه ۲ (ساده - تعریب)

پروسی سایر گزینه‌ها:

- دوستی است که ... نجات می‌دهد: صديقٌ يُنقذُ ← رد سایر گزینه‌ها
- مصیبت جهل: مصيبة الجهل ← رد گزینه ۳

ترجمه جمله وصفیه:

نکات ترجمه:

- ۱- در ابتدای ترجمه جمله وصفیه حرف «که» می‌آوریم. «اسم نکره ... «که» + جمله وصفیه» «هذا كتابٌ لا ينطقُ بالكذب»: این کتابی است که به دروغ سخن نمی‌گوید.
- «سَجَلُ المُهاجِمِ هَدْفًا فَزَحَ المُتَفَرِّجِينَ»: مهاجم گلی را زد که تماشاگران را خوشحال کرد.
- ۲- هنگام ترجمه جمله وصفیه، باید به زمان جمله قبل از آن توجه داشته باشیم.
- «ماضی + ... + مضارع»: ماضی استمراری
- «رأيتُ مريضاً يَبكي بِسُدَّةٍ»: بیماری را دیدم که به شدت گریه می‌کرد.
- «كان في المجلس رجلٌ يَصْحَكُ بِصوتٍ رَفيعٍ»: در جلسه مردی بود که با صدای بلند می‌خندید.
- «ماضی + ... + ماضی»: ماضی بعید یا ساده
- «وَصَلَتْ إلى مَلْعَبٍ إِمْتِلَأَ بِالمُتَفَرِّجِينَ»: به ورزشگاهی رسیدم که از تماشاچیان پر شده بود.
- «مضارع + ... + مضارع»: مضارع التزامی یا اخباری
- «أريدُ كتاباً يُساعِدُنِي في فهمِ النُّصوصِ»: کتابی را می‌خواهم که در فهمیدن متن‌ها به من کمک کند.
- در مواردی که با حالت‌های بالا تطابق نداشته باشد، فعل را به صورت عادی ترجمه می‌کنیم.
- «هذا نبيٌّ لا ينطقُ عن الهوى»: این پیامبری است که از روی هوا و هوس حرف نمی‌زند.

گروه آموزشی ماز

جبل دماوند هو أعلى جبل في إيران و إنه أعلى قمة بركانية في قارة آسيا. يقع الجبل في شمال إيران في الجزء الأوسط من سلسلة جبال ألبرز الواقعة في جنوب بحر قزوين. و تملك للمره رؤية الجبل الجميل من طهران. درجة حرارة الطقس في المناطق المرتفعة من الجبل حوالي 60 درجة تحت الصفر خلال فصل الشتاء، ودرجة واحدة تحت الصفر في فصل الصيف.

دماوند هو رمز الاستقرار في الثقافة الإيرانية و يتمتع بشهرة طيبة في الأدب الفارسي والأساطير. من الناحية الطبيعية، جبل دماوند بيئة حياتية لا يوجد مثل لها في إيران. و جبل دماوند هو المأوى الأخير للعديد من أنواع الحيوانات التي التجأت إليه بحثاً عن الطعام والشراب ويمتاز هذا الجبل الشاهق باحتوائه على الكثير من عيون المياه الحارة والمياه المعدنية التي توجد في قاعدة جباله.

ترجمه متن:

کوه دماوند مرتفع‌ترین کوه در ایران، و بلندترین قله آتشفشانی در قاره آسیا است، این کوه در شمال ایران در بخش مرکزی رشته کوه‌های البرز واقع در جنوب دریای خزر قرار دارد. و از تهران می‌توان این کوه زیبا را دید. دمای هوا در مناطق مرتفع این کوه در زمستان حدود ۶۰ درجه زیر صفر و در تابستان یک درجه زیر صفر است.

دماوند نماد پایداری در فرهنگ ایرانی است و در ادبیات و اساطیر فارسی از شهرت خوبی برخوردار است و کوه دماوند از منظر طبیعی، محیط زیستی است که در ایران هم‌تا ندارد. و کوه دماوند آخرین پناهگاه برای بسیاری از گونه‌های حیوانات است که در جستجوی غذا و نوشیدنی به آن پناه آورده‌اند. این کوه با داشتن بسیاری از دارای چشمه‌های آب گرم و آب معدنی است که در دامنه کوهستانش وجود دارند. متمایز می‌شود.

گروه آموزشی ماز

۷۹- عین الخطأ:

- ۱) أعلى جبل في إيران هو دماوند ، والذي يقع في سلسلة جبال ألبرز!
- ۲) تعتبر العيون الحارة في دماوند من المناظر الجميلة لهذا الجبل!
- ۳) في بعض أيام السنة، تصل درجة حرارة دماوند إلى سبعين درجة فوق الصفر!
- ۴) هذا الجبل هو المأوى الأخير للعديد من أنواع الحيوانات!

پاسخ: گزینه ۳ (متوسط - درک مطلب)

پاسخ تشریحی:

«در بعضی از روزهای سال دمای دماوند به هفتاد درجه بالای صفر می رسد.» نادرست است در متن اشاره می کند که به حدود شصت درجه زیر صفر می رسد.

پروسی سایر گزینه ها:

- ۱ بلندترین کوه ایران دماوند است که در رشته کوه های البرز واقع شده است.
- ۲ چشمه های آب گرم در دماوند از منظره های زیبای این کوه است.
- ۳ این کوه، آخرین پناهگاه برای بسیاری از گونه های حیوانات به شمار می رود.

گروه آموزشی ماز

۸۰- عین الصحیح:

- ۱) في الأدب الفارسي، جبل دماوند هو رمز للصبر!
- ۲) يعدُّ جبل دماوند مكاناً مناسباً للحيوانات المختلفة للعيش فيه!
- ۳) يصبح جبل دماوند أبرد منطقة في إيران في الشتاء!
- ۴) في فصل الصيف تصل درجة حرارة جبل دماوند إلى درجة واحدة فوق الصفر!

پاسخ: گزینه ۲ (دشوار - درک مطلب)

پاسخ تشریحی:

«کوه دماوند برای سکونت حیوانات مختلف مکان مناسبی است.» طبق متن صحیح است.

پروسی سایر گزینه ها:

- ۱ «در ادبیات فارسی کوه دماوند نماد صبر است.» نادرست است. طبق متن کوه دماوند نماد پایداری است.
- ۲ «کوه دماوند در فصل زمستان به سردترین منطقه ایران تبدیل می شود.» چنین مطلبی در متن اشاره نشده است.
- ۳ در فصل تابستان دمای کوه دماوند به یک درجه بالای صفر می رسد» نادرست است طبق متن یک درجه زیر صفر است.

گروه آموزشی ماز

۸۱- ما هو الصحیح عن منطقة جبل دماوند الطبيعية؟

- ۱) إنها أكبر مصدر غذاء للحيوانات!
- ۲) تشمل جميع أنواع الأشجار والنباتات!
- ۳) تشمل الينابيع الحارة والمعدنية!
- ۴) في فصل الصيف تهاجر جميع أنواع الحيوانات إلى هناك!

پاسخ: گزینه ۳ (متوسط - درک مطلب)

پاسخ تشریحی:

«شامل چشمه های گرم و معدنی است.» طبق متن صحیح است.

پروسی سایر گزینه ها:

- ۱ «بزرگترین منبع تغذیه برای حیوانات است.» نادرست است. در متن به آن اشاره نشده است.
- ۲ «همه انواع درختان و گیاهان را شامل می شود.» چنین مطلبی در متن اشاره نشده است.
- ۳ «در فصل تابستان همه انواع حیوانات به آنجا کوچ می کنند» در متن به آن اشاره نشده است.

گروه آموزشی ماز

۸۲- «الأوسط - جبال - تمکن - المرتفعة»

- ۱) الأوسط: اسم، مفرد مذکر، إسم التفضيل «مؤنثة:وسطی» / صفة و مجرور
- ۲) جبال: اسم، جمع تكسير «مفردة:جبل:مذکر» / مضاف إليه و مضافه «سلسلة»
- ۳) تمکن: فعل مضارع، مزيد ثلاثي «حروفه الأصلية: م، ك، ن» معلوم / فعل و مع فاعله
- ۴) المرتفعة: اسم، مفرد مؤنث، اسم مفعول «مصدره: ارتفاع» / صفة و موصوفه «المناطق»

پاسخ: گزینه ۴ (دشوار - تحلیل صرفی)

پاسخ تشریحی:

«المُرتفعة» اسم فاعل است. بنابراین این گزینه نادرست است.

گروه آموزشی ماز

۸۳- «الاستقرار - يتمتع - التجأت - عيون»

- ۱) الاستقرار: اسم، مفرد، علی وزن استفعال، معرّف بآل / مضاف إليه و مضافه «رمز»
- ۲) يتمتع: فعل مضارع، مزيد ثلاثي (حروفه الأصلية: م، ت، ع)، معلوم، مصدره تمّعت علی وزن تَفَعَّل / فعل و مع فاعله
- ۳) التجأت: فعل ماضي، مزيد ثلاثي بزيادة حرف واحد، للغائبة / فعل مع فاعله و الجملة فعلية
- ۴) عيون: جمع التّكسير «مفردة: عين» / المجرور بالحرف الجار و «من عيون» الجارّ و المجرور

پاسخ: گزینه ۳ (متوسط - تحلیل صرفی)

پاسخ تشریحی:

«التجأت» فعل ماضی از باب افتعال است که دو حرف زائد دارد. «بزيادة حرفین زائدين»

گروه آموزشی ماز

۸۴- عین الخطأ في ضبط حركات الكلمات:

- ۱) أَفْتَشُ عَنْ مُعْجَمٍ يُسَاعِدُنِي فِي فَهْمِ النُّصُوصِ!
- ۲) مِنْ فَضْلِكَ أُعْطِي بِطَاقَةَ بِمَبْلَغِ خَمْسَةِ وَعَشْرِينَ رِيَالًا!
- ۳) ذَاتَ يَوْمٍ لَاحَظَ الْمُرَافِعُ أَنَّ عِدَدَ أَفْرَاحِ الطُّيُورِ يَنْقُصُ!
- ۴) فَمِنْ عَن مَجْلِسِكَ لِأَبِيكَ وَ مُعَلِّمِكَ وَإِنْ كُنْتَ أَمِيرًا!

پاسخ: گزینه ۱ (متوسط - ضبط حرکت)

پاسخ تشریحی:

أفتش صورت صحیح این فعل است زیرا مضارع باب تفعیل است.

گروه آموزشی ماز

۸۵- عَيْنِ الْأَنْسَبِ لِلْمَفْهُومِ: «الدَّهْرُ يَوْمَانِ يَوْمٌ لَكَ وَ يَوْمٌ عَلَيْكَ»

- ۱) عالم چو ستم کند ستمکش ماییم
- ۲) از روزگار خلق شکایت کند به تو
- ۳) مانع سیر کمال دهر نبود نقص ما
- ۴) چنین است رسم سرای درشت
- دست خوش روزگار ناخوش ماییم
- وز تو به روزگار کسی نیست مشتکی
- امهات طبع را زنجیر کردن مشکل است
- گاهی پشت بر زین، گهی زین به پشت

پاسخ: گزینه ۴ (متوسط - مفهوم)

پاسخ تشریحی:

ترجمه: روزگار دو روز است، یک روز به سود تو و یک روز به زیان تو.

صورت سوال تنها با گزینه ۴ ارتباط معنایی دارد. (گاهی شرایط برایت مساعد است و گاهی نیست)

گروه آموزشی ماز

۸۶- عَيْنِ الطَّلَبِ:

- ۱) إِنْ يَرِيدُوا أَنْ يَنْجُحُوا فِي الْإِمْتِحَانِ فَلْيَدْرِسُوا فِي طَوَالِ السَّنَةِ!
- ۲) هَلْ تَعْلَمُ أَنَّ طَلَبَ الْحَاجَةِ مِنْ غَيْرِ أَهْلِهَا أَشَدُّ مِنَ الْمَوْتِ؟!
- ۳) تَلَوْتُ الْهَوَاءَ الَّذِي يُسَبِّبُ أَمْطَارًا حَمَضِيَّةً مِنْ مَهْدَدَاتِ نِظَامِ الطَّبِيعَةِ!
- ۴) نَقَرْنَا بَعْضَ الْقِصَصِ لِنَطَّلِعَ عَلَى أَعْمَالِ الْإِنْسَانِ الْمُخَوِّزَةِ لِلْبَيْئَةِ!

پاسخ: گزینه ۱ (دشوار - قواعد)

پاسخ تشریحی:

مقصود از طلب در صورت سوال، فعل امر یا نهی است.

در گزینه ۱ «فلیدرسوا! باید درس بخوانند» فعل امر غایب است.

دقت داشته باشید که «ل» در گزینه ۴، لام امر نیست، بلکه لام تعلیل است.

فعل امر:

فعل امر به صورت زیر فقط از ۶ صیغهی مخاطب ساخته می‌شود. از ۶ صیغهی غائب و ۲ صیغهی متکلم (مجموعاً ۸ صیغه) به صورت دیگری امر ساخته می‌شود.
 طریقه ساخت فعل امر مخاطب:

۱. حرف مضارع «آین» را حذف می‌کنیم.

۲. آخر فعل را تغییر می‌دهیم (مجزوم می‌کنیم). تبدیل «ئ» به ساکن و حذف نون در دیگر صیغه‌ها (به جز صیغه ۱۲).

۳. اگر حرف ابتدای فعل، ساکن بود، یک الف «ا» اول فعل می‌گذاریم.

۴. به حرکت حرف دوم فعل (عین الفعل) که همان حرف یکی مانده به آخر فعل باشد نگاه می‌کنیم. اگر فته یا کسره داشت، الف اول را کسره می‌دهیم و اگر ضمه داشت، به این الف هم ضمه می‌دهیم.

تَنْصُرُ ← أَنْصُرْ

تَضْرِبُ ← اضْرِبْ

تَذْهَبُ ← اذْهَبْ

شخص	جنس	عدد	شماره صیغه	امر	امر	امر
مخاطب	مذکر	مفرد	۷	إِذْهَبْ	إِضْرِبْ	أَنْضُرْ
		مثنی	۸	إِذْهَبَا	إِضْرِبَا	أَنْضُرَا
		جمع	۹	إِذْهَبُوا	إِضْرِبُوا	أَنْضُرُوا
مؤنث	مؤنث	مفرد	۱۰	إِذْهَبِي	إِضْرِبِي	أَنْضُرِي
		مثنی	۱۱	إِذْهَبَا	إِضْرِبَا	أَنْضُرَا
		جمع	۱۲	إِذْهَبْنَ	إِضْرِبْنَ	أَنْضُرْنَ

امر غایب:

فعل امر از ۸ صیغه‌ی دیگر، به واسطه‌ی یک «لِ» به صورت زیر ساخته می‌شود:

- «لِ» را به اول فعل مضارع اضافه می‌کنیم.
- آخر فعل را تغییر می‌دهیم (مجزوم می‌کنیم). «ك» به ساکن تبدیل می‌شود و «ن» حذف می‌شود (به جز صیغه ۶).

شخص	جنس	عدد	شماره صیغه	نام صیغه به عربی	امر غایب	ترجمه
غائب	مذکر	مفرد	۱	لِلْغَائِبِ	لِيَذْهَبْ	باید برود
		مثنی	۲	لِلْغَائِبَيْنِ	لِيَذْهَبَا	باید بروند
		جمع	۳	لِلْغَائِبِينَ	لِيَذْهَبُوا	باید بروند
مؤنث	مؤنث	مفرد	۴	لِلْغَائِبَةِ	لِيَذْهَبْ	باید برود
		مثنی	۵	لِلْغَائِبَتَيْنِ	لِيَذْهَبَا	باید بروند
		جمع	۶	لِلْغَائِبَاتِ	لِيَذْهَبْنَ	باید بروند
متکلم	مذکر/مؤنث	مفرد	۱۳	لِلْمُتَكَلِّمِ وَحْدَهُ	لَاذْهَبْ	باید بروم
		مثنی/جمع	۱۴	لِلْمُتَكَلِّمِ مَعَ الْغَيْرِ	لِيَذْهَبْ	باید برویم

۱- مقایسه انواع «لِ»:

حرف جر است و اسم بعد از خود را مجرور می‌کند. وقتی با ضمایر متصل به جز «ی» می‌آید، تبدیل به «ك» می‌شود. معنای «برای، از آن، به سود» می‌دهد. اگر در ابتدای جمله باشد معنای مالکیت «داشتن» می‌دهد.	«لِ + اسم»
فعل مضارع را منصوب می‌کند. معنای «برای اینکه - تا اینکه» می‌دهد (تعلیلیه / لام تعلیل) معمولاً بعد از یک جمله کامل می‌آید و علت جمله ماقبل را بیان می‌کند. «ذَهَبْنَا إِلَى الْمَدْرَسَةِ لِنَتَعَلَّمَ الدُّرُوسَ»: به مدرسه رفتیم تا اینکه درس‌ها را یاد بگیریم. می‌تواند با تمامی صیغه‌ها (غایب، مخاطب و متکلم) به کار رود.	«لِ + فعل مضارع منصوب»
فعل مضارع را مجزوم می‌کند. معنای «باید» می‌دهد. غالباً در ابتدای جملات دیده می‌شود. «لِنَتَعَلَّمَ الدُّرُوسَ فِي الْمَدْرَسَةِ»: باید درس‌ها را در مدرسه یاد بگیریم. با صیغه‌های مخاطب به کار نمی‌رود.	«لِ + فعل مضارع مجزوم»

۲- راه‌های تشخیص «لِ» ناصبه و جازمه:

۱	«لِ» جازمه فقط مخصوص صیغه‌های غایب و متکلم است ولی «لِ» ناصبه با تمامی صیغه‌ها می‌آید.
۲	«لِ» جازمه فعل را مجزوم می‌کند ولی «لِ» ناصبه فعل را منصوب می‌کند (در صیغه‌های ا، ا، ۴، ۷، ۱۳ و ۱۴ که علامت نصب و سکون را ظاهر می‌کنند، قابل تشخیص است)
۳	«لِ + فعل مضارع»: قطعا «لِ» جازمه
۴	غالباً «لِ» جازمه در ابتدای جمله و «لِ» ناصبه در وسط جمله می‌آید.
۵	ترجمه: یک بار با «باید» و یک بار با «برای اینکه، تا اینکه» ترجمه کنید.
۶	اگر دو حرف «فَ و» قبل از فعل مضارع همراه با «لِ» بیایند و این حرف ساکن شود «لِ» غالباً «لِ» جازمه داریم.
۷	در جملاتی که فقط یک جمله هست و آن یک فعل مضارع همراه با «لِ» می‌باشد، «لِ» جازمه است.

گروه آموزشی ماز

۸۷- عین مضارعاً لا یترجم بالمضارع:

- سَأَلْتُ مَنْ تَلْمِذَتِي: لم تَقُولَانِ مَا لَا تَعْمَلَانِ فِي حَيَاتِكُمَا؟
- نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ صَلَاةٍ لَا تُرْفَعُ وَمِنْ قَلْبٍ لَا يَخْشَعُ!
- فِي السَّمَاءِ كَوَاكِبٌ لَمْ نَقْدِرْ أَنْ نَشَاهِدَهَا إِلَّا بِالتَّلْسُكُوبِ!
- «إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ»

پاسخ: گزینه ۳ (دشوار - قواعد)

پاسخ تشریحی:

صورت سوال مضارعی را می‌خواهد که به صورت مضارع ترجمه نشود.
در گزینه ۳ ساختار «لم + مضارع = ماضی منفی» داریم که درواقع فعل مضارع در این گزینه به صورت ماضی منفی ترجمه می‌شود.

۱. لِمَ تقولان: چرا می‌گویید

لا نَعْمَلان: انجام نمی‌دهید

دقت کنید که «لِمَ: چرا» را با «لَمَ» اشتباه نگیرید. «لَمَ» بر سر مضارع می‌آید و پایان فعل مضارع را تغییر می‌دهد در صورتی که «لِمَ» تغییری در پایان فعل به وجود نمی‌آورد.

۲. نَعُوذُ: پناه می‌بریم

لا تُرْفَعُ: بالا برده نمی‌شود

لا يَخْشَعُ: فروتنی نمی‌کند

۳. لا يُعَيَّرُ: تغییر نمی‌دهد

حَتَّى يُعَيَّرُوا: تا تغییر دهند

گروه آموزشی ماز

۸۸- عین جمله وصفیه:

۱) أولئك السَّيَّاح بعد محاولة كثيرة وصولوا إلى شيراز!

۲) غرس الآخرون أشجاراً فأكلنا من ثمارها الكثيرة!

۳) دافع المدير عن عاملين يعملون في الشركة بسرعة!

۴) الفسائل الكثيرة تُغرس في بساتين قريتنا كل سنة!

پاسخ: گزینه ۳ (قواعد - متوسط)

پاسخ تشریحی:

در این گزینه «عاملین» اسم نکره است و «يعملون» به آن باز می‌گردد، پس آن را توصیف می‌کند.

بررسی سالیانه گزینیه‌ها:

۱. «وصلوا» به «محاولة» باز نمی‌گردد.

۲. دقت کنید که جمله وصفیه هیچ‌گاه با «و، ف، ثم» شروع نمی‌شود.

۳. در این گزینه هیچ اسم نکره‌ای نداریم که بعد از آن جمله وصفیه آمده باشد.

گروه آموزشی ماز

۸۹- عین «لا» یختلف نوعه:

۱) لا يسكن المرء قُرب المصانع لأنَّ تلوثَ الهواء كثيرٌ هناك!

۲) كان في المسجد جماعة لا يتفقون إلا في خلق الكائنات!

۳) لا يرضخ سعر أكثر البضائع بل هو يرتفع كثيراً!

۴) لا يقول المؤمن كلاماً إلا الحقَّ لأنَّه يحبُّ إرضاء ربِّه!

پاسخ: گزینه ۱ (متوسط - قواعد)

پاسخ تشریحی:

لای نهی غایب

به کسره «لا يسكن دقت کنید»

«لا» در سایر گزینه‌ها، لای نفی مضارع است.

کسره عارضی:

اگر پس از فعلی که حرف آخر آن ساکن است یک کلمه «أل» دار بیاید، برای سهولت در تلفظ به آخر فعل یک کسره می‌دهیم که نام آن کسره عارضی است.

ذَهَبَتِ الطَّلَابُ إِلَى الصَّفِّ

لا تَجْعَلِ الْكِتَابَ عَلَى الْمِنْضَدَّةِ

أَكْتُبِ الدَّرْسَ فِي الدَّفْتَرِ

این اتفاق فقط زمانی می‌افتد که حرف آخر فعل ساکن باشد.

گروه آموزشی ماز

۹۰- عین ما فيه المستثنى منه:

۱) ما استطاع أن يرجع إلى السوق اليوم إلا أخي الأكبر!

۲) لا يُرَبِّي هذا الفلاح في حديقته فاكهة لذيدة إلا الزمان!

۳) هؤلاء الطلاب لم يشاهدوا في الجامعة إلا ثلاثة من أساتذتهم!

۴) لن يلاعبني زميلي غداً إلا في ساحة المدرسة!

پاسخ: گزینه ۲ (قواعد - متوسط)

پاسخ تشریحی:

فاکبه در گزینه ۲ مستثنی منه است.

در سایر گزینه‌ها مستثنی منه حذف شده است.

ویژگی‌های اسلوب استثنا:

۱- جمله قبل از «إلا» معنایی کامل دارد و هنگام ترجمه احساس نمی‌کنیم که باید چیزی به آن اضافه کنیم.

۲- اگر بخواهیم کل جمله را با حذف «إلا» بخوانیم امکان ندارد.

۳- قبل از «إِلَّا» مستثنی منه وجود دارد.

۴- جمله قبل از «إِلَّا» می‌تواند مثبت یا منفی باشد.

اسلوب حصر یا اختصاص:

در مقابل اسلوب استثنا، عبارتهایی وجود دارد که مشخصه اصلی آن‌ها این است که اثری از مستثنی منه در آن نیست و حذف شده است. این اسلوب را اسلوب حصر می‌گویند که در گذشته به این نوع، استثنای مُفَرَّغ هم گفته می‌شد. گویا همه حالت‌ها و مجموعه‌ها کنار گذاشته شده به جز یک مورد و فقط به آن نسبت داده می‌شود.

«لَا يَنْجُحُ فِي هَذِهِ الْمُسَابَقَةِ إِلَّا هَذَا الْفَرِيقُ»

به جمله بالا دقت کنید. قبل از «إِلَّا» اثری از مجموعه یا گروهی نیست که «هذا الفريق» را از آن جدا کرده باشیم بنابراین اسلوب حصر است.

از نظر معنایی دقت کنید: «در این مسابقه پیروز نمی‌شود مگر این تیم» یعنی «فقط این تیم در این مسابقه پیروز می‌شود».

در واقع موفقیت را در این تیم محصور کرده‌ایم و به آن اختصاص داده‌ایم.

«لَا يَبْأَسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ»: از رحمت خدا ناامید نمی‌شود مگر گروه کافر - فقط کافر از رحمت خدا ناامید می‌شوند.

«لَنْ أَحْفَظَ إِلَّا هَذِهِ الْقَصِيدَةَ»: حفظ نخواهم کرد مگر این قصیده را - فقط این قصیده را حفظ خواهم کرد.

همانطور که مشاهده می‌کنید، نکته اصلی در تفاوت بین این دو اسلوب، وجود یا عدم وجود مستثنی منه است.

- اگر مستثنی منه ماقبل إِلَّا موجود باشد: اسلوب استثنا داریم

- اگر مستثنی منه ماقبل إِلَّا موجود نباشد: اسلوب حصر داریم

تا اینجا تفاوت اصلی این دو اسلوب بیان شد. اما در ادامه نکاتی خواهیم گفت که کار تشخیص را برای شما آسان‌تر می‌کند.

نکات تکمیلی:

۱- اگر جمله قبل از إِلَّا مثبت باشد، قطعاً اسلوب استثنا داریم.

مثال: «وَضَعْنَا جَمِيعَ الْأَشْيَاءِ فِي الْحَقِيْبَةِ إِلَّا الْقَلَمَ»

۲- اگر ماقبل إِلَّا منفی یا سوالی باشد، ممکن است اسلوب حصر یا استثنا داشته باشیم و باید بررسی کنیم.

مثال: «لَا يَفْوزُ النَّاسُ فِي الْحَيَاةِ إِلَّا الصَّادِقِينَ»: اسلوب استثنا

مثال: «لَا يَنْجُحُ فِي هَذِهِ الْمُسَابَقَةِ إِلَّا هَذَا الْفَرِيقُ»: اسلوب حصر

۳- در جملات دارای اسلوب حصر، همواره ماقبل إِلَّا کمبودی از نظر نقش دارد. به نحوی که اگر شما إِلَّا را در نظر نگیرید، کلمه مابعد إِلَّا همان نقشی خواهد بود که کمبود جمله است.

این کسری ممکن است از نقش‌های اصلی یا نقش‌های تکمیلی باشد. در خیلی از موارد این نقش یک فاعل، مفعول، جارومجرور یا حال یا ... است که مرتبط به فعل قبل إِلَّا می‌باشد ولی بعد از إِلَّا آمده است.

«لَمْ تُرْسِلِ الدَّوْلَةُ إِلَى مَكَانِ خُدُوْثِ الظَّاهِرَةِ إِلَّا فَرِيْقًا عِلْمِيًّا»: در این جمله برای فعل قبل إِلَّا مفعول نیامده است.

گروه آموزشی ماز

کارنامه اختصاصی آزمون ماز:

نمودار بررسی روند دانش‌آموزان در طول زمان

گزارش دقیق و مبثی وضعیت پاسخگویی دانش‌آموزان

ارائه گزارش دقیق و مبثی وضعیت پاسخگویی دانش‌آموزان

نمایش اطلاعات کلی از وضعیت دانش‌آموز در آزمون‌ها

۹۱- در یک موقعیت فرضی، مورخی در حدود آخرین قرن قبل از میلاد (۱۲۹ ق.م تا آغاز سال یکم میلادی) می‌زیسته است. کدام مورد درباره‌ی وی درست است؟
 (۱) وی شاهد وقوع سه رویداد اسارت والرین امپراتور روم، پیروزی اردشیر بابکان بر اردوان چهارم و امپراتوری ژولیوس سزار بوده است.
 (۲) شاهد تاج‌گذاری اردشیر بابکان در تیسفون، قتل گردیانوس و رسمیت یافتن دین مسیحیت توسط کنستانتین بوده است.
 (۳) ناظر بر جنگ حران و پیروزی سورنا بر کراسوس، شورش اسپارتاکوس و شروع اختلافات مرزی و جنگ‌های میان ایران و روم بود.
 (۴) زندگی وی با پادشاهی ارد دوم، شکست قبایل عرب مهاجم به مرزهای ایران و توسعه روابط ایران و چین مقارن بوده است.

پاسخ: گزینه ۳ (۱۰۱۰ - صفحه‌های ۹۰ و ۹۱ - دشوار)

پاسخ تشریحی:

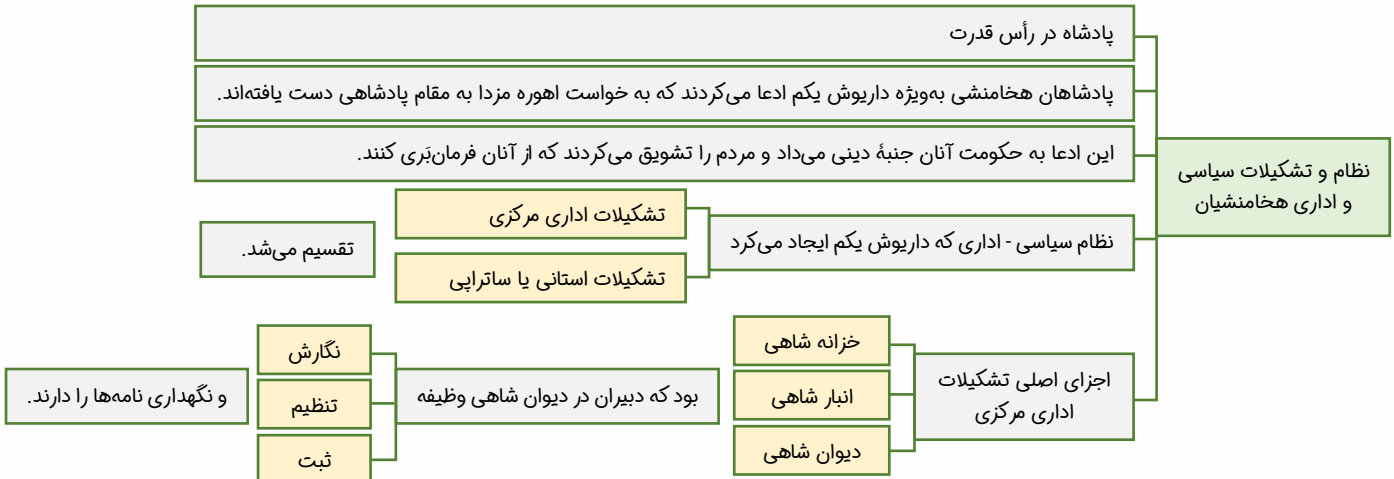
گروه آموزشی ماز

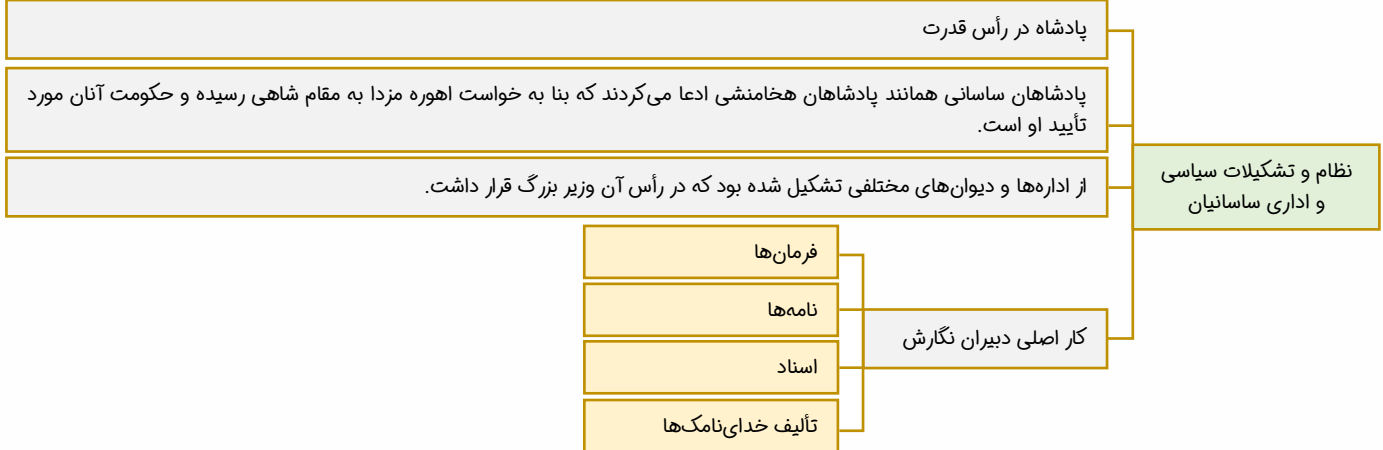
۹۲- کدام مورد درباره تشکیلات سیاسی، اداری هخامنشیان و ساسانیان درست است؟
 (۱) در سنگ‌نوشته‌هایی که از شاهان هخامنشی و ساسانی برجای مانده مطالبی درباره عدالت و راستی و اجتناب از دروغ و بیداد به چشم می‌خورد.
 (۲) پادشاه در رأس هرم قدرت سیاسی قرار داشت و ادعا می‌کردند که بنا به خواست اهوره مزدا به مقام شاهی رسیده‌اند و مردم را تشویق می‌کردند از آنان فرمان‌بری کنند.
 (۳) در هر دو دوره مسئولیت بازرسی و نظارت دقیق و کامل بر عملکرد مقام‌ها و مأموران دولتی برعهده شهرت‌ها بوده است.
 (۴) در هر دو دوره دبیران در دیوان شاهی مسئولیت ثبت و ضبط اسناد و فرمان‌ها و نامه‌ها و گردآوری خدای نامک‌ها را داشتند.

پاسخ: گزینه ۲ (۱۰۱۱ - صفحه‌های ۹۹ و ۱۰۴ - دشوار)

پاسخ تشریحی:

در دوره ساسانی هم مانند هخامنشیان پادشاه در رأس هرم قدرت سیاسی جای داشت. پادشاهان ساسانی همانند پادشاهان هخامنشی ادعا می‌کردند که بنا به خواست اهوره مزدا به مقام شاهی رسیده و حکومت آنان مورد تأیید اوست. این ادعا به حکومت آنان جنبه دینی می‌داد و مردم را تشویق و ترغیب می‌کرد که از آنان فرمان‌بری می‌کنند.

گروه آموزشی ماز

۹۳- کدام گزینه دربارهٔ نظام طبقاتی دورهٔ ساسانیان صحیح است؟

- ۱) دبیران، گروه جدید در دورهٔ ساسانیان بودند که به طبقهٔ حاکم افزوده شدند.
- ۲) در این دوره نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی میان تودهٔ مردم عادی و خاندان ساسانی و اشرافیت سیاسی کاهش یافت.
- ۳) مؤبدان زرتشتی مخالف نابرابری‌های اجتماعی و امتیازات طبقهٔ حاکم بودند.
- ۴) خسرو انوشیروان از قدرت و نفوذ اشراف و نجبای درجهٔ اول و دوم کاست.

پاسخ: گزینه ۱ (۱۰۱۲ - دشوار - صفحه‌های ۱۱۱ تا ۱۱۳)

پرسشی سایر گزینه‌ها:

- ۲) در دوران ساسانیان نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی میان طبقهٔ حاکم و تودهٔ مردم افزایش یافت.
- ۳) در دوران ساسانیان، مؤبدان زرتشتی، مدافع نابرابری‌های اجتماعی و امتیازات طبقهٔ حاکم بودند.
- ۴) خسرو انوشیروان در نتیجهٔ اصلاحات امور اجتماعی و اقتصادی، قدرت و نفوذ اشراف و نجبای درجهٔ اول کاست و بر قدرت و نفوذ اشراف و نجبای درجهٔ دوم افزود.

گروه آموزشی ماز

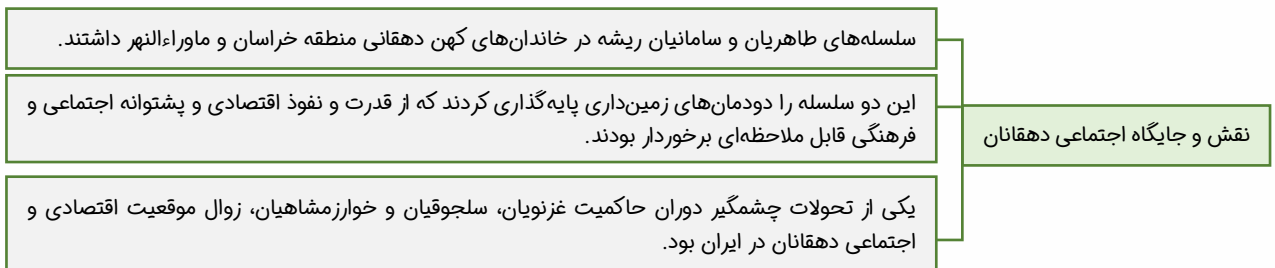
۹۴- کدام مورد دربارهٔ نقش و جایگاه «دهقانان» درست است؟

- ۱) از تحولات مهم چشمگیر دوران حاکمیت غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان و سامانیان زوال موقعیت اقتصادی و اجتماعی دهقانان در ایران بوده است.
- ۲) دهقانان و قبیله‌های عرب ساکن سواد با مسلمانان در نبرد قادسیه همکاری کردند و سبب نامیدی رستم فرخزاد فرمانده سپاه ایران گردیدند.
- ۳) در دوران‌های مختلف، موقعیت دهقانان بر زمین محدود و ناپایدار بود و املاک همواره در معرض مصادرهٔ فرمانروایان و مأموران آنان قرار می‌گرفت.
- ۴) سلسله‌های سامانیان و علویان طبرستان ریشه در خاندان‌های کهن دهقانی منطقه خراسان و ماوراءالنهر داشتند.

پاسخ: گزینه ۳ (۱۱۱۰ - ترکیبی - صفحه‌های ۱۰۹ و ۱۱۰ - دشوار)

پاسخ تشریحی:

یکی از تحولات چشمگیر دوران حاکمیت غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان، زوال موقعیت اقتصادی و اجتماعی دهقانان در ایران بود. مالکیت زمین در تاریخ همواره یکی از مسائل مهم به شمار می‌رفته است. این مالکیت دچار تغییراتی شد و مالکیت شخصی بسیار محدود و ناپایدار بود و چنین املاکی همواره در معرض مصادرهٔ فرمانروایان و مأموران آنان قرار داشت.

گروه آموزشی ماز

۹۵- فرمانروایان غزنوی برای ادارهٔ قلمرو رو به توسعهٔ خود تشکیلات دیوانی و دیوان‌سالاران ایرانی چه حکومت‌هایی را به خدمت گرفتند؟

- ۱) صفاریان و سامانیان
- ۲) صفاریان و آل بویه
- ۳) طاهریان و سامانیان
- ۴) سامانیان و آل بویه

(۱۱۱۰ - صفحه ۱۰۵ - متوسط)

پاسخ: گزینه ۴

پاسخ تشریحی:

فرمانروایان غزنوی برای اداره قلمرو رو به توسعه خود به تشکیلات دیوانی و دیوان سالاران ایرانی نیاز داشتند. به همین دلیل دیوان سالاران حکومت سامانی آل بویه را به خدمت گرفتند.

نظام اداری:

علاوه بر غزنویان، سلجوقیان نیز از آغاز حکومت با به کارگیری دیوان سالارانی همچون عمیدالملک کندی و خواجه نظام الملک توسی، نظام اداری ایران را کامل تر و گسترده تر کردند. نقش نظام الملک در ساختار نظام اداری ایران عصر سلجوقی به اندازه‌ای برجسته است که دوران وزارت وی را می توان «عصر نظام الملک» نامید.

گروه آموزشی ماز

۹۶- کدام رویداد درباره شهر و شهرنشینی و فرهنگ و هنر در عصر مغول - تیموری نادرست است؟

- ۱) هنر نگارگری و نقاشی در عصر ایلخانی و تیموری رونق و رشد چندانی نداشت. - با هجوم مغول به ایران، زندگی شهری برای همیشه دچار افول شد.
- ۲) نامورترین نقاشان عصر تیموری کمال الدین بهزاد بود که سبک جدیدی در نقاشی خلق کرد. - چنگیزخان در یاسا به دوری از شهرنشینی توصیه کرده بود.
- ۳) در روزگار جانشینان تیمور، مصور کردن کتاب‌های گوناگون نجوم و دیوان‌های شعر به لحاظ کمی و کیفی افزایش یافت. - در دور تیموری، شهرنشینی دچار افول نشد.
- ۴) فنون و شیوه‌های معماری در عصر ایلخانیان و تیموریان، با توسعه دانش و خلاقیت معماران زبردست ایرانی، پیشرفت چشمگیری داشت. - تیمور هنرمندان و صنعت‌گران را برای آبادانی و زیبایی پایتخت خود سمرقند فراخواند.

(۱۱۱۱ و ۱۱۱۲ - صفحه‌های ۱۱۹، ۱۲۸ و ۱۲۹ - متوسط)

پاسخ: گزینه ۱

پاسخ تشریحی:

هنر نگارگری و نقاشی در عصر ایلخانی و تیموری رونق و رشد بسزایی داشت. با هجوم مغول به ایران، زندگی شهری برای مدتی دچار وقفه و افول شد.

گروه آموزشی ماز

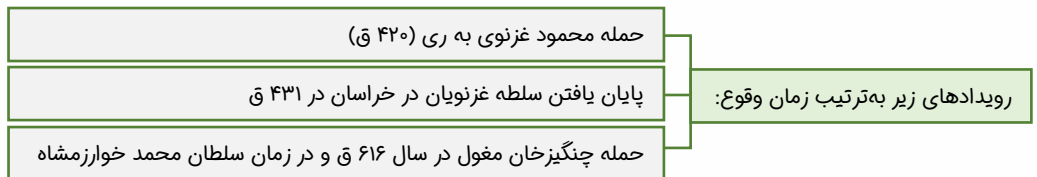
۹۷- کدام مورد درباره تقدم و تأخر زمانی وقوع رویدادهای زیر درست است؟

- ۱) اختلاف میان سلطان محمد خوارزمشاه و خلافت عباسی، ادعای استقلال اتسز خوارزمشاه، شکست رومیان در نبرد ملازگرد
- ۲) پیروزی سلجوقیان در نبرد دندانقان، پیروزی تکش خوارزمشاه بر آخرین سلطان سلجوقی، نبرد ملازگرد و شکست امپراتوری روم شرقی
- ۳) شکست طغرل سلجوقی از تکش، حمله مسعود غزنوی به هند و غفلت از وضعیت مردم خراسان، تغییر وضعیت سیاسی و فرهنگی آسیای صغیر در دوران ملک شاه
- ۴) حمله محمود غزنوی به ری، پایان یافتن سلطه غزنویان در خراسان در ۴۳۱ ق، حمله چنگیزخان مغول در سال ۶۱۶ ق

(۱۱۱۰ - صفحه‌های ۱۰۱، ۱۰۲ و ۱۰۵ - دشوار)

پاسخ: گزینه ۴

پاسخ تشریحی:

به ترتیب زمان وقوع رویدادهای حکومت‌های غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان عبارتند از:

✓ تأسیس سلطنت غزنویان توسط محمود غزنوی و سلطه بر تمامی نواحی خراسان و بخشی از قلمرو سامانیان ✓ حمله محمود به ری که تحت حاکمیت آل بویه شیعه مذهب بود (۴۲۰ ق)، حمله محمود به هند به بهانه جهاد در راه خدا و با هدف و انگیزه دستیابی به ثروت فراوان هند ✓ حمله مسعود غزنوی به هند پس از قدرت‌گیری و غفلت از امور خراسان ✓ شکست مسعود غزنوی در نبرد دندانقان و پایان یافتن سلطه غزنویان بر خراسان (۴۳۱ ق)	الف) غزنویان
✓ پیروزی طغرل سلجوقی در نبرد دندانقان ← تصرف نیشابور و این شهر را مرکز حکومت خود قرار داد (۴۲۹ ق) ✓ تسخیر بغداد و خلیفه عباسی را از تسلط آل بویه شیعه مذهب درآورد و خود را منجی خلافت معرفی کرد (۴۴۷ ق) ← طغرل لقب (سلطان رکن‌الدوله) را از طرف خلیفه دریافت کرد. ✓ نبرد ملازگرد در دوره آل بارسلا (۴۶۳ ق) و شکست امپراتوری روم شرقی ✓ توسعه قلمرو سلجوقیان در آسیای صغیر ✓ پیروزی تکش پس از ضعف و زوال سلجوقیان بر طغرل سلجوقی (۵۹۰ ق)	ب) سلجوقیان
✓ آتسز ادعای استقلال کرد. ✓ تکش، طغرل سوم را شکست داد.	پ) خوارزمشاهیان

توسعه طلبی و گسترش قلمرو	سلطان محمد خوارزمشاه
تیرگی روابط خوارزمشاهیان با خلافت عباسی ← حمله سلطان محمد به بغداد که ناموفق بود.	
حمله مغولان (چنگیزخان مغول) به ایران در سال ۶۱۶ ق.	

گروه آموزشی ماز

۹۸- کدام گزینه ترتیب وقایع از فرماندهی نظامی تا پادشاهی رضاخان را به درستی بیان می‌کند؟

- فرماندهی ارتش بعد از کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹ تهران - وزارت جنگ ۱۳۰۰ تا ۱۳۰۲ ش - طرح ماده واحده‌ای برای خلع قاجار از سلطنت ۱۳۰۴ ش - افتتاح مجلس مؤسسان در آذر ۱۳۰۴
- نخست‌وزیری بعد از کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹ تهران - سرکوب قیام شیخ زعل در آذر ۱۳۳۲ ش - تقویت قدرت کشور آلمان ۱۳۰۰ ش - موروثی کردن سلطنت در خانواده بعد از تأسیس مجلس مؤسسان در آبان ۱۳۰۴
- وزارت جنگ بعد از کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹ - مخالفت با شیخ فضل‌الله نوری در مطرح کردن نظام جمهوری در ۱۳۰۰ ش - ایجاد ارتش منظم در سال ۱۳۰۴ ش - تبدیل نهضت مشروطه به سلطنت مطلقه در آذر ۱۳۰۴ ش
- تثبیت قدرت در سمت وزارت جنگ ۱۲۹۹ ش - دسیسه‌چینی و حمایت انگلستان و آماده کردن زمینه برای سلطنت ۱۳۰۲ - اسکان عشایر و احداث راه‌آهن ۱۳۰۰ تا ۱۳۰۲ ش - تعیین تکلیف برای سلطنت با رأی قاطع مجلس در مهر ۱۳۰۴ ش

پاسخ: گزینه ۱ (۱۲۰۷ - صفحه‌های ۹۳ تا ۹۵ - دشوار)

پاسخ تشریحی:

- بعد از سوم اسفند ۱۲۹۹ رضاخان به عنوان فرمانده ارتش معرفی شد.
- در سمت وزارت جنگ از سال ۱۳۰۰ تا ۱۳۰۲ ش، موقعیت خود را تثبیت کرد.
- در سال ۱۳۰۴ ش، ماده واحده‌ای به صورت طرح در مجلس شورای ملی مطرح شد که در آن خلع قاجاریه از سلطنت و سپردن حکومت به رضاخان خواسته شده بود.
- با حمایت همه‌جانبه‌ای که از سوی دولت‌های خارجی به عمل آمد، انتخابات مجلس فرمایشی مؤسسان برگزار شد. در آذر سال ۱۳۰۴ مجلس مؤسسان با نطق رضاخان افتتاح شد و پس از شش روز بحث و گفت‌وگو، رضاخان را به پادشاهی ایران انتخاب و سلطنت را در خانواده او موروثی اعلام کرد.

گروه آموزشی ماز

۹۹- کدام مورد درباره اوضاع ایران در فاصله قیام ۳۰ تیر ۱۳۳۱ و کودتای ۲۸ مرداد ۳۱ درست است؟

- انگلیسی‌ها برای جلوگیری از تصویب و اجرای قانون ملی شدن نفت، به اقدامات سیاسی، اقتصادی و نظامی متعددی دست زدند.
- دولت دکتر مصدق برای مقابله با تهدیدها و تحریم‌های اقتصادی انگلستان، برنامه اقتصاد بدون نفت را اجرا کرد.
- دولت آمریکا که سیاست فعالی درباره ایران در پیش گرفته بود، از دولت انگلستان برای براندازی دولت مصدق جانب‌داری کرد.
- طراحان کودتا از طریق اشرف پهلوی و کرمیت روزولت و فضل‌الله زاهدی، محمدرضا پهلوی را وادار به پذیرش کودتا کردند.

پاسخ: گزینه ۳ (۱۲۰۹ - صفحه‌های ۱۲۲ و ۱۲۴ - دشوار)

پاسخ تشریحی:

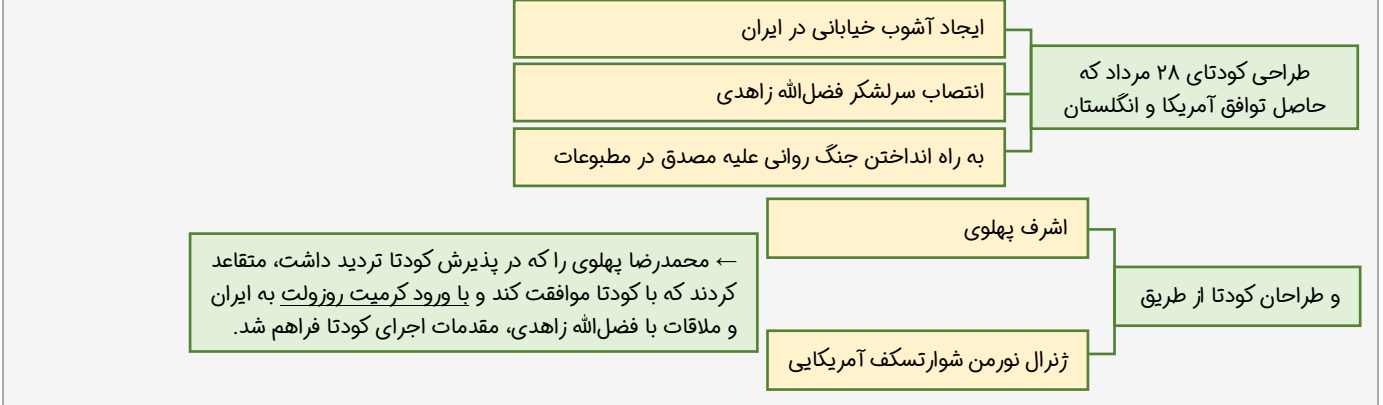
در فاصله زمانی قیام ۳۰ تیر ۱۳۳۱ تا کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۱، دکتر مصدق امیدوار بود که دولت آمریکا در ماجرای نفت از ایران پشتیبانی کند اما آمریکا که از زمان جنگ جهانی دوم، سیاست فعالی را درباره ایران در پیش گرفته بود، از دولت انگلستان جانب‌داری کرد و با آن کشور در براندازی دولت مصدق متحد شد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- از اقدامات انگلستان برای ممانعت از ملی شدن صنعت نفت ایران بود.
- واکنش دولت مصدق ناشی از تحریم‌های انگلستان بود.
- طراحان کودتا از طریق اشرف پهلوی و ژنرال شوارتسکف آمریکایی محمدرضا شاه را که در پذیرش کودتا تردید داشت، متقاعد کردند که با کودتا موافقت کند و با ورود مأمور ویژه سیا (کرمیت روزولت) به ایران در اواسط تیر ۱۳۳۲ و ملاقات او با زاهدی، مقدمات اجرای کودتا فراهم شد.

قیام ۳۰ تیر و پیامدهای آن

در تیرماه ۱۳۳۱ دکتر مصدق برای کاستن از نفوذ و قدرت دربار نتیجه درخواست اختیار وزارت جنگ و فرماندهی ارتش را کرد نتیجه مخالفت شاه ← استعفای دکتر مصدق ← نخست‌وزیری قوام ← مخالفت آیت‌الله کاشانی و اعلام جهاد ایشان (اگر قوام کنار نرود کفن‌پوش اعلام جهاد می‌کنم) ← راهپیمایی مردم و قیام آنان در ۳۰ تیر ۱۳۳۱ ← دوره دوم نخست‌وزیری مصدق ← در اختیار گرفتن وزارت جنگ و فرماندهی نیروهای مسلح ← اختلاف و تفرقه در نهضت ملی پس از قیام ۳۰ تیر و اختلاف میان رهبران و شخصیت‌های ملی و مذهبی ← گسترش نزاع و اختلاف میان کاشانی و مصدق ← عدم حمایت آمریکا در ماجرای نفت ایران و همکاری با انگلستان

گروه آموزشی ماز

۱۰۰- کدام مورد دربارهٔ تقدم و تأخر زمانی وقوع رویدادهای زیر، درست است؟

- الف: در مراسم عاشورا امام خمینی به سخنرانان مذهبی سفارش کردند که در مراسم مختلف خطر اسرائیل را برای مردم توضیح دهند.
 ب: نخستین مرحله برنامه‌های اصلاحی با عنوان اصلاحات ارضی، در زمان نخست‌وزیری علی امینی آغاز شد.
 ج: اوج حرکت اعتراضی مردم و امام خمینی در مدرسه فیضیه قم اتفاق افتاد.
 د: اولین مرحله فعالیت سیاسی و مبارزه امام خمینی با اعتراض به تصویب‌نامه انتخابات انجمن‌های ایالتی و ولایتی آغاز شد.
- ۱) «د» پس از «ب» و قبل از «الف» روی داد.
 ۲) «ب» پس از «ج» و قبل از «د» روی داد.
 ۳) «ج» قبل از «ب» و پس از «د» روی داد.
 ۴) «الف» قبل از «د» و پس از «ج» روی داد.

پاسخ: گزینه ۱ (۱۳۱۰ - صفحه‌های ۱۲۷ تا ۱۲۹ - دشوار)

پاسخ تشریحی:

گروه آموزشی ماز

۱۰۱- کدام مورد در خصوص اوضاع انقلاب اسلامی ایران در فاصلهٔ دی ماه سال (۱۳۵۶ ش تا بهمن ماه ۱۳۵۷ ش) درست است؟

- ۱) امام خمینی در حکمی با در نظر گرفتن روابط حزبی و گروهی وظایفی را برای دولت موقت تعیین کرد.
 ۲) حاج آقا مصطفی، فرزند ارشد امام خمینی، به طرز مشکوکی از دنیا رفت و امام رحلت او را از الطاف خفیه الهی دانست.
 ۳) از مهم‌ترین پیام‌های قیام دی ماه، تجدید عهد با رهبری انقلاب و افزایش تنفر از رژیم شاهنشاهی بود.
 ۴) تظاهرات مردم در روز تاسوعا و عاشورای سال ۵۷، با حضور انبوه و یکپارچهٔ زنان همراه بود.

پاسخ: گزینه ۳ (۱۳۱۰ - صفحه‌های ۱۳۴ تا ۱۳۷ - دشوار)

پاسخ تشریحی:

از مهم‌ترین پیام‌های قیام مردم در دی ماه پس از انتشار مقالهٔ توهین‌آمیز نسبت به امام خمینی (ره) و گسترش اعتراضات در شهرهای مختلف، تجدید عهد با رهبری انقلاب و افزایش تنفر از رژیم شاهنشاهی بود.

پرسش ساینده ماه:

- ۱) امام خمینی در حکم خود در ۱۵ بهمن ۵۷، بدون در نظر گرفتن روابط حزبی و گروهی، چند وظیفه را برای دولت موقت تعیین کرد.
 ۲) حاج آقا مصطفی فرزند ارشد امام به فاصلهٔ چند ماه بعد از مرگ مشکوک شریعتی به طرز مشکوکی از دنیا رفت و امام رحلت او را از الطاف خفیه الهی برای انقلاب اسلامی دانست.

تظاهرات مردم تهران بعد از برگزاری نماز عید فطر (۱۳ شهریور ۵۷) و تکرار آن در سه روز بعد با حضور انبوه و یکپارچه زنان همراه بود.

رویدادها و تحولات انقلاب اسلامی ایران از دی ۱۳۵۶ تا بهمن ۱۳۵۷

۱۷ دی ۵۶: انتشار مقاله توهین‌آمیز علیه امام در روزنامه اطلاعات
۱۹ دی ۵۶: قیام مردم قم به دنبال انتشار این مقاله
۲۹ بهمن ۵۶: قیام مردم تبریز پس از چهلم شهدای قم
مهم‌ترین پیام‌های این قیام: تجدید عهد با رهبری انقلاب و افزایش تنفر از رژیم شاهنشاهی
مرداد ۵۷: اعلام حکومت نظامی در اصفهان ← برکناری آموزگار ← روی کار آمدن شریف امامی
۱۳ شهریور ۵۷: تظاهرات گسترده پس از برگزاری نماز عید فطر با حضور انبوه و یکپارچه زنان
۱۷ شهریور ۵۷: قیام مردم تهران در میدان شهدا (ژاله) و به خاک و خون کشیدن آن
۱۴ مهر ۵۷: هجرت امام به پاریس
۱۳ آبان ۵۷: تظاهرات دانشجویان و دانش‌آموزان مقابل دانشگاه
تظاهرات مردم در محرم
۲۳ دی ۵۷: تشکیل شورای انقلاب
۲۶ دی ۵۷: خروج شاه از ایران
۱۲ بهمن ۵۷: ورود امام به ایران
۲۲ بهمن ۵۷: پیروزی انقلاب
۲۵ بهمن ۵۷: مهندس بازرگان نخست‌وزیر دولت موقت شد و کابینه خود را از ترکیب جبهه ملی و نهضت آزادی تشکیل داد.

گروه آموزشی ماز

- ۱۰۲- کدام موارد در خصوص اوضاع «ژاپن» پیش از جنگ جهانی دوم و پس از جنگ جهانی درست است؟
- الف: پس از جنگ جهانی دوم تغییر وضع ناتوان کشور شکست خورده ژاپن در رویارویی دوباره با خطر جهانگشایی غربی بود.
- ب: در فاصله دو جنگ جهانی، نظامیان ژاپن، کشور را در جهت اهداف توسعه‌طلبانه نظامی سوق دادند.
- ج: پس از جنگ قانون اساسی جدید این کشور، دموکراسی را تقویت و قدرت سیاسی را به نمایندگان منتخب مردم سپرد.
- د: تولید صنعتی ژاپن در سال ۱۹۵۲ م به میزان تولید سال‌های قبل از جنگ جهانی اول و دوم رسید.

الف و ج (۴)

ب و ج (۳)

ب و د (۲)

الف و د (۱)

(۱۲۰۸ - صفحه‌های ۱۰۴ و ۱۱۲ - دشوار)

پاسخ: گزینه ۳

پاسخ تشریحی:

در فاصله دو جنگ جهانی نظامیان ژاپن، هدایت سیاست داخلی و خارجی ژاپن را در اختیار گرفتند و این کشور را در جهت اهداف توسعه‌طلبانه نظامی سوق دادند. پس از جنگ جهانی دوم، ژاپن، صنعتی‌ترین کشور آسیا، به اشغال آمریکا درآمد و قانون اساسی جدید این کشور، دموکراسی را تقویت و قدرت سیاسی را از اختیار امپراتور و فرماندهان نظامی خارج کرد و به نمایندگان منتخب مردم سپرد.

ژاپن و تحولات شرق آسیا (پس از جنگ جهانی دوم)	توسعه‌طلبی نظامی ژاپن (قبل از جنگ جهانی دوم)
۱. ژاپن صنعتی‌ترین کشور آسیا، پس از شکست در جنگ جهانی دوم به اشغال آمریکا درآمد.	۱. در پی اصلاحات موسوم به «انقلاب میجی» در نیمه دوم قرن ۱۹، حکومتی کاملاً متمرکز در ژاپن برپا شد.
۲. قانون اساسی جدید این کشور ^{تقویت} دموکراسی ← خروج قدرت از اختیار فرماندهان نظامی و امپراتور ← سپردن کشور به نمایندگان منتخب مردم	۲. نخستین اولویت‌ها پس از انقلاب میجی، تغییر وضع ناتوان ژاپن در رویارویی با خطر جهانگشایی غربی و جبران عقب‌ماندگی‌های نظام قبلی بود.
۳. ژاپنی‌ها با ^{تبدیل به} موفق‌ترین قدرت پیشرو اقتصادی جهان شدند.	۳. ژاپن اولین گام‌ها در راه صنعتی شدن برداشت و هم‌زمان شروع به استعمار سرزمین‌های پیرامون خود کرد.
۴. تولیدات صنعتی ژاپن در سال ۱۹۵۳ م به میزان تولید سال‌های آغازین جنگ جهانی دوم رسید.	۴. متناسب با این تحولات، تغییرات اساسی در بخش نظامی / آموزش و پرورش، مالیات و قانون اساسی ایجاد شد.
	۵. ژاپن در جنگ جهانی اول، در مقایسه با فرانسه، آلمان و انگلستان، زیان عمده‌ای را متحمل نشد.
	۶. اقتصاد ژاپن وابسته به واردات مواد خام بود و رشد صنعتی آن با قدرت نظامی و دریانوردی ارتباط داشت.
	۷. در فاصله دو جنگ جهانی، نظامیان هدایت سیاست داخلی و خارجی ژاپن را در اختیار گرفتند و این کشور را در جهت اهداف توسعه‌طلبانه نظامی سوق دادند.

۸. ژاپن از جامعه ملل ← خارج شد ← به چین لشکرکشی کرد ← به همراه آلمان و ایتالیا دولت‌های محور را شکل داد.

گروه آموزشی ماز

۱۰۳- کدام موارد درباره «نهضت ملی شدن صنعت نفت ایران» درست است؟

- الف: تغییر سلطنت در ایران از قاجاریه به پهلوی به دنبال کشف و استخراج نفت در مسجد سلیمان صورت گرفت.
 ب: در مجلس اقلیتی از نمایندگان عضو جبهه ملی به رهبری دکتر مصدق با مخالفت خود از تصویب قرارداد الحاقی گس - گلشایبان جلوگیری کردند.
 ج: پس از ملی شدن صنعت نفت، حرکت‌های استقلال طلبانه در برخی از کشورهای آسیایی و آفریقایی بر علیه انگلستان صورت گرفت.
 د: با اعدام انقلابی رزم‌آرا به دست خلیل طهماسبی یکی از اعضای جمعیت فداییان اسلام، طرح ملی شدن صنعت نفت به تصویب رسید.

(۱) الف و ج (۲) ب و د (۳) الف و د (۴) ب و ج

پاسخ: گزینه ۲ (۱۲۰۹ - صفحه‌های ۱۱۴، ۱۱۸ و ۱۲۰ - دشوار)

پاسخ تشریحی:

ب: در مجلس دوره شانزدهم اقلیتی از نمایندگان عضو جبهه ملی به رهبری دکتر مصدق، با مخالفت خود از تصویب قرارداد الحاقی گس - گلشایبان جلوگیری کردند.
 د: پس از اعدام انقلابی رزم‌آرا به دست خلیل طهماسبی یکی از اعضای جمعیت فداییان خلق (۱۶ اسفند ۱۳۲۹) مهم‌ترین مانع بر سر راه ملی شدن صنعت نفت برداشته شد.

پروسی سایر گزینه‌ها:

الف: در زمان مظفردالدین‌شاه امتیاز کشف و استخراج نفت و گاز در سرتاسر ایران به مدت ۶۰ سال به یک سرمایه‌دار انگلیسی به نام ویلیام ناکس داریسی واگذار شد و در حالی که تغییر سلطنت در ایران از قاجاریه به پهلوی در اواخر دوره احمدشاه فرزند مظفردالدین‌شاه شکل گرفت.

ج: پیروزی‌های جنبش‌های ضداستعماری مردم هند علیه انگلستان و موفقیت حرکت‌های استقلال طلبانه در برخی کشورهای آسیایی و آفریقایی ← بسزایی بر خیزش ملت ایران برای طلب کردن و گرفتن حقوق ملی خود داشته است.

در دوره ۱۴ مجلس، گروهی از نمایندگان به پیشنهاد دکتر مصدق طرحی را به تصویب رساندند که دولت را از مذاکره و انعقاد قرارداد با کشورهای خارجی در خصوص نفت ایران بدون تأیید و تصویب مجلس منع می‌کرد.	روند ملی شدن صنعت نفت ایران
این مصوبه در حکم اتخاذ سیاست موازنه منفی بود (ایستادگی در برابر امتیازخواهی دولت‌های سلطه‌جو)	
نمایندگان مجلس با اعطای امتیاز نفت شمال به شوروی مخالفت کردند و برای گرفتن تمامی حقوق ملی در موضوع نفت جنوب مذاکره کردند.	
اقلیتی از نمایندگان مجلس شانزدهم و عضو جبهه ملی به رهبری دکتر مصدق با مخالفت مؤثر خود از تصویب قرارداد الحاقی جلوگیری کردند.	
طرح ملی شدن صنعت نفت را ارائه کردند ← استقبال گسترده شخصیت‌ها، قشرها و گروه‌های سیاسی، ملی و مذهبی شد ← حمایت آیت‌الله کاشانی ← در جبهه مقابل انگلستان از عوامل خود حاجعلی رزم‌آرا را روی کار آورد که مخالف ملی شدن صنعت نفت ایران بود. ← ترور رزم‌آرا توسط خلیل طهماسبی ← تصویب ملی شدن صنعت نفت در ۲۴ اسفند ۱۳۲۹ ← تصویب این طرح در مجلس سنا در ۲۹ اسفند ۱۳۲۹.	

پیروزی جنبش‌های ضداستعماری مردم هند علیه انگلستان

نکته: موفقیت حرکت‌های استقلال طلبانه در کشورهای آسیایی و آفریقایی تأثیر زیادی بر خیزش ملت ایران برای طلب کردن و گرفتن حقوق ملی خود داشته است.

گروه آموزشی ماز

۱۰۴- در کدام گزینه، «مشخصات نظام اداری در ایران» به درستی بیان شده است؟

- ۱) هر شهرستان تعیین شده در یک استان، لازم است بیش از یک بخش را در محدوده خود داشته باشد.
- ۲) هر یک از روستاهای تابع دهستان، به عنوان کوچک ترین واحد تقسیمات کشوری نام گذاری شده است.
- ۳) هر یک از استان های کشور، لازم است بیش از یک شهرستان غیرهمجوار را در محدوده خود داشته باشد.
- ۴) هر بخش، واحدی از تقسیمات کشوری است که به طور مستقیم، تابع استان ها است و چند شهرستان دارد.

(۱۰۰۸ - متوسط - صفحه های ۷۴ و ۷۵)

پاسخ: گزینه ۱

پاسخ تشریحی:

شهرستان واحدی از تقسیمات کشوری با محدوده جغرافیایی معین است که از به هم پیوستن چند بخش هم جوار تشکیل شده که از نظر عوامل طبیعی و اوضاع اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی، واحد متناسب و همگنی را به وجود آورده است. شهرستان توسط فرماندار اداره می شود.

تقسیمات کشوری	تبعیت	ویژگی	اداره کننده	مثال
استان	تابع تشکیلات مرکزی (پایتخت)	از به هم پیوستن چند شهرستان هم جوار	استاندار	استان خراسان جنوبی
شهرستان	تابع استان	از به هم پیوستن چند بخش هم جوار	فرماندار	شهرستان قاننات
بخش	تابع شهرستان	از به هم پیوستن چند دهستان هم جوار (شامل چندین مزرعه، مکان، روستا و احیانا شهر)	بخشدار	بخش سده
دهستان	تابع بخش	از به هم پیوستن چند روستا، مکان و مزرعه هم جوار	دهدار	دهستان پسکوه

۱۰۵- اگر کشوری قصد داشته باشد در دهه‌های آینده بر تقویت نیروی دفاعی و امنیت خود تأکید کند، لازم است در هرم جمعیتی این کشور چه وضعیتی مشاهده شود؟

- ۱) به بخش قاعده هرم سنی رسیدگی کند تا ضخامت آن کاهش پیدا کند.
- ۲) قسمت رأس هرم سنی، برخلاف قاعده با پهنه بیشتری همراه شود.
- ۳) بخش میانه هرم سنی با افزایش قابل توجهی همراه شود.
- ۴) پهنای قاعده هرم سنی این کشور افزایش پیدا کند.

پاسخ: گزینه ۴ (۱۰۰۷ - متوسط - صفحه‌های ۶۷ تا ۶۹)

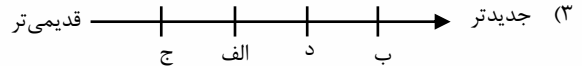
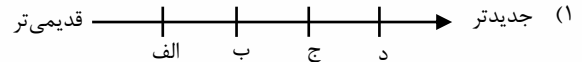
پاسخ تشریحی:

در تحلیل هرم سنی به دو موضوع باید به دقت توجه داشت. هرم سنی در حال حاضر و هرم سنی در آینده. همین‌طور توجه داشته باشید بخش قاعده هرم سنی مربوط به کودکان، بخش میانه مربوط به بزرگسالان و جوانان و بخش رأس هرم مربوط به سالمندان است. در این سؤال وقتی از آینده صحبت می‌کند و تأکید دارد که نیروی دفاعی خود را در آینده تقویت کند یعنی بخش قاعده هرم خود یعنی کودکان باید افزایش یابند تا در آینده بخش میانه هرم سنی تقویت شود و از جمعیت قابل قبولی برخوردار باشد.

گروه آموزشی ماز

۱۰۶- در خصوص تاریخچه تقسیمات کشوری در ایران، کدام گزینه به خط زمان درستی اشاره دارد؟

- الف: به قسمت‌های ایالت، ولایت، بلوک و قصبه تقسیم شده بود.
- ب: در این دوره به واحدهایی تحت عنوان ایالت تقسیم می‌شد.
- ج: به قسمت‌های ایالت، خوره، تسوگ و رستاک تقسیم شده بود.
- د: در این دوره به چهار ایالت و دوازده ولایت، تقسیم می‌شد.

پاسخ: گزینه ۲ (۱۰۰۸ - متوسط - صفحه‌های ۷۲ و ۷۳)

پاسخ تشریحی:

ترتیب زمانی از قدیم به جدید در گزینه (۲) درست است.

تاریخچه تقسیمات کشوری در ایران را در جدول زیر مشاهده می‌کنید:

توضیحات	دوره
آبادی کوچک را «ویس» و آبادی بزرگ را «گنو» می‌نامیدند.	پس از ورود آریایی‌ها به ایران
داریوش هخامنشی، کشور را به ۳۰ شهری (شهر) تقسیم کرد و برای هر یک، مأموری گماشت که به شهربان (و به یونانی: ساتراپ) مشهور بود. تقسیمات هخامنشی، در دوره اشکانی هم ادامه داشت.	هخامنشیان و اشکانیان (پارت‌ها)
در عصر سلوکی، کشور به ۷۲ بخش تقسیم شده بود.	سلوکیان
کشور به بخش‌های سرزمین (ایالت)، خوره (استان)، تسوگ یا تسوج (شهرستان) و رستاک (دهستان) تقسیم شده بود.	ساسانیان
خلیفه برای هر شهر حاکمی تعیین می‌کرد و هر کدام از حکام بر ولایتی حکمرانی می‌کرد و کلیه امور در اختیار او بود.	پس از ورود اسلام
قلمرو جغرافیایی به واحدهایی با عنوان «ایالت» تقسیم می‌شد و ایران، ۳۱ ایالت داشت.	عباسیان
عناصر اصلی تقسیمات کشوری به ترتیب عبارت بود از: ایالت، ولایت، بلوک و قصبه.	صفویه، افشاریه و زندیه
ایران دارای ۴ ایالت (آذربایجان - خراسان و سیستان - فارس و بنادر - کرمان و بلوچستان) و ۱۲ ولایت بود.	قاجاریه
در سال ۱۳۱۶ با تصویب قانون تقسیمات کشوری، ایران به ۱۰ استان و ۴۹ شهرستان تقسیم شد. در این قانون، هر استان به چند شهرستان و هر شهرستان به چند بخش و هر بخش به چند دهستان و هر دهستان به چند قصبه تقسیم شده بود.	پهلوی
ایران به ۲۴ استان تقسیم شد.	سال ۱۳۵۷
در سال ۱۳۷۲، طرح اولین استان جدید (اردبیل) به تصویب مجلس رسید و پس از آن، استان‌های قم، قزوین، گلستان، خراسان‌های شمالی، رضوی، جنوبی و البرز اضافه شدند.	پس از پیروزی انقلاب اسلامی

گروه آموزشی ماز

۱۰۷- کدام گزینه در خصوص وضعیت فعالیت‌های اقتصادی کشورها در نظام سرمایه‌داری جهانی، درست است؟

- ۱) در کشورهای مرکز، فعالیت‌های نوع اول و سوم و در کشورهای پیرامون، فعالیت‌های نوع چهارم و دوم غلبه کمتری دارند.
- ۲) در کشورهای پیرامون، فعالیت‌های نوع اول و دوم و در کشورهای مرکز، فعالیت‌های نوع سوم و چهارم غلبه بیشتری دارند.
- ۳) در کشورهای مرکز، فعالیت‌های نوع اول و سوم و در کشورهای پیرامون، فعالیت‌های نوع چهارم و دوم غلبه بیشتری دارند.
- ۴) در کشورهای پیرامون، فعالیت‌های نوع اول و دوم و در کشورهای مرکز، فعالیت‌های نوع سوم و چهارم غلبه کمتری دارند.

پاسخ: گزینه ۲ (۱۱۰۷ و ۱۱۰۸ - متوسط - صفحه‌های ۸۴ و ۱۰۶ و ۱۰۷)

پاسخ تشریحی:

به‌طور کلی نسبت اشتغال در فعالیت‌های چهارگانه در کشورها و نواحی مختلف جهان، متفاوت است. در برخی نواحی جهان، نسبت اشتغال در فعالیت‌های نوع اول و دوم، و در برخی دیگر فعالیت‌های نوع سوم و چهارم غلبه دارد. با توجه به وضعیت نظام سرمایه‌داری جهانی می‌توان گفت در کشورهای مرکز فعالیت نوع اول غلبه ندارد و بالعکس این نوع فعالیت در کشورهای پیرامون غلبه بیشتری دارد.

نوع فعالیت اقتصادی	مشخصات	مثال
فعالیت‌های نوع اول	با استخراج و به دست آوردن مواد خام یا محصول از زمین یا دریا سروکار دارد.	فعالیت‌هایی مانند کشاورزی، زراعت، دامپروری، صید ماهی، جنگل‌داری و استخراج معدن
فعالیت‌های نوع دوم	طی این فعالیت‌ها، منابع و مواد اولیه در کارخانه‌ها تغییر شکل می‌یابند و به کالا تبدیل می‌شوند.	تولید انواع کالاهای صنعتی شامل کفش، اتومبیل، پارچه، فولاد و ...
فعالیت‌های نوع سوم	در فرایند این فعالیت‌ها، خدماتی به دیگران ارائه می‌شود.	انواع خدمات شامل حمل‌ونقل، بانکداری، امور پزشکی و درمانی، امور آموزشی، قضایی، خریدوفروش، تجارت و ...
فعالیت‌های نوع چهارم	این فعالیت‌ها فراهم‌کننده خدمات مربوط به جمع‌آوری و پردازش اطلاعات و فناوری اطلاعاتی و ارتباطی (ICT) و پژوهش و تحقیق و توسعه است.	

گروه آموزشی ماز

۱۰۸- کدام گزینه عبارت زیر را به‌درستی تکمیل می‌کند؟

- «امروزه صاحبان اغلب مزارع تک‌محصولی تخصصی (پلانتیشن‌ها) شرکت‌های بزرگ، به‌ویژه شرکت‌هایی هستند که»
- ۱) عمدتاً آمریکایی و اروپایی می‌باشند و با احداث این مزارع در کشورهای تحت استعمار سرمایه‌گذاری می‌کنند و سود کلانی به دست می‌آورند.
 - ۲) معمولاً در خارج از مرزهای کشور مبدأ فعالیت می‌کنند و از نیروی کارگر ارزان‌قیمت کشورهای فقیر آفریقایی در مزارع خود بهره می‌برند.
 - ۳) معمولاً بخش مرکزی آن‌ها در کشورهای پیشرفته صنعتی قرار دارد و شعبه‌ها و کارخانه‌های مونتاژ آن‌ها در سایر نواحی ایجاد شده است.
 - ۴) به منافع کشورهای میزبان چندان توجهی ندارند و بخش مرکزی (مادر) و کارخانه‌های مونتاژ آن‌ها در کشورهای پیشرفته صنعتی قرار دارد.

پاسخ: گزینه ۳ (۱۱۰۷ - متوسط - صفحه ۹۲)

پاسخ تشریحی:

امروزه صاحبان اغلب مزارع تک‌محصولی تخصصی (پلانتیشن‌ها) شرکت‌های بزرگ، به‌ویژه شرکت‌های چندملیتی هستند؛ زیرا این‌گونه مزارع به سرمایه‌گذاری زیادی نیاز دارند. شرکت‌های چندملیتی شرکت‌هایی هستند که معمولاً بخش مرکزی آن‌ها در کشورهای پیشرفته صنعتی قرار دارد و شعبه‌ها و کارخانه‌های مونتاژ آن‌ها در سایر نواحی ایجاد شده‌اند. این شرکت‌ها در خارج از مرزهای کشور مبدأ فعالیت می‌کنند. شرکت‌های چندملیتی که عمدتاً آمریکایی و اروپایی هستند، با احداث این مزارع در کشورهای نواحی استوایی سرمایه‌گذاری می‌کنند و از نیروی کارگر ارزان‌قیمت آن‌ها در مزارع خود بهره می‌برند. برخی از این شرکت‌ها سالیانه میلیاردها دلار از تولید و صدور این محصولات، سود به دست می‌آورند.

گروه آموزشی ماز

۱۰۹- بر اساس نظام سرمایه‌داری جهانی، کدام عبارت نادرست بیان شده است؟

- ۱) کشور نیکاراگوئه همانند کشور مراکش و برخلاف کشور چین، بیرون نیمه پیرامون قرار گرفته است.
- ۲) کشور سنگاپور برخلاف کشور نامبیا و همانند کشور کره جنوبی، بیرون نیمه پیرامون قرار نگرفته است.
- ۳) کشور کره جنوبی برخلاف کشور نامبیا و همانند کشور سنگاپور، بین مرکز و پیرامون قرار گرفته است.
- ۴) کشور بنگلادش همانند کشور نیکاراگوئه و برخلاف کشور ژاپن، بین مرکز و پیرامون قرار نگرفته است.

پاسخ: گزینه ۴ (۱۱۰۸ - دشوار - صفحه‌های ۱۰۶ و ۱۰۷)

پاسخ تشریحی:

کشور ژاپن در مرکز قرار دارد و نیمه پیرامون به حساب نمی‌آید. منظور از مرکز، کانون‌های سلطه اقتصادی بر جهان است. کشورهای توسعه‌یافته صنعتی که از نظر درآمد و ثروت بالاترین موقعیت را دارند، مرکز نامیده می‌شوند. این کشورها مانند یک قطب آهنربا عمل می‌کنند و بخش عمده‌ای از سود و ثروت جهان را دریافت و جذب می‌کنند. آن‌ها حتی به صدور سرمایه، یعنی سرمایه‌گذاری در دیگر نواحی جهان می‌پردازند. از ویژگی‌های کشورهای مرکز، برخورداری از

صنایع نو و خدمات پیشرفته، فناوری بالا و نیروی ماهر و متخصص، و زیرساخت‌های مناسب برای توسعه اقتصادی مانند حمل‌ونقل پیشرفته و سطح بالای زندگی و رفاه اجتماعی است.

کشورهای مرکز، مواد خام را با قیمت ارزان‌تر از کشورهای پیرامون به دست می‌آورند و کالاهای ساخته‌شده صنعتی را با سود بیشتر به آن‌ها می‌فروشند. کشورهای مرکز همچنین از طریق سرمایه‌گذاری یا شرکت‌های چندملیتی از نیروی کار ارزان‌قیمت کشورهای پیرامون استفاده می‌کنند. کشورهای امریکای شمالی، اروپای غربی، ژاپن و استرالیا جزء کشورهای مرکز هستند.

کشورهای جهان بر اساس معیار روابط و مبادلات نابرابر، در گروه‌هایی به شرح زیر تقسیم می‌شوند:

نوع ناحیه اقتصادی	وضعیت اقتصادی	وضعیت صنعتی و فناوری	ویژگی‌ها	مثال
مرکزی	کشورهای توسعه‌یافته صنعتی دارای درآمد و ثروت زیاد	داشتن: صنایع نوین - خدمات پیشرفته - فناوری بالا - نیروی متخصص و ماهر - زیرساخت‌های مناسب برای توسعه	• جذب بخش عمده‌ای از سود و ثروت جهان به سوی خود • صدور سرمایه (سرمایه‌گذاری) به سایر نواحی جهان • داشتن سطح بالای زندگی و رفاه اجتماعی • خرید مواد خام ارزان‌قیمت از کشورهای پیرامون و فروش کالاهای صنعتی گران به آن‌ها	کشورهای امریکای شمالی، استرالیا، اروپای غربی و ژاپن
نیمه‌پیرامونی	بین مرکز و پیرامون	دارای تغییر و تحولات صنعتی و فناورانه در ساختارهای اقتصادی و اجتماعی	• از نظر اقتصادی، قوی‌تر از کشورهای پیرامون و ضعیف‌تر از کشورهای مرکز • داشتن نقش واسطه بین مرکز و پیرامون	چین، سنگاپور و کره جنوبی
پیرامونی	وابسته به کشورهای مرکز	در سطح بسیار پایین‌تر	• تولیدکننده و صادرکننده مواد اولیه و خام • واردکننده کالاهای صنعتی از کشورهای مرکز • بازار فروش کالاهای کشورهای پیشرفته صنعتی • کمبود نیروی کار ماهر و متخصص • فقدان زیرساخت‌ها و تجهیزات لازم برای توسعه صنعتی	آسیا (افغانستان و بنگلادش) آفریقا (مراکش و نامیبیا) آمریکای لاتین (پرو و نیکاراگوئه)

گروه آموزشی ماز

۱۱۰- کدام عبارت، در خصوص «مناطق آزاد تجاری» درست است؟

- تولیدکنندگان و بازرگانان بدون معافیت‌های مالیاتی، به صادرات، واردات و انبارداری کالاها می‌پردازند.
- در این مناطق قوانین و مقررات اقتصادی ویژه و متفاوتی با دیگر کشورهای همسایه، تصویب و اجرا می‌شود.
- بر مبنای تصمیم‌گیری برنامه ریزان، همه این مناطق در مجاورت بنادر مهم ایجاد شده است تا صادرات رونق یابد.
- این مناطق، در اصل برای اینکه تأثیرات منفی تجارت خارجی بر اقتصاد کشورشان کاهش یابد، تأسیس شده است.

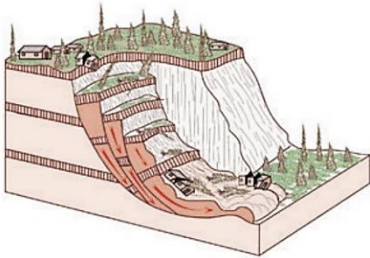
(۱۱۰۸ - متوسط - صفحه‌های ۱۰۸ و ۱۰۹)

پاسخ: گزینه ۴

پاسخ تشریحی:

یکی از کارهایی که کشورها برای کاهش اثرات منفی تجاری خارجی بر صنایع و اقتصاد خود انجام می‌دهند، ایجاد مناطق آزاد تجاری است. مناطق آزاد تجاری مناطقی هستند که در اصل برای توسعه صادرات یک کشور و رونق اقتصادی آن ایجاد می‌شوند. در این مناطق، تولیدکنندگان و بازرگانان می‌توانند بدون پرداخت حقوق و عوارض گمرکی یا معافیت‌های مالیاتی، به صادرات، واردات و انبارداری کالاها بپردازند. به‌طور کلی در این مناطق، مقررات و قوانین اقتصادی ویژه و متفاوت با دیگر نواحی سرزمین یک کشور وجود دارد. با وجود این مزایای اقتصادی، برخی صاحب‌نظران معتقدند که همه مناطق آزاد در رسیدن به اهداف خود موفق نبوده‌اند؛ زیرا در برخی کشورها، مناطق آزاد به پایگاه واردات تبدیل شده‌اند و نتوانسته‌اند به توسعه اقتصادی کمک کنند. مناطق آزاد تجاری اغلب در مجاورت بنادر مهم ایجاد می‌شوند. اما همه مناطق آزاد تجاری جهان در بنادر تأسیس نشده‌اند.

مناطق آزاد تجاری	مناطق که در اصل برای توسعه صادرات یک کشور و رونق اقتصادی آن ایجاد می‌شوند.
	تولیدکنندگان و بازرگانان در این مناطق، بدون پرداخت حقوق و عوارض گمرکی یا معافیت‌های مالیاتی به صادرات و واردات و انبارداری کالاها می‌پردازند.
	در این مناطق، مقررات و قوانین اقتصادی ویژه و متفاوت با دیگر نواحی سرزمین وجود دارد.
	این مناطق اغلب در مجاورت بنادر مهم ایجاد می‌شوند.
	مثال: منطقه قشم، منطقه کیش و منطقه آزاد تجاری - صنعتی انزلی
	نکته: برخی بر این باورند که همه مناطق آزاد تجاری در رسیدن به هدف خود موفق نبوده‌اند ^{زیرا} در بعضی کشورها، این مناطق، پایگاهی برای واردات شده‌اند و نتوانسته‌اند موجب توسعه اقتصادی کشور شوند.

۱۱۱- کدام عبارت با عوامل ایجادکننده پدیدهٔ مقابل مطابقت دارد؟

- ۱) فعالیت‌های انسانی سبب تشکیل دوغاب گلی با روانه‌های سیال می‌شود که این پدیده را به وجود می‌آورد.
- ۲) فراوان‌ترین نوع این پدیده ناشی از وقوع زلزله‌های شدید و ازهم‌گسیختگی سطح پایدار دامنه‌ها می‌باشد.
- ۳) عناصر آب‌وهوایی مانند بارش سنگین، شدید و سریع نقش مهمی را در شکل‌گیری این پدیده ایفا می‌کنند.
- ۴) ذوب شدن تدریجی برف به دلیل اشباع مواد رسوبی در سطح دامنه‌ها از عوامل ایجاد این پدیده می‌باشد.

(۱۲۰۵ - دشوار - صفحه‌های ۹۴ و ۹۵)

پاسخ: گزینه ۴

پاسخ تشریحی:

شکل سؤال بیانگر زمین‌لغزش که یکی از حرکات دامنه‌ای است، می‌باشد.

پروسی موارده:

- ۱ خروج و انباشته شدن خاکسترهای آتشفشانی با ضخامت زیاد بر سطح دامنه‌ها و سپس وقوع بارش، موجب اشباع آن‌ها می‌شود. دوغاب گلی حاصل به‌صورت روانه‌های بسیار سیال در می‌آید که خطرآفرین است. پس تشکیل دوغاب گلی مربوط به فوران آتشفشان‌ها می‌باشد نه فعالیت‌های انسانی!
- ۲ زیربری رودخانه‌ها در دره‌های پرشیب کوهستانی، تکیه‌گاه دامنه‌ها را از بین می‌برد و سبب ایجاد لغزش در آن می‌شوند. این نوع لغزش از فراوان‌ترین نوع لغزش‌های دامنه‌ای به حساب می‌آید. پس قطعاً وقوع زمین‌لرزه فراوان‌ترین نوع زمین‌لغزش به حساب نمی‌آید.
- ۳ در رابطه با بارش‌های سنگین دقت داشته باشید که بارش‌هایی که شدت آن‌ها کمتر اما مدت آن‌ها بیشتر است سبب ایجاد زمین‌لغزش می‌شوند. بارش‌های شدید و سریع در وقوع سیل نقش دارند.
- ۴ ذوب تدریجی برف امکان نفوذ بیشتری را فراهم می‌کند و موجب اشباع مواد رسوبی سطح دامنه‌ها و از بین رفتن مقاومت آن‌ها و سرانجام حرکتشان می‌شود.

بارش سنگین: بارش‌هایی با شدت کمتر و مدت بیشتر، باعث زمین‌لغزش می‌شوند؛ چون بارش‌های شدید به‌سرعت جاری می‌شوند و کمتر نفوذ پیدا می‌کنند و باعث زمین‌لغزش نمی‌شوند.

ذوب برف: ذوب تدریجی برف امکان نفوذ بیشتری فراهم می‌کند و باعث اشباع مواد رسوبی، از بین رفتن مقاومت آن‌ها و حرکتشان می‌شود.

زمین‌لرزه: لرزش‌های ناشی از یک زلزله شدید باعث گسیختگی مواد منفصل از سطح پایدار زیربنای دامنه می‌شود؛ مانند زمین‌لغزش‌های بعد از زلزله رودبار و منجیل در سال ۱۳۶۹.

فوران‌های آتشفشانی: وقوع بارش بعد از خروج و انباشته شدن خاکسترهای آتشفشانی با ضخامت زیاد بر سطح دامنه‌ها باعث اشباع آن‌ها می‌شود. دوغاب گلی حاصل به‌صورت روانه‌های بسیار سیال در می‌آید که بسیار خطرآفرین‌اند.

فعالیت‌های انسانی روی دامنه‌ها: ساخت‌وساز روی دامنه‌ها، کشاورزی، خاک‌برداری و زیربری دامنه‌های پرشیب برای ساخت جاده (این مورد باعث می‌شود دامنه تکیه‌گاهش را از دست بدهد و زمین‌لغزش اتفاق بیفتد).

زیربری رودخانه‌ها (فراوان‌ترین نوع زمین‌لغزش): در دره‌های پرشیب کوهستانی، رودها با حفر و فرسایش کنار آبراهه‌ها، تکیه‌گاه دامنه را از بین برده و باعث لغزش در آن می‌شوند.

مهم‌ترین عوامل ایجاد زمین‌لغزش‌ها

گروه آموزشی ماز

۱۱۲- گزینه مناسب برای تکمیل عبارت زیر کدام است؟

«در خشک‌سالی میزان»

- ۱) آب‌وهوایی - بارش در سال جاری کمتر از میزان بارش در سال گذشته است.
- ۲) آب‌وهوایی - ریزش‌های جوی کمتر از نیاز موجودات زندهٔ منطقه است.
- ۳) زراعتی - بارش در منطقه کمتر از نیاز نوع خاصی از کشت در منطقه است.
- ۴) زراعتی - ریزش‌های جوی کمتر از میانگین بارش سالیانه در منطقه است.

(۱۲۰۵ - متوسط - صفحه‌های ۹۷ و ۹۸)

پاسخ: گزینه ۳

پاسخ تشریحی:

در خشک‌سالی زراعتی، میزان ریزش‌های جوی کمتر از میانگین بارش منطقه نیست (رد گزینه ۴) اما با توجه به اینکه نیاز آبی گیاهان متفاوت است، ممکن است بارش‌ها نیاز یک نوع زراعت یا کشت را برطرف نکنند و منطقه دچار خشک‌سالی زراعتی شود (تأیید درستی گزینه ۳).

در خشک‌سالی آب‌وهوایی، میزان بارش در یک منطقه از حد میانگین بارندگی سالانه آن منطقه که بر اساس یک دوره ۳۰ ساله به دست می‌آید کمتر است. بنابراین، اگر میزان بارش در یک منطقه از میزان بارش سال گذشته آن منطقه کمتر باشد، لزوماً خشک‌سالی رخ نداده است، بلکه می‌بایست با میانگین ۳۰ ساله بارش در آن منطقه مقایسه شود (رد گزینه‌های ۱ و ۲).

ویژگی	انواع خشک‌سالی
میزان بارش در یک منطقه از حد میانگین بارندگی سالانه آن منطقه که بر اساس یک دوره ۳۰ ساله به دست می‌آید کمتر است	خشک‌سالی آب‌وهوایی
میزان ریزش‌های جوی کمتر از میانگین بارش در منطقه نیست اما بارش‌ها نیاز یک نوع زراعت یا کشت را برطرف نمی‌کنند	خشک‌سالی زراعتی

گروه آموزشی ماز

۱۱۳- کدام گزینه، اهمیت استفاده از حمل‌ونقل ریلی درون‌شهری مانند تراموا را در شهرهای پرجمعیت نشان می‌دهد؟

- ۱) در جلوگیری از تخریب پوشش گیاهی و کاهش تنوع زیستی در زمینه راهسازی، تأثیرگذار است.
- ۲) بازدهی آن در جابه‌جایی مسافران بیشتر، هزینه‌های سرمایه‌گذاری آن را جبران می‌کند.
- ۳) در افزایش انتشار گازهای گلخانه‌ای، آلاینده‌ها و تغییرات آب‌وهوایی تأثیر دارد.
- ۴) در افزایش ترافیک درون‌شهری و کمبود پارکینگ‌ها، نقش مؤثری دارد.

پاسخ: گزینه ۲ (۱۲۰۴ - متوسط - صفحه‌های ۶۷ و ۶۸)

پاسخ تشریحی:

حمل‌ونقل ریلی درون‌شهری همانند سایر حمل‌ونقل‌های ریلی، در زمینه راهسازی و خرید واگن و ... نیازمند سرمایه‌گذاری اساسی است. اما بازدهی آن، در جابه‌جایی مسافران بیشتر، در مقایسه با اتوبوسرانی شهری و ...، هزینه‌های سرمایه‌گذاری آن را جبران می‌کند (تأیید گزینه ۲). اما موضوع راهسازی ممکن است منجر به تخریب پوشش گیاهی و کاهش تنوع زیستی شود (رد گزینه ۱). به‌طور کلی اهمیت استفاده از حمل‌ونقل ریلی درون‌شهری مزایایی از جمله کاهش ترافیک (رد گزینه ۴)، و کاهش آلودگی هوا را در مقایسه با سایر حمل‌ونقل درون‌شهری به‌ویژه جاده‌ای دارد. (رد گزینه ۴).

گروه آموزشی ماز

۱۱۴- با توجه به مطالب کتاب درسی، دلیل مناسب برای عبارت زیر کدام است؟

«برخی از مخاطرات طبیعی در کشور ما بیشتر از دیگر حوادث رخ می‌دهند.»

- ۱) آب‌وهوا - حرکت صفحات
- ۲) حرکت صفحات - نوع ناهمواری‌ها
- ۳) نوع ناهمواری‌ها - موقعیت جغرافیایی
- ۴) موقعیت جغرافیایی - آب‌وهوا

پاسخ: گزینه ۳ (۱۲۰۵ - ساده - صفحه ۸۲)

پاسخ تشریحی:

طبق متن کتاب درسی، با توجه به موقعیت جغرافیایی و نوع ناهمواری‌ها، برخی از مخاطرات طبیعی مانند زمین‌لرزه، زمین‌لغزش، سیل و خشک‌سالی در کشور ما بیش از دیگر حوادث رخ می‌دهند. در نتیجه پاسخ این سؤال، گزینه ۳ (نوع ناهمواری‌ها و موقعیت جغرافیایی) است.

گروه آموزشی ماز

۱۱۵- در ارتباط با دشت سیلابی، کدام موارد زیر صحیح بیان شده‌اند؟

- الف: سطح دشت سیلابی از رسوبات مختلف شامل رس، شن و قلوه‌سنگ پوشیده است.
- ب: در اغلب ایام سال خشک بوده ولی در زمان وقوع سیلاب‌های فصلی زیر آب می‌روند.
- ج: زمین‌های پست‌تر از بستر اصلی رود هستند که در زمان طغیان رود از آب پوشیده می‌شوند.
- د: حاصلخیز بودن رسوبات دشت سیلابی، دلیل کشت محصول در دوره‌های پر باران است.

- ۱) «الف» و «ب» ۲) «ب» و «ج» ۳) «الف» و «د» ۴) «ج» و «د»

پاسخ: گزینه ۱ (۱۲۰۵ - دشوار - صفحه ۸۹)

پاسخ تشریحی:

دشت سیلابی یا بستر سیلابی در واقع زمین‌های پست و هموار مجاور رود است که در زمان طغیان رود از آب پوشیده می‌شود (دشت سیلابی پست‌تر از بستر اصلی رود نیست، زیرا در صورت پست‌تر بودن، آب در حالت غیرسیلابی نیز به سمت دشت سیلابی جریان پیدا می‌کرد) (نادرست بودن مورد ج). دشت سیلابی رود در اغلب ایام سال خشک است ولی در زمان وقوع سیلاب‌های فصلی، جریان آب آن را فرا می‌گیرد (درست بودن مورد ب). به همین سبب، سطح دشت سیلابی از رسوبات آبرفتی شامل رس، شن و قلوه‌سنگ پوشیده می‌شود (درست بودن مورد الف). در برخی از مناطق ایران در دوره خشک و بدون بارش سال، در سطح بستر سیلابی اقدام به کشت محصولات کشاورزی می‌کنند. بنابراین، در دوره‌های پر باران در این مناطق کشت محصول انجام نمی‌شود.

زمین‌های پست و هموار مجاور رود است که در زمان طغیان رود از آب پوشیده می‌شود.	خصوصیات دشت سیلابی
در اغلب ایام سال خشک است ولی در زمان وقوع سیلاب‌های فصلی، جریان آب آن را فرا می‌گیرد.	
سطح دشت سیلابی از رسوبات آبرفتی مانند رس، شن و قلوه‌سنگ پوشیده شده است.	
در برخی از مناطق ایران در دوره خشک و بدون بارش سال، در سطح بستر سیلابی اقدام به کشت محصولات کشاورزی می‌کنند.	

گروه آموزشی ماز

۱۱۶- کدام عبارت با دیدگاه سوفسطائیان سازگار است؟

- ۱) ما چیزی جز احساس در اختیار نداریم و به جز حس، سایر قوای شناختی، معتبر نیستند.
- ۲) وجود حقیقت را می‌توان به نحوی پذیرفت، اما رسیدن به حقیقت، به معنای دستیابی به آنچه هست، نیست.
- ۳) حقیقت ثابتی وجود ندارد، بلکه حقیقت برای هر شخص همان واقعیتی است که او در همان نوبت، احساس می‌کند.
- ۴) احساس هر شخص مربوط به خودش در همان نوبت است و لذا امری یکسان نیست و نسبت به هرکسی متفاوت است.

پاسخ: گزینه ۲ (فلسفه ۱ درس ۸ - دشوار)

سوفسطائیان اصل امکان شناخت واقعیت را زیر سؤال برده و مدعی بودند که نه از راه حس و نه از راه عقل، نمی‌توان به حقیقت رسید و اگر چیزی را حس می‌کنیم بدان معنا نیست که حس ما از یک واقعیت بیرونی خبر دهد. به عبارت دیگر، ما چیزی جز احساس در اختیار نداریم. به همین جهت پروتاگوراس که از سوفسطائیان بود، می‌گفت حقیقت همان چیزی است که حواس هرکس به آن گواهی می‌دهد خواه حواس افراد یکسان گزارش دهد یا متفاوت. بنابراین حقیقت امری یکسان نیست و نسبت به هرکسی می‌تواند متفاوت باشد. پروتاگوراس اعتقاد داشت که اشیا، هر طوری که در هر نوبت به نظر من می‌آیند، در آن نوبت همان‌طور هستند و هر طور که به نظر تو می‌آیند، برای تو نیز همان‌طور هستند.

پاسخ تشریحی:

حقیقت، به معنای آنچه هرکس در هر نوبت احساس می‌کند، قابل قبول است، اما به معنای رسیدن به واقعیت خارجی و به معنای واقع‌نمایی آن احساس نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ حس نیز معتبر نیست.

۲ حقیقت، واقعیت نیست.

۳ نسبت به هرکسی می‌تواند متفاوت باشد؛ نه اینکه لزوماً متفاوت است.

گروه آموزشی ماز

۱۱۷- در کدام فرض، ممکن است که پارمنیدس وجود حرکت را بپذیرد؟

- ۱) اگر حس، سکون را درک کند.
- ۲) اگر حرکت به وسیله شهود ادراک شود.
- ۳) اگر عقل، حرکت را درک کند.
- ۴) وی هرگز حرکت را واقعی نخواهد دانست.

پاسخ: گزینه ۳ (فلسفه ۱ درس ۸ - متوسط)

متفکری به نام «پارمنیدس» که قبلاً نیز از او یاد کردیم، معتقد بود که شناخت حسی به دلیل خطاهایی که گاه در حواس رخ می‌دهد، اعتبار ندارد و نمی‌توان بدان تکیه کرد. به همین جهت پارمنیدس معتقد بود که حرکت وجود ندارد و همه اشیا در ثبات و پایداری هستند.

پاسخ تشریحی:

وی عقل را معتبر می‌دانست و ثبات و پایداری را نیز به علت حکم عقل، می‌پذیرفت. لذا اگر عقل، به جای ثبات، به حرکت حکم کند، خواهد پذیرفت. به باور پارمنیدس تنها با تفکر عقلی است که حقیقت را می‌توان پذیرفت و به لایه حقیقی هستی رسید.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ او حس را بی‌اعتبار می‌دانست؛ اما نه به این معنا که هرچه حس درک کند، خلافتش درست است.

۲ وی به شهود به‌عنوان یک منبع معتبر معرفتی باور نداشت.

۳ در صورت تأیید عقل حرکت را به عنوان یک امر واقعی می‌پذیرد.

گروه آموزشی ماز

۱۱۸- کدام عبارت در مورد معرفت‌شناسی فلاسفه یونان، دقیق‌تر است؟

- ۱) اهمیت بیشتر عقل در نگاه افلاطون، منحصر به این دلیل بود که شناخت عقلی، از شناخت حسی مطمئن‌تر است.
- ۲) می‌توان تعداد ابزارهای شناخت در نظر سقراط را با تعداد این ابزارها در نظر فلاسفه مسلمان یکسان دانست.
- ۳) متفکران پیش از سقراط از اولین دانشمندانی بودند که مسئله شناخت را جداگانه مورد بحث و بررسی قرار دادند.
- ۴) شهود عالم مثل توسط افلاطون باعث شد که وی برخلاف بسیاری از فلاسفه یونان، ابزارهای شناخت را منحصر به حس و عقل نداند.

پاسخ: گزینه ۲ (فلسفه ۱ درس ۸ - دشوار)

افلاطون که به عقل اهمیت می‌داد، عقیده داشت که شناخت عقلی بسیار مطمئن‌تر از شناخت حسی است و امری را که عقل درک می‌کند، ارزش برتری دارد. او باور داشت که عقل می‌تواند جهانی برتر از جهان طبیعت را بشناسد و برای آن استدلال ارائه نماید. وی نام این جهان برتر از عالم مُثُل نامید. از نظر او عالم طبیعت سایه عالم مُثُل است؛ افلاطون شهود قلبی را هم باور داشت و معتقد بود که سقراط آن عالم برتر را از راه شهودمشاهده کرده است.

دانشمندان و متفکرین پیش از سقراط، از اولین کسانی بودند که درباره شناخت انسان و ارزش و اعتبار آن نظر داده‌اند. هرچند در این دوره «معرفت‌شناسی» به صورت مستقل مطرح نبود، اما «مسئله شناخت» و میزان انطباق آن با واقعیت مورد توجه دانشمندان پیش از سقراط قرار گرفته بود.

پاسخ تشریحی:

ابزارهای شناخت در دیدگاه سقراط، حس و عقل و قلب است. فلاسفه مسلمان وحی را نیز قبول دارند که چون طبق کتاب درسی، وحی، بالاترین درجه شهود قلبی است، تعداد ابزارها را می‌توان در هر دو دیدگاه، سه ابزار دانست.

پرسش ساینرگزینه‌ها:

۱. این، فقط یکی از دلایل بود. دلیل دیگر، این بود که عقل می‌تواند جهانی برتر از طبیعت را بشناسد و برای آن استدلال ارائه کند.
۲. بحث درباره شناخت نزد این فلاسفه به طور مستقل و جداگانه نبود.
۳. افلاطون مدعی است که سقراط، عالم مثل را شهود کرده است؛ نه خودش.

گروه آموزشی ماز

۱۱۹- کدام گزینه در مورد جایگاه شهود عرفانی در فلسفه مسلمانان نادرست است؟

- ۱) شیخ اشراق از شهود بهره برد، اما از آنجا که اساس فلسفه بر عقل و استدلال است، وی شهودهای خویش را پایه بنای فلسفی‌اش قرار نداد.
- ۲) ابن‌سینا و فارابی، به شناخت شهودی بی‌اعتنا نبودند، اما آن را در تبیین فلسفی خویش به کار نگرفتند و از ارتباط آن با فلسفه سخنی نگفتند.
- ۳) از نظر علامه طباطبایی، اگرچه ملاصدرا پایه بحث‌های فلسفی خود را بر پیوند عقل و شهود و شرع گذاشت، اما مبتکر این راه نبود.
- ۴) از نظر ملاصدرا، بهره‌گیری از شهود و اشراق در یک نظام معرفتی، با هویت فلسفی آن نظام، ناسازگاری ندارد.

پاسخ: گزینه ۱ (فلسفه ۱ درس ۸ - متوسط)

علامه سید محمدحسین طباطبایی فیلسوف بزرگ معاصر می‌گوید:

«صدرالمتألهین پایه بحث‌های علمی و فلسفی خود را روی پیوند میان عقل و کشف (شهود) و شرع (وحی و سنت) گذاشت و در راه کشف حقایق الهیات از مقدمات برهانی و مطالب کشفی (شهودی) و مواد قطعی دینی (آنچه از قرآن و حدیث به دست می‌آید) استفاده نمود. اگرچه ریشه این نظر در کلمات معلم ثانی (ابونصر فارابی)، ابن‌سینا، شیخ اشراق و خواجه نصیر توسی نیز به چشم می‌خورد، ولی این صدرالمتألهین است که توفیق کامل انجام این مقصد را پیدا کرد. ملاصدرا توانست یک دستگاه منسجم فلسفی بنا کند که در عین حال که کاملاً هویت فلسفی دارد و بر استدلال و منطق استوار است، از شهود و اشراق نیز بهره‌مند است.»

پاسخ تشریحی:

سهوردی بر معرفت شهودی تأکید بسیاری کرد و کوشید، آنچه را که از طریق اشراق و به صورت الهامات شهودی به دست آورده بود، تبیین استدلالی کند و در نهایت نظام فلسفی خود را بر پایه آن شهودها بنا نماید.

پرسش ساینرگزینه‌ها:

۲. فارابی و ابن‌سینا نیم‌نگاهی به شناخت شهودی داشتند اما آن را در تبیین فلسفی خود وارد نمی‌کردند. ابن‌سینا در یکی از کتاب‌های خود که به تبیین عرفان می‌پردازد، به‌طور دقیق معرفت شهودی را توضیح می‌دهد اما از ارتباط آن با فلسفه و استدلال‌های فلسفی سخنی نمی‌گوید.
۳. علامه معتقد بود ریشه این روش در کلمات افراد دیگر مانند فارابی و ابن‌سینا نیز بوده است و ملاصدرا آن را تکمیل کرده است.
۴. ملاصدرا در نظام فلسفی‌اش از شهود بهره گرفت، اما این بهره‌گیری به معنای اتکای صرف به شهود نبود، بلکه نظامش بر منطق و استدلال استوار بود.

گروه آموزشی ماز

۱۲۰- کدام گزینه در مورد مباحث معرفت‌شناسی در دوره جدید اروپا درست است؟

- ۱) دکارت، به علوم تجربی توجه داشت، اما معرفت تجربی محض را نمی‌پذیرفت و همین مسئله او را از تجربه‌گرایان جدا می‌کرد.
- ۲) در نزاعی که میان متفکران این دوره آغاز شد، سؤال اصلی این بود که در کسب معرفت، حس و تجربه اعتبار دارد یا عقل.
- ۳) کانت بر اساس نظریه خاصی که بیان کرد، معتقد بود مفهوم علیت، از تجربه گرفته نشده و معرفتی عقلی است.
- ۴) از نظر بیکن رویکرد نادرست معرفت‌شناسی فلسفی، نقشی اساسی در عقب‌ماندگی علوم تجربی داشته است.

پاسخ: گزینه ۴ (فلسفه ۱ درس ۸ - دشوار)

دکارت مخالف با تجربه و علم تجربی نبود و خود او نقش مؤثری در پیشرفت علم در اروپا داشت، به‌خصوص که او یک ریاضی‌دان بزرگ هم شمرده می‌شد. آنچه وی را از تجربه‌گرایان جدا کرد، قبول گزاره‌ها و قواعد عقلانی بود که از طریق تجربه قابل دستیابی نبودند و فقط متکی بر استدلال عقلی بودند. دوره جدید فلسفه در اروپا از قرن شانزدهم با پیشگامی فرانسویس بیکن و دکارت آغاز و به معرفت‌شناختی توجه ویژه‌ای شد و از این دوره به بعد، مسئله معرفت‌شناسی در کانون مباحثات فلسفی اروپا قرار گرفت. در این بحث و جدال فلسفی، نزاع بر سر این بود که در کسب معرفت، آیا حس و تجربه ارزش و اعتبار بیشتری دارد و بهتر ما را به حقایق می‌رساند یا استدلال عقلی؟ کانت با طرح دیدگاهی جدید کوشش کرد هم اعتبار عقل و هم تجربه را اثبات کند و نشان دهد که معرفت، حاصل همکاری عقل و حس است. از نظر کانت قوه ادراکی انسان تصوراتی مثل زمان و مکان و مفاهیمی مانند علیت را نزد خود دارد و آن‌ها را از راه حس و تجربه به دست نمی‌آورد.

بیکن از نخستین فیلسوفانی بود که بر اهمیت حس و تجربه اصرار می‌ورزید و به اصالت تجربه معتقد بود. به نظر بیکن فیلسوفان گذشته با دنباله‌روی از ارسطو، بیشتر بر استدلال عقلی تکیه کرده بودند و همین امر سبب شده بود که علوم تجربی در خرافات و تعصب‌های بیجا محصور بماند و پیشرفت نکند.

پاسخ تشریحی:

از نظر وی دنباله‌روی از ارسطو در تکیه بیشتر بر استدلال عقلی (که یک بحث معرفت‌شناختی است) باعث عقب‌ماندگی علوم تجربی شده بود.

پررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ دکارت معرفت تجربی را قبول داشت، اما به گزاره‌ها و قواعد عقلی محض نیز باور داشت و همین، او را از تجربه‌گرایان جدا می‌کند.
- ۲ نزاع بر سر این بود که کدام یکی اعتبار و ارزش بیشتری دارند، نه اینکه کدام معتبر و کدام بی‌اعتبار است.
- ۳ کانت معرفت را حاصل همکاری حس و عقل می‌دانست، وی کوشید هم اعتبار عقل و هم تجربه را اثبات کند هرچند قوه ادراکی انسان مفاهیمی مانند علیت را نزد خود دارد و متکی حس و تجربه نیست، اما کانت علیت، زمان، مکان و... را معرفت و شناخت نمی‌داند، بلکه قالب‌های قوای شناختی انسان می‌داند (مانند عینک رنگی روی چشم).

گروه آموزشی ماز

۱۲۱- کدام گزاره می‌تواند توسط یک اثبات گرا مطرح شود؟

- ۱) اینکه «اختیار وجود دارد» گزاره‌ای درست است چون سودمند است.
- ۲) دیدگاه افراد مختلف در مورد خداوند، در شرایط مختلف، متفاوت است.
- ۳) درستی و نادرستی نظر هر فرد در مورد نفس مجرد، تابع استدلالی است که آن را اثبات می‌کند.
- ۴) اگر بخواهیم چیزی را اثبات کنیم، باید آن را بشناسیم؛ پس نمی‌توان وجود اختیار را به وسیله استدلال اثبات کرد.

پاسخ: گزینه ۴ (فلسفه ۱ درس ۸ - متوسط)

در میان تجربه‌گرایان دیدگاه‌های جدیدی بروز کرد که یکی از مهم‌ترین آن‌ها «پوزیتیویسم» یا «اثبات‌گرایی» بود. پوزیتیویست‌ها علاوه بر اینکه تنها راه رسیدن به شناخت و معرفت را تجربه می‌دانستند، معتقد بودند که اصولاً آن دسته از مفاهیم و گزاره‌ها که تجربه‌پذیر نیستند و از طریق تجربه نمی‌توانند مورد بررسی و ارزیابی قرار بگیرند، بی‌معنا هستند. بنابراین دیدگاه، مفاهیمی مانند خدا، اختیار، نفس و روح که تجربه دربارهٔ نفی یا اثبات آن‌ها نمی‌تواند نظر دهد، معنای روشنی ندارند. لذا اصولاً قابل بررسی علمی نیستند.

پاسخ تشریحی:

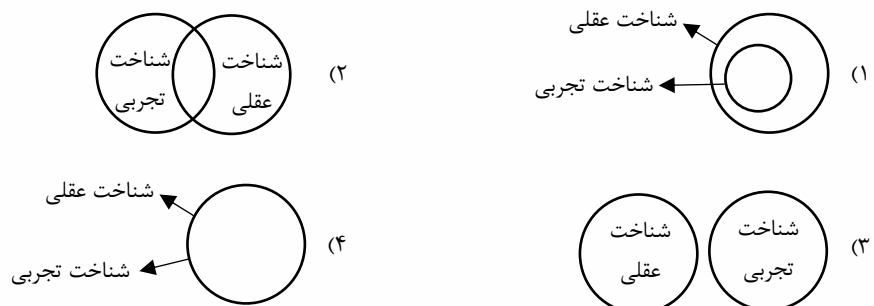
اختیار و مفاهیمی از این دست را بی‌معنا می‌دانند و طبعاً وقتی چیزی را بی‌معنا بدانیم، بیان استدلال برای آن، منتفی است.

پررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ ملاک سودمندی، مبنای پراگماتیسم (مصلحت عملی) است.
- ۲ چون امور غیرتجربی مانند خدا را فاقد معنای درست می‌دانند، چنین تفاوتی در اعتقاد نسبت به خدا مطرح نمی‌شود.
- ۳ نفس مجرد را نیز بی‌معنا می‌دانند و لذا استدلالی بر آن اقامه نمی‌شود.

گروه آموزشی ماز

۱۲۲- کدام گزینه به درستی رابطهٔ میان مصادیق دو مفهوم «شناخت عقلی» و «شناخت تجربی» را نشان می‌دهد؟

پاسخ: گزینه ۳ (فلسفه ۱ درس ۷ - متوسط)

شناختی که عقل با همکاری حس به دست می‌آورد شناخت تجربی نامیده می‌شود در حالی که عقل قادر است بدون استفاده از یافته‌های تجربی و صرفاً با تفکر و چینش استدلال به حقایقی برسد و دانش‌هایی را پایه‌گذاری کند که به آن‌ها «شناخت عقلی» گفته می‌شود. هرچند همهٔ این موارد ناشی از ابزار عقل است.

پاسخ تشریحی:

گستره شناخت تجربی صرفاً اسرار و رموز طبیعت و قوانین طبیعی است؛ اما گستره عقل هم امور محسوس و طبیعی و هم امور غیرمحسوس و غیرطبیعی می‌باشد. ولی شناخت عقلی، یعنی عقل بدون استفاده از یافته‌های تجربی و صرفاً با تفکر و چینش استدلال به حقایق برسد. بنابراین رابطه میان مصادیق این دو شناخت، از نسبت‌های چهارگانه منطقی، «تباین» است.

گروه آموزشی ماز

۱۲۳- کدام گزینه به درستی نشان‌دهنده تفاوت میان شهود سالکانه و شهود وحیانی است؟

- ۱) شهود سالکانه به شهود حقایق و شهود وحیانی به شهود عبارات و کلمات می‌انجامد.
- ۲) شهود وحیانی برخلاف شهود سالکانه، ناشی از مشاهدات قلبی نیست.
- ۳) شهود وحیانی برخلاف شهود سالکانه، در انتقال خود کمی و فزونی ندارد.
- ۴) شهود سالکانه برخلاف شهود وحیانی که از طریق ملک وحی انجام می‌گیرد، بی‌واسطه است.

پاسخ: گزینه ۳ (فلسفه ۱ درس ۷ - متوسط)

شهود قلبی یکی از ابزارهای معرفت انسان است که می‌تواند بی‌واسطه به حقایق برسد و معرفت کسب کند. یکی از شهودهای قلبی، وحی الهی است که ویژه پیامبران است و خداوند از طریق وحی و به واسطه پیامبران معارفی را در اختیار بشر قرار می‌دهد.

پاسخ تشریحی:

در شهود وحیانی، خداوند کلمات و عبارات خود را بر قلب پیامبر نازل می‌کند و پیامبر آن کلمات و عبارات را دریافت می‌کند و هیچ‌گونه دخل و تصرفی از طرف پیامبر در آن صورت نمی‌گیرد. اما سالک برای انتقال شهودش به دیگران، ناگزیر از دخل و تصرف در آن است.

پرسش‌های ساینرگرنده‌ها:

- ۱) شهود وحیانی همیشه شهود کلمات نیست، بلکه گاهی معانی و حقایق شهود می‌شوند.
- ۲) همه انواع شهود، مشاهدات قلبی هستند.
- ۳) ملک وحی واسطه شهود نیست و این حقایق، بدون واسطه درک می‌شوند.

گروه آموزشی ماز

۱۲۴- کدام یک از ویژگی‌های معرفت و شناختی است که بدون واسطه به دست می‌آید؟

- ۱) به سیر و سلوک و تهذیب نفس نیاز دارد.
- ۲) به صورت دفعی و بدون نیاز به مقدمات صورت می‌گیرد.
- ۳) بالاترین و عالی‌ترین نوع شهود قلبی است.
- ۴) بدون نیاز به ابزارهای دیگر و فقط به وسیله دیدن بصری حاصل می‌شود.

پاسخ: گزینه ۱ (فلسفه ۱ درس ۷ - ساده)

قلب یا دل یکی از ابزارهای معرفت است که می‌تواند بی‌واسطه به حقایق برسد و معرفت کسب کند. معرفتی که از این طریق به دست می‌آید معرفت شهودی نامیده می‌شود.

پاسخ تشریحی:

معرفت شهودی یا قلبی، بی‌واسطه است و برای دستیابی به آن باید از سیر و سلوک و تهذیب نفس بهره جست.

پرسش‌های ساینرگرنده‌ها:

- ۲) معرفت شهودی به صورت تدریجی حاصل می‌شود.
- ۳) بالاترین و برترین نوع شهود قلبی، وحی است که اختصاص به پیامبران دارد.
- ۴) معرفت بی‌واسطه و شهودی، به وسیله حواس ظاهری مانند دیدن با چشم حاصل نمی‌شود، بلکه مشاهدات آن شهود قلبی است.

گروه آموزشی ماز

۱۲۵- در کدام گزینه به شرط لازم برای دستیابی به شناخت تجربی اشاره شده است؟

- ۱) آزمایش قواعد و قوانین مبتنی بر عقل
- ۲) ارزیابی و تحلیل دستاوردهای حسی به وسیله عقل
- ۳) به کار بردن شناخت عقلی درباره اطلاعات حسی
- ۴) تحلیل و بررسی قوانین عالم طبیعت به وسیله عقل

پاسخ: گزینه ۲ (فلسفه ۱ درس ۷ - متوسط)

عقل به کمک حواس و تحلیل عقلانی یافته‌های حسی می‌تواند به بسیاری از اسرار و رموز طبیعت پی ببرد و قوانین طبیعی را بشناسد. این نوع شناخت را که عقل با همکاری حس به دست می‌آورد «شناخت تجربی» می‌گوییم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ و ۴: دستیابی به شناخت تجربی با همکاری حس و عقل به دست می‌آید و بررسی و آزمایش قوانین تجربی، محصول و نتیجه شناخت تجربی است، نه علت آن.
- ۳: شناخت عقلی بدون استفاده از دستاوردهای حسی و تجربه و صرفاً به وسیله استدلال و قدرت تفکر عقلی به دست می‌آید.

گروه آموزشی ماز

۱۲۶- ریشه اینکه در دوره دوم حاکمیت کلیسا، دین مسیحیت به حاشیه رانده شد چه بود؟

- ۱) توجه بیش از حد فیلسوفان عقل‌گرا به نقش عقل در باورهای دینی.
- ۲) باز کردن پای عقل توسط فیلسوفان در حوزه‌ای که نباید وارد شود.
- ۳) ناسازگاری تبیین عقلی و استدلالی با مبانی اولیه کلیسای کاتولیک.
- ۴) شیطانی دانستن عقل توسط برخی بزرگان کلیسا.

پاسخ: گزینه ۳ (فلسفه ۲ درس ۷ - ساده)

در دوره دوم حاکمیت کلیسا، یعنی در قرن‌های دهم تا سیزدهم، فیلسوفان و حکمای مسیحی تحت تأثیر مطالعه کتاب‌های ابن‌سینا و ابن‌رشد و سایر فیلسوفان مسلمان که به زبان‌های اروپایی ترجمه شده بود، به عقل و تبیین عقلانی مسائل دینی روی آوردند.

از آنجا که توجه به عقل و عقلانیت با مبانی اولیه کلیسای کاتولیک سازگاری نداشت، توجه و روی‌آوری به عقل، به تدریج به گسترش عقل‌گرایی و عقب‌نشینی اندیشه‌های دینی انجامید، تا اینکه در این دوره عقل جای دین را گرفت و دین مسیحیت را به گوشه‌ای از زندگی اروپاییان برد و در حاشیه قرار داد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱ و ۲: مشکل از عقل‌ورزی نبوده، بلکه از مبانی اولیه کلیسا بوده است.
- ۴: مربوط به دوره اول حاکمیت کلیسا است.

گروه آموزشی ماز

۱۲۷- با اینکه روش علم فلسفه و ریاضی، هر دو عقل محض است، اما کنت، فلسفه را بی‌اعتبار و ریاضی را معتبر می‌داند. این تفاوت را از نظر وی، بر چه اساسی می‌توان توضیح داد؟

- ۱) وجود رد و اثبات منطقی در ریاضیات برخلاف فلسفه
- ۲) پرداختن فلسفه به واقعیات برخلاف ریاضیات
- ۳) یقینی بودن ریاضی و غیریقینی بودن فلسفه
- ۴) سودمندی ریاضیات و بی‌فایده بودن فلسفه

پاسخ: گزینه ۲ (فلسفه ۲ درس ۷ - دشوار)

اوگوست کنت، فیلسوف تجربه‌گرای قرن نوزدهم، به‌طور کلی عقل فلسفی و کار عقل در تأسیس فلسفه را کاملاً ذهنی خواند و گفت که نگاه فیلسوفان به جهان و هستی، ناظر بر واقعیت نبوده بلکه ساخته ذهن آنان و حاصل تأملات ذهنی آنان بوده است.

از نظر او، عقل صرفاً آنگاه که با روش تجربی و حسی وارد عمل می‌شود، به واقعیت دست می‌یابد و به «علم» می‌رسد. بنابراین، از نظر کنت عقل فقط از طریق علم تجربی می‌تواند به شناخت واقعیت نائل شود.

این دیدگاه به تدریج در میان فیلسوفان اروپایی گسترش یافت و توانایی عقل محدود به امور تجربی و حسی گردید. اثبات اموری مانند ماوراءالطبیعه و حقیقت روحی و معنوی انسان و جهان ناممکن شمرده شد. بدین ترتیب، امروزه عقل در اروپا، به عقل تجربی تقلیل پیدا کرده و رد و اثبات منطقی و عقلی به حوزه ریاضیات محدود شده است.

پاسخ تشریحی:

از نظر کنت، با بحث صرفاً عقلی نمی‌توان واقعیات جهان خارج را شناخت. فلسفه می‌خواهد از طریق عقل محض، واقعیات جهان خارج را بشناسد و لذا از نظر کنت، نامعتبر است، اما ریاضی، در مورد جهان خارج، مطلبی نمی‌گوید، بلکه در حوزه ذهن است و لذا مشکلی ندارد.

- ۱: در هر دو وجود دارد.
- ۳ و ۴: ارتباطی ندارد.

گروه آموزشی ماز

۱۲۸- کدام گزینه با نظر فلاسفه مسلمان، ناسازگار است؟

- ۱) از عقل اول، مستقیماً عقول مختلف دیگری به وجود می‌آیند.
- ۲) برای تدبیر اسباب سماء، نیازی به ابزار مادی نیست.
- ۳) عقل انسانی هرگز از داشتن توانایی استدلال، فارغ نخواهد شد.
- ۴) زمینه تمام ادراک‌ها و دانش‌های انسان از ناحیه عالم عقول فراهم می‌شود.

پاسخ: گزینه ۱ (فلسفه ۲ درس ۸ - متوسط)

فیلسوفان مسلمان، روشن‌تر و دقیق‌تر از فیلسوفان یونان مرتبه‌ای از موجودات را که حقیقت وجودشان مجرد از ماده است اثبات کرده و نام آن مرتبه را عالم عقول گذاشته‌اند. از نظر فارابی و ابن‌سینا اولین مخلوق خدا عقل اول است که موجودی کاملاً روحانی و غیرمادی است. عقول دیگری نیز به ترتیب از عقل اول به وجود می‌آیند. این عقول مجرد که فوق عالم طبیعت‌اند و فیض خداوند از طریق آن‌ها به عوالم دیگر می‌رسد، عالم عقول را تشکیل می‌دهند. بیت «غیر این عقل تو، حق را عقل‌هاست / که بدان تدبیر اسباب سماست» نیز اشاره به این موجودات دارد. آنان می‌گویند عقلی که در انسان هست و به او توانمندی اندیشیدن می‌دهد نیز پرتوی از همان عالم عقول است که اگر تربیت شود و رشد کند، علاوه بر استدلال کردن، می‌تواند حقایق را آن‌گونه که آن موجودات درک و شهود می‌کنند، بیاید و شهود نماید. یکی از عقول عالم عقل «عقل فعال» نام دارد؛ این عقل، عامل فیض‌رسانی به عقل انسان‌هاست؛ یعنی تمام ادراک‌ها و دانش‌های انسان به مدد این عقل صورت می‌گیرد. به‌واسطه این عقل است که انسان مفاهیم کلی را می‌فهمد و درک می‌کند.

پاسخ تشریحی:

عقول دیگر، به ترتیب از عقل اول به وجود می‌آیند، نه مستقیماً. فیض خداوند از طریق عقول و عقل اول به عوالم دیگر می‌رسد (باواسطه).

بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۲- تدبیر اسباب سماء از نظر فلاسفه توسط موجودات مجرد است که هم در وجود و هم در افعال خود، مجرد از ماده‌اند.
- ۳- می‌تواند علاوه بر استدلال، به شهود نیز برسد، اما همواره استدلال را نیز دارد.
- ۴- تمام ادراک‌ها و دانش‌های انسان به مدد عقل فعال است که از موجودات عالم عقول است.

گروه آموزشی ماز

۱۲۹- بزرگتر بودن کل از جزء و اینکه دو ضد، با یکدیگر جمع نمی‌شوند، به ترتیب در کدام یک از مراحل عقل انسانی ادراک می‌شوند؟
 (۱) بالملکه - بالفعل (۲) بالفعل - بالملکه (۳) بالملکه - بالملکه (۴) بالفعل - بالفعل

پاسخ: گزینه ۳ (فلسفه ۲ درس ۸ - متوسط)

دومین مرحله را عقل بالملکه می‌گویند. در این مرحله، عقل مفاهیم و قضایای بدیهی را درک می‌کند، مثلاً می‌داند که یک چیز نمی‌تواند هم باشد و هم نباشد. در این مرحله است که انسان آمادگی دریافت علم را پیدا می‌کند و می‌تواند دانش‌ها را کسب نماید. سومین مرحله، عقل بالفعل نام دارد. در این مرحله، عقل شکوفا شده و به فعلیت رسیده و با تمرین و تکرار، دانش‌هایی را کسب کرده است.

پاسخ تشریحی:

هر دو مطلب، یعنی «بزرگتر بودن کل از جزء» و «جمع نشدن دو ضد با یکدیگر» از قضایای بدیهی هستند و لذا در مرحله عقل بالملکه ادراک می‌شوند.

گروه آموزشی ماز

۱۳۰- کدام گزینه درباره فارابی صحیح نیست؟

- ۱) فارابی در مابعدالطبیعه بیشتر متأثر از ارسطو و در سیاست متأثر از افلاطون است.
- ۲) فارابی توانست نقاط مشترک افلاطون و ارسطو را در کتاب «اغراض ارسطو فی کتاب مابعدالطبیعه» شرح دهد.
- ۳) فارابی مانند فیلسوف دیگر مشاء یعنی ابن‌سینا به سایر علوم غیر از فلسفه نیز تسلط داشت.
- ۴) فارابی در کنار ابن‌سینا از پایه‌گذاران حکمت مشاء در فلسفه اسلامی هستند.

پاسخ: گزینه ۲ (فلسفه ۲ درس ۹ - ساده)

فارابی در فلسفه، حقوق، نجوم، پزشکی و سیاست شهرت داشت و به درجه استادی رسیده بود؛ هم‌چنین کتب ارزشمندی مانند «الجمع بین رأی الحکیمین» (جمع میان نظرات افلاطون و ارسطو) و «اغراض ارسطو فی کتاب مابعدالطبیعه» از او به یادگار مانده است.

پاسخ تشریحی:

فارابی با میراث فلسفی یونان، به خصوص آرای افلاطون و ارسطو، به‌خوبی آشنا بود و توانست نقاط مشترک اندیشه‌های آن دو را بیابد و در کتابی با عنوان «الجمع بین رأی الحکیمین» ارائه کند.

گروه آموزشی ماز

۱۳۱- کدام عبارت زیر درباره افراد مدینه فاضله براساس دیدگاه فارابی نیست؟

- ۱) اعضای مدینه فاضله دارای مناصبی برابر و به دور از تبعیض هستند.
- ۲) این مدینه نیازمند شخصی است که از سایر اعضا بالاتر بوده و بر آن‌ها فرمان براند.
- ۳) در مدینه فاضله میان اعضا تقدم و تأخر رتبی برقرار است.
- ۴) هر کس با توجه به استعدادهایی که دارد در جایگاه بهینه خود قرار گرفته است.

پاسخ: گزینه ۱ (فلسفه ۲ درس ۹ - متوسط)

از نظر فارابی، مردم مدینه فاضله به اموری مشغول هستند و به فضایی آراسته‌اند که مجموعه مدینه را به سوی سعادت می‌برد و در آن هر عضو متناسب با ویژگی خود وظیفه‌ای بر عهده دارد، پس در این مدینه، عدالت برقرار است نه لزوماً تساوی.

پاسخ تشریحی:

فارابی مدینه فاضله را به بدنی سالم تشبیه می‌کند که هر عضو آن متناسب با ویژگی خود وظیفه‌ای دارد و آن وظیفه را به نحو احسن انجام می‌دهد. (رد گزینه ۴) همان گونه که در اعضای بدن، برخی بر برخی تقدم دارند، برخی از اعضای جامعه نیز بر برخی دیگر مقدم‌اند؛ (رد گزینه ۳) مثلاً همان طور که قلب بر همه اعضای بدن ریاست دارد، در مدینه فاضله هم باید کسی که ویژگی‌های ممتازی دارد، بر مردم ریاست کند. (رد گزینه ۲)

گروه آموزشی ماز

۱۳۲- تمامی گزینه‌ها از اوصاف و ویژگی‌های پادشاه راستین از نظر ابن‌سینا هستند، به جز ...

- ۱) هیچ واقعیتهایی در هیچ جنبه‌ای از او بی‌نیاز نیست.
- ۲) ذات تمام موجودات خواه بی‌واسطه و خواه باواسطه، از اوست.
- ۳) تمامی اشیاء را به سوی خیر و کمال مطلوبشان سوق می‌دهد.
- ۴) چیزی را نمی‌یابیم که بنده و مملوک او نباشد و یا او را به آن چیز احتیاج باشد.

پاسخ: گزینه ۳ (فلسفه ۲ درس ۱۰ - دشوار)

ابن‌سینا علاوه بر مطالعه عالم طبیعت برای کشف ویژگی‌ها و روابط پدیده‌های آن (که به شکل‌گیری علوم طبیعی منجر می‌شود) در رابطه وجودی این عالم با مبدأ کل جهان هستی (پادشاه راستین جهان) نیز تأمل می‌کرد و دیگران را نیز به این امر تشویق می‌کرد.

پاسخ تشریحی:

شیخ‌الرئیس می‌گوید: آیا می‌دانی پادشاه کیست؟ پادشاه راستین آن توانگر و بی‌نیاز مطلق است که هیچ چیز در هیچ چیز از او بی‌نیاز نیست. (رد گزینه ۱) ذات هر چیزی از اوست؛ زیرا ذات هر چیز یا از او پدید آمده یا از چیزی پدید آمده که خود آن چیز را خداوند به وجود آورده است (رد گزینه ۲) پس، همه چیزهای دیگر بنده و مملوک اوست و او به هیچ چیز محتاج نیست. (رد گزینه ۴) دقت کنید که از نظر ابن‌سینا طبیعت هر شیء آن را به سوی کمال مطلوبش سوق می‌دهد.

گروه آموزشی ماز

۱۳۳- کدام گزینه با توجه به اصول طبیعت‌شناسی ابن‌سینا مورد پذیرش نیست؟

- ۱) طبع و ذات غیرمتشابه اجزای طبیعت است که هر کدام از آن‌ها را به سمت غایتی خاص می‌کشاند.
- ۲) جهان طبیعت از لحاظ بالقوه بودن و حرکت به سوی فعلیت خود با نظام احسن الهی فاصله دارد.
- ۳) جهانی که در آن زندگی می‌کنیم، بهترین و کامل‌ترین نظامی است که می‌توانست به این شکل موجود باشد.
- ۴) عنایت حضرت باری تعالی همان علم او در مقام خالقیت نظام طبیعت است.

پاسخ: گزینه ۲ (فلسفه ۲ درس ۱۰ - متوسط)

از نظر ابن‌سینا، خداوند عالم طبیعت را با لطف و عنایت خود پدید آورده و همه اجزای آن چنان ترکیب و تألیف شده‌اند که بهترین نظام ممکن یعنی نظام احسن را تحقق می‌بخشند.

پاسخ تشریحی:

از نظر ابن‌سینا همه اجزای عالم طبیعت چنان ترکیب و تألیف شده‌اند که بهترین نظام ممکن، یعنی نظام احسن را تحقق می‌بخشند. پس عالم طبیعت بهترین و کامل‌ترین نظامی است که می‌توانست در این مرتبه از هستی وجود داشته باشد و بالقوه بودن آن و حرکت تدریجی به سوی فعلیت تضادی با نظام احسن بودن آن ندارد.

گروه آموزشی ماز

۱۳۴- با توجه به هستی‌شناسی ابن‌سینا کدام گزینه درست است؟

- ۱) رسیدن به خشوع و خشیت در برابر خداوند، معلول تعمق در روابط میان پدیده‌ها است.
- ۲) امکان این که خداوند عالم، جهان طبیعتی برتر از این جهان طبیعت بیافریند وجود ندارد.
- ۳) وقایع ویرانگر طبیعی در یک نظم کلی تاثیر منفی دارند ولی به کمال نهایی طبیعت کمک می‌کنند.
- ۴) وجه تسمیه جهان به طبیعت همان طبیعت و ذات عالم و اجزای آن است که منشأ و مبدأ پیدایش عالم است.

پاسخ: گزینه ۲ (فلسفه ۲ درس ۱۰ - دشوار)

از نظر ابن‌سینا، طبیعت مرتبه‌ای از هستی است که دارای حرکت است و رو به مقصدی خاص دارد و این مقصد جزء ذات عالم طبیعت و از آن جدایی‌ناپذیر است و خداوند عالم طبیعت را در بهترین حالت ممکن یعنی نظام احسن تحقق بخشیده است.

پاسخ تشریحی:

خداوند، عالم طبیعت را با لطف و عنایت خود پدید آورده و همه اجزای آن چنان ترکیب و تألیف شده‌اند که بهترین نظام ممکن، یعنی نظام احسن را تحقق می‌بخشند؛ پس جهان طبیعت موجود بهترین جهان است و امکان وجود جهان طبیعتی کامل و بهتر از آن وجود ندارد.

پروسی سایر گزینه‌ها:

۱. تأمل و تعمق در روابط میان پدیده‌ها تنها به شکل‌گیری علوم تجربی منجر می‌شود. تأمل در رابطه طبیعت با ماورای آن و خدا، در کنار تحقیق در روابط میان پدیده‌ها محقق را به خشوع و خشیت در برابر خداوند می‌رساند.
۲. تاثیر منفی ندارند بلکه مثبت هستند و زمینه‌ساز خیر و کمال.
۳. طبیعت هر شیء، منشأ و مبدأ حرکات و تغییرات در عالم طبیعت است.

گروه آموزشی ماز

۱۳۵- چند عبارت زیر براساس حکمت فلسفی اشراق، درست است؟

- سهروردی احیاگر فلسفه نور و اشراق ایران پیش از باستان است.
 - سهروردی کوشید حکمت استدلالی بوعلی‌سینا را با چاشنی کشف و شهود به کمال برساند.
 - سهروردی از واقعیت اشیا به نور محض یاد می‌کند و از نظر او تفاوت موجودات در شدت و ضعف نورانیت است.
 - در جغرافیای عرفانی، مشاهده مشرق جهان برای زمینیان به سبب اسارت در تعلقات مادی، ممکن نیست.
- (۱) چهار عبارت (۲) یک عبارت (۳) دو عبارت (۴) سه عبارت

پاسخ: گزینه ۳ (فلسفه ۲ درس ۱۰ - متوسط)

پروسی موارد:

عبارت سوم: سهروردی هر واقعیتی را «نور» می‌داند، نه نور محض. نور محض یا نورالانوار، ذات نخستین و خداست.
عبارت چهارم: غیرقابل مشاهده بودن مشرق جهان (نور محض و فرشتگان مقرب) برای موجودات زمینی، به سبب تجرد آنها از ماده است.

گروه آموزشی ماز

گروه آموزشی ماز:

- >> کلاس آنلاین <<
- >> آزمون الکترونیک <<
- >> آزمون تشریحی <<
- >> انتشارات آنلاین: بزودی <<
- >> فروشگاه کتاب: بزودی <<

نوبل

هر آن چیزی که برای جمع‌بندی نیاز دارید

دوپینگ ✓

تست طلایی ✓

شروع ۱۵ اسفند

برای ثبت نام کلیک کنید

<https://b2n.ir/z92912>